

**PROJEKTAS „PROFESIJOS MOKYTOJŲ IR DĖSTYTOJŲ TECHNOLOGINIŲ
KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO SISTEMOS SUKŪRIMAS IR ĮDIEGIMAS“
(NR. VP1 – 2.2 – ŠMM-02-V-02-001)**

**TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ
TOBULINIMO PROGRAMOS
MOKYMO MEDŽIAGA**

Mokymo medžiagos rengėjai:

Rytis Klemka

UAB „Gryma“ direktorius

Guoda Dociūtė

UAB „Gryma“ kokybės vadovė

Rita Šostakienė

VšĮ Kauno paslaugų verslo darbuotojų

profesinio rengimo centro,

smulkaus verslo organizavimo skyriaus vedėja,

mokytoja metodininkė

Regina Michalkevičienė

VšĮ Kauno paslaugų verslo darbuotojų

profesinio rengimo centro

vyr. profesijos mokytoja.

Laimutė Anužienė,

VšĮ Kauno paslaugų verslo darbuotojų

profesinio rengimo centro direktorė

TURINYS

MODULIS B.15.1. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS ORGANIZAVIMAS.....	7
1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS UAB „GRYMA“	7
1.1. Įmonės informacinė ir reklaminė medžiaga apie tekstilės gaminių priežiūros įmonę UAB „GRYMA“	7
2 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS UAB „LoMinda“	12
2.1. Įmonės informacinė ir reklaminė medžiaga apie tekstilės gaminių priežiūros įmonę UAB „LoMinda“	12
3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO ATASKAITA.....	17
3.1. Ataskaitos reikalavimai ir vertinimo kriterijai.....	17
MODULIS B.15.2. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS TECHNOLOGIJŲ NAUJOVĖS IR PLĖTROS TENDENCIJOS	19
1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ NAUJOVIŲ APŽVALGA.....	19
1.1. Paskaitos „Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų naujovės“ konspektas.....	19
1.2. Firmos „Kreusler“ tekstilės gaminių valymo proceso SISTEMK4 aprašas.....	28
1.3. Firmos „Lapauw“ „Turbofan“ technologijų aprašai	31
2 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ PLĖTRA	36
2.1. Paskaitos „Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų plėtra“ konspektas.....	36
3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO PROJEKTAS „ĮGYTŲ ŽINIŲ PRITAIKYMAS TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS DARBUOTOJŲ PROFESINIO RENGIMO PROCESĖ“	44
3.1. Mokytojo projekto reikalavimai ir vertinimo kriterijai	44
MODULIS S.15.1. SAUSO CHEMINIO VALYMO DARBAI NAUDOJANT TECHNOLOGIJĄ „ŽALIOJI LINIJA“ ARBA LYGIAVERTE TECHNOLOGIJĄ.....	46
1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ SAUSO CHEMINIO VALYMO, NAUDOJANT TECHNOLOGIJĄ „ŽALIOJI LINIJA“, DARBŲ TECHNOLOGINIO PROCESO PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS	46
1.1. Tekstilės gaminių sauso cheminio valymo, naudojant technologiją „Žalioji linija“, darbų technologinio proceso planavimas ir organizavimas technologinis aprašas	46
1.2. „Firbimatik“ firmos įrangos aprašymas.....	56

2 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ RŪŠIAVIMAS, PAGAL TAIKOMĄ VALYMO BŪDĄ, GAMINIO AUDINĮ IR SPALVAS	57
2.1. Tekstilės medžiagų aprašai	57
2.2. Tekstilės gaminių rūšiavimo technologinė kortelė	59
3 MOKYMO ELEMENTAS. NUODUGNUS TEKSTILĖS GAMINIO APŽIŪRĖJIMAS, DĖMIŲ IDENTIFIKAVIMAS	61
3.1. Nuodugnaus tekstilės gaminio apžiūrėjimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė	61
3.2. Dėmių identifikavimo aprašai	62
4 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ TIKSLINIS DĖMIŲ VALYMAS	69
4.1. Darbų saugos instrukcijos	69
4.2. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė	88
4.3. „Rotondi“ firmos dėmių valymo stalo aprašymas, nuotraukos	93
4.4. Dėmių valymo lentelė	95
4.5. Valiklių saugos duomenų lapai	96
5 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ CHEMINIS VALYMAS FIRMOS „FIRBIMATIK“ CHEMINIO VALYMO MAŠINA	102
5.1. Darbų saugos instrukcijos	102
5.2. Firmos „FIRBIMATIK“ cheminio valymo mašinos katalogai ir aprašymai	111
5.3. Cheminio valymo mašinos paruošimo technologinė kortelė	113
5.4 Valiklių saugos duomenų lapai	114
6 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ RŪŠIAVIMAS, LYGINIMAS, GARINIMAS	119
6.1. Darbų saugos instrukcijos	119
6.2. Firmos „ROTONDI“ lyginimo stalo, lyginimo manekeno įrangos aprašymai, katalogai, nuotraukos	127
6.3. Operacijų atlikimo technologinė kortelė	129
7 MOKYMO ELEMENTAS. BAIGIAMŲJŲ TEKSTILĖS GAMINIO PRIEŽIŪROS OPERACIJŲ ATLIKIMAS, PAKAVIMAS	131
7.1. Firmos „ROTONDI“ rankinės pakavimo įrangos aprašymai, baigiamųjų operacijų technologinės kortelės	131
8 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS	134
8.1. Užduočių variantų aprašymai ir vertinimo kriterijai	134
MODULIS S.15.2. TEKSTILĖS GAMINIŲ VALYMAS NAUDOJANT HIDROKARBONĄ ARBA KITĄ LYGIAVERTEĮ PRIEMONĘ	135

1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ VALYMO, NAUDOJANT HIDROKARBONĄ, PROCESO PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS.....	135
1.1. Tekstilės gaminių valymo, naudojant hidrokarboną, proceso planavimo ir organizavimo technologinis aprašas.....	135
1.2. Firmos „FIRBIMATIK“ cheminio valymo mašinos techninis aprašymas ir eksploatavimo instrukcija	141
2 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ RŪŠIAVIMAS, PAGAL GAMINIO AUDINĮ IR SPALVAS, VALANT HIDROKARBONU	142
2.1. Tekstilės medžiagų aprašai	142
2.2. Tekstilės gaminių rūšiavimo technologinė kortelė.....	151
3 MOKYMO ELEMENTAS. NUODUGNUS TEKSTILĖS GAMINIO APŽIŪRĖJIMAS, DĖMIŲ IDENTIFIKAVIMAS.....	152
3.1. Nuodugnaus tekstilės gaminio apžiūrėjimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė	152
3.2. Dėmių identifikavimo aprašai	154
4 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ TIKSLINIS DĖMIŲ VALYMAS	160
4.1. Darbų saugos instrukcijos.....	160
4.2. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė.....	179
4.3. Firmos „ROTONDI“ dėmių valymo stalo aprašymas, nuotraukos.....	184
4.4. Dėmių valymo lentelė.....	185
4.5. Valiklių saugos duomenų lapai	186
5 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ CHEMINIS VALYMAS, FIRMOS „FIRBIMATIK“ CHEMINIO VALYMO MAŠINA, NAUDOJANT HIDROKARBONĄ	190
5.1. Darbų saugos instrukcijos	190
5.2. Cheminio valymo mašinos paruošimo technologinė kortelė.....	209
5.3. Firmos „FIRBIMATIK“ cheminio valymo mašinos aprašymas	210
5.4. Valiklių saugos duomenų lapai	210
6 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ RŪŠIAVIMO, LYGINIMO, GARINIMO, PAKAVIMO OPERACIJŲ ATLIKIMAS	211
6.1. Darbų saugos instrukcijos.....	211
6.2. Firmos „ROTONDI“ įrangos aprašymai, katalogai, nuotraukos.....	218
6.3. Operacijų atlikimo technologinė kortelė	221
7 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS	226
7.1. Užduočių variantų aprašymai ir vertinimo kriterijai	226
MODULIS S.15.3. SKALBIMAS NAUJAUSIOMIS SKALBIMO MAŠINOMIS	227

1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ SKALBIMO NAUJAUSIOMIS SKALBIMO MAŠINOMIS PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS	227
1.1. Darbų saugos instrukcijos.....	227
1.2. Firmos „Miele“ įrangos aprašymai, katalogai	235
1.3. Tekstilės gaminių skalbimo naujausiomis skalbimo mašinomis planavimo ir organizavimo technologinis aprašas.....	242
2 MOKYMO ELEMENTAS. SKALBINIŲ ĮVERTINIMAS IR RŪŠIAVIMAS, DĖMIŲ IDENTIFIKAVIMAS.....	244
2.1. Darbų saugos instrukcijos.....	244
2.2. Skalbinių įvertinimo, rūšiavimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė.....	253
2.3. Tekstilės medžiagų aprašai	254
2.4. Dėmių indentifikavimo aprašai	256
3 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ TIKSLINIS DĖMIŲ VALYMAS	263
3.1. Darbų saugos instrukcijos.....	263
3.2. Valiklių saugos duomenų lapai	263
3.3. Dėmių valymo lentelė	268
3.4. Firmos „ROTONDI“ dėmių valymo stalo įrangos aprašymas	269
3.5. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė	269
4 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ SKALBIMAS FIRMOS „MIELE“ SKALBIMO MAŠINA.....	273
4.1. Darbų saugos instrukcijos.....	273
4.2. Skalbimo mašinos, skalbiklių paruošimo, skalbimo programos parinkimo ir paleidimo technologinė kortelė	280
4.3. Firmos „Miele“ skalbimo mašinos aprašymas	282
4.4. Saugos duomenų lapai	284
5 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ DŽIOVINIMAS	285
5.1. Darbų saugos instrukcijos.....	285
5.2. Firmos „Miele“ skalbinių džiovinimo įrangos aprašymas	292
5.3. Skalbinių džiovinimo technologinė kortelė.....	294
6 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS	295
6.1. Užduočių variantų aprašymai ir vertinimo kriterijai	295
MODULIS S.15.4. TEKSTILĖS GAMINIŲ LYGINIMAS NAUDOJANT MODERNIĄ DRĖGMINIO ŠILUMINIO APDOROJIMO ĮRANGĄ	296

1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ LYGINIMO, NAUDOJANT MODERNIĄ DRĖGMINIO ŠILUMINIO APDOROJIMO ĮRANGĄ, PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS

296

1.1. Darbų saugos instrukcijos	296
1.2. Firmos „ROTONDI“ įrangos aprašymai, katalogai, schemas.....	303
1.3. Tekstilės gaminių lyginimo, naudojant modernią drėgminio šiluminio apdorojimo įrangą, planavimo ir organizavimo aprašas	309
2 MOKYMO ELEMENTAS. GAMINIŲ LYGINIMAS VOLU (PLOKŠČIUOJU BŪDU) IR GAMINIŲ LANKSTYMAS, PAKAVIMAS	311
2.1. Darbų saugos instrukcijos.....	311
2.2. Firmos „ROTONDI“ lyginimo įrangos aprašymas, katalogai	318
2.3. Gaminių lyginimo volu technologinė kortelė.....	321
2.4. Gaminių lankstymo, pakavimo technologinė kortelė	321
3 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ LYGINIMAS FASONINIŲ BŪDU, PROGRAMOS PARINKIMAS IR PALEIDIMAS	323
3.1. Darbų saugos instrukcijos.....	323
3.2. Firmos „ROTONDI“ lyginimo įrangos aprašymas, nuotraukos	330
3.3. Tekstilės gaminių lyginimo fasoniniu būdu vaizdo įrašai	330
3.4. Tekstilės gaminių lyginimo fasoniniu būdu technologinė kortelė	330
4 MOKYMO ELEMENTAS. GALUTINIS TEKSTILĖS GAMINIO IŠLYGINIMAS.....	331
4.1. Darbų saugos instrukcijos.....	331
4.2. Firmos „ROTONDI“ įrangos aprašymai	331
4.3. Detalaus tekstilės gaminio lyginimo ir galutinio operacijų atlikimo technologinė kortelė.....	331
5 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PAKAVIMAS	332
5.1. Darbų saugos instrukcijos.....	332
5.2. Firmos „ROTONDI“ tekstilės gaminių pakavimo įrangos aprašymai	339
5.3. Tekstilės gaminio paruošimo pakavimui ir pakavimo technologinė kortelė.....	340
6 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS	341
6.1. Užduočių variantų aprašymai ir vertinimo kriterijai	341
NAUDOTA LITERATŪRA	343
PRIEDAI	345

MODULIS B.15.1. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS ORGANIZAVIMAS**1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS UAB „GRYMA“****1.1. Įmonės informacinė ir reklaminė medžiaga apie tekstilės gaminių priežiūros įmonę UAB „GRYMA“**

UAB „Gryma“ buvo įkurta 2008 metais ir savo veiklą pradėjo Kauno ir Marijampolės miestuose. Pagrindinė bendrovės buveinė yra Raudondvario pl. 101, Kaune, kur įsikūrusi bendrovės administracija ir gamybinis padalinys - drabužių ir kitų gaminių valymo cechų. Bendrovės klientai, partneriai, tiekėjai ją atpažįsta pagal prekinį ženklą - „Delicato“ švaros centrą.

Bendrovė buvo įkurta atsižvelgiant į klientų poreikį kokybiškoms drabužių valymo paslaugoms. „Delicato“ švaros centro misija - visapusiškas visuomenės poreikių tenkinimas, teikiant tekstilės, odos ir kailio gaminių valymo paslaugas ir kuriant efektyvią bei socialiai atsakingą organizaciją.

Bendrovės vizija: sukurta šiuolaikiška organizacija, kurioje vyrauja vertybės, įprasminamos nuosekliu ir atsakingu organizacijos vystymusi, socialine branda ir vientisumu. Bendrovės veikla vykdoma remiantis ilgamečių tradicijų ir naujausių technologijų derinimu, kruopščiu rankų darbu, profesionaliu ir nepriekaištingu aptarnavimu.

Šiuo metu bendrovė teikia plataus spektro sauso (cheminio) valymo ir skalbimo paslaugas: valymui priimami klientų tekstiliniai ir odiniai drabužiai, kailio gaminiai, proginės ir vestuvinės suknelės, užuolaidos, lovatiesės, batai, rankinės, lagaminai ir eilė kitų kasdieniniame gyvenime dėvimų ir naudojamų gaminių.

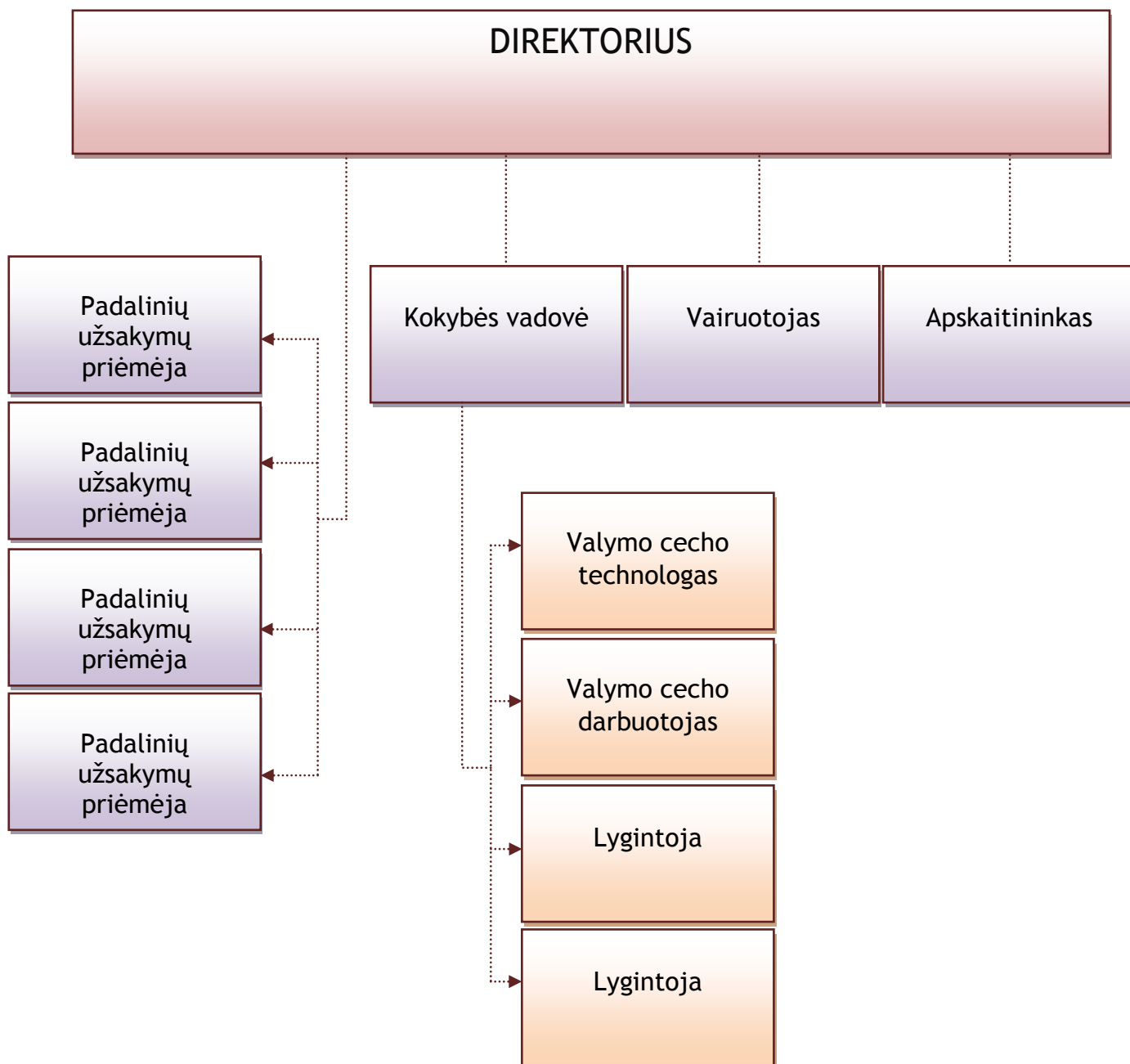
Valymo ceche yra naudojami Italijos gamintojų Renzacci S.p.A ir Silc SPA profesionali valymo ir lyginimo įrang. Šios dvi ilgametės kompanijos yra vienos iš rinkos lyderių, siekiančių aprūpinti klientus šiuolaikiška, rinkos poreikius atitinkančia tekstilės gaminių priežiūros įranga.

Siekiant klientams užtikrinti nepriekaištingą paslaugą, valymo procese yra naudojamos tik aukštos kokybės valymo priemonės. Mūsų naudojamų valiklių asortimente yra pasaulyje gerai žinomų kompanijų BIAR, SEITZ, BUFA, ECOLAB produktai. Džiugu paminėti jog lietuviško kapitalo įmonės tokios kaip AB „Naujoji Ringuva“, AB „Higėja“, UAB „Akvasanas“ kuria ir gamina, o taip pat mums gali pasiūlyti aukštos kokybės efektyvias valymo priemones.

1. Bendrovės valdymo struktūra

Šiuo metu bendrovėje dirba 12 darbuotojų: direktorius, kokybės vadovė, dvi valymo cecho technologės, 3 lygintojos, apskaitininkė, 4 užsakymų priėmėjos ir vairuotojas. Žemiau pateiktoje schemoje matyti bendrovės valdymo struktūra.

I lentelė . Valdymo struktūros schema

2. Bendrovės darbo organizavimas

Šiuo metu bendrovė turi 5 „Delicato“ švaros centro padalinius: jau aukščiau minėtą valymo cechą, įsikūrusį Kaune, Raudondvario pl. 101, o taip pat gaminių priėmimo ir išdavimo punktus Kaune, Savanorių pr. 72, Veiverių g. 134 ir Žemaičių pl. 44 bei Marijampolėje, Kauno g. 33A. Kiekvieną dieną bendrovės vairuotojas pristato švarius ir paima valymui padaliniuose surinktus gaminius.

„Delicato“ švaros centro priėmimo punktuose paslaugos užsakymų apskaita vykdoma naudojantis Presta prekybinės įrangos pagalba. Valymui priimami gaminiai yra kruopščiai apžiūrimi ir visa informacija apie juos yra registruojama prekybinės programos pagalba. Užsakymo kvitas yra spausdinamas 2 egzemplioriais, klientas su visa informacija apie priimtus gaminius yra supažindinamas pasirašytinai. Kiekvienas paslaugos užsakymas turi savo numerį, kuriuo yra žymimi ir priimti valymui gaminiai. Visa svarbi informacija iš priėmimo punktų yra perduodama valymo cecho darbuotojams.

Vadovaudamasis 2008 m. liepos 9 d. LR Ūkio Ministro įsakymu Nr. 4-287 bei „Delicato“ švaros centro atliekamų paslaugų taisyklėmis visi „Delicato“ švaros centro klientai yra registruojami ir jų duomenys saugomi informacinėje duomenų bazėje. Registracijos kortelės pavyzdys pateiktas žemiau. Visi registruoti klientai kiekvieną kartą naudodamiesi mūsų paslaugomis pateikia savo telefono numerį, kurio pagalbą kliento duomenys yra surandami „Delicato“ švaros centro duomenų bazėje.

Organizuojant darbą valymo ceche, pagrindiniu sėkmingo darbo veiksmu tampa efektyvus individualaus ir komandinio darbo derinimas. Už tai yra atsakinga kokybės vadovė, kurios pagrindinė pareiginė funkcija yra valymo cecho darbo organizavimas, užtikrinant kokybišką ir savalaikį paslaugos atlikimą. Be to kokybės vadovė yra atsakinga už nuolatinį darbuotojų žinių tobulinimą, naujų darbuotojų, įskaitant ir priėmimo padalinių užsakymų priėmėjų, supažindinimą su valymo proceso ypatumais.

Valymo cecho technologė yra atsakinga už gaminių priėmimą iš padalinių, jų apžiūrą, rūšiavimą, dėmių valymą, paruošimą valymui, technologinės įrangos paruošimą darbui ir valymo proceso kontrolę. Be to, išvalytus ir išlygintus gaminius rūšiuoja pagal padalinius ir pakuoja taip pat technologė.

Išvalyti gaminiai yra atidžiai apžiūrimi, siekiant nustatyti ar prieš valymą buvusios dėmės ir kiti trūkumai yra pašalinti ir gaminiai gali būti lyginami ir ruošiami grąžinimui klientams. Gaminių lyginimas yra sudėtinis procesas, už kurį yra atsakingos valymo cecho lygintojos. Pirmiausia jie yra rūšiuojami pagal grąžinimo datas ir padalinius. Kostiumai ir sportiniai švarkai, striukės, paltai yra garinami, naudojant fasoninį garo manekeną. Šiame etape yra svarbus teisingas proceso

intensyvumo reguliavimas, parenkant tinkamą vandens garų ir karšto oro srautą ir proceso trukmę. Kelnų lyginimo procesas susideda iš trijų etapų: pirmiausia yra išlyginamos šių gaminių vidinės siūlės, toliau seka jų lyginimą naudojant garo presą ir trečiasis etapas yra detalus lyginimas, naudojant profesionalų lyginimo stalą. Palaidinės, marškiniai, megztiniai, patalynė, užuolaidos ir kiti gaminiai yra lyginami naudojant profesionalų lyginimo stalą.

Viena iš sudėtinių gaminių paruošimo grąžinimui dalių yra detalusis užbaigimas, t.y. sagų įsiuvimas ar persiuvimas, siūlių, užtrauktukų patikrinimas, pūkų ir audinio susivėlimų panaikinimas megztiniuose, paltuose bei kituose gaminiuose. Be to, viena iš svarbiausių lygintojų užduočių yra užtikrinti, jog į jų rankas patekę gaminiai yra išvalyti nepriekaištingai, o pastebėjus valymo trūkumų, apie juos nedelsiant informuoti technologę.

Kaip ir minėta, išvalyti ir išlyginti gaminiai yra rūšiuojami pagal padalinius. Pakuojant gaminius yra atliekamas trečiasis kokybės kontrolės etapas: gaminiai yra nuodugnai apžiūrimi ir įvertinami vadovaujantis griežtais kokybės standartais. Tik nepriekaištingos išvaizdos gaminiai yra pakuojami, naudojant polietileno maišus ir rūšiuojami pagal paslaugos užsakymo kvitus. Darbo dienos pabaigoje technologė atlieka paruoštų išvežti gaminių kontrolę, naudojant kontrolinius važtaraščius, pateiktus atskirų padalinių darbuotojų.

3. Bendrovės rinkodara

Bendrovė ypatingą dėmesį skiria prekinio ženklo vystymui ir stiprinimui. Neatsitiktinai prekinio ženklo pavadinime buvo pasirinktas žodis „Delicato“, kas išvertus iš italų kalbos reiškia „subtilus, delikatus“. Šiuo žodžiu yra labai aiškiai išreiškiamas bendrovės požiūris į klientą, teikiamos paslaugos pobūdį ir rezultatą. Be to, pavadinime buvo atsisakyta vartoti žodžius „cheminė valykla“, kurie visuomenėje įprasmina drabužių valymą siaurąja prasme. Savo ruožtu „Delicato“ švaros centro teikiamų paslaugų spektras suteikia naują prasmę bendrovei ir įpareigoja toliau plėsti veiklos akiratį.

Siekdama būti kaip galima arčiau klientų, bendrovė įsteigė savo padalinius skirtingose Kauno miesto dalyse. Patogus padalinių darbo grafikas, lankstūs teikiamų paslaugų terminai ir profesionalus personalas, pasiruošęs suteikti operatyvią pagalbą klientams – tai priemonės, stiprinančios „Delicato“ švaros centro vardą konkurencinėje kovoje. Suvokdami laiko svarbą šiuolaikinėje visuomenėje, stengiamės paslaugas sugretinti su klientų poreikiais ir lūkesčiais.

Šiame informaciniame amžiuje ypatingą vietą užima Interneto teikiama sklaida. Bendrovė sukūrė savo internetinę svetainę www.delicato.lt, kurioje yra pateikta itin išsami informacija apie teikiamas paslaugas, jų kainas, padalinių adresus, pateikti atsakymai į visiems rūpimus klausimus

apie gaminių priežiūrą ir kita aktuali informacija. Pasitelkusi internetinės rinkodaros priemones, bendrovė yra lengvai pasiekiamo paslaugų internetinėse paieškose

Reaguodama į tai, jog dalis visuomenės socialinio bendravimo yra perkeliama į virtualią erdvę, bendrovė sukūrė „Delicato“ švaros centro Facebook'o profilį. Čia pateikiama visa aktuali informacija drabužių, avalynės, aksesuarų priežiūros klausimais, vyksta žaidimai ir loterijos, skatinančios domėtis visų šių gaminių priežiūra. Suvokdami, jog ne tik paslaugos, bet ir laiku bei vietoje suteikta reikiama informacija kuria tamprų ryšį su bendrovės klientais, „Delicato“ švaros centro darbuotojai skiria ypatingą dėmesį informacijos sklaidai ir bendravimui su klientais.

Įvairios akcijos ir nuolaidos paslaugoms yra ne tik siekis padidinti bendrovės pajamas, tačiau veiklos pradžioje užsibrėžtas tikslas ugdyti teisingus klientų įpročius, t.y. tinkamai ir laiku rūpintis savo drabužiais, avalyne, namų apyvokos daiktais. Tikslinga nuolaida paskatina klientus drabužiais pasirūpinti ne prieš dėvėjimo sezoną, kaip ilgą laiką buvo įprasta, tačiau į spintą kabinti švarius ir po sezono jau nebedėvimus drabužius. Ir šio tikslo mes siekiame nuosekliai ir atkakliai.

Pradėdami penktuosius veiklos metus, bendrovės darbuotojai gali pasidžiaugti gausiu lojalių klientų ratu. Neabejotinai jiems skiriamas ypatingas dėmesys. 2012 m. viduryje buvo įdiegta automatinė lojalumo programa, kuri kiekvieną mėnesį skaičiuoja klientų išleidžiamus pinigus ir suteikia jiems nuolaidas „Delicato“ paslaugoms. Be to, ištikimiausių klientų visada laukia malonios staigmenos.

2 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS UAB „LoMinda“

2.1. Įmonės informacinė ir reklaminė medžiaga apie tekstilės gaminių priežiūros įmonę UAB „LoMinda“

UAB "LoMinda"

UAB „LoMinda“ Įm. kodas 141359278 PVM kodas: LT413592716, Adresas: S.Daukanto 22a, Klaipėda, LT-95261, LT927300010002291092, AB Swedbank, El.paštas: info@lominda.lt, Tel./fax. 8-46-312377; 865800911

Jūra, bangos ir smėlis... Tai kiekvienam klaipėdiečiui ir miesto svečiui mieli žodžiai. Šiuos simbolius nupiešėme ant bendrovės automobilių, norėdami pabrėžti Klaipėdos išskirtinumą iš kitų miestų, bei bangų sukurių sąsają su mūsų verslu. Įmonės atmosferos jaukumą sukuria mažytės "ramybės" oazės - akvariumai, papūgėlės ir gėlės, kartu simbolizuojantys ir ekologiškai švariai dirbančią valyklą-skalbyklą.

O viskas prasidėjo taip...

Netikėtai susidūrę su tokia iš pirmo žvilgsnio paprasta problema - neradome įmonės, galinčios paimti iš namų skalbinius - nusprendėme, kad šią spragą galėtumėm užpildyti patys, įkurdami paslaugų įmonę.

1996 metų sausį įsteigėme firmą "LoMinda". Jums tikriausiai įdomu, kodėl pavadinimas taip keistai rašomas? Jis susideda iš dviejų vardų - Loreta ir Mindaugas. Įmonė buvo visai mažytė, todėl ir teikiamų paslaugų kiekis buvo ribotas - tik patalynės skalbimas gyventojams, paimant bei pristatant skalbinius nurodytu adresu.

Po kiek tai laiko pajutome, kad apsiriboti skalbimu netikslinga, todėl pradėjom ieškoti tiekėjų įrangai, reikalingai verslo plėtrai. Susipažinus su itališkos sauso valymo ir skalbimo įrangos atstovais, kartu buvo suteikta galimybė stažuotei Italijoje.

1998 metais įmonė išplėtė veiklą, atidarydama sauso valymo-skalbimo cechą (Daukanto 22a), kur galėjo klaipėdiečiams ir miesto svečiams pasiūlyti visą spektrą įvairių gaminių valymo ir skalbimo paslaugų.

Po trijų metų t.y. 2001 metų pabaigoje atidarytas dar vienas sauso valymo-skalbimo cechas, kuris randasi pietinėje miesto dalyje, Vingio 14. Tačiau buvo pastebėta, kad tik šių dviejų "taškų" Klaipėdai neužtenka, nes uostamiesčio gyventojai yra vieni iš užimčiausių žmonių šalyje ir mėgsta kasdieninius rūpesčius atlikti kiek galima greičiau, nesugaištant tam daug brangaus laiko. 2003 metais nuspręsta atidaryti dar keletą gaminių surinkimo punktų "IKI" prekybos centruose:

Taikos pr. 115, Klaipėda (Žardė)

Taikos pr. 28, Klaipėda (Vėtrungė)

Laukininkų g. 14, Klaipėda (Vyturys)

Klaipėdos g. 60, Gargždai

Topolių g. 2, Kretinga

Nuo pat firmos veiklos pradžios pagrindiniais įrengimų tiekėjais yra AB mašinų gamykla "Astra" iš Alytaus, kuri dirba su pirmaujančiomis Europos įmonėmis: „Union“, "Sidi", "Metal Progetti", "GBM", "Alberti Angelo", "Peolan" ir kita.

UAB „LoMinda“ siūlo ne tik tekstilės gaminių sausą valymą ir skalbimą, bet ir kailinių bei odos gaminių valymą, natūralios odos spalvos atnaujinimą ir jos struktūros atstatymą, smulkų rūbų remontą, įvairių dydžių patalynės skalbimą, pūkų ir plunksnų valymą, sausą bei šlapią kilimų valymą, žaislų, žaliuzių, užuolaidų valymą-skalbimą, gaminių paėmimą ir pristatymą į namus.

Analizuojant rinką, klientų lūkesčius, supratome, kad reikia pasiūlyti naują paslaugą – drabužių taisymą, apimančią tokius darbus kaip kniedžių, spaudžių, užtrauktukų ir kitų aksesuarų keitimą ar naujų statymą, rūbų siaurinimą, platinimą, trumpinimą ar ilginimą. Tada buvo 2009 metai.

2011 metų pradžioje „subrendome“ dar vienai paslaugai – natūralios odos batų valymui, atnaujinimui, impregnavimui. Intriga tikrai neblogo. O paslauga gimė visai paprastai – tokius darbus mes jau senai atlikdavome saviems batams. Tai kodėl nepasiūlius atnaujinti avalynę ir mūsų klientams?

Ką veikia mūsų kolektyvas visą darbo dieną?

Valo, skalbia drabužius ir odinius gaminius, dirbtinos odos gaminius, minkštus žaislus, žaliuzes, užuolaidas, plunksnas ir pūkus, patalynę ir patalus, kilimus, automobilių aksesuarus, darbo rūbus, slidininkų ir žvejų rūbus, atnaujiną odinius gaminius, minkština bei blukina medžiagas ir rūbus, atlieka drabužių taisymą. Taigi, valome, skalbiame ir tvarkome viską, išskyrus sąžinę.

Reikia pažymėti, kad nors technologijos toli pažengusios į priekį, tačiau didžioji dalis darbų atliekama rankiniu būdu – dėmių išėmimas, garinimas, lyginimas, pakavimas. Priėmėja būtinai pasidomi, kokios yra gamintojo rekomendacijos (etiketė) dėl sauso valymo ar skalbimo, o jų neradus arba radus netikslas, klientas perspėjamas, kad įmonė neatsako už šio gaminio išvalymo kokybę. Pasitaiko ir tokių gaminių, kurių negalima nei valyti, nei skalbti. Jei klientas prisiima riziką, valykla stengiasi žmogui padėti. Taip pat įmonė neatsako už ant gaminių pritvirtintą bižuteriją.

Dėmių valytoja surinktus rūbus išrūšiuoja pagal spalvas, audinio storumą, gamintojo nuorodas. Kiekvienas rūbas ir kiekviena dėmė atidžiai apžiūrima, nustatant jos kilmę, kas padeda tiksliau parinkti dėmės valymo priemones. Kiekvieną išvalytą rūbą darbuotoja oro-garo manekeno pagalba atgarina taip atstatydama pirminę gaminio formą, kartu šiek tiek palengvindama rankinį lygintojos darbą. Įmonėje visi esantys įrengimai yra sertifikuoti, lygintuvai turi spec. padus, apsaugančius audinį nuo blizgesio ir sudegimo.

Vėliau rankiniu būdu išlyginti rūbai patikrinami kokybės inspektorės, kurios pareiga surasti valymo ar lyginimo trūkumus, todėl daliai rūbų pakartojama visa valymo procedūra iš naujo. Tačiau kartais dėmės lieka ir po pakartotino proceso, tad tenka tik apgailestauti ir atiduodant rūbus apie tai informuoti klientą.

Informacija ir užsakymai priimami ir elektroniniu paštu: info@lominda.lt
Gyvename laikais, kai alergija jau tapo nors ir nemalonia, bet kasdienybe. Įvairūs kvapikliai, tirštikliai, standikliai patalynę daro ypatingą, tačiau mūsų bendrovė puikią kokybę pasiekė šių priedų nenaudodama arba naudodama ekologiškas.

Kiekvieno kliento patalynės skalbimas tik jam skirtoje mašinoje, individualus dėmių išėmimas, alergiją nesukeliančių miltelių naudojimas, kartu jų kiekį mažinant iki minimumo, vandens savybių gerinimas – tai, kas mums padeda pasiekti puikų rezultatą. Kadangi mašinos minimalios energijos sąnaudos paskaičiuotos trim kilogramams skalbinių, tai toks ir yra iš vieno kliento mažiausias priimamas patalynės kiekis skalbimui.

Pristatome paslaugą – drabužių taisymas – sukurtą remiantis Jūsų pageidavimais bei mūsų ilgamete patirtimi. Norime, kad šiuolaikinis žmogus turėtų galimybę vienu metu rūbą ne tik išvalyti ar išskalbti, bet ir jį sutaisyti, nes savo arsenale laikome daugiau nei 200 rūšių įvairiausių priemonių, turinčių apie 70 atspalvių, reikalingų profesionaliam drabužių taisymui atlikti. Galime pasiūlyti paslaugas nuo aksesuarų įstatymo (turime kniedžių, spaudžių, žiedelių ir kitų aksesuarų įstatymo presą) ar užtrauktuko keitimo, kelnių atlenkimo iki palto siaurimo ar odinių gaminių taisymo.

Profesionaliai odas valome ir tvarkome nuo 1997 metų. Nors oda mėgsta į save sugerti viską, bet sunkiai „grąžina“ nešvarumus, dažnai turi paslėptus natūralius defektus, išryškėjančius po valymo, stengiamės nepasiduoti ir padaryti viską, kad klientas būtų patenkintas. Atliekame odos ir jos spalvos atnaujinimą, kuris kaip ir didžioji dalis darbų atliekamas išskirtinai rankiniu būdu, įskaitant ir spalvos parinkimą.

Dar vienas klaipėdiečiams aktualus odos tvarkymas, tai jos impregnavimas, apsaugantis odinius gaminius nuo drėgmės, vadinasi, pratęsiantis tarnavimo laiką.

Žinoma, kaip ir rūbų valyme, odos valyme mums svarbios gamintojo rekomendacijos (ant gaminio pritvirtintos etiketės). Dažnai susiduriame su odos gaminiais, kuriuos vadiname „vienkartiniais“, mat gamintojai jų neleidžia nei valyti, nei skalbti. Jei klientas prisiima riziką, valykla stengiasi žmogui padėti. Riziką rūbo savininkas turi prisiimti ir už nenuimamą bižuteriją. Rūpinatės tik drabužiais, o batus pamiršote? Tai neteisinga, nes jie „dirba“ daugiau nei striukė, paltas, švarkas ar koks kitas rūbas. Jiems dažniau tenka sušlapti ir susipurvinti, paleidžia spalvas o reikalavimai būti nepriekaištingais šeimininko reprezentatoriais tikrai nemaži. Ar galime jiems padėti? Taip, galime. Neužmirškime pasirūpinti jais vos įsigijus – verta išbandyti impregnavimo paslaugą (nes tik pusė valymo kainos), kuri iš esmės skiriasi nuo buityje atliekamo supurškimo impregnatoriumi su aerozolio buteliuku.

Kiek kartų nevisai teisingai žiemos metu pykote ant kiemsargių už barstomą druską, kuri likdavo ant batų, išsiraitydama neatpažintų kraštų žemėlapiais? Ne visai teisinga ant jų pykti todėl, kad Jums iš anksto pasirūpinus batų impregnavimu, baltų dėmių liks mažiau, o ir kokybiška oda taip pat padeda išvengti šios nelaimės. Bet jei Jums žiema padovanojo baltas linijas ant avalynės nenusiminkite – mes su Jumis. Batų valymas ir atnaujinimas atliekami išimtinai rankiniu būdu. Atnaujinimas – tai spalvos grąžinimas.

Paprasčiausias būdas sutaupyti – pasinaudoti nuolaidomis, kurių valykloje „LoMinda“ tikrai netrūksta, nes turime daugiau nei dešimt nuolaidų sistemų. Reikia tik pasidomėti ir pritaikyti jas sau.

Jeigu tik lyginame – mokate nuo įkainio 45 proc. mažiau
Norėdami sužinoti valymo kainą, įveskite pirmas tris raides. Pastaba: reikia rašyti taisyklinga lietuvių kalba

Simbolių reikšmė (rašomi kaip paaiškinimai ant kvitų klientams)

D - ĮVAIRIOS DĖMĖS

AD - ALYVOS, ALIEJAUS, DAŽŲ DĖMĖS

K- BALTYMINĖS KILMĖS DĖMĖS (KRAUJAS, BALTYMAI) VYNO, ALAUS, VAISIŲ, UOGŲ, ARBATOS, KAVOS DĖMĖS

R-RAŠALO DĖMĖS

S- SUVELTAS, IŠTRINTAS VORSAS

P - IŠBLUKIMAS, PAGELTIMAS

U - NUSPALVINIMAI, PRAKAITO DĖMĖS

T- PRIDEGINIMAS

O - SKYLĖS, ĮPLĖŠIMAI

G - SUGADINTA

DIR - DIRŽAS

KAP - KAPIŠONAS

AP - APYKAKLĖ

BE - BE SAGŲ

VL - VALYMAS

SK - SKALBIMAS

Gaminius galima balinti priemonėmis, išskiriančiomis chlorą.

Gaminių negalima balinti priemonėmis, išskiriančiomis chlorą. Pastaba: simbolis gali būti ir be C raidės.

Apatinės lygintuvo plokštumos temperatūra turi būti ne aukštesnė kaip 200 laipsnių.

Apatinės lygintuvo plokštumos temperatūra turi būti ne aukštesnė kaip 150 laipsnių.

Apatinės lygintuvo plokštumos temperatūra turi būti ne aukštesnė kaip 110 laipsnių.

Gaminio lyginti negalima.

Chemiškai valyti galima naudojant visus įprastus organinius tirpiklius.

Chemiškai valyti galima naudojant tetrachloretileną (perchloretileną), benziną, triftortrichloretileną, mono-ftortrichlometaną arba taikant įprastą apdorojimo būdą.

3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO ATASKAITA**3.1. Ataskaitos reikalavimai ir vertinimo kriterijai**

Ši savarankiško darbo užduotis padės Jums struktūruotai rinkti informaciją apie lankytų įmonių technologinių procesų organizavimą, nepamiršti svarbių temų, kurias turėtumėte aptarti lankant įmones, prisiminti tam tikrus pavyzdžius, kuriuos bus galima aptarti su kolegomis ir panaudoti profesiniame mokyme. Informacija bus svarbi pildant Mokytojo ataskaitą. Mokytojo ataskaitoje turėtų būti aprašomi tik svarbūs ir aktualūs aspektai.

Ataskaitos forma :

Klausimai	UAB„Gryma“	UAB„LoMinda“
1. Apibūdinkite lankytų įmonių teikiamas paslaugas, 3-4 pagrindinius principus.		
2. Kaip įmonėse užtikrinama darbų ir paslaugų kokybė? Aprašyti, kokius įmonė naudoja kokybės valdymo procesus, standartus ir t. t.		
3. Kokią technologinę įrangą, įrankius bei medžiagas naudoja įmonė? Išvardinkite naudojamą technologinę įrangą, įrankius, medžiagas.		
4. Kokius kvalifikacinius reikalavimus kelia įmonės savo darbuotojams?		
5. Pažangi patirtis, naujovės, perspektyvos. Aprašyti tik svarbius ir įsimintinus, profesinio mokymo sistemai aktualius aspektus.		

Kuo konkrečiai mokymasis Jums buvo naudingas:

Profesijos mokytojas:

Data, parašas

Vertinimo kriterijai

1. Aprašytos lankytojų įmonių teikiamos paslaugos, 3–4 pagrindiniai pastebėti principai.
2. Aprašyta kaip įmonėse užtikrinama darbų ir paslaugų kokybė.
3. Išvardinta įmonėse naudojama technologinė įranga, įrankiai, medžiagos.
4. Įvardinti kvalifikaciniai reikalavimai, kuriuos kelia įmonės savo darbuotojams.
5. Atskleisti profesinio mokymo sistemai svarbūs, aktualūs aspektai.
6. Ataskaitoje informacija pateikta glaustai, struktūruotai, reflektuoja vizite įgytą patirtį

MODULIS B.15.2. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS TECHNOLOGIJŲ NAUJOVĖS IR PLĖTROS TENDENCIJOS

1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ NAUJOVIŲ APŽVALGA

1.1. Paskaitos „Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų naujovės“ konspektas.

Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų naujovės:

1. Kai 1991 m. gruodį Kreussler kartu su Miele pristatė **LANADOL** procedūrą (Miele System Kreussler) Vokietijos publikai, turėjo būti pasiektas aiškus tikslas:
 - Tekstilės valymo paslaugų plėtra;
 - Padidėjęs klientų susidomėjimas profesionaliu tekstilės valymu;
 - Padidėjusi konkurencija.

LANADOL procedūra buvo sukurta taip, kad užtikrintų, jog visų tipų audiniai būtų išvalomi. Dėl beveik tuo pačiu metu pristatyto valymo su angliavandeniliais tirpikliais, drėgnas valymas nebuvo vienintelė alternatyva sausam valymui. Dėl priežiūros ženklinimo trūkumo drėgnam valymui, tekstilė su ženklais (P) ir (F) dažniausiai buvo valoma su vandeliniais tirpikliais. Ši tendencija patvirtinta priežiūros ženklinimo drėgnam valymui apibrėžimu. Indeksai priežiūros etiketei (W) klasifikuoti naudojami kaip orientacija sąlygoms, reikalaujamos etiketoms medžiagų valymui apibrėžti arba valymui rankomis.

Potencialios galimybės

Tekstilė, kurios priežiūros etiketė leidžia domestikinį valymą, gali būti valoma naudojant vandenį tekstilės valymo kompanijose, drėgnas valymas nebūtinas.

Drėgnas valymas su **LANADOL** aprėpia daugiau: net ir tekstilė su ženklais (P) ir (F) gali būti išvalyta.

Tuo tarpu daugybės metų **LANADOL** patirtis ir progresas kartu su skalbimo mašinų, džiovintuvų ir kitų prietaisų pažanga, patvirtina šiuos pareiškimus:

- Tekstilė, išvalyta **LANADOL** procedūra, yra švaresnė, gaivesnė, higieniškesnė;
- Šilkui, sintetiniams audiniams ir mišiniams valyti, **LANADOL** yra švelnesnė, efektyvesnė ir saugesnė priemonė;

- Jei **LANADOL** procedūra yra atliekama teisingai, skalbimas kašmyro, vilnos audiniams yra geresnis ir saugesnis;
- Jei švarkai, tekstilė iš viskozės ir lino, dažytas šilkas yra valomi su **LANADOL**, reikia daugiau kruopštumo nei tekstilei, kuriai bus skirtas drėgnas valymas;
- Jei valomi medvilnės audiniai, reikia mažiau sąnaudų nei drėgnam valymui. Kelnėms, sijonams, suknelėms, megztiniams sąnaudos tokios pat kaip drėgnam valymui. Švarkams, paltams sąnaudos viršija drėgno valymo sąnaudas;
- Sėkmingas **LANADOL** procedūros vykdymas reikalauja specifinės ekspertizės ir atsargių veiksmų. Nesėkmių skaičius mažesnis nei drėgname valyme. Nepaisant to, rizika aplinkos taršai ir saugumui yra mažesnė nei naudojant tirpiklius.

Sukamieji džiovintuvai privalo turėti temperatūros kontrolės programą, kuri užtikrina ne didesnę nei 60°C temperatūrą. Džiovinimo programos turi būti nustatytos taip, kad neįvyktų perdžiovinimas.

Jei tekstilės etiketės neleidžia valymo rankomis, reikia drėgno valymo.

LANADOL produktai

LANADOL AVANT pašalina riebalus ir pigmentus. Sukurta iš biologiškai skaidomų paviršinio aktyvumo medžiagų, kurios yra švelnios tekstilei ir spalvoms.

LANADOL AKTIV skirtas valymui, spalvų atkūrimui ir apsaugai nuo susitraukimo ir išsipešimo skalbimo metu. Polinės grupės vilnoje, atsakingos už vandens įsigėrimą yra blokuojamos sudedamųjų **AKTIV** dalių, todėl vandens absorbcija sumažėja. Kad geriau pasišalintų purvas ir dėmės, buvo sukurta antinuosėdų sistema, nepriklausoma nuo temperatūros ir skalbimo veiksmų.

LANADOL APRET yra tekstūros atkūrimo priemonė, pluošto apsauga džiovinimo metu. Medžiagos tampa glotnesnės.

LANADOL LICKER yra odos tepalas, kuris palieka odą ir kailius elastingus, neleidžia dažytis ir teptis odai.

LANADOL procedūra

Procesą sudaro trys procedūros:

SENSITIV - medžiagoms su etiketėmis (P) ir (F).

EKSTRA - plovimui rankomis.

NORMAL - plovimui rankomis 30°C temperatūroje.

LANADOL SENSITIV

Klasifikacija: (P), (F), plovimas rankomis, švelnus plovimas ir kitos medžiagos, kurias galima valyti drėgnu valymu. Gali atsirasti susitraukimo, deformacijos rizika. Valoma žinant reikiamą priežiūrą.

Rūšiavimas: šviesios /tamsios spalvos, toks pat medžiagų storis.

Patikrinimas:tikrinamas spalvų atsparumas. Šilko ir viskozės koloracija tikrinama trynimo testu: baltas medvilnės audinys, sudrėkintas 10% LANADOL AKTIV tirpalu vandenyje. Jei audinys nusidažė, tekstilę skalbti atskirai arba su tamsiais audiniais.

PROCEDŪRA:

Apkrovimas: iki 4kg 100 litrų būgno apimties.

Vandens įleidimas: žemas lygis.

Dozavimas: 5ml LANADOL AKTIV litrai skiedinio.

Panirimo greitis: 1 minutė

Temperatūra:20°C

Laikas:8 minutės

Gręžimas: 5 ml LANADOL APRET litrai skiedinio; reversija – 1min.; temperatūra - 20°C; trukmė – 4 min.

Paskutinis apsisukimas: 3 min.

Džiovinimas: oro įleidimo temperatūra 80°C, išleidimo - 60°C; džiovinimas ore.

LANADOL EXTRA

Klasifikacija: labai purvinos medžiagos su etiketėmis skalbti rankomis, švelnus plovimas.

Rūšiavimas: šviesios / tamsios spalvos, identiškios džiovinimo savybės.

Testas: toks pat kaip LANADOL SENSITIV.

PROCEDŪRA:

Apkrovimas: iki 6 kg

Vanduo: žemas lygis

Dozavimas: 3 ml LANADOL AKTIV litrai skiedinio

Reversija: 30 sekundžių

Temperatūra: 30°C

Trukmė: 5 min.

Nusausinimas: 2 ml LANADOL AKTIV litrai skiedinio; temperatūra: 30°C; trukmė: 10 min.

Gręžimas: 3-5 ml LANADOL APRET litrai skiedinio; temperatūra: 20°C; trukmė: 5 min.

Paskutinis gręžimas: 3 min.

Džiovinimas: oro išleidimo temperatūra 60°C; leisti išdžiūti ore.

LANADOL NORMAL

Klasifikacija: visa tekstilė su etikete vidinis plovimas(domestic washing).

Rūšiavimas: šviesios / tamsios spalvos, tokios pat džiovinimo savybės.

PROCEDŪRA:

Įkrova: 8 kg

Vanduo: žemas lygis

Dozavimas: 3 ml LANADOL AKTIV litrai skiedinio

Temperatūra: 30-40 °C

Reversija: normali

Trukmė: 5 min.

Nusausinimas: 2 ml LANADOL AKTIV litrai skiedinio; temperatūra: 30-40°C; reversijos trukmė: 10 min.

Trumpas gręžimas: 3-5 ml LANADOL APRET litrai skiedinio; reversija: normali; temperatūra: 20°C; trukmė: 5 min.; pabaiga: 3min

Džiovinimas: oro išleidimo temperatūra: 80°C

LANADOL NORMAL + Proofing (korektūra)

Procedūra atitinka LANADOL NORMAL. Labai purvinai tekstilei dozuoti 5 g TREBON COLOR ar TREBON EXTRA kilogramui mašinos svorio per skalbiklio kamerą. Trečioji „vonia“ nustatyta aukštu lygiu, naudojama skalavimui.

Po paskutinio gręžimo, koregavimo „vonia“ su mažai skiedinio kaitinama iki 30°C; dozavimas: 20-25 ml HYDROB FC ar HYDROB TX litrai skiedinio, 10 minučių. Tada gręžimas vidutiniu greičiu 3 min. Jei tekstilės membrana buvo izoliuota, reikia dviejų trumpų išgręžimų vienos minutės intervalu, o tada paskutinis gręžimas dvi minutes.

Džiovinimas atliekamas 80°C temperatūroje, perdžiovinimas 5 min.

PRAKTINIS VYKDYMAS

Klasifikacija: pirmas kriterijus yra etiketė, nurodanti kuriai LANADOL procedūrai tekstilė priskiriama.

Rūšiavimas: šviesios / tamsios spalvos, vienodas svoris.

Dėmių valymas: patikrinti skylės, defektus, kišenes.

Su LANADOL AVANT nuvalyti purvinas vietas. Pervalyti dėmes pagal kilmę su PRENETT C (riebalai, tepalai, dažai), PRENETT B (maistas, kraujas), PRENETT A (vynas, kava, arbata).

Drėgnas valymas: kai audiniai klasifikuoti ir surūšiuoti, reikia juos įdėti į skalbimo mašiną ir parinkti tinkamą LANADOL procedūrą.

Džiovinimas: automatiniams džiovituvams su elektronine programa parinkti procedūrą, kuri atitinka medžiagų jautrumą. Jei programos nėra, turi būti stebima temperatūra ir drėkinimas. Po proceso pakabinti ant pakabų.

Dėmės: DEPRIT GES pašalina tepalų dėmes; DEPRIT 1– albumino, krakmolo dėmes; DEPRIT 2– dažų, vaško dėmes; DEPRIT 3– tanino dėmes; Nežinomas dėmes pašalina DEPRIT 1; DEPRIT FER šalina rūdžių dėmes.

Pabaiga: tokia technika kaip ir atliekant sausą valymą.

SYSTEMK4 yra inovatyvus, labai efektyvus, draugiškas aplinkai ir visiškai saugus procesas skirtas komerciniam tekstilės gaminių valymui. Esminis SYSTEMK4 komponentas yra solventas SOLVONK4 neturintis halogenų. Jis sukurtas taip, kad teisingai jį vartojant nesukeliama grėsmė aplinkai: orui, vandeniui, žemei, žmogui. Ir tame slypi didžiausia SYSTEMK4 inovacija: solventas SOLVONK4 turi tokį patį valymo efektyvumą kaip ir perchloretilenas, o kai kuriais atvejais ir geresnį. Taipogi solventas SOLVONK4, remiantis Europos sąjungos teise (CLP reglamentą), nėra klasifikuojamas kaip pavojingas. Dar daugiau, SOLVONK4 yra biologiškai suyantis ir dermatologinių bandymų metu įvertintas „Labai gerai“.

SYSTEM K4 tai ne tik solventas SOLVONK4. Šiai sistemai priklauso taip pat koncentruotas detergentas CLIPK4, dėmių valiklis PRENETTK4 ir vandenį bei nešvarumus atstumiantis impregnatorius VINOY K4, visi puikiai suderinti naudoti kartu su SILVONK4. Kad sėkmingasis ketvertas veiktų optimaliai stipriai, rekomenduojame Kreussler partnerių gaminamas cheminio valymo mašinas: BOWE, FIRBIMATIC, REALSTAR ir kitų.

Nuo 2009 metų rudens SYSTEMK4 buvo išbandyta praktikoje cheminio valymo įmonėse Europos šalyse tai pat JAV. Tikintis gauti objektyvius duomenis, buvo parinktos tarp savęs nesusijusios įmonės. Be ekologiškumo faktoriaus, buvo tiriamas valymo efektyvumas ir ekonominė nauda naudojant SYSTEMK4. Taigi, SOLVONK4 rezultatai pranoko iki šiol naudotų kitų solventų valymo charakteristikas, darbo saugumo srityje, aplinkosaugos srityje, ir saugumo žmogui srityje.

Kreussler užregistravo pasaulinį patentą SYSTEMK4 sistemai.

Kokius privalumus siūlo SYSTEMK4 sistema?

Išskirtinės valymo charakteristikos

SYSTEMK4 valymo charakteristikos yra toks pats, o kai kurioms audinio rūšims ir geresnis, nei perchloretileno. Riebalai, o taipogi vandenyje tirpstantys nešvarumai – druskos su SYSTEMK4 išsivalo puikiai.

Privalumų apžvalga

Puikiai išsivalo riebalinės ir vandenyje tirpstančios dėmės.

Sumažina papildomo dėmių apdirbimo (pre-spotting) poreikį.

Švelnesnis audinių, odos bei kailių valymas.

Sumažina gaminio traukimąsi, dėl to palengvėja lyginimo procesas.

Išvalyti rūbai atrodo švelnesni, nešiurkštėja.

Apsaugo šviesias spalvas nuo pilkėjimo.

Išvalyti gaminiai neturi nemalonaus kvapo.

Privalumai visiems

Kreussler & Co kurdamas SYSTEMK4 iškėlė sau tikslą atsižvelgti į visų poreikius, pradedant įmonių savininkais, valyklų darbuotojais ir baigiant klientais.

Vietose, kuriose perchloretileno naudojimas yra uždraustas (pvz. supermarketai Vokietijoje) arba bus uždraustas artimiausiu metu (pvz. Kalifornijos valstija JAV, iki 2020 metų) SOLVONK4 naudojimas bus leistinas, kadangi jis yra netoksiškas, biologiškai suyantis organinis solventas, pagal CLP reglamentą jis nėra klasifikuojamas kaip pavojinga medžiaga. Jis nedirgina odos ar akių. Jis nesukelia savaiminio užsidegimo ar sprogimo pavojaus. Naudojant SOLVONK4 nėra rizikos, kad užteršite žemę ar gruntinius vandenius, orą patalpoje kurioje dirbate. Kadangi SOLVONK4 nėra klasifikuojamas kaip pavojinga medžiaga, jo pristatymas bei saugojimas nėra komplikuoatas, neturi vietos apribojimų.

Cheminėms valykloms SOLVONK4 siūlo ilgalaikį sprendimą, priešingai nei perchloretilenas (kurio naudojimas vis daugiau apriojamas įstatymais) – ir su tokiu pačiu valymo bekompromisiu valymo efektyvumu. SYSTEMK4 naudojimas nereikalauja išskirtinių žinių, taigi mokymai nepareikalaus didelių materialinių ir laiko sąnaudų. SYSTEMK4 smarkiai sumažina rankinio dėmių apdirbimo poreikį, to pasekoje smarkiai sumažėja rizika pažeisti audinį. SYSTEMK4 išvalyti audiniai būna bekvapiai, tai svarbu klientams kurie yra jautrūs kvapams.

Aplinkosauga

Visi SYSTEMK4 komponentai pagaminti taip, kad atitinka atitinka visus gamtosauginius reikalavimus ir net juos pranoksta. Ir tai neprarandant valymo efektyvumo. SYSTEMK4 garantuoja saugų transportavimą, saugojimą bei naudojimą.

SOLVONK4 garantuotai ateičiai

Netoksiškos, nepavojingos medžiagos atitinkančios CLP reglamentus

Pagal GHS klasifikaciją klasifikuojamas kaip nepavojingas

Biologiškai suyrantys

Palyginimas su kitais solventais

SYSTEMK4 PERC HSC CS-D5

Tankis 0,83 g/ml 1,62 g/ml 0,78 g/ml 0,95 g/ml

Virimo taškas 180,5°C 121,1°C 180-210°C 211°C

KB-reikšmė 75 90 25 13

Užsidegimo taškas 62°C --- 57-64°C 77°C

Garavimo reikšmė 67 10 80-120 .120

Sąnaudų taupymas

Garavimo reikšmė ir virimo taškas, tai du parametrai kurie parodo kad SOLVONK4 distiliavimas gali vykti žemesnėje temperatūroje nei HCS (hidrokarbonas). Distiliuojant 121°C

temperatūroje, esant 100mbar vakuumui, reikalingas garų slėgis yra 3-3,5 baro. Kad pasiektumėme 60 min ciklo trukmę dviejų valymo ciklų procedūroje, džiovinimui pilnai pakanka 65°C temperatūros. Pakankamai žemas virimo taškas, greitas garavimas bei žema garavimo temperatūra, energijos sąnaudos 247 kJ/l, užtikrina žemą eksploataavimo savikainą, dirbant su SOLVONK4. Džiovinimas ir distiliacija reikalauja žymiai mažesnių energijos sąnaudų negu naudojant perchloretileną. Tai yra mažiau nei pusė lyginant su HCS (hidrokarbonu).

Taigi, susumuokime privalumus:

- Sumažinsite energijos sąnaudas, kadangi SOLVONK4 turi geresnes distiliavimosi savybes.
- Didesnis produktyvumas dėl trumpesnio darbo ciklo.
- Mažesnis poreikis rankiniam dėmių apdirbimui (Pre-spotting) – mažesnės sąnaudos bei rizika.
- Sutaupote laiko dėl geresnių lyginimo savybių.
- Mažesnės papildomos sąnaudos dėl mažesnių įstatyminių reikalavimų.

Sistemos komponentai

SOLVONK4

SOLVONK4, lyginant su tradiciniais solventais cheminiame valyme, yra labai skirtingas. Jis yra halogenų neturintis, organinis solventas, 99% grynumo turintis puikias valymo savybes. SOLVONK4 KB-reikšmė, nusakanti solvento tirpinimo stiprumą, yra 75. Ji yra ideali tekstilės valymui, nes jei ji būtų didesnė pvz. tokia kaip perchloretileno (KB-reikšmė 90) – (F) pažymėtų gaminių negalėtumėte valyti. SOLVONK4 valymo jėga yra tris kartus didesnė nei HCS (hidrokarbono) (KB-reikšmė 25).

Bet tai dar ne viskas. SOLVONK4 yra dvipolis organinis solventas. Inovatyvus solventas ne tik tirpina ir absorbuoja lipidus, bet taip pat ir vandenyje tirpstančius nešvarumus. Sumoje: valymo savybės yra geresnės negu vartojant perchloretileną.

Yra dar viena SOLVONK4 labai įdomi savybė. Tai mažesnis audinių pilkėjimas, bei mažesnis spalvų pažeidimas, geriau apsaugoma valomi audiniai, dėl to išvalyti gaminiai atrodo geriau. Ir tai taikoma ne tik tekstilei, bet taip pat odoms ir kailiams: visapusiškai pašalinami nešvarumai su mažiausiu poveikiu gaminiui. Valant odą SOLVONK4 solventu papildomas odos apdirbimas impregnatoriumi nėra būtinas.

SOLVONK4 vartojimą Europoje apibrėžia VOC standartai, taip pat kaip ir HCS ir Ciklosiloksata D5. Remiantis Europos sąjungos teisia SOLVONK4 nėra klasifikuojamas kaip pavojingas. Taip pat remiantis CLP kategorijomis, kurios įsigaliojo 2010 metų gruodį, SOLVONK4 Europos rinkoje nėra žymimas klasifikacijos žymomis.

CLIPK4

CLIPK4 skirtas padidinti ir taip aukštas SOLVONK4 valymo charakteristiką. Labai aukštos valymo charakteristikos pasiteisina valant stipriai užterštus audinius. CLIPK4 yra efektyvus higieniniam valymui, pašalina blogus kvapus – įskaitant audinių nukentėjusių nuo gaisro, turi antistatinių savybių. CLIPK4 neturi VOC (lakiųjų organinių junginių).

PRENETTK4

Naudojant SYSTEMK4 sistemą, normaliai užterštiems gaminiams rankinis dėmių apdirbimas nėra būtinas. Valant smarkiai užterštus audinius PRENETTK4 suteiks gerą valymo rezultatą nereikalaujamas didelių pastangų. PRENETTK4 neturi VOC (lakiųjų organinių junginių).

VINOYK4

VINOYK4 yra vandens ir purvo repelentas, pagamintas fluorokarbono dervų pagrindu. Jis skirtas išpurškimui cheminio valymo mašinose.

Reikalavimai įrengimams

SYSTEMK4 gali būti naudojamas visuose įrengimuose skirtuose naudoti su VbF AIII – solventais tokiais kaip HCS arba Cyklosiloksanas D5. Distiliacijos bei džiovavimo parametrai, bei kai kurie specifiniai mašinų parametrai turi būti pakeisti, kad atitiktų SOLVONK4 reikalavimus. Todėl mes rekomenduojame naudoti gamintojų, tokių kaip BOWE (Vokietija), FIRBIMATIC, REALSTAR, UNIMAC (Italija) gaminamas mašinas, skirtas naudoti SYSTEMK4 procese.

SYSTEMK4 – Patentuota formulė sėkmingai ateičiai!

SYSTEMK4 atveria naujas perspektyvas tekstilės valymui. Jis ne tik suteikia geresnį valymo rezultatą, bet ir yra draugiškesnis klientams, darbuotojams o taip pat ir aplinkai. SYSTEMK4 pilnai keičia sampratą apie tekstilės valymą.

1.2. Firmos „Kreusler“ tekstilės gaminių valymo proceso SISTEMK4 aprašas

SYSTEMK4 yra inovatyvus, labai efektyvus, draugiškas aplinkai ir visiškai saugus procesas skirtas komerciniam tekstilės gaminių valymui. Esminis SYSTEMK4 komponentas yra solventas SOLVONK4 neturintis halogenų. Jis sukurtas taip, kad teisingai jį vartojant nesukeliama grėsmė aplinkai: orui, vandeniui, žemei, žmogui. Ir tame slypi didžiausia SYSTEMK4 inovacija: solventas SOLVONK4 turi tokį patį valymo efektyvumą kaip ir perchloretilenas, o kai kuriais atvejais ir geresnį. Taipogi solventas SOLVONK4, remiantis Europos sąjungos teise (CLP reglamentą), nėra klasifikuojamas kaip pavojingas. Dar daugiau, SOLVONK4 yra biologiškai suyantis ir dermatologinių bandymų metu įvertintas „Labai gerai“.

SYSTEMK4 tai ne tik solventas SOLVONK4. Šiai sistemai priklauso taip pat koncentruotas detergentas CLIPK4, dėmių valiklis PRENETTK4 ir vandenį bei nešvarumus atstumiantis impregnatorius VINOYK4, visi puikiai suderinti naudoti kartu su SOLVONK4. Kad sėkmingasis ketvertas veiktų optimaliai stipriai, rekomenduojame Kreussler partnerių gaminamas cheminio valymo mašinas: BOWE, FIRBIMATIC, REALSTAR ir kitų.

Nuo 2009 metų rudens SYSTEMK4 buvo išbandyta praktikoje cheminio valymo įmonėse Europos šalyse tai pat JAV. Tikintis gauti objektyvius duomenis, buvo parinktos tarp savęs nesusijusios įmonės. Be ekologiskumo faktoriaus, buvo tiriamas valymo efektyvumas ir ekonominė nauda naudojant SYSTEMK4. Taigi, SOLVONK4 rezultatai pranoko iki šiol naudotų kitų solventų valymo charakteristikas, darbo saugumo srityje, aplinkosaugos srityje, ir saugumo žmogui srityje. Kreussler užregistravo pasaulinį patentą SYSTEMK4 sistemai.

Kokius privalumus siūlo SYSTEMK4 sistema?

Išskirtinės valymo charakteristikos

SYSTEMK4 valymo charakteristikos yra toks pats, o kai kurioms audinio rūšims ir geresnis, nei perchloretileno. Riebalai, o taipogi vandenyje tirpstantys nešvarumai – druskos su SYSTEMK4 išsivalo puikiai.

Privalumų apžvalga

- Puikiai išsivalo riebalinės ir vandenyje tirpstančios dėmės.
- Sumažina papildomo dėmių apdirbimo (pre-spotting) poreikį.
- Švelnesnis audinių, odos bei kailių valymas.
- Sumažina gaminio traukimąsi, to pasekoje palengvina lyginimo procesą.
- Išvalyti rūbai atrodo švelnesni, nešiurkštėja.

- Apsaugo šviesias spalvas nuo pilkėjimo.
- Išvalyti gaminiai neturi nemalonaus kvapo.

Privalumai visiems

Kreussler & Co kurdamas SYSTEMK4 iškėlė sau tikslą atsižvelgti į visų poreikius, pradedant įmonių savininkais, valyklų darbuotojais ir baigiant klientais.

Vietose, kuriose perchloretileno naudojimas yra uždraustas (pvz. supermarketai Vokietijoje) arba bus uždraustas artimiausiu metu (pvz. Kalifornijos valstija JAV, iki 2020 metų) SOLVONK4 naudojimas bus leistinas, kadangi jis yra netoksiškas, biologiškai suyantis organinis solventas, pagal CLP reglamentą jis nėra klasifikuojamas kaip pavojinga medžiaga. Jis nedirgina odos ar akių. Jis nesukelia savaiminio užsidegimo ar sprogo pavojaus.

Naudojant SOLVONK4 nėra rizikos, kad užteršite žemę ar gruntinius vandenius, orą patalpoje kurioje dirbate. Kadangi SOLVONK4 nėra klasifikuojamas kaip pavojinga medžiaga, jo pristatymas bei saugojimas nėra komplikuoatas, neturi vietos apribojimų.

Cheminėms valykloms SOLVONK4 siūlo ilgalaikį sprendimą, priešingai nei perchloretilenas (kurio naudojimas vis daugiau apribojamas įstatymais) – ir su tokiu pačiu valymo bekompromisiu valymo efektyvumu. SYSTEMK4 naudojimas nereikalauja išskirtinių žinių, taigi mokymai nepareikalaus didelių materialinių ir laiko sąnaudų. SYSTEMK4 smarkiai sumažina rankinio dėmių apdirbimo poreikį, dėl to smarkiai sumažėja rizika pažeisti audinį. SYSTEMK4 išvalyti audiniai būna bekvapiai, tai svarbu klientams kurie yra jautrūs kvapams.

Aplinkosauga

Visi SYSTEMK4 komponentai pagaminti taip, kad atitinka atitinka visus gamtosauginius reikalavimus ir net juos pranoksta. Ir tai neprarandant valymo efektyvumo. SYSTEMK4 garantuoja saugų transportavimą, saugojimą bei naudojimą.

SOLVONK4 garantuotai ateičiai

- Netoksiškos, nepavojingos medžiagos atitinkančios CLP reglamentus.
- Pagal GHS klasifikaciją klasifikuojamas kaip nepavojingas.
- Biologiškai suyrantys.

1 lentelė. Palyginimas su kitais solventais

	SYSTEMK4	PERC	HSC	CS-D5
Tankis	0,83 g/ml	1,62 g/ml	0,78 g/ml	0,95 g/ml
Virimo taškas	180,5°C	121,1°C	180-210°C	211°C
KB-reikšmė	75	90	25	13
Užsidegimo taškas	62°C	---	57-64°C	77°C
Garavimo reikšmė	67	10	80-120	.120
EC klasifikacija	---	Xn;N;R40- 51/53 canc.Cat3	Xn R65-66	---
CLP reglamentas (dėl cheminių medžiagų klasifikavimo ženklinimo ir pakavimo, GHS pritaikymas Europai)	---	WARNING 3.6/2 Karz.2; H351: 4.1/2; H411	DANGER 3.10/1Asp.1;H304 EUH066	---
GHS	---	WARNING 3.6/2 Karz.2; H351: 4.1/2; H411	DANGER 3.10/1Asp.1;H304 2.6/4; H227	---

Sąnaudų taupymas

Garavimo reikšmė ir virimo taškas, tai du parametrai kurie parodo kad SOLVONK4 distiliavimas gali vykti žemesnėje temperatūroje nei HCS (hidrokarbonas). Distiliuojant 121°C temperatūroje, esant 100mbar vakuumui, reikalingas garų slėgis yra 3-3,5 baro. Kad pasiektumėme 60 min ciklo trukmę dviejų valymo ciklų procedūroje, džiovinimui pilnai pakanka 65°C temperatūros. Pakankamai žemas virimo taškas, greitas garavimas bei žema garavimo temperatūra, energijos sąnaudos 247 kJ/l, užtikrina žemą eksploataavimo savikainą, dirbant su SOLVONK4. Džiovinimas ir distiliacija reikalauja žymiai mažesnių energijos sąnaudų negu naudojant perchloretileną. Tai yra mažiau nei pusė lyginant su HCS (hidrokarbonu).

Taigi, susumuokime privalumus:

- Sumažinsite energijos sąnaudas, kadangi SOLVONK4 turi geresnes distiliavimosi savybes.
- Didesnis produktyvumas dėl trumpesnio darbo ciklo.
- Mažesnis poreikis rankiniam dėmių apdirbimui(Pre-spotting) – mažesnės sąnaudos bei rizika.
- Sutaupote laiko dėl geresnių lyginimo savybių.
- Mažesnės papildomos sąnaudos dėl mažesnių įstatyminių reikalavimų.

1.3. Firmos „Lapauw“ „Turbofan“ technologijų aprašai**Ozono naudojimas skalbimui**

Technologija veikia sukuriant ozoną elektros išlydžiu ir įpurškiant dujas į vandens liniją arba į skalbimo mašinos dugną. Ozono dujos pramonėje naudojamos kaip skalbimo stiprintuvas. Tai yra labai aktyvus energijos šaltinis, kuris pakeičia šilumos naudojimą paspartindamas vandens ir chemikalų darbą skalbimo procese ir pagreitinantis mikroorganizmų bei nešvarumų sunaikinimą. Ozono dujos yra triatomė deguonies alotropija, kitaip tariant, jose yra trys deguonies atomai vietoj įprastų dviejų. Šios dujos yra nestabilios ir skalbimo ciklo metu papildomas atomas atitrūksta ir susijungia su kitomis cheminėmis molekulėmis, didindamas jų savybes, tuo pačiu metu oksiduojantis ir pūdantis nešvarumus. Papildomai ozonas formuoja hidroksilo radikalus, kurie yra tris tūkstančius kartų greitesni nei chlorinas dezinfekcijoje ir vienuolika kartų stipresni. Ozono aktyvumas plečia patalynės pynimą, išleisdamas įsišaknijusius nešvarumus ir chemines nuosėdas, pagerindamas švarumą, sustiprindamas baltumą ir spalvas bei užtikrindamas aukšto lygio dezinfekciją.

OTEK ozono skalbimo sistema naudoja šimto aštuoniasdešimt penkių nanometrų ultra violetines lempas atskirti deguonies molekules ir suformuoti mažą ozono kiekį. Tuomet ozonas įmaišomas į skalbimo mašiną viso skalbimo metu. Ozono gamyba U.V. lempomis, naudojama patentuotoje Ozono Technologijų skalbimo sistemoje, yra labai saugus ir patikimas būdas gaminant ozono dujas.

Pramonėje ozonas ar ozonuotas vanduo yra naudojami:

- Dezinfekuoti ir sustiprinti skalbinius ligoninėse, senukų globos namuose, maisto fabrikuose ir t.t.
- Dezinfekuoti vandenį prieš supilant jį į butelius.
- Dezodoruoti orą ir objektus(pvz. po gaisro).
- Sunaikinti bakterijas ant maisto arba kontaktinių paviršių.
- Plaukimo baseinų ir SPA sanitarijai.
- Nušveisti mieles ir pelėsių sporas maisto perdirbimo įmonėse.
- Plauti šviežius vaisius ir daržoves, kad neliktų bakterijų.
- Chemiškai naikinti teršalus vandenyje(geležį, arseną, vandenilio sulfidą, nitratus).
- Suteikti pagalbą flokuliacijai(molekulių aglomeracijai, kuri padeda filtravimui, kai pašalinami geležis ir arsenas).
- Per cheminę sintezę gaminti cheminius junginius.
- Valyti ir balinti medžiagas.
- Padėti apdoroti plastikus, kad sukibtų rašalas.
- Pasendinti gumos pavyzdžius, kad būtų nustatytas gumos partijos galiojimo laikas.
- Dezinfekuoti ligoninių operacines, kad oras būtų sterilus.
- Išnaikinti vandenyje atsiradusius parazitus iš paviršinių nuotekų valymo įrenginių.
- Šis procesas vadinamas Ozonacija.

VANDENS TECHNINĖ PRASMĖ SKALBIME

- Skalbti be vandens neįmanoma
- Svarbiausias skalbimo veiksnys

VANDUO SKIRSTOMAS Į LAISVĄ IR APRIBOTĄ:

- Laisvas: matomas vanduo, kuris nesusigėrė į tekstilę.
- Apribotas: audinyje.

UŽDUOTYS SKALBIMO PROCESĖ:

- Prasiskverbia ir drėkina purvinus skalbinius paviršinio aktyvumo medžiagų pagalba.
- Ploviklių ir purvo perkėlimas.

- Mechaninės energijos ir šilumos energijos nešėjas.

VANDUO:

- Chemiškai, ne tik grynai.
- Skirtingi kietumo lygiai (minkštas, kietas).
- Turi įvairių medžiagų, pvz. mineralų ir dujų.
- Gamtoje esančiame ir iš čiaupo vandenyje yra įvairių dujų (CO₂, N₂) ir druskų.
- Joms priklauso Kalcio ir Magnio druskos, ypač jų chloridas, sulfatai ir vandenilio karbonatai (atsakingi už vandens kietumą).

Skalbimo procese žinios apie vandens kokybę yra reikalingos. Skalbime gali būti naudojamas lietaus, upės vanduo. Pirmiausia reikia sužinoti vandens kietumą, tai nurodo reikalingą skalbimo produktų kiekį.

Vanduo skirstomas į šias grupes:

1. Minkštas vanduo (labai minkštas 0-4°dH, minkštas 4-7°dH)
2. Vidutiniškai kietas (7-14°dH)
3. Kietas vanduo (14-21°dH)
4. Labai kietas (21-30°dH, >30°dH)

Vandens kietumą galima sužinoti vietinėje vandens institucijoje, dažniau tai nustatoma atliekant testus.

Vandens kietumo poveikis gali būti neigiamas techniniams mechanizms, plovikliams ir skalbiniams. Technikoje vandens karbonatas susidaro katilo apimtyje. Tai padengia vamzdynų sienelės, vožtuvus ir skalbimo mašinų paviršius. Tokiu būdu vamzdynai užsikemša. Tai neigiamai veikia šilumos kiekį. Sudedamosios dalys reaguoja su ploviklio komponentais, todėl susiformuoja nepašalinamos nuosėdos. Reikia daugiau ploviklio komponentų minkštinimui. Dozuoti reikia pagal nurodymus ir vandens kietumą. Plovikliuose, kuriuose yra muilo, gali susidaryti netirpus kalcis. Skalbiniai papilkėja, greičiau susidėvi.

SKALBIMO VEIKSNIAI

Skalbimo rezultatas priklauso nuo keturių veiksnių:

1. Chemija
2. Temperatūra
3. Mechanika
4. Laikas

Nuo šių keturių veiksnių priklauso skalbimo sėkmė.

Jei cheminių medžiagų nepakanka arba jų per daug, gali suprastėti skalbimas. Per aukšta ar per žema temperatūra neigiamai veikia skalbimo rezultatus. Dėl netinkamo skalbimų mechanizmų naudojimo gali susigadinti pluoštas.

DĖMIŲ ŠALINIMAS

Blukimas, dingstančios spalvos, vaisių/sulčių dėmės, pilkėjimas, vyno dėmės, rašalas:

- 10-15 g/l mažos redukcijos baliklis, 15-30 minučių, 80-90°C medvilnei, 60°C poliesteriui. Tada perplauti standartiniu skalbimo būdu.

Pelėsiai, žolė, tepalai, padažai ir prieskoniai:

- 3-5 ml/l baliklis su chloru, 15-30 minučių, 50-60°C. Tada priemonė nuo chloro naudojant vandenilio peroksidą (iškart po balinimo).

Jodas:

- Natrio tiosulfatas (10-20 g/l).

Kraujas:

- Fermento taikymas (OTTALIN fermentas 5-8 ml/l 50°C mažiausiai 30-60 min., jei reikia ir ilgiau; likusios dėmės bus pašalintos naudojant rūdžių valiklį).

Metalo ir trinčių dėmės:

- Rūdžių valiklis, oksalo rūgštis, OTTALIN PLEX.

Cementas:

- Išvalyti su acto rūgštimi (10%), tada skalbti (daug šarmo).

ESDOGEN DETERGENT

Skystas skalbiklis – koncentratas su optiniu ryškinimu, medvilnės ir sintetiniams gaminiams (kaustinis šarmingumas - 0,34 g/l NaOH; pilnas šarmingumas - 0,86 g/l Na₂ CO₃; svoris – 1,06 l; koncentracija – 35%; vandens kietumo balansavimas – 1 g/l = 4° dH 90°C)

ESDOGEN DETERGENT savybės:

- Mažai šarminis skystas ploviklis;
- Švelnus medžiagoms;
- Nepriekaištingas baltumas 40°C (104 F);
- Optinis baliklis be spalvų perėjimo, tinkantis ir spalvotiems audiniams;
- Gaivus kvapas. Nereikia papildomų minkštiklių.

ESDOGEN BOOSTER

Fermento turintis stipriklis labai nešvariems tekstilės gaminiams;

- Optimali riebalų šalinimo galia tarp 30°C ir 75°C;
- Mažas tūsumas esant žemai temperatūrai;
- Tinka restoranams, senukų namams.

ESDOGEN DESINFECT

Aktyvuotas koncentratas deguonies balinimui ir skalbinių dezinfekcijai, medvilnės ir sintetiniams audiniams

ESDOGEN ALKAPLEX

Šarmo turintis ploviklis labai nešvariems audiniams, pagamintiems iš medvilnės ir sintetikos

ESDOGEN SYSTEM privalumai:

- Paprasta. Sudaryta iš keturių komponentų visų rūšių tekstilei ir skalbimo temperatūrai;
- Draugiška aplinkai. Neturi fosfatų, chloro, NTA, zeolitų;
- Nėra naikinančių medžiagų;
- Lengva dozuoti;
- Mažo šarmo skalbimas (neerzina odos, švelnus medžiagoms, nereikia trinti);
- Nereikia minkštiklių;
- Žemas nuosėdų lygis;
- Baltumas net ir 40°C temperatūroje.

2 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ PLĖTRA**2.1. Paskaitos „Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų plėtra“ konspektas**

Pristatant tekstilės gaminių priežiūros paslaugų plėtrą pirmiausia reikėtų išskirti du esminius momentus:

1. technologinę plėtrą,
2. įmonės teikiančias tekstilės priežiūros paslaugas skaičiaus kitimą.

1. Technologinės plėtros pokyčiai

Technologinės plėtros pokyčius geriausiai atskleidžia tarptautinės parodos, kuriose galima ne tik pamatyti paslaugos teikėjų įvertintus ir laiko patikrintus technologinius įrengimus ir priemones, tačiau jose yra įtaigiai pristatomos šios pramonės šakos naujovės. Paskutinė tarptautinė tekstilės priežiūros paroda, vykusį 2012 m. gegužės mėnesį Frankfurte, Vokietijoje, puikiai parodė plėtros kryptį ir tendencijas. Pasaulyje ir visuomenėse vis svarbesnę vietą užimantis žaliųjų arba kitaip vadinamas ekologinis judėjimas ir idėjos akivaizdžiai įtakoja ir šią pramonės šaką. Vis aktyviau ieškoma efektyvių sprendimų siekiant aplinkai nedraugišką cheminio valymo būdą, naudojančią tetrachloretileną arba geriau žinomą perchloretileno vardu, pakeisti aplinkai ir žmonėms nekenksmingu valymo metodu. Šioje vietoje itin svarbią vietą užima valstybių, kaip reguliavimo institucijų vaidmuo. Jungtinėse Amerikos Valstijose, Prancūzijoje jau yra priimti įstatymai, ribojantys cheminio valymo įrengimų, naudojančių perchloretileną pardavimą ir naudojimą paslaugas teikiančiose įmonėse. Tikėtina, jog netrukus jų pavyzdžiu paseks ir kitos, aplinkos taršos problemas aktyviai sprendžiančios valstybės.

Šiuo metu rinkai yra pristatyti ir toliau tobulinami keli pagrindiniai inovatyvūs technologiniai sprendimai:

- Silikono, kaip pagrindinio valiklio pagrindu veikiančios cheminio valymo mašinos. Šis metodas nėra visiškai naujovė. Kompanija GreenEarth Cleaning šią technologiją tobulina jau nuo 1999 m. (www.greenearthcleaning.com). Jos aktyvus bendradarbiavimas su Vokietijos kompanija Seitz (www.seitz24.com), gaminančia ir parduodančia produktus cheminiam valymui, kiekvienais metais suteikia vis daugiau vilčių, jog šis technologinis sprendimas bus vienas iš pagrindinių, pakeisiančių perchloretileno pagrindu veikiančius įrengimus. Vis gi, tekstilės priežiūros specialistų nuomone, šis metodas kelią į paslaugų įmonės skinasi sunkiai dėl konservatyvaus tekstilės priežiūros paslaugas teikiančių įmonių vadovų požiūrio ir pačio valymo proceso efektyvumo

- “Kreussler” kompanijos sukurta ir 2010 m. rinkai pristatyta valymo technologija pavadinimu System K4, naudojanti tirpiklį Solvon K4 (www.systemk4.com). Dveji metai praktinio naudojimo suteikė kompanijai galimybę pateikti savo pačių ir vartotojų nuomonę apie šią valymo technologiją. Tokių stambių įrengimų gamintojų kaip Fimbimatic, Union ar Renzacci aktyvus dalyvavimas kuriant ir tobulinant įrengimus, dirbančius System K4 pagrindu, leidžia manyti, jog ši ekologiškai draugiškesnė technologijai tikrai turi ateitį.
- Rynex Technologies sukurta ir nuosekliai tobulinama technologija Rynex-3E yra dar viena alternatyva, siekiant sumažinti aplinkos taršą ir poveikį žmonėms (www.rynex.com). Nuo 1995 m. aktyviai kurianti ir ieškanti efektyvių ir ekologiškų sprendimų, kompanija deklaruoja atvertusi naują veiklos puslapį cheminio valymo paslaugų rinkoje. Artima profesinė draugystė su Christeysn kompanija, kuriančią valymo produktus, suteikia Rynex Technologies galimybę sparčiau plėtoti jų produkto vystymą.

Keletas jau aukščiau paminėtų gamintojų tokių kaip Fimbimatic, Union, Renzacci sukūrė įrengimus, kurie atlikus minimalius pakeitimus gali dirbti naudodami skirtingus tirpiklius. Cheminio valymo paslaugas teikiančių įmonių vadovai turi galimybę keisti savo veiklos metodus atsižvelgiant į besikeičiančius įstatymus, veiklos efektyvumą ir, be abejonės, klientų poreikius ir jų atsiliepimus.

Apibendrinant tekstilės gaminių cheminio valymo technologijų plėtrą reiktų dar kartą pažymėti, jog aplinkai ir žmonėms draugiški sprendimai yra šios pramonės šakos ateitis, o dviejų ar daugiau kompanijų glaudus bendradarbiavimas, kuriant ir tobulinant produktus spartina šio proceso vystymąsi. Maksimaliai išnaudodamos mokslinio tyrimo ir praktinio taikymo išteklius didžiosios kompanijos kuria technologijas, užtikrinančias saugią aplinką visuomenei.

2. Įmonių teikiančių tekstilės priežiūros paslaugas plėtra

Kalbant apie skalbimo technologijų plėtrą reiktų išskirti dvi esmines kryptis, t.y. pramoninis skalbimas ir mažųjų skalbyklų teikiamų paslaugų plėtra. Neabejotinai įrengimų gamintojai didžiausią dėmesį skiria paslaugų teikėjų kaštų mažinimo sričiai. Brangstantys energetiniai ištekliai, valymo produktų gamybos kaštų augimas, įgalina gamintojus kurti efektyvius sprendimus. Siekdami užtikrinti ekonomiškai efektyvų veiklos procesą, įrengimų gamintojai siekia įdiegti kaštų optimizavimo kontrolę kiekviename iš valymo proceso ciklų. Kompiuterinių programų valdomi įrengimai, itin tiksliai dozuoja vandenį ir valymo produktus, atsižvelgiant į skalbinių apimtį ir jų pobūdį. Valymo produktų gamintojai- Bufa, Seitz, Ecolab, Kreussler- didelį dėmesį skiria kuriant specializuotus produktus, kurie patenkintų skirtingo pobūdžio skalbimo paslaugas teikiančius

įmonių poreikius. Mažesni dozavimo kiekiai, veiksmingesnis produktų poveikis gaminiam, tausojant jų spalvą ir struktūrą ir puikūs skalbimo rezultatai užtikrina gamintojų ir jų pirkėjų efektyvios veiklos tęstinumą.

Trumpai aptariant pramoninį skalbimą, vertėtų pažymėti tai, jog gamintojai nuosekliai tobulina tunelines skalbimo sistemas, kurios yra pajėgios apdoroti didžiulį kiekį skalbinių. Procesų automatizavimas, t.y. skalbinių rūšiavimas, jų žymėjimas, skalbimo ciklų kontrolės kompiuterizavimas, išteklių mažinimas yra pagrindinės technologinės plėtros kryptys, kurios ateityje užtikrins efektyvų įmonių darbą ir puikius rezultatus.

Kadangi tekstilės valymo procesas yra kompleksinis sprendimas, svarbios yra visos jos grandys. Išvalyti gaminiai privalo būti efektyviai išlyginti, supakuoti ir paruošti atidavimui vartotojams. Mažųjų paslaugos teikėjų reikmėms yra kuriami ir tobulinami įrengimai, atliekantys specializuotas drėgminio šiluminio apdorojimo funkcijas. Didelių finansinių išteklių reikalaujantis rankų darbas yra maksimaliai keičiamas specializuotų įrenginių atliekamomis funkcijomis.

1. Marškinių lyginimo technologinis sprendimas.
2. Švarkų lyginimo technologinis sprendimas.
3. Lyginimo volai, lankstantys skalbinius.

3. Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų plėtra Lietuvoje

Nagrinėjant tekstilės gaminių priežiūros paslaugų plėtros tendencijas Lietuvoje pirmiausia buvo išsiaiškinta apir komunalinės veiklos situaciją.

Atliekant statistinių duomenų analizę apie komunalinę veiklą Lietuvoje, galime teigti, kad komunalinė veikla užima labai nedidelę šalies ūkio veiklos dalį. Pateiktoje diagramoje pavaizduotas komunalinės veiklos ir viso ūkio pridėtinės vertės metinio pokyčio palyginimas.

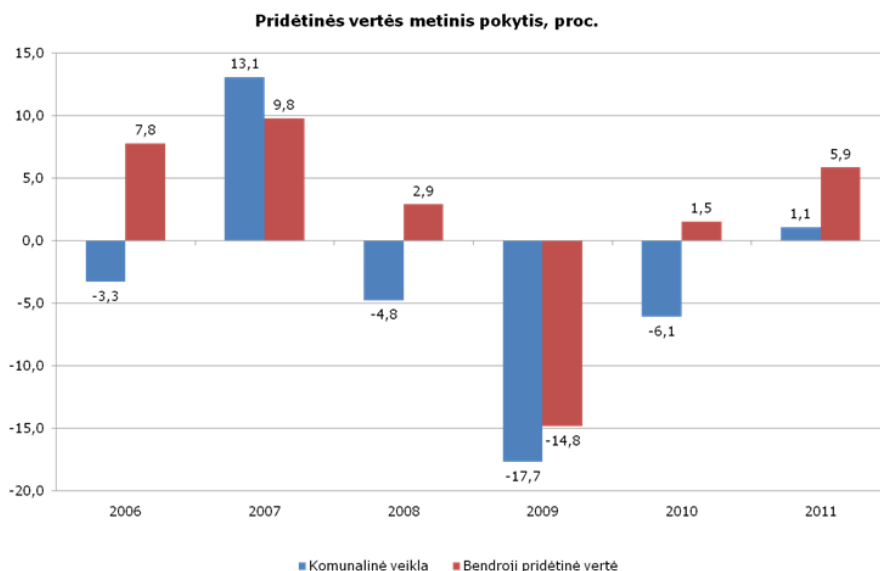

Diagrama 1. Pridėtinės vertės pokytis

Lyginant komunalinės veiklos pridėtinės vertės metinį pokytį su bendru Lietuvos ūkio pridėtinės vertės pokyčiu, matome, kad nuo 2008, 2009, 2010 metų komunalinės veiklos pokytis iki 2011 metų išaugo iki 1,1%.

Nors Lietuvą užklupusi ekonominė krizė labai smarkiai įtakojo komunalinės veiklos paslaugų apimtį, iš diagramos matome, kad nuo 2009 metų iš visų komunalinės paslaugas teikiančių įmonių, pelningai dirbančių įmonių skaičius išaugo nuo 2009 m. – 45,6% iki 2012 metais – 56,3 %.

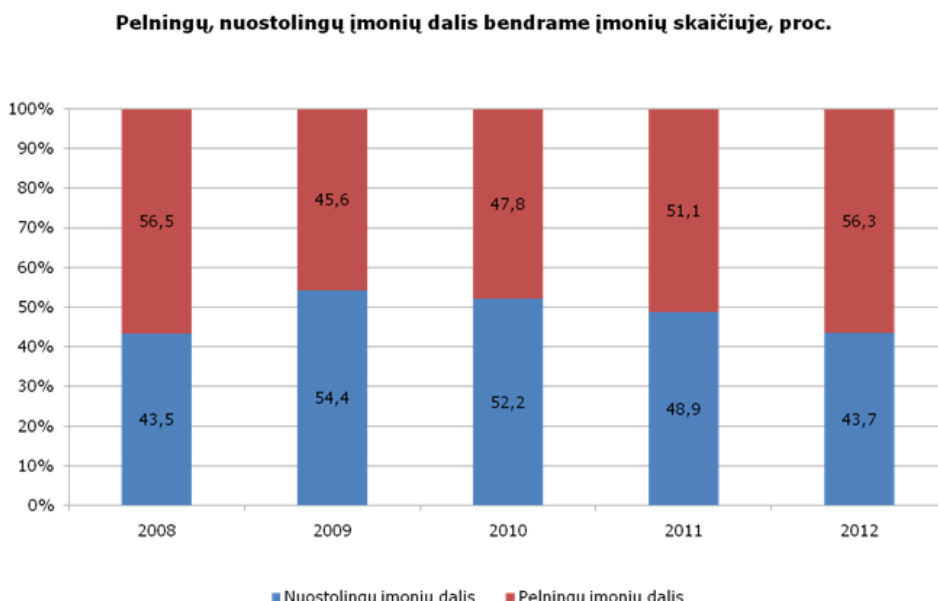

Diagrama 2 . Pelningų, nuostolingų įmonių dalis bendrame įmonių skaičiuje

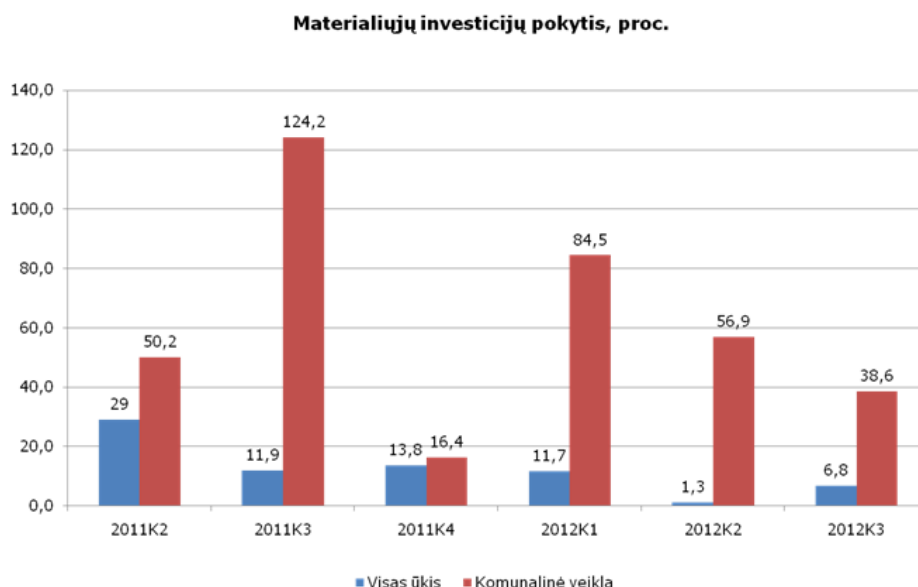

Diagrama 3. Materialiųjų investicijų pokytis

Iš pateiktos 3 diagramos matome, kad materialiųjų investicijų pokytis mažėjant investicijoms į visą ūkį, į komunalinę veiklą investicijos augo nuo 2011 metų 4 ketvirčio 16,4 % iki 2012 metų 1 ketvirčio pasiekė 84,5 %.

Paskaičiavus materialiųjų investicijų pokyčio vidurkį viso ūkio ir komunalinės veiklos laikotarpyje 2011 -2012 metais, natome, kad viso ūkio investicijų pokyčio vidurkis sudarė 12,4%, tuo tarpu komunalinės veiklos vidurkis siekė 61,8%.

Pateiktoje 4 diagramoje matome, kad laisvų komunalinėje veikloje darbo vietų skaičius 2012 m. 4 ketvirtyje išaugo ir palyginus su užimtomis darbo vietomis 4,0 %, sudarė 31,4 %.

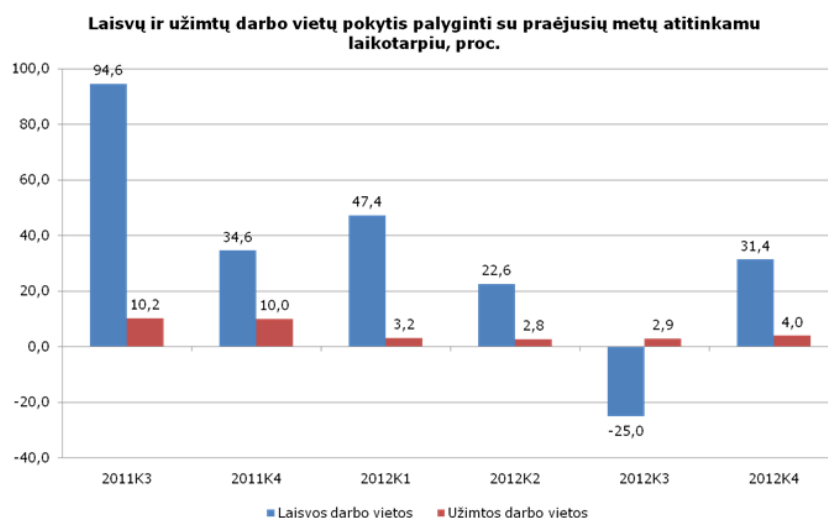

Diagrama 4. Laisvų ir užimtų darbo vietų palyginimas

Galime daryti išvadą, kad komunalinės veiklos apimtys nors nežymiai, bet didėja ir tikėtina turės teigiamos įtakos visam šalies ūkiui.

Tekstilės gaminių priežiūros srityje lietuviai yra vartotojai, tai yra jie nekuria, o naudoja kitų valstybių gamintojų sukurtus technologinius sprendimus. Įmonės vykdo specializaciją, t.y. koncentruoja savo veiklą ties konkrečia paslauga. Jei anksčiau ta pati tekstilės priežiūros paslaugų įmonė teikė paslaugas gyventojams bei ir mažoms ir didelėms bendrovėms, tai šiuo metu jos savo veiklą koncentruoja ties konkrečiais subjektais. Mažosios valyklos/ skalbyklos aptarnauja miestų gyventojus ir mažus poreikius turinčias įmones. Tuo tarpu dideli ūkiniai objektai, tokie kaip ligoninės, stambios pramonės įmonės, turizmo ir aptarnavimo srityje dirbančios įmonės yra aptarnaujamos didelių gamybinių pajėgumų turinčių skalbyklų. Šioje srityje mažieji rinkos dalyviai yra iš esmės nepajėgūs konkuruoti dėl aukštų veiklos kaštų bei rizikos netekti didžiosios dalies pajamų, praradus vieną ar daugiau stambių klientų. Be to, siekiant išlaikyti konkurencingumą, reikalingi veiklos plėtros sprendimai, kurie reikalauja nemažų investicijų, o tai daugeliui smulkiųjų įmonių yra nemenka kliūtis. Sugriežtintos paskolų teikimo sąlygos bankuose, vis dar mažas paslaugų vartotojų aktyvumas stabdo įmonių vadovus nuo aktyvios plėtros sprendimų priėmimo.

Visgi, mažieji žaidėjai visada sugeba išlikti, o tai pirmiausia yra sąlygojama jų veiklos lankstumo. Puikus pavyzdys yra Vilniuje įsikūrusi ir paslaugas teikianti UAB „Puikis“. Bendrovės vadovai aiškiai suvokė, jog šių dienų vartotojas yra aktyvus žmogus, turintis ribotus savo laiko išteklius. Taupydama klientų laiką, UAB „Puikis“ su savo teikiama paslauga nuėjo tiesiog pas juos į darbovietes ir biurus (plačiau apie juos www.puikis.lt). Vis labiau populiarėja gaminių paėmimo ir pristatymo į namus paslauga. Klientai, praleidžiantys didžiąją dalį laiko namuose, turi galimybę išsikviesti paslaugos teikėją į namus ir tokiu būdu sutaupyti sau brangaus laiko. Tokio pobūdžio paslaugas jau senokai teikia viena didžiausių valyklų UAB „Joglė“. Be to, pastaroji įmonė, taiko ir pasaulyje plačiai naudojamo frančizės plėtros principą, kai įmonė parduoda savo patirtį ir teisę naudotis jos prekiniu ženklu (www.jogle-panevezys.lt).

Vilniuje skalbimo paslaugų verslas vis labiau koncentruojasi stambiųjų tinklų rankose. „Fėja skalbėja“ – kol kas vienintelė bendrovės „Atidė“ skalbykla Vilniuje. Tiesa, įmonei priklauso dar vienas centras Anykščiuose. Įrengti vieną skalbyklą kainuoja apie 100 tūkst. litų.

Vilniuje didžiausius skalbyklų tinklus turi stambiosios įmonės – „Joglė“, „Banga plus“ ir skalbyklų „Pedantė“ savininkė „Vilniaus Lavestina“. Kai kurios jų šalyje įkūrusios net po 5, 10 ar 20 priėmimo punktų. Būtent stambiosios įmonės gauna didžiąją skalbimo ir valymo paslaugų rinkos dalį. Daugiausia pajamų uždirba skalbyklos, aptarnaujančios viešbučius, restoranus, ligonines ir kitas įmones.

Viena tokių skalbyklų – „Banga plius“. Ji savo paslaugas teikia 7 ligoninėms ir medicinos įstaigoms. Tarp jų – Vilniaus greitosios pagalbos universitetinei ligoninei ir Santariškių klinikoms. Taip pat keliems viešbučiams, restoranams ir kavinėms. Jų klientai ir kaimo turizmo sodybos, prekybos centrai, ambasados, vaikų darželiai.

Tarp didesnių verslo atstovų yra ir „Euroskalbykla“, valdanti skalbyklų tinklą „Skalbiu sau“.

Pagal 2012 metų statistinius duomenis daugiausiai tekstilės gaminių priežiūros įmonių buvo didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Iš viso Lietuvoje skalbimo ir cheminio valymo paslaugas atlieka 239 įmonės.

Skalbyklų-valyklų skaičiaus pasiskirstymas Lietuvos miestuose (2013-01-01 pagal veiklos sritis)

Miestas	Skalbyklų skaičius	Miestas	Skalbyklų skaičius
Vilnius	86	Mažeikiai	1
Kaunas	47	Molėtai	1
Klaipėda	27	Palanga	5
Šiauliai	10	Pasvalys	1
Panevėžys	13	Plungė	1
Alytus	4	Prienai	1
Biržai	3	Radviškis	1
Druskininkai	1	Raseiniai	1
Ignalina	1	Rokiškis	3
Jonava	1	Tauragė	4
Joniškis	1	Telšiai	3
Jurbarkas	1	Ukmergė	3
Kaišiadorys	2	Utena	2
Kazlų Rūda	1	Varėna	1
Kretinga	2	Vilkaviškis	1
Kėdainiai	2	Visaginas	2
Lazdijai	1	Šakiai	1
Marijampolė	4	Širvintos	1

Lyginant kiekviename Lietuvos mieste gyventojų skaičių, kuris tenka vienai tekstilės gaminių priežiūros įmonei su Lietuvos vidurkiu – 12502, matome, kad Vilniuje viena skalbykla- cheminio valymo valykla aptarnauja 6139 gyventojus, Kauno mieste viena skalbykla- valykla aptarnauja 6542 gyventojus, Klaipėdoje viena skalbykla aptarnauja 5885, Šiaulių mieste viena skalbykla- valykla aptarnauja 10685 gyventojus, Panevėžio mieste viena skalbykla- valykla aptarnauja 7507 gyventojus, Alytuje viena skalbykla- valykla aptarnauja 14363 gyventojus, Jurbarko mieste

viena skalbykla- valykla aptarnauja 10983 gyventojus, Utenoje viena skalbykla- valykla aptarnauja 14044 gyventojus. Geriausia padėtis Palangos mieste -3079 gyventojus aptarnauja viena skalbykla- valykla. Palangos miesto vidurkis yra žymiai mažesnis negu Lietuvos. (Žiūrėti diagramą 2). Galima daryti išvadą, kad mažesnių miestų gyventojai daugiau skalbinių skalbia namuose.

Skalbyklų – valyklų skaičius tenkantis vienam gyventojui didžiuosiuose Lietuvos miestuose (2012 m.)

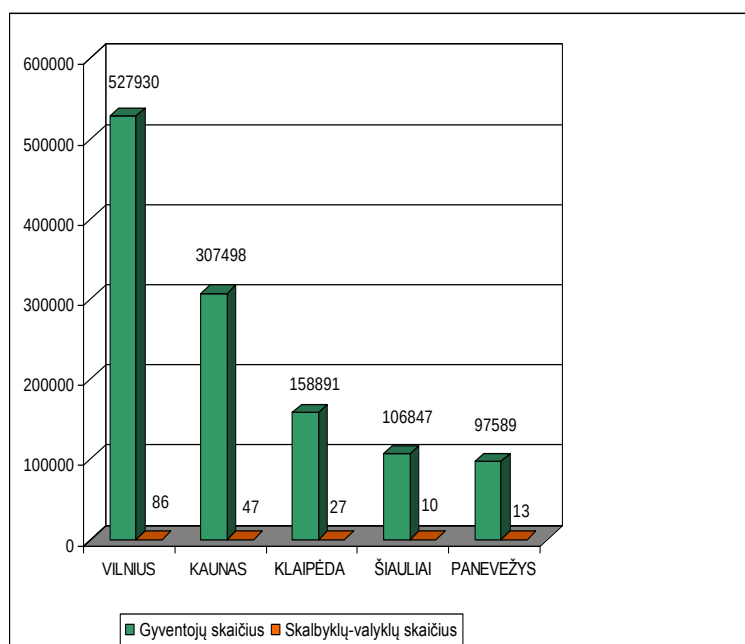

Diagrama 5. Skalbyklų – valyklų pasiskirstymas Lietuvos miestuose

Iš pateiktų statistinių duomenų galima daryti išvadą, kad mažesnių miestų gyventojai daugiau skalbinių skalbia namuose.

Naujosios technologijos, neišvengiamai daro įtaką ir Lietuvos tekstilės gaminių priežiūros paslaugų plėtrai. Tekstilės gaminių priežiūros srityje lietuviai yra vartotojai, tai yra jie nekuria, o naudoja kitų valstybių gamintojų sukurtus technologinius sprendimus. Įmonės vykdo specializaciją, t.y. koncentruoja savo veiklą ties konkrečia paslauga. Jei anksčiau ta pati tekstilės priežiūros paslaugų įmonė teikė paslaugas gyventojams bei ir mažoms ir didelėms bendrovėms, tai šiuo metu jos savo veiklą koncentruoja ties konkrečiais subjektais.

Procesų automatizavimas, t.y. skalbinių rūšiavimas, jų žymėjimas, skalbimo ciklų kontrolės kompiuterizavimas, išteklių mažinimas yra pagrindinės technologinės plėtros kryptys, kurios ateityje užtikrins efektyvų įmonių darbą ir puikius rezultatus.

3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO PROJEKTAS „ĮGYTŲ ŽINIŲ PRITAIKYMAS TEKSTILĖS GAMINIŲ PRIEŽIŪROS DARBUOTOJŲ PROFESINIO RENGIMO PROCESĖ”

3.1. Mokytojo projekto reikalavimai ir vertinimo kriterijai

Mokytojai parengia projektą, kuriame būtų pateikti siūlymai kaip tekstilės gaminių priežiūros paslaugų technologinės naujovės ir paslaugų plėtros tendencijos bus atspindėtos profesinio rengimo programų turinyje

Mokytojo projekto formos aprašas

Mokytojo vardas, pavardė

Atstovaujama profesinio mokymo įstaiga

PROJEKTAS

„Įgytų žinių pritaikymas tekstilės gaminių priežiūros darbuotojų profesinio rengimo procese,,

(data)

Turinys

1. Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų technologinės naujovės bei paslaugų plėtros tendencijos.
2. Profesinio rengimo ir šiuolaikinės tekstilės gaminių priežiūros paslaugų sąsajos.
3. Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų technologinių naujovių bei paslaugų plėtros tendencijų pritaikymo veiklų aprašymas, pagrindimas ir numatomi rezultatai.
4. Rizikos.
5. Išvada/ pasiūlymas.

1. Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų technologinės naujovės bei paslaugų plėtros tendencijos.

Išvardinkite ir aprašykite, Jūsų manymu, svarbiausias tekstilės gaminių priežiūros paslaugų

<i>tendencijas, plėtros kryptis.</i>																			
2. Profesinio rengimo ir šiuolaikinės paslaugų sąsajos. <i>Atlikite profesinio rengimo programų turinio ir tekstilės gaminių priežiūros paslaugų naudojamų technologijų tarpusavio sąsajų analizę. Identifikuokite profesinio rengimo programų turinio tobulinimo sritis, galimybes.</i>																			
3. Tekstilės gaminių priežiūros paslaugų technologinių naujovių bei paslaugų plėtros tendencijų pritaikymo veiklų aprašymas, pagrindimas ir numatomi rezultatai. <i>Detalizuokite pagrindines veiklas, pagrįskite šių veiklų būtinumą. Nurodykite veiklų etapus, kiekvieno etapo metu numatomus atlikti darbus. Nurodykite išankstines sąlygas, reikalingas, kad pritaikymo procesas galėtų būti pradėtas (pvz., patvirtinti planai, parengti techniniai projektai ir kt.)</i> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Veikla</th> <th>Veiklos aprašymas</th> <th>Veiklos trukmė</th> <th>Laukiamas rezultatas</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Veikla	Veiklos aprašymas	Veiklos trukmė	Laukiamas rezultatas	1.				2.				3.			
Veikla	Veiklos aprašymas	Veiklos trukmė	Laukiamas rezultatas																
1.																			
2.																			
3.																			
4. Rizikos. <i>Įvertinkite rizikas (pvz., socialines, institucines ir pan.) ir rizikų mažinimo priemonės.</i>																			
5. Išvada/ pasiūlymas.																			

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)

Vertinimo kriterijai

„Įskaityta arba neįskaityta“.

Įskaityta, jei mokytojas parengia projektą, kuriame būtų aprašytos kryptys, atlikta naudojamų technologijų tarpusavio sąsajų analizė, detalizuotos pagrindinės veiklos, įvertintos rizikos, pateiktos išvados/pasiūlymai kaip paslaugų technologinės naujovės ir tekstilės paslaugų plėtros tendencijos bus atspindėtos profesinio rengimo programų turinyje. Projektą pateikia pagal numatytą formos aprašą.

MODULIS S.15.1. SAUSO CHEMINIO VALYMO DARBAI NAUDOJANT TECHNOLOGIJĄ „ŽALIOJI LINIJA“ ARBA LYGIAVERTE TECHNOLOGIJĄ

1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ SAUSO CHEMINIO VALYMO, NAUDOJANT TECHNOLOGIJĄ „ŽALIOJI LINIJA“, DARBŲ TECHNOLOGINIO PROCESO PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS

1.1. Tekstilės gaminių sauso cheminio valymo, naudojant technologiją „Žalioji linija“, darbų technologinio proceso planavimas ir organizavimas technologinis aprašas

1. **Žingsnis.** Išsamios informacijos iš kliento apie valymui priimamą gaminį gavimas ir apdorojimas.
2. **Žingsnis.** Išsamios informacijos apie valymui priimtą gaminį perdavimas valymo technologui.
3. **Žingsnis.** Valymo technologas susipažįsta su jam perduota informacija apie gaminį.
4. **Žingsnis.** Gaminių rūšiavimas pagal taikomą valymo būdą: gaminio cheminis valymas, šlapias valymas, skalbimas. Ir spalvas: balti gaminiai, šviesaus atspalvio gaminiai, tamsesnio atspalvio gaminiai ir tamsios spalvos gaminiai.
5. **Žingsnis.** Nuodugnus gaminio patikrinimas/ apžiūrėjimas:
 - 5.1. gamintojo markiravimo/ ženklinimo juostelėje pateiktos informacijos apie gaminio sudėtį ir rekomenduojamą valymo būdą peržiūrėjimas;
 - 5.2. gaminio audinio mechaninių pažeidimų identifikavimas ir prevencinių priemonių, siekiant išvengti didesnės žalos gaminiui panaudojimas,
 - 5.3. furnitūros, esančios gaminyje nuodugnus patikrinimas:
 - 5.3.1. ar sagos ir kitos plastiko detalės netirpsta valymo procese naudojamame valiklyje/ tirpiklyje, tai atliekama naudojant siaurą medžiagos skiautelę ar ausų krapštuko galvutę, ją pamirkius valiklyje (P), ir lengvai patrynus vidinę/ nematomą detalės/ sagos pusę. Jei valiklis netirpina detalės, ji išliekų tvirtos būsenos (nelimpa), priešingu atveju minėtą detalę reikia pasistengti nuimti.
 - 5.3.2. ar nėra gaminyje furnitūros/ puošybos detalių, kurios yra priklijuotos prie pagrindinio audinio; klėjai valymo proceso metu tirpsta, tai detalės gali nukristi, deformuotis ar kitaip būti sugadinta; identifikavus tokias detales būtina imtis prevencinių priemonių, jas prisiūti arba tiesiog nuimti, nepažeidžiant audinio ;

5.3.3. jei gaminyje esanti furnitūros detalė gali būti valymo proceso metu mechaniškai pažeista (trinties į cheminio valymo mašinos būgną metu), šią detalę esant galimybei reikia nuimti arba tinkamai apsaugoti, naudojant specialų apsauginį lipduką ar medžiagos skiautelę (galima pateikti šio lipduko pavyzdį).

5.3.4. patikrinti ar gaminyje nėra užtrauktuko galvučių, kurios valymo proceso metu gali būti sugadintos, jas suradus būtina imtis apsaugos priemonių (galvutes prisiūti prie užtrauktuko takelio);

5.3.5. gaminyje esančių sagų apsaugai naudoti specialius lipdukus, apsaugančius nuo mechaninio pažeidimo valymo proceso metu;

5.4. patikrinti ar gaminio audinys turi tvirtą spalvos fiksaciją; tai atliekama naudojant siaurą baltą medžiagos skiautelę, ją pamirkius valiklyje ir patrynus gaminio audinį mažai pastebimoje vietoje; jei medžiagos skiautelė nusidažo sodria audinio spalva, audinys valymo metu leis spalvą ir tai gali įtakoti negrįžtamą audinio spalvos pažeidimą.

5.5. būtina atkreipti dėmesį į tai, ar gaminio audinio spalva yra vienalytė; jei audinys margas, reikia atlikti procedūrą, aprašytą 5.4. punkte, siekiant išvengti atskirų gaminio detalių nusidažymo (ypatingai aktualu, kada audinys yra nudažytas kombinuotai balta ir juoda spalvomis);

5.6. patikrinti ar gaminyje nėra dirbtinės odos detalių (daugelio atveju poliuretano tipo audinio), dirbtinė oda cheminio valymo metu gali sukietėti ir sulūžinėti);

5.7. patikrinti ar gaminyje nėra natūralios odos detalių; gaminį valyti tik įsitikinus jog odos detalės nenudažys gaminio audinio;

6. Žingsnis. Identifikuoti gaminyje esančias dėmes ir jas išvalyti;

Dėmės yra keleto rūšių pagal kilmę ir valymo būdą:

1. vandenyje tirpios dėmės,
2. perchloretilene tirpios dėmės
3. dėmės, kurioms valyti reikalingi specialūs tirpikliai,
4. neišsivalančios dėmės,
5. sudėtinės dėmės,
6. audiniai.

Nustatyti tikrąją dėmių kilmę yra sudėtinga, tačiau tai yra svarbi sąlyga siekiant užtikrinti aukštą paslaugos atlikimo kokybę. Yra išskiriama keletas dažniausiai pasitaikančių dėmių požymių:

1. dėmės, turinčios aiškius kontūrus - tai dažniausiai dėmės, turinčios savyje cukraus ar krakmolo ir yra tirpios vandenyje;

2. taisyklingos formos, tolygiai išplitę dėmės – daugeliu atvejų riebalinio pobūdžio dėmės, kurios yra tirpios perchloretilene;

3. dėmės, esančios gaminio intensyvios trinties vietose – gali būti tiesiog purvo dėmės, tirpios ir vandenyje, ir perchloretilene;

4. paviršinės, turinčios kietą struktūrą dėmės – daugeliu atveju sudėtinės maistinės dėmės tirpios vandenyje ir perchloretilene;

5. rudo atspalvio dėmės – kraujo, rudžių, makiažo dėmės – daugeliu atveju tirpios vandenyje ar perchloretilene;

6. mėlyno, raudono atspalvio dėmės – tai uogų, vyno, rašalo, kurioms pašalinti reikalingi spec. tirpikliai;

7. žalio atspalvio dėmės – tai rašalo, žolės - naudojami spec. tirpikliai joms pašalinti;

8. gelsvos, išblukę dėmės – prakaitas, šlapimas bei įsisenėjusios, oksidavusios dėmės, kurių valymui naudojami spec. tirpikliai;

9. juodos, tamsios dėmės – tepalas, pelėsis, purvas- valo spec. tirpikliai.

Dėmių sudėtis, jų kilmė yra labai įvairi, taigi griežtų taisyklių, apibrėžiančių bendrą jų valymo technologiją nėra.. Pirmas ir pats svarbiausias žingsnis- tai informacijos apie dėmės pobūdį išsiaiškinimas (šios informacijos teiraujamės iš klientų priimdami gaminius valymui). .

Didžioji dalis dėmių pagal savo sudėtį yra nevienalytės. Jos susideda iš keleto veikliųjų medžiagų ir joms išvalyti naudojami iškart keli tirpikliai. Pvz. kavos dėmė- gali savyje turėti ne tik taninų bei spalvos pigmentų (kava), bet ir riebalų, baltymų (pienas, grietinė) ar cukraus. Taip yra ir su daugeliu padažų – jų sudėtyje gali būti ir kraujo, ir natūralių pigmentų bei riebalų; daugeliu atveju yra nežinoma, kokie dažai naudojami maisto produktų gamyboje, kokia yra tepalo, dažų sudėtis. Taigi valant dėmes reikia būti išradingiems.

Dėmių valymui yra naudojamas specialus technologinis įrengimas- dėmių išėmimo stalas, kuris turi šias pagrindines priemones: aukšto slėgio vandens, oro srauto, perchloretileno ir garų padavimą. Pirmas žingsnis valant dėmes – tai panaudoti paprasčiausius tirpiklius – vandenį ir perchloretileną. Įsitikinus jog nekelia grėsmės audiniui, dėmių valymui galima naudoti ir karštus garus, kurie dar aktyviau naikina vandenyje tirpias dėmes. Pagrindiniams tirpikliams aktyvuoti padeda suspausto oro srovė, kuri išvalo tirpiklį ir dėmės likučius. Suspausto oro srovę reikia naudoti atsargiai, siekiant jog dėmė neišplistų ir srovė nepažeistų audinio. Tai ypač aktualu valant plonus bei blizgius audinius. Per daug intensyvus suspausto oro naudojimas retina audinį. Audinio vieta, kurioje buvo valoma dėmė džiovinama saugiu atstumu, pradedant nuo kraštų į dėmės vidurį, siekiant jog neišplistų dėmė ir vandens ratilas.

Daugeliu atveju dėmės yra valomos prieš cheminio valymo procesą ar skalbimą. Tai palengvina dėmių valymą, jos yra lengviau pastebimos ir paprasčiau nustatyti jų pobūdį. Atskirais atvejais dėmės yra ir po bendrojo valymo proceso. Šiose situacijose labai svarbu nepalikti nubėgimo dėmių – gerai išskalauti spec. tirpiklius bei operatyviai džiovinti, kad neliktų ir vandens ratilų. Vandens ratilus naikiname vandeniu, perchloretileno ratilus- perchloretileno pagalba. Keisdami atstumą tarp valiklio ir audinio, siekiame optimalaus valymo rezultato. Vandens nubėgimų naikinimui gali būti naudojami vandens garai. Juos naudoti būtina pasirenkant saugų atstumą iki audinio, taip siekiant išvengti pusrų dėmių ir ir vengiant audinio pažeidimų nuo karščio. Naudojant garus svarbu, jog ant audinio nepatektų kondensacinių lašų – dėl šios priežasties garų pistoletą tiek pučiant garus tiek orą pirmiausia nukreipiame žemyn, kad įsitikintume jog yra pučiami tik vandens garai.

Jeigu dėmė yra intensyvi, valymo procedūra gali būti kartojama keletą kartų. Svarbu atidžiai stebėti ar pakartotinis dėmės valymas nepažeidžia audinio struktūros ir spalvos.

7. Žingsnis. Cheminio valymo mašinos paruošimas darbui ir jos naudojimas valymo procesui:

- 7.1. įjungti cheminio valymo mašiną, naudojant pagrindinį jungiklį.
- 7.2. įsitikinti, jog cheminio valymo mašinos informacinis ekranas neidentifikuoja gedimų; priešingu atveju imtis priemonių gedimams pašalinti;
- 7.3. įsitikinti, jog valymui naudojamo valiklio/ tirpiklio kiekis yra pakankamas;
- 7.4. užtikrinti jog cheminio valymo mašinos stambaus ir smulkaus valymo filtrai yra išvalyti;
- 7.5. užtikrinti, jog cheminio valymo procesui naudojami specialūs valikliai (muilas) ir kiti priedas (pvz. antistatikas) yra paruošti naudojimui;
- 7.6. supilti specialius valiklius ir kitus priedus į cheminio valymo mašiną;
- 7.7. į cheminio valymo mašiną sudėti paruoštus gaminius;
- 7.8. informacinio ekrano ir šalia jo esančių klavišų pagalba išrinkti reikiamą valymo programą ir nuspausti programos paleidimo klavišą;
- 7.9. periodiškai stebėti, kad valymo proceso metu cheminio valymo mašina dirbtų sklandžiai;
- 7.8. cheminio valymo programai pasibaigus, išimti išvalytus gaminius ir transportavimui skirtą vežimėlio pagalbą pristatyti gaminius lyginimui.

8. Žingsnis. Gaminių rūšiavimas. Išvalyti gaminiai yra rūšiuojami sekančiai:

- 8.1. gaminiai, kurių lyginimui yra naudojamas garo manekenas (švarkai, striukės, paltai, suknelės) yra kabinami ant kabyklos šalia manekeno;
- 8.2. likusieji gaminiai rūšiuojami pagal gražinimo klientams datą ir yra kabinami ant kabyklos šalia lyginimo stalo;

8.3. gaminiai, sudarantys kostiumą (švarkai, kelnės, sijonai) yra kabinami kartu. Šių gaminių žymėjime yra simbolis „X“, kuris nusako, jog tai yra kostiumo dalis. Kostiumai pirmiausia kabinami šalia garo manekeno, tam, kad būtų išgarinti švarkai ir tik po to rūšiuojami atsižvelgiant į grąžinimo klientams datą;

8.4. kabyklos, esančios šalia lyginimo stalo priekyje yra kabinami gaminiai, kurie privalo būti paruošti greičiausiai (einamosios ar sekančios dienos užsakymai).

8.5. gaminiai taip pat rūšiuojami pagal padalinius, kuriuose jie buvo priimti valymui. Skirtinguose padaliniuose priimtus gaminius nusako skirtingų spalvų žymėjimo numeriai. Gaminiai, kurie iš klientų buvo priimti po vieną, žymėjimo numeryje turi simbolį „1“. Esant galimybei šiuos gaminius lyginame pirmus. Darbo dienos pradžioje valymo cecho darbą organizuojantis žmogus informuoja lygintoją, kurio padalinio gaminius lyginame ir ruošiamo pirmiausia.

8.6. darbuotojui, atsakingam už paruoštų gaminių pakavimą paprašius, prioritetine tvarka lyginami to paties užsakymo gaminiai, siekiant paruošti išvežimui pilną užsakymą.

Rūšiuojant gaminius svarbu atkreipti dėmesį į tai, ar gaminys kokybiškai išvalytas. Pastebėjus valymo trūkumus (dėmes, likusį purvą), gaminys nedelsiant grąžinamas pervalymui, apie tai žodžiu informuojant atsakingą darbuotoją.

9. Žingsnis. Gaminių garinimas. Gaminių garinimui yra naudojamas garo manekenas. Gaminių paruošimas garinimui yra kompleksinis darbas, kurio metu:

1. gaminys yra kabinamas ant garo manekeno;
2. nuo gaminio yra nuimamos sagų ir sagčių apsaugos;
3. pridedamos/ prisegamos prieš valymą nuimtos gaminio dalys/ furnitūra;
4. patikrinama, jog gaminio sudėtinės dalys (pečių linija, vidiniai petukai, rankovės, priekinė ir nugarinė dalys) yra tinkamai paruošti garinimui.
5. esant poreikiui, į gaminio rankoves yra įstatomi rankovių įtempėjai.
6. paruoštas gaminys yra garinimas vadovaujantis „Garo manekeno instrukcija“.

Gaminių garinimas yra atliekamas tada, kai garinimui yra paruošta/ išvalyta didžioji dalis gaminių. Šis procesas yra vykdomas nepertraukiamai, siekiant efektyviai naudoti energetinius išteklius (elektros energiją).

10. Žingsnis. Gaminių lyginimas. Platus valomų gaminių spektras reikalauja įvairiapusių lyginimo įgūdžių. Lyginant gaminius yra privalu:

1. laikyti gamintojo nurodytą lyginimo ženklą, kuriuose yra pažymėta leistina ar neleistina lyginimo temperatūros riba. Jei gaminį lyginti yra draudžiama, jis lyginamas tik esant būtinybei, įvertinus galimą riziką ir užtikrinus tinkamą lyginimo techniką;

2. užtikrinti, jog lyginamas gaminys tolygiai priglunda prie lyginimo lentos, nėra susiformavę raukšlių, kurios galėtų užsilyginti. Užlygintas raukšles yra sudėtinga naujai išlyginti;

3. tikrinti, ar lyginamos kelnės privalo turėti kantą. Kelnių žymėjime esantis simbolis „V“ nusako, jog kelnės turi kantą, o simbolis „Be“ - kanto neturi. Lyginant kelnių kantus turime užtikrinti, jog nėra sudvigubintų, kreivų kantų. Taip pat būtina susodinti kelnių medžiagą per kelius, siekiant jog kantai nebanguotų. Jeigu senas kantas yra ne vietoje (vadovaujantis lyginimo technologija) ir jo visiškai panaikinti negalime, naujo kanto nedarome ir lyginame pagal senąjį, siekiant išvengti dvigubo kanto.

Visos kelnės pirmiausia lyginamos iš blogosios pusės atkėlus siūles, kišenes ir kitas gaminio detales.

Išlygintos kelnės kabinamos ištiestos ant specialių pakabų, atidžiai apžiūrimos, ištaisomi lyginimo defektai;

4. atkreipti dėmesį į visas gaminio pamušalo detales – kišenes, rankogalius, vidurinės linijos užmetimą, ilgį;

5. užtikrinti, jog vidinių gaminio detalių kontūrai nėra matomi gaminio išorėje (kišenės, pamušalas, paklijavimų ir siūlių žymės). Esant būtinybei, gaminiai, pasiūti iš plonų medžiagų yra lyginami be pritraukimo funkcijos;

6. užtikrinti, jog marškinių apykaklės yra stačios, su kampučiais, yra tiesi ir lygi užsegimo linija, rankovės yra nekampuotos;

7. patikrinti paltų ir švarkų užsegimo/ kritimo linijas ir skeltukus. Jie turi būti tiesūs ir neišsikraipę. Tikrinama tik pilnai užsegus visas palto sagas. Švarkų kišenių atlapai negali būti atsispaudę į pagrindinį audinį. Švarkai pakavimui atiduodami neužsegti;

8. užtikrinti, jog standaus audinio striukės yra kruopščiai išlyginamos, striukių užtrauktukų linijos yra tiesios, nėra likusių prisiūtų užtrauktukų galvučių, prilipdytų „velkro“ juostelės apsaugų, kišenių ir užsegimų linijos yra lygios ir tvarkingos, sagos tvirtai įsiūtos;

9. užtikrinti, jog gaminiai, pasiūti iš dvigubų audinių yra lyginami be pritraukimo;

10. užtikrinti jog šilkiniai gaminiai yra lyginami iš blogosios pusės;

Draudžiama lyginti:

1. gaminius, pasiūtus iš aksomo;

2. gaminius iš dirbtinės odos ar turinčius dirbtinės odos detales.

Odos ir kailio gaminiai yra lyginami tik naudojant tefloninį popierių. Lyginant šiuos gaminius draudžiama naudoti garą. Natūralaus ir dirbtinio kailio gaminių paviršius yra kruopščiai iššukuojamas. Šukuoti privalu atsargiai, nepažeidžiant šalia esančių audinio ar odos detalių.

11. Žingsnis. Detalus gaminių užbaigimas. Išlyginti gaminiai turi būti detaliai patikrinti ir sutvarkyti.

1. Išvalyta vilnonė patalynė, kailiai kruopščiai iššukuojamas.
2. Taikome smulkius gaminio pataisymus per siūles.
3. Įsiuvame ištrūkusias gaminių sagas.
4. Sutraukiame ištrauktus audinio siūlus.
5. Surenkame nubėgusias audinio akis.
6. Užtikriname, kad būtų pridėtos visos detalės – kapišonai, apykaklės, diržai, kita furnitūra.
7. Pataisome paltų kabliukus, nuirusias etiketes.
8. Atkreipiame dėmesį į petukus ir juos sutvarkome.
9. Suknelių krūtinės pakietinimai ištaisomi, korsetų „virbai“ išlyginami.

10. Pažymėti visus pastebėtus defektus – ištrauktus siūlus, sugedusius užsegimus, trūkstamas sagas (jei ją galime pakeisti keičiame) pažeistus audinius ir kt.

11 Ypatingą dėmesį privalome skirti gaminių nupūkavimui (paltų, megztinių ir pan.)– tai atnaujinama gaminius ir daugelis žmonių į valyklas kreipiasi būtent dėl šios priežasties. Ypatingai apžiūriname rankogalius, apačias, kaklus, šonus, rankovių vidines puses – t.y. didžiausiais trinties vietas.

12. Etiketės negali būti susirangiusios- jas būtina išlyginti.

13. Būtina atkreipti dėmesį ar audiniai nėra susitraukę (ypatingai vilnoniai gaminiai, čiužinio įvalkalai).

12. Žingsnis. Paruoštų gaminių pakavimas. Paruošti rūbai kabinami ant pakabų, pakuojami į polietileno maišus. Yra naudojamos keturių rūšių pakabos: specialios pakabos sunkioms užuolaidoms, storos pakabos sunkesniems rūbams, pvz. žieminėms striukėms, paltams, kailiniams, kostiumams. Plonos pakabos naudojamos kitiems rūbams. Plonos pakabos naudojamos lengvesniems rūbams kabinti, pvz. marškiniams, palaidinėms, plonomis striukėms ir pan. Kelnės ir užuolaidų kabinimui papildomai naudojamos kartoninės apsaugos, kurios apsaugo gaminius nuo audinio lūžimo. Tuo pat metu, švarkai, paltai, lietpalčiai kabinami naudojant kartoninę pečių apsaugą. Ploni megztiniai, suknelės, palaidinės kabinami ant pakabų, apvilktų apsaugine minkšto audeklo apsauga, kuri padeda išvengti nuslydimo ir pakabos žymių. Platesni per pečius gaminiai kabinami ant specialių ilgesnių baltų pakabų. Atskirais atvejais, siekiant išvengti pakabų žymių, sunkesniems megztiniams kabinti yra naudojamos specialūs plastmasiniai laikikliai. Skalbiniai, baldų apmušalai, antklodės pakuojami į maišus. Pakuojant svarbu įsitikinti, jog gaminiai yra visiškai sausi. Skalbiniai yra skaičiuojami, sutikrinama su užsakymo kvite nurodytu kiekiu. Tuo pat metu yra nusejami numeriukai, žymintys užsakymą.

Ant supakuotų gaminių maišų būtinai parašome užsakymo numerį, vienetų skaičių ir padalinį, į kurį jie bus vežami. Pakuodami vilnonę patalynę, kuri yra valyta šlapiu valymu būdu visuomet pridedame „Eco“ etiketę. Išvalyti kaklaraiščiai yra dedami į jiems skirtus maišelius arba, jeigu viename užsakyme yra daugiau negu 3 vnt., kabinami ant pakabos naudojant kartoninę kelnų apsaugą.

Sijonai kabinami naudojant juose esančias pakabinimo juosteles ir pakabas su įlenkimais. Jeigu sijonai neturi juostelių arba pakabinti gražiai lygiai naudojant jas nėra galimybių, jų kabinimui naudojame specialias sąsagėles. Sasagėlių nesegame į plonus audinius bei į kietas medžiagas, kur tai gali palikti žymę, (šilkas, oda, dirbtinė oda, acetatai, poliesteris ir pan.)

Romanetės lankstomos per vytelės siūles ir kabinamos ant pakabos priklausomai nuo audinio storio arba jeigu turi sutvirtinimus jie suveriami pagal pažymėjimą ir užsiuvami galuose. Pakuojant dedami į jų ilgį atitinkančią polietileno rankovę.

13. Žingsnis. Įrengimų priežiūra. Kad įrengimai puikiai veiktų ir funkcionuotų būtina užtikrinti savalaikę jų priežiūrą.

Kiekvieną dieną specialia priemone būtina nusivalyti lygintuvą. Tam tikslui turime nuimti papildomą tefloninį padą, palaukti kol lygintuvas įkais, „pieštuku“ patrinti lygintuvo padą ir nuvalyti jį į tam skirta audinio skiautele.

Kartą per savaitę būtina pašalinti iš lygintuvo ir manekeno orą, siekiant išvalyti kalkes ir kitas nuosėdas, susidariusias dėl vandens naudojimo.

Baigus darbą su cheminio valymo mašina, būtina išvalyti mašinos vamzdžius, naudojant specialią vamzdžių valymo programą, išvalyti stambaus valymo filtrą.

Kiekvieną dieną (pagal poreikį ir keletą kartų per dieną) būtina išvalyti džiovyklos filtrą. Apžiūrėti ar nėra užstrigusių būgno koryje gaminių dalių, taip pat patikrinti ar jų nėra užkritusių tarp būgno ir filtro.

14. Žingsnis. Darbo vietos susitvarkymas. Kiekvieną dieną mes turime palikti patalpas švarias, kad sekančią dieną darbus pradėtume sutvarkytoje aplinkoje. Būtina išjungti įrengimus, atjungti vandenį, išjungti elektrą iš centrinės cecho skydinės. Pagal poreikį (bent kartą per mėnesį) išsiplauti manekeno bei lyginimo stalo audeklus. Kiekvieną dieną nuvalyti dulkes bei išsiplauti patalpas, išnešti šiukšles.

Trumpas standartinės linijos su perchloretilenu mašinų palyginimas su mašinomis skalbiančiomis su Hydrocarbonu (iš Green line serijos);

Džiovinimo ciklas:

Perchloretileno mašinoje trunka apie 35 minutes .

Su Hydrocarbonu ciklo laikas apie 50 minučių.

Našumo – laiko atžvilgiu “laikas pinigai” efektyvesnė yra su perchloretilenu

VALYMAS

Su Perchloretilenu valymas daug efektyvesnis geriau išima dėmes, bet taip pat yra agresyvus delikačioms skalbinių rūšims, galimas kai kurių spalvų nublukimas.

Hydrokarbonas yra silpnesnis, ne toks agresyvus dėl to gali likti neišvalytų dėmių tam tikrais atvejais. Bet labai gerai išvalo “delicat medžiagas” ir spalvotas medžiagas.

VARTOJIMAS

Dėl kad ciklas ilgesnis (švarkams, kelnėms, striukėms) didėja paslaugos savikaina naudojant Hydrocarboną.

Palyginimas medžiagų atžvilgiu:

Perchloretilenu negalima valyti kai kurių medžiagų rūšis, dėl to jas reikia skalbti vandenyje.

Hydrokarbonas gali apdoroti daugiau medžiagų tipų.

Darome išvadą, kad skalbyklos ir cheminės valyklos perka cheminio valymo mašinas su Perchloretilenu dėl to, kad jos naudoja trumpesnį ciklo laiką, daro didesnę apimtį, ir žinoma pagrindinis punktas tas, kad jos ~20% pigesnės. Žiūrint į užsienio rinkas (Italija, Portugalija, Belgija...) pradeda daugiau pirkti Hydrocarbono mašinas iš green line serijos. Nepaisant kai kurių trūkumų ši mašina turi ir privalumų, tokių, kaip galimybę apdoroti daugiau medžiagų tipų, o taip pat spalvotų gaminių (spalvos nenublunka) ir, be abejo, prisideda prie gamtos ekologiškumo.

1 pav. Moderni cheminio valymo mašina su Hydrocarbonu

2 pav. Standartinė įprasta cheminio valymo mašina su Perchloretilenu

1.2. „Firbimatik“ firmos įrangos aprašymas

3 pav. „Firbimatik“ firmos skalbimo mašina

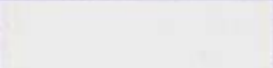
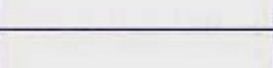
Mašina yra visiškai valdoma kompiuteriu su ekstra rankinio valdymo funkcija, siekiant užtikrinti prastovas kompiuterio gedimo atveju .

- Savarankiška diagnostikos Smart 10 mikroprocesoriaus sistema su rankiniu valdymu.
- Nerūdijančio plieno cilindras, vandens separatorius.
- Žingsnis po žingsnio LED ekranas darbo ciklui ir priežiūrai.
- Didelės talpos šaldymo sistema su automatiniu atvėsiniu.
- Nuolatinis distiliavimas.
- Didelis besisukantis nailono filtras.
- Papildomas anglies filtras.
- Oro filtras.
- Automatinė sausumo kontrolė.
- Dūmų ištraukimo ventiliatorius su aktyviosios anglies filtru.
- Integruotas oro kompresorius.

2 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ RŪŠIAVIMAS, PAGAL TAIKOMĄ VALYMO BŪDĄ, GAMINIO AUDINĮ IR SPALVAS

2.1. Tekstilės medžiagų aprašai

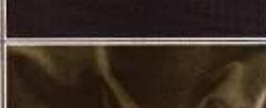
1lentelė. Tekstilės medžiagų aprašai

Audiniai pagal pluoštą	Audinio pavadinimas	Pavyzdžiai	Audinio apibūdinimas	Gaminių asortimentas
Šilkiniai audiniai	Šifonas		Plonas, permatomas drobinio pynimo audinys iš šilko arba dirbtinio pluošto daugiagijų siūlų.	Vakarinės suknelės, šalikai
	Krepžoržetas		Drobinio pynimo audinys iš šilko ir cheminių pluoštų.	Suknelės, moteriškos palaidinės
	Krepdešinas		Plonas, lengvas drobinio pynimo audinys iš šilko metmenų ir sukrių šilko ataudų.	Suknelės, palaidinės
	Krepsatinas		Satininio pynimo audinys iš šilko arba dirbtinio pluošto daugiagijų siūlų. Viena audinio pusė blizgi, kita – blausi.	Moteriški viršutiniai drabužiai
	Ātlasas		Atlasinio pynimo audinys lygia, blizgančia gerąja puse, audžiamas iš blizgiųjų dirbtinio pluošto siūlų; kartais audžiami ir medvilniniai bei vilnoniai atlasai.	Pamušalai, chalatai
	Tafta		Šilkinis tankus drobinio pynimo šiugždantis audinys iš šilkinų ar cheminių daugiagijų siūlų.	Suknelės, palaidinukės
	Aksómas		Metmenų pūkinis audinys tankiu žemu pūku, sudarančiu lygų, minkštą, išvaizdų paviršių.	Drabužiai, baldai

2 lentelė. Tekstilės medžiagų aprašai

Audiniai pagal pluoštą	Audinio pavadinimas	Pavyzdžiai	Audinio apibūdinimas	Gaminių asortimentas
	Džiūsinis audinys		Storas, tankus, margaspalvis audinys, kurio metmenų siūlai paprastai tradiciškai mėlynos spalvos, o ataudų – nebalinti, natūralaus pluošto.	Džinsai, striukės, vaikiški, moteriški, vyriški viršutiniai drabužiai, uniforminiai ir darbo drabužiai
Lininiai audiniai	Linas		Pagamintas iš lininių verpalų. Kietas, glamžus, todėl audžiamas su poliesterio, viskozės, elastano priemaišomis.	Vaikiški, moteriški, vyriški drabužiai
	Dróbė		Lininis tankus drobinio pynimo audinys.	Patalynė, staltiesės, užuolaidos, lovatiesės, dekoratyviniai audiniai
Vilniniai audiniai	Krėpas		Ploniausias, lengviausias iš vilninių audinių, vidutinio tankumo, minkštas, kritus. Tai krepinio pynimo audinys grublėtu arba smulkiai raukšlėtu paviršiumi.	Suknelės, kostiumėliai
	Kašmýras		Plonas, minkštas, stiprus audinys iš kašmyro vilnos.	Suknelės, skarelės, šalikai
	Trikotinas		Elastinis, minkštas, stiprus audinys iš plonaviinių šukuotinių verpalų. Paviršius lygus, nesivelia, raštas ryškus.	Kelnės, uniformos, apsiaustai
	Tvidas		Vilnonis margaspalvis ar melanžinis audinys, panašus į rankų darbo šiurkštą vilnonį audinį.	Kostiumai, švarkai, apsiaustai
	Drāpas		Storas, minkštas grynvilnis audinys, kurio paviršių dengia tankus veltas ir lygiai nukirptas pūkas. Labai šiltas, bet sunkokas.	Paltai
	Buklė		Audinys, kurio gerojoje pusėje matyti fasoniniai pumpurai, kilpelės ir mazgeliai.	Kostiumai, paltai, suknelės

3 lentelė. Tekstilės medžiagų aprašai

Audiniai pagal pluoštą	Audinio pavadinimas	Pavyzdžiai	Audinio apibūdinimas	Gaminių asortimentas
Medvilniniai audiniai	Damastas		Storas, tankus, iš brangesnių medvilnės rūšių, žakardinio ar mišriojo pynimo audinys.	Staltiesės, servetėlės
	Satinas		Tankus, stiprus, lygaus paviršiaus satininio pynimo audinys.	Patalynė, vaikiški ir vyriški marškiniai, chalatai, pižamos, vyriškos glaudės
	Flanėlė		Minkštas, šilauštinis audinys.	Šilti baltiniai, vaikiški drabužiai
	Škotiškasis audinys		Daugiaspalvis margaraštis langutas drobinio ar ruoželinio pynimo audinys.	Vaikiški ir vyriški marškiniai, moteriškos palaidinukės, suknelės
	Poplinas		Plonas, tankus drobinio pynimo audinys, kurio ataudai storesni už metmenis, todėl audinio paviršiuje matyti skersiniai ruoželiai.	Marškiniai, palaidinės, suknelės
	Diagonālas		Tankus medvilninis ruoželinio pynimo audinys, išmirkytas glamžumą ir traukumą mažinančiuose chemikaluose. Kad pluoštas būtų stipresnis, įaudžiama poliesterio ir poliamidinio pluošto bei 3–5 % elastano.	Kelnės, švarkai, darbo, kariniai drabužiai
	Ripšas		Storesnis, tankesnis audinys už popliną. Ripso paviršiuje matyti ryškios išilginės (ataudų) ar skersinės (metmenų) linijos.	Suknelės, lengvi apsiaustai
	Aksomas		Sudėtingo pynimo audinys su pūkeliais gerojoje pusėje.	Puošnūs gaminiai, drabužiai
	Velvėtas		Lygus arba rumbėtas audinys su tankiais vertikaliais trumpais pūkeliais.	Kelnės, sijonai, kostiumai, sarafanai, striukės

2.2. Tekstilės gaminių rūšiavimo technologinė kortelė

4 lentelė. Tekstilės gaminių rūšiavimo technologinė kortelė

Operacijos/ darbo pavadinimas	Tekstilės gaminių rūšiavimas, pagal taikomą valymo būdą, gaminių audinį ir spalvas.
Naudojamos medžiagos priemonės	Tirpiklis, balto audinio skiautelės.
Naudojama įranga	Rūšiavimo stalas, mobilūs vežimėliai.
Technologinė seka	1. Gaminiai yra rūšiuojami, atsižvelgiant gamintojo ženklavimo etiketėse nurodytą valymo būdą 2. Gaminiai yra rūšiuojami atsižvelgiant į jų audinio spalvas:

	2.1. Gaminiai, kurie yra valomi cheminio valymo būdu yra rūšiuojami į šias grupes: baltos spalvos audinio gaminius, šviesių/ pastelinių spalvų audinių gaminius, pilkos spalvos audinių gaminius, margaspalvių audinių gaminius (labai svarbu užtikrinti, jog skirtingų atspalvių audiniai valymo proceso metu neleistų spalvos, audinio spalvos fiksacija yra tikrinama prieš valymo procesą, naudojant balto audinio skiautėlę ir tą patį tirpiklį, kuriame gaminys bus valomas. Sudrėkinus audinį tirpiklyje, švelniu judesiu, mažiau pastebimoje gaminio dalyje yra trinamas gaminio audinys su sudrėkinto audinio skiautele ir stebima ar baltas audinys nesidažo.), tamsaus atspalvio audinių gaminius (tamsiai pilki, tamsiai rudi), juodos spalvos audinių gaminius (neretai prie jų yra dedami gaminiai, kurių audiniai leidžia spalvą, t.y. ryškiai raudoni, mėlyni, žali ir pan.) 2.2. Gaminiai, kurie yra valomi šlapio valymo metodu (arba skalbiami) yra rūšiuojami į šias grupes: baltos spalvos audinio gaminius, šviesios spalvos audinių gaminius, margaspalvių audinių gaminius (svarbu patikrinti ar atskirų gaminių audiniai neleidžia spalvos), tamsių spalvų audinių gaminius. 3. Gaminiai, kurie yra valomi cheminio valymo ir yra išrūšiuoti pagal audinio spalvas, papildomai gali būti rūšiuojami atsižvelgiant į gaminio audinį, t.y. audinio sudėtį (šilkiniai, vilnoniai, medvilniniai ir pan.) audinio storumą (plonos suknelės, palaidinės, kiti delikatūs gaminiai), audinio struktūrą (paltiniai, vilnoniai audiniai, kurie valymo metu gali apvelti kitus gaminius). Įvertinus šiuos kriterijus yra parenkama tinkama cheminio valymo mašinos programa. 4. Gaminiai, kurių valymui naudojamas vanduo, yra rūšiuojami: atsižvelgiant į proceso metu naudojamo vandens temperatūrą (30-40, 60 laipsnių celsijaus), naudojamas chemines medžiagas (pvz. kai kurie balti gaminiai gali būti balinami, naudojant specialias balinimo priemones, vilnos, šilko audiniams yra specialūs plovikliai ir automatinės programos). Be to, yra gaminių, kurie dėl savo specifinių savybių gali būti skalbiami tik rankomis.
Saugaus darbo reikalavimai	Tikrinant gaminių audinio spalvos fiksaciją tirpiklio pagalba, privaloma naudoti apsauginę veido kaukę ir apsaugines pirštines.

3 MOKYMO ELEMENTAS. NUODUGNUS TEKSTILĖS GAMINIO APŽIŪRĖJIMAS, DĖMIŲ IDENTIFIKAVIMAS

3.1. Nuodugnaus tekstilės gaminio apžiūrėjimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė

5 lentelė .Tekstilės gaminio apžiūrėjimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė

Operacijos/ darbo pavadinimas	Nuodugnus tekstilės gaminio apžiūrėjimas, dėmių identifikavimas
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Tirpiklis, adata, siūlas, balto audinio skiautelės, ausų krapštukai.
Naudojama įranga	Rūšiavimo stalas
Technologinė seka	Nuodugnus tekstilės gaminio patikrinimas susideda iš šių žingsnių: 1. Gaminio audinio mechaninių pažeidimų identifikavimas ir prevencinių priemonių, siekiant išvengti didesnės žalos gaminiui panaudojimas, 2. Furnitūros, esančios gaminyje nuodugnus patikrinimas: 2.1. ar sagos ir kitos plastiko detalės netirpsta valymo procese naudojamame tirpiklyje, tai atliekama naudojant siaurą medžiagos skiautelę ar ausų krapštuko galvutę, ją pamirkus valiklyje tirpiklyje ir lengvai patrynus vidinę/ nematomą detalės/ sagos pusę. Jei valiklis netirpina detalės, ji išlieka tvirtos būsenos (nelimpa), priešingu atveju minėtą detalę reikia pasistengti nuimti. 2.2. ar nėra gaminyje furnitūros/ puošybos detalių, kurios yra priklijuotos prie pagrindinio audinio; klijai valymo proceso metu tirpsta ir detalės gali nukristi, deformuotis ar kitaip būti sugadintos; identifikavus tokias detales būtina imtis prevencinių priemonių, jas prisiūti arba tiesiog nuimti, nepažeidžiant audinio; 2.3. jei gaminyje esanti furnitūros detalė gali būti valymo proceso metu mechanškai pažeista (trinties į cheminio valymo mašinos būgną metu), šią detalę, esant galimybei, reikia nuimti arba tinkamai apsaugoti, naudojant specialų apsauginį lipduką ar medžiagos skiautelę 2.4. patikrinti ar gaminyje nėra užtrauktuko galvutės, kurios valymo proceso metu gali būti sugadintos, jas suradus būtina imtis apsaugos priemonių (galvutes prisiūti prie užtrauktuko takelio); 2.5. gaminyje esančių sagų apsaugai naudoti specialius lipdukus, apsaugančius nuo mechaninio pažeidimo valymo proceso metu;

	3. Patikrinti ar gaminio audinys turi tvirtą spalvos fiksaciją (šis procesas aprašytas 1-oje technologinėje kortelėje) 4. Būtina atkreipti dėmesį į tai, ar gaminio audinio spalva yra vienalytė; jei audinys margas, reikia atlikti procedūrą, aprašytą 3 punkte, siekiant išvengti atskirų gaminio detalių nusidažymo (ypatingai aktualu, kada audinys yra nudažytas kombinuotai balta ir juoda spalvomis); 5. Patikrinti ar gaminyje nėra dirbtinės odos detalių (daugelio atveju poliuretano tipo audinio), dirbtinė oda cheminio valymo metu gali sukietėti ir sulūžinėti; 6. Patikrinti ar gaminyje nėra natūralios odos detalių; gaminį valyti tik įsitikinus jog odos detalės nenudažys gaminio audinio; Gaminio dėmių identifikavimo procesas Dėmės yra keleto rūšių pagal kilmę ir valymo būdą: 1. vandenyje tirpios dėmės, 2. tirpiklyje tirpios dėmės, 8. dėmės, kurioms valyti reikalingi specialūs valikliai, 9. neišsivalančios dėmės, 10. sudėtinės dėmės; Nustatyti tikrąją dėmių kilmę yra sudėtinga, tačiau tai yra svarbi sąlyga siekiant užtikrinti aukštą paslaugos atlikimo kokybę. Dėmių sudėtis, jų kilmė yra labai įvairi, taigi griežtų taisyklių, apibrėžiančių bendrą jų valymo technologiją nėra. Pirmas ir pats svarbiausias žingsnis- tai informacijos apie dėmės pobūdį išsiaiškinimas (šios informacijos teiraujamės iš klientų, priimdami gaminius valyti).
Saugaus darbo reikalavimai	Tikrinant gaminių audinio spalvos fiksaciją tirpiklio pagalba, o taip pat sagas ir furnitūrą, privaloma naudoti apsauginę veido kaukę ir apsaugines pirštines.

3.2. Dėmių identifikavimo aprašai

Dėmės yra keleto rūšių pagal kilmę ir valymo būdą:

1. vandenyje tirpios dėmės;
2. perchloretilene tirpios dėmės;
3. dėmės, kurioms valyti reikalingi specialūs tirpikliai;
4. neišsivalančios dėmės;

5. sudėtinės dėmės.

Nustatyti tikrąją dėmių kilmę yra sudėtinga, tačiau tai yra svarbi sąlyga siekiant užtikrinti aukštą paslaugos atlikimo kokybę. **Yra išskiriama keletas dažniausiai pasitaikančių dėmių požymių:**

1. dėmės, turinčios aiškius kontūrus - tai dažniausiai dėmės, turinčios savyje cukraus ar krakmolo ir yra tirpios vandenyje;
2. taisyklingos formos, tolygiai išplitę dėmės – daugeliu atvejų riebalinio pobūdžio dėmės, kurios yra tirpios perchloretilene;
3. dėmės, esančios gaminio intensyvios trinties vietose – gali būti tiesiog purvo dėmės, tirpios ir vandenyje, ir perchloretilene;
4. paviršinės, turinčios kietą struktūrą dėmės – daugeliu atveju sudėtinės maistinės dėmės tirpios vandenyje ir perchloretilene;
5. rudo atspalvio dėmės – kraujo, rudžių, makiažo dėmės – daugeliu atveju tirpios vandenyje ar perchloretilene;
6. mėlyno, raudono atspalvio dėmės – tai uogų, vyno, rašalo, kurioms pašalinti reikalingi spec. tirpikliai;
7. žalio atspalvio dėmės – tai rašalo, žolės - naudojami spec. tirpikliai joms pašalinti;
8. gelsvos, išblukę dėmės – prakaitas, šlapimas bei įsisenėjusios, oksidavusios dėmės, kurių valymui naudojami spec. tirpikliai;
9. juodos, tamsios dėmės – tepalas, pelėsis, purvas- valo spec. tirpikliai.

Dėmių sudėtis, jų kilmė yra labai įvairi, taigi griežtų taisyklių, apibrėžiančių bendrą jų valymo technologiją nėra.. Pirmas ir pats svarbiausias žingsnis- tai informacijos apie dėmės pobūdį išsiaiškinimas (šios informacijos teiraujamės iš klientų priimdami gaminius valymui). .

Didžioji dalis dėmių pagal savo sudėtį yra nevienalytės. Jos susideda iš keleto veikliųjų medžiagų ir joms išvalyti naudojami iškart keli tirpikliai. Pvz. kavos dėmė- gali savyje turėti ne tik taninų bei spalvos pigmentų (kava), bet ir riebalų, baltymų (pienas, grietinė) ar cukraus. Taip yra ir su daugeliu padažų – jų sudėtyje gali būti ir kraujo, ir natūralių pigmentų bei riebalų; daugeliu atveju yra nežinoma, kokie dažai naudojami maisto produktų gamyboje, kokia yra tepalo, dažų sudėtis. Taigi valant dėmes reikia būti išradingiems.

Dėmių valymui yra naudojamas specialus technologinis įrengimas- dėmių išėmimo stalas, kuris turi šias pagrindines priemones: aukšto slėgio vandens, oro srauto, perchloretileno ir garų padavimą, Pirmas žingsnis valant dėmes – tai panaudoti paprasčiausius tirpiklius – vandenį ir perchloretileną. Įsitikinus jog nekelia grėsmės audiniui, dėmių valymui galima naudoti ir karštus garus, kurie dar aktyviau naikina vandenyje tirpias dėmes. Pagrindiniams tirpikliams aktyvuoti

padeda suspausto oro srovė, kuri išvalo tirpiklį ir dėmės likučius. Suspausto oro srovę reikia naudoti atsargiai, siekiant jog dėmė neišplistų ir srovė nepažeistų audinio. Tai ypač aktualu valant plonus bei blizgius audinius. Per daug intensyvus suspausto oro naudojimas retina audinį. Audinio vieta, kurioje buvo valoma dėmė džiovinama saugiu atstumu, pradedant nuo kraštų į dėmės vidurį, siekiant jog neišplistų dėmė ir vandens ratilas.

Daugeliu atveju dėmės yra valomos prieš cheminio valymo procesą ar skalbimą. Tai palengvina dėmių valymą, jos yra lengviau pastebimos ir paprasčiau nustatyti jų pobūdį. Atskirais atvejais dėmės yra ir po bendrojo valymo proceso. Šiose situacijose labai svarbu nepalikti nubėgimo dėmių – gerai išskalauti spec. tirpiklius bei operatyviai džiovinti, kad neliktų ir vandens ratilų. Vandens ratilus naikiname vandeniu, perchloretileno ratilus- perchloretilenu. Keisdami atstumą tarp valiklio ir audinio, siekiame optimalaus valymo rezultato. Vandens nubėgimų naikinimui gali būti naudojami vandens garai. Juos naudoti būtina pasirenkant saugų atstumą iki audinio, taip siekiant išvengti purslų dėmių ir ir vengiant audinio pažeidimų nuo karščio. Naudojant garus svarbu, jog ant audinio nepatektų kondensacinių lašų – dėl šios priežasties garų pistoletą tiek pučiant garus tiek orą pirmiausia nukreipiame žemyn, kad įsitikintume jog yra pučiami tik vandens garai.

Jeigu dėmė yra intensyvi, valymo procedūra gali būti kartojama keletą kartų. Svarbu atidžiai stebėti ar pakartotinis dėmės valymas nepažeidžia audinio struktūros ir spalvos.

1. Vandenyje tirpios dėmės

Tai dažniausiai cukraus ar krakmolo turinčios dėmės, o taip paviršinės purvo dėmės, baltyminės dėmės (kraujas, prakaitas, šlapimas), dažai pagaminti vandens pagrindu (akvarelė, guašas). Gaminiai, kurie yra tiesiog skalbiami, prieš tai yra įtrinami spec. plovikliu, kuris išvalo purvo, prakaito, dažų, kraujo, šlapimo dėmes. Tepalo dėmėms valyti vandenyje yra naudojamas Triplex energy koncentruotas ploviklis, kuris skaido riebalinio pagrindo dėmes. Tais atvejais, kai dėmės yra labai koncentruotos ar įsisenėję, jų valymui reikalingas ilgesnis laiko periodas, skirtas gaminio mirkimui ar intensyviame mechaniniame trynimui.

Rašalo, natūralių dažų (žolės, vyno, arbatos, kavos, kakavos, uogų, vaisių, makiažo) ir sintetinių dažų (tušinukai, flomasteriai, batų tepalas, markeriai), riebalų dėmėms valyti kartu su vandeniu yra naudojami spec. tirpikliai.

2. Perchloretilene tirpios dėmės

Perchloretilenas tirpina purvo, riebalų, tepalų ir klijų dėmes, vašką, makiažą, kramtomąją gumą, sakus, bei ištirpusių sagų ar plastmasės likučius.

Yra dėmių, kurių neišvalius prieš cheminį valymą jos užsifikuos, taigi net ir įdėjus visas pastangas jos gali neišsivalyti. Tai visos baltyminės (kraujas, prakaitas, šlapimas) ir natūralių pigmentų turinčios (uogos, vaisiai, vaistai, vynas, žolė, kava, arbata) dėmės.

3. Dėmės, kurioms valyti reikalingi spec. tirpikliai

Spec tirpikliai naudojami valymui ant dėmių išėmimo stalo prieš ir po bendrojo valymo.

Kad įsitikintume jog dėmės tikrai išsivalė, aiškias dėmes (kurios matos ne šėšėliais, turi aiškius kontūrus) visuomet geriau išvalyti prieš bendrąjį valymą naudojant spec. tirpiklius ant dėmių išėmimo stalo. Prieš valant spec. tirpikliais privalome įsitikinti, kad mums nepadės tik vanduo ar perchloretilenas, bei patikrinti ar gerai užfiksuota gaminio spalva ir koncentruotos valymo priemonės neišblukins audinio. Tikriname spalvos fiksaciją mažiau pastebimoje vietoje ant vidinės siūlės, vidinės kišenės pusės ar pan.

Mes naudojame 3 skirtingų gamintojų spec. tirpiklių rinkinius. Jie gali būti nuplaunami vandeniui (jeigu valoma po to P) ir perchloretilenu po to išdžiovinant valytą vietą ir ištrinant sauso valymo įtrynimui naudojamu muilu. Valant gaminius cheminiu būdu būtina gerai išplauti spec tirpiklių likučius, nes po valymo gali likti dėmių nuo spec. tirpiklių.

Bufa kompanijos produktai/ tirpikliai (Detaprofi rinkinį sudaro Blodex, tanex, Lacex, Medex, Ferex ir Detasolv). Bufa produktai gali būti naudojami ir prieš skalbimo procesą, tiesiog įtrynus dėmes reikalingu tirpikliu. Šiuo atveju skalbimą reikia pradėti ne vėliau kaip per 15 min.

Biar kompanijos produktai/ tirpikliai (B; C; G; R; F3) ir Seitz kompanijos produktai (Purasol, Quickol, Lacol Frankosol, Cavesol, Blutol, Colorsol) sudaryti iš panašias dėmių grupes valančių produktų, tačiau atskirais atvejais esant skirtingoms dėmėms, skirtingi audiniams ir jų poveikis jų poveikis valant dėmes gali skirtis. Baltymo turinčias (proteino) dėmes – kraują, prakaitą, šlapimą, maistines dėmes, vaistus, pieną valo Blutol, G ir Blodex. Taninų turinčias dėmes – vyno, uogų, vaisių, daržovių, žolės, arbatos, kavos dėmes valo Cavesol, R ir Tanex.

Natūralių dažų, pigmentų – augalų, kosmetikos, vaistų, maistines dėmes valo Colorsol ir Medex Dirbtinių dažų dėmės (įvairūs rašikliai, dažai) valo Purasol (išpučiama tik oru arba nuplaunama P), Lacol. Quickol, B, C, Lacex, Detasolv.

Kietas sintetinės dėmės (nagų lakas, klijai) valo Detasolv, Lacol, Purasol.

Kietas natūralios kilmės dėmės (krakmolas, cukrus, baltyminių dėmių kraštai) – Frankosol.

Rudžių, gelsvas, nublukusias dėmes gali padėti išvalyti Ferex ir F3 (Ferex saugesnis, švelnesnis). Šiuos tirpiklius galima naudoti tik įsitikinus, jos valymo proceso metu nebus pažeista

audinio spalva. Yra rekomenduojama tirpiklių poveikį audinio spalvai išbandyti mažiau matomoje vietoje.

Riebalų dėmės, vašką, tepalus, degutą padeda valyti B, C, Quickol, Lacex (stipresnis).

Neretai siekiant sustiprinti spec. tirpiklių poveikį dėmės valymui, jis gali būti paliktas ilgesniam laikui (2-3 min), o po to išplautas vandeniu ar garais. Visus spec. tirpiklius būtina gerai išplauti prieš naudojant kitą tirpiklį.

Siekiant sustiprinti poveikį valomai dėmei, kartu gali būti naudojami šie tirpikliai Frankosol + Cavesol+Colorsol. Tai dažniausia daroma valant augalinės kilmės pigmentų turinčias dėmes.

Negalima maišyti baltymus ir taninus valančių tirpiklių, nes vieni kitus neutralizuos.

Spec. tirpikliai naudojami prieš skalbimą:

Bufa detaprofi rinkinys – negali būti paliktas ant audinio ilgiau nei 15 min.

1. Blodex – baltyminėms dėmėms;
2. Tanex – taninams, vaisiams daržovėms, kavai
3. Lacex – dažams, riebalams, vaškui
4. Medex – vaistams, natūraliems dažams
5. Ferex – rūdims ir metalo (oksidacijos) dėmėms.
6. Detasolv negali būti naudojamas neišplaunant ir neišdžiovinant ant dėmių išėmimo stalo.

Ecocab Stainex rinkinys naudojamas prieš skalbiant, negali būti ant audinio ilgiau nei 10 min iki skalbimo pradžios:

1. Stain Žalias – nuo kraujo prakaito ir kitų baltyminių dėmių;
2. Stain Mėlynas – nuo dažų;
3. Stain geltonas – nuo taukų, padažų;
4. Stain raudonas – nuo rudžių, oksidacijos dėmių.

Papildomai naudojami spec tirpikliai skalbimui:

1. Triplex energy plus- tepalinėms, riebalinėms dėmėms;
2. Toglisudore ir V7 DRY- prakaito dėmės valyti;
3. Viva Odosorb- blogam kvapui naikinti.

4. Neišsivalančios dėmės

Statistika skelbia, jog 10 % dėmių tiesiog neišsivalo. Taigi teisingai panaudojus technologines priemones didžiąją dalį dėmių mes galime išvalyti. Svarbu neužtvirtinti dėmės – nenuskalbti, neuždžiovinti, neužlyginti.

Valant dėmes yra svarbūs šie veiksmai: trynimas, aktyvavimas garais, ilgesnis tirpikliu ar kitos valymo priemonės naudojimo laikas. Visuomet yra svarbu atsižvelgti į audinio specifiką.

Valant kelis sluoksnius turintį audinį svarbu užtikrinti, kad dėmė neišplis, nepereis į kitus audinio sluoksnius. Siekiant to išvengti būtina audinį išsluoksniuoti arba naudoti sugeriantį tamponą (papildomo šviesaus audinio gerai drėgmę geriantis gabalėlis) po valoma vieta, kad dėmė ir išplaunami tirpikliai susigertų į jį. Sunkiai išsivalančios dėmės: įsisenėję dėmės, nuskalbtos dėmės, kurios yra netirpios Perchloretilene. Neišsivalančios dėmės: greitai džiusiantys klėjai; nagų lakas; statybinės, montažinės putos; akriliniai dažai; aliejiniai dažai, įsisenėję pelėsio bei rudžių dėmės, kurios tiesiogiai pažeidžia audinį, įvairiausi kvapai (prakaito, kvepalų, degėsio, senienos...) taip pat sunkiai panaikinami net naudojant papildomas kvapo bakterijas naikinančias priemones.

5. Dėmių, esančių skirtinguose audiniuose valymo specifika

5.1. **Šilkas** yra prabangus, lopus, nepritaikytas naudoti kiekvieną dieną audinys. Jis valomas sausuoju būdu. Kadangi šilkų priskaičiuojama apie 300 rūšių, bendros taisyklės valant šios rūšies audinį nėra. Dažnai tenka vadovautis tiesiog gamintojo pateiktomis instrukcijomis. Šis audinys pasižymi tuo, jog greitai glamžosi, atsiranda defektai trinties, prakaitavimo bei glamžymosi (pažastys, tarpkojis, nugara, liemens linija, kaklaraiščio mazgas) vietose. Neretai šilkai yra dažyti silpnos fiksacijos dažais ir dėl šios priežasties gali blukti tiek valant vandenyje, tiek perchloretilene. Reikia būtinai tikrinti ar neblunka spalva. Šilko prieš valant nepurškiame vandeniui, o įtriname papildomu muilu sausam valymui.

Šilkas yra jautrus suspausto oro srovei, dėl šios priežasties suspaustą orą reikia naudoti labai atsargiai tik pasirinkus saugų atstumą.

5.2. Dėmių, esančių **barchatiniuose, aksominiuose** audiniuose valymui negalima naudoti vandens. Ypatingai jeigu šių audinių sudėtyje yra šilko. Tokio tipo audiniai ir juose esančios dėmės valomos tik cheminio valymo būdu. Atskirais atvejais dėmių valymui gali būti naudojami garai.

5.3. Audinius, kurių gamybai yra naudojamas **acetatas** arba **tracetatas** valyti reikia itin atsargiai. Spec. tirpikliai, ypač turintys skiediklio savybių gali išlydyti audinį. Audinį tai pat gali lengvai pažeisti suspausto oro srovė ir garas. Ant dėmių išėmimo stalo valyti atsargiai

5.4. **Sintetiniai audiniai** gali būti įvairių rūšių. Klijuoti audiniai (striukės) – gali atsisluoksniuoti nuo garų bei tirpiklių. Valyti atsargiai, kad neprarastų savo gerų atsparumo vandeniui savybių. Poliuretanai – tai medžiaga kurios patvirtintas galiojimo laikas 2 metai. Niekas nežino kiek laiko ji bus stovėjus rietime prieš pasiuvant gaminį. Taigi su ja reikia elgtis ypač apdairiai. Nenaudoti spec. tirpiklių, karštos temperatūros tiek valymo, tiek džiovavimo metu, vengti

trinties. Visų šių veiksmų pasėkoje jis gali būti lengvai pažeistas. Dėmės audiniuose iš poliesterio pluošto valosi gerai, jei tai yra atliekama laiku, t.y. neleidžiama dėmėms įsisenėti.

5.4. Gaminiuose esančios **odos detalės** reikalauja ypatingo dėmesio. Svarbu žinoti, jog valoma oda dažo/leidžia spalvą. Būtina atkreipti dėmesį į tai, ar šalia odinės detalės esančios audinio spalva skiriasi nuo pastarosios spalvos. Jei skiriasi ir audinio spalva yra šviesesnė, tikėtina jog valymo metu gali audinys nusidažyti. Naudojant spec. tirpiklius gali intensyviau blukti odos spalva.. Valant vandeniu odos detalės gali kietėti.

5.6. **Medvilniniai audiniai** lengvai sugeria įvairias dėmes. Tamsiai dažyti medvilniniai audiniai valomi dažnai blunka, ten kur audinys išdėvėtas neišsilygina. Baltos spalvos medvilnės valymui galima naudoti chloro baliklius, tačiau reikia atkreipti dėmesį į sudėtį, siekiant išsiaiškinti ar audinio pluoštas sudėtyje neturi kitų medžiagų, kurios valant balikliu gali įgyti gelsvą atspalvį.

5.7. **Linas** kaip ir kiti natūralūs audiniai gali blukti. Tamsaus lininio audinio gaminius patartina valyti naudojant cheminį valymo būdą. Šviesaus audinio (baltus) gaminius rekomenduojama skalbti.

5.8. Cheminiu būdu valomi **vilnoniai audiniai** neturi galimybės susitraukti. Tai labai svarbu siekiant suteikti aukštos kokybės paslaugą. Vilnoniuose audiniuose dėmės valosi ypatingai sunkiai, ypač natūralūs pigmentai. Suspausto oro srovė taip pat neigiamai veikia vilnonio audinio paviršių, jis gali lengvai susivelti. Taigi valyti reikia itin atsargiai.

5.9. Prieš valant blizgius audinius būtina patikrinti ar jis nedažo ir įsitikinti, jog blizgutis užpurkštas ir užfiksuotas kokybiškai. Priešingu atveju valant tokio tipo audinius blizgi audinio dalis gali nukristi.

5.10. Etiketės, transferai, tapyba ant audinių, odos bei kitokio pobūdžio puošybos elementai turi būti patikrinti prieš valymą, siekiant įsitikinti jog jie neblunka, nelimpa, nesilydo veikiami tirpiklių, nėra grėsmės dėl jų atsiklijavimo ir kitų rizikos veiksnių.

4 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ TIKSLINIS DĖMIŲ VALYMAS**4.1. Darbų saugos instrukcijos****CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ NAUDOJIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA****I. BENDROJI DALIS**

1. Tekstilės gaminių cheminio valymo, skalbyklos darbuotojas su cheminėmis medžiagomis (valikliais, balikliais, skalbimo ir valymo priemonėmis) gali dirbti ne jaunesni kaip 18 metų, išklauses specialų mokymo kursą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių paskirtimi, konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, pasitikrinęs sveikatą, turintis sveikatos žinių pažymėjimą, patvirtinantį įgytas žinias sveikatos ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais, ir instruktuojamas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose):

- 1.1. darbuotojų saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją;
- 1.2. pirmosios medicininės pagalbos suteikimo instrukciją;
- 1.3. darbuotojos saugos ir sveikatos instrukciją pagal darbo vietą;
- 1.4. neelektrotechninio personalo darbuotojo saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.5. bendrąją priešgaisrinės saugos instrukciją;
- 1.6. priešgaisrinės saugos darbo vietos instrukciją;
- 1.7. darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planą.

2. Periodiškai dirbantysis su cheminėmis medžiagomis, instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvylika mėnesių.

3. Darbuotojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogitas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Darbuotojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.2. esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei;
- 6.4. darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

7. Asmens darbo higiena:

- 7.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 7.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 7.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 7.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 7.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

8. Darbuotojas privalo:

- 8.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 8.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

9. Darbuotojas turi teisę:

9.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

9.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

9.3. susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais ir reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo;

9.4. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

10. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

11. Darbuotojas turi žinoti:

11.1. patalpų, darbo vietos planą;

11.2. cheminių medžiagų fizikine ir chemine charakteristiką ir savybes;

11.3. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

12. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

12.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimai, ir/ar net klinikinė mirtis;

12.2. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) - neigiamas poveikis organizmui galimos alerginės ir profesinės ligos. Jeigu dulkių kiekis ore viršija leistiną normą ir dulkėtumo negalima sumažinti reikia, dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;

12.3. naudojamų cheminių medžiagų, garų(patekimas ant odos, į akis, kvėpavimo takus) poveikis - galimi akių gleivinės nudegimai, neigiamas poveikis kvėpavimo takams: dirbti reikia veikiant ištraukiamajai ventiliacijai, jei šių priemonių nepakanka ar jų dėl objektyvių aplinkybių nėra, reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius;

12.4. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi;

12.5. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

12.6. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;

12.7. fizinė perkrova, galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įtenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviems, būtina naudotis kėlimo įrenginiais;

12.8. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

12.9. darbo vietos ir praėjimo kelių užvertimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais.

13. Darbdavys įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. galvai ir akims apsaugoti;

13.2. kvėpavimo takams apsaugoti;

13.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.4. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.5. apsauginiais darbo drabužiais.

14. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

15. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbykles skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

16. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

17. Cheminėje valykloje turi būti įrengti du įėjimai: gaminiams priimti ir išduoti bei darbuotojams.

18. Cheminių valyklų grindys, sienos, lubos turi būti padengtos nelaidžia vandeniui, atsparia naudojamoms valymo, plovimo ir dezinfekcijos priemonėms danga.

19. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų, neutralizuojančių cheminio valymo priemones.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. Darbdavys esant reikalui turi teisę išduoti darbuotojui daugiau apsaugos priemonių.

21. Darbuotojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti, tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, netvarkingais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

24. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neažkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai, patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

25. Apžiūrėti darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar jie įžeminti ir uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

26. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

27. Patikrinti ar tvarkingi darbo įrankiai ir priemonės, mašinos ir kiti technologiniai įrenginiai.

28. Sasireguliuoti darbo vietos apšvietimą. Jeigu bendras apšvietimas nepakankamas, naudoti vietinį apšvietimą: nešiojamas lempas su apsauginiu tinkleliu ir kabliuku, kurių įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Tvirtinti 220V įtamos apšvietimą prie stelažų draudžiama.

29. Visos skalbyklose naudojamos skalbimo, balinimo, minkštinimo, standinimo priemonės, cheminės valyklose naudojamos cheminės medžiagos ir preparatai, turi atitikti teisės aktuotuose nustatytus saugos ir sveikatos reikalavimus, turėti saugos duomenų lapus. Susipažinti su juose keliamais reikalavimais, nurodytomis laikymo naudojimo, saugos priemonėmis.

30. Susipažinti su gautomis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai etiketės su nurodytu medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

31. Dezinfekcijos priemonės (biocidai) turi būti registruotos teisės akto nustata tvarka.

32. Dazinfekcijos priemonių (biocidų) apskaita turi būti vykdoma teisės akto nustatyta tvarka.

33. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

34. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.

35. Susipažinti su gautų medžiagų galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis - fizinėmis savybėmis.

36. Naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis, įsitikinti stalų ir stovų stabilumu.

37. Taros atidarymui paruošti tam tikslui skirtus įrankius: plaktuką, reples ir pan. Atliekant šiuos darbus reikia užsimauti pirštines.

38. Įsitikinti, ar veikia patalpos ventiliacinė sistema. Vėdinimo sistema turi būti įrengta taip, kad ji automatiškai įsijungtų prasidėjus technologiniam procesui.

39. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

40. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

41. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

42. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

43. Dirbti su preparatais leidžiama ne ilgiau kaip 6 valandas, o naudojant labai toksiškus ir toksiškus preparatus 4 valandas per dieną.

44. Dirbant su cheminiais preparatais, būtina dėvėti asmenines apsaugos priemones.

45. Cheminės medžiagos priimamos kartu su saugos duomenų lapu. Saugos duomenų lapai, susegti į aplanką, laikomi metalinėje nerakinamoje spintelėje, pakabintoje prie pagrindinių lauko durų.

46. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti registruojami.

46. Kraunant preparatus, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtymo. Atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais. Preparatams išsiliejus ar išsibarsčius, imtis skubių priemonių jiems surinkti ir nukenksminti.

47. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.

48. Darbuotojui draudžiama:

48.1. laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

48.2. patalpoje palikti išlietus ar išbarstytus preparatus;

48.3. darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

48.4. naudoti nukenksmintą preparatų tarą kitiems tikslams;

48.5. darbo vietoje būti pašaliniams asmenims;

- 48.6. ragauti, uostyti cheminius preparatus.
49. Dėmių valymo darbo vietose turi būti papildomas vietinis apšvietimas.
50. Valant dėmes naudotis cheminių medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
51. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.
52. Draudžiama chemines medžiagas ragauti, uostyti.
53. Draudžiama švarius gaminius pakuoti į neperforuotą plėvelę.
54. Išvalyti drabužiai kabinami ant pakabų, kiti gaminiai laikomi švarių gaminių patalpoje.
55. Iš išvalytų gaminių neturi skliti cheminių medžiagų kvapas.
56. Pagrindinis patalpų valymas turi būti atliekamas vieną kartą per savaitę: šepečiu, oro srove nuvalomos sienos, grindys, durys, išvalomi agregatai, nuvalomi visi paviršiai.
57. Cheminės valyklos įrenginiai, inventorių turi būti valomi kasdien.
58. Cheminių valyklų langus būtina valyti ne rečiau kaip 2 kartus per metus.
59. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
 - 59.1. vyrams - iki 30 kg;
 - 59.2. moterims - iki 10 kg.
60. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:
 - 60.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 60.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 60.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
 - 60.4. nedirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;
 - 60.5. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir elektros įrenginių metalinių dalių, kad esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
 - 60.6. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį tuoj pat išjungti;
 - 60.7. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;
 - 60.8. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.
61. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.
62. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

71. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

72. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai. Darbo su preparatais vietose būtinai turi būti pirmosios pagalbos vaistinė.

73. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

74. Nepriklausomai nuo preparato rūšies ir apsinuodijimo laipsnio, nukentėjusį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai labai sutepti preparatais.

75. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

76. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės galima šildyti šildyklėmis.

77. Į patalpą, kurioje yra cheminių medžiagų garų įeiti be dujokaukės draudžiama. Avarinis darbas tokioje patalpoje leidžiamas, dalyvaujant ne mažiau 2 žmonėms.

78. Apsinuodijus cheminių medžiagų garais, nukentėjęs turi būti išvestas į gryną orą arba į patalpą su grynu oru. Esant reikalui nedelsiant daryti dirbtinį kvėpavimą, Atlaisvinti rūbus trukdančius kvėpavimui. Jei nukentėjus dusina, ima kosulys, tai transportuoti nutekėjusį galima tik horizontalioje padėtyje.

79. Nepriklausomai nuo nukentėjusio sveikatos būklės, jis turi būti nukreiptas pas gydytoją.

80. Patekus cheminėms medžiagoms į akis, jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

81. Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių sugadinimui, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

82. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

82.1. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

82.3. pajutus svylančių laidų kvapą;

- 8.4. neįprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;
- 82.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui;
- 83. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:
- 83.1. apžiūrėti pažeistą zoną;
- 83.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
- 83.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.
- 84. Kilus gaisrui:
- 84.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;
- 84.2. evakuoti žmones;
- 84.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;
- 84.4. informuoti tiesioginį vadovą.
- 85. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:
- 85.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;
- 85.2. suteikti pirmąją pagalbą;
- 85.3. informuoti tiesioginį vadovą;
- 85.4. darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.
- 85.5. reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.
- 86. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.
- 87. Esant ypatingam avariniam atvejui, evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.
- 88. Įvykus įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesudarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 89. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.
- 90. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.
- 91. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.
- 92. Rankas nusiplauti su muilu ir vandeniu.

93. Rankų ir drabužių valymui nenaudoti skiediklių ir degių medžiagų (acetono, benzino ir kt.).

94. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus

SAUSO CHEMINIO VALYMO MAŠINOS NAUDOJIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Tekstilės gaminių cheminio valymo, skalbyklos darbuotojas su cheminėmis medžiagomis (valikliais, balikliais, skalbimo ir valymo priemonėmis) gali dirbti ne jaunesni kaip 18 metų, išklauseęs specialų mokymo kursą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių paskirtimi, konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, patikrinęs sveikatą. Turintis sveikatos žinių pažymėjimą, patvirtinantį įgytas žinias sveikatos ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais, ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose):

- 1.1. Darbuotojų saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją;
- 1.2. Pirmosios medicininės pagalbos suteikimo instrukciją;
- 1.3. Darbuotojos saugos ir sveikatos instrukciją pagal darbo vietą;
- 1.4. Neelektrotechninio personalo darbuotojo saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.5. Bendrąją priešgaisrinės saugos instrukciją;
- 1.6. Priešgaisrinės saugos darbo vietos instrukciją;
- 1.7. Darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planą.

2. Periodiškai dirbantysis su cheminėmis medžiagomis, instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Darbuotojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. Pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. Patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. Darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogitimas;

3.4. Pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. Darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. Darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. Ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėti;

4.3. Švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Darbuotojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

6.1. Darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;

6.2. Esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;

6.3. Darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei;

6.4. Darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

7. Asmens darbo higiena:

7.1. Darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;

7.2. Nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

7.3. Prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;

7.4. Eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;

7.5. Nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

8. Darbuotojas privalo:

8.1 vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;

8.2. Vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

9. Darbuotojas turi teisę:

9.1. Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

9.2. Sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

9.3. Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais ir reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo;

9.4. Atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

10. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

11. Darbuotojas turi žinoti:

11.1. Patalpų, darbo vietos planą;

11.2. Cheminių medžiagų fizikine ir chemine charakteristiką ir savybes;

11.3. Pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

12. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

12.1. Elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srovė (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimai, ir/ar net klinikinė mirtis;

12.2. Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) - neigiamas poveikis organizmui galimos alerginės ir profesinės ligos. Jeigu dulkių kiekis ore viršija leistiną normą ir dulkėtumo negalima sumažinti reikia, dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;

12.3. Naudojamų cheminių medžiagų, garų (pateikimas ant odos, į akis, kvėpavimo takus) poveikis - galimi akių gleivinės nudegimai, neigiamas poveikis kvėpavimo takams: dirbti reikia veikiant ištraukiamajai ventiliacijai, jei šių priemonių nepakanka ar jų dėl objektyvių aplinkybių nėra, reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius;

12.4. Krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi;

12.5. Nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

12.6. Paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;

12.7. Fizinė perkrova, galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įtenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviem, būtina naudotis kėlimo įrenginiais;

12.8. Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) Darbo vietoje;

12.9. Darbo vietos ir praėjimo kelių užvertimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais.

13. Darbdavys įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. Galvai ir akims apsaugoti;

13.2. Kvėpavimo takams apsaugoti;

13.3. Rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.4. Kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.5. Apsauginiais darbo drabužiais.

14. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

15. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbykles skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

16. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

17. Cheminėje valykloje turi būti įrengti du įėjimai: gaminiams priimti ir išduoti bei darbuotojams.

18. Cheminių valyklų grindys, sienos, lubos turi būti padengtos nelaidžia vandeniui, atsparia naudojamoms valymo, plovimo ir dezinfekcijos priemonėms danga.

19. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų, neutralizuojančių cheminio valymo priemones.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. Apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. Darbdavys esant reikalui turi teisę išduoti darbuotojui daugiau apsaugos priemonių.

21. Darbuotojas privalo:

21.1. Dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.2. Rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. Įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti, tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, netvarkingais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

24. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neažkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai, patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

25. Apžiūrėti darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar jie įžeminti ir uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

26. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

27. Patikrinti ar tvarkingi darbo įrankiai ir priemonės, mašinos ir kiti technologiniai įrenginiai.

28. Sasireguliuoti darbo vietos apšvietimą. Jeigu bendras apšvietimas nepakankamas, naudoti vietinį apšvietimą: nešiojamas lempas su apsauginiu tinkleliu ir kabliuku, kurių įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Tvirtinti 220V įtampos apšvietimą prie stelažų draudžiama.

28. Visos skalbyklose naudojamos skalbimo, balinimo, minkštinimo, standinimo priemonės, cheminės valyklose naudojamos cheminės medžiagos ir preparatai, turi atitikti teisės aktuotuose nustatytus saugos ir sveikatos reikalavimus, turėti saugos duomenų lapus. Susipažinti su juose keliamais reikalavimais, nurodytomis laikymo naudojimo, saugos priemonėmis.

30. Susipažinti su gautomis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai etiketės su nurodytu medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

31. Dezinfekcijos priemonės (biocidai) turi būti registruotos teisės akto nustata tvarka.

32. Dezinfekcijos priemonių (biocidų) apskaita turi būti vykdoma teisės akto nustatyta tvarka.

33. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

34. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.

35. Susipažinti su gautų medžiagų galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis - fizinėmis savybėmis.

36. Naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis, įsitikinti stalų ir stovų stabilumu.

37. Taros atidarymui paruošti tam tikslui skirtus įrankius: plaktuką, reples ir pan. Atliekant šiuos darbus reikia užsimauti pirštines.

38. Įsitikinti, ar veikia patalpos ventiliacinė sistema. Vėdinimo sistema turi būti įrengta taip, kad ji automatiškai įsijungtų prasidėjus technologiniam procesui.

39. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

40. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

41. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

42. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

43. Dirbti su preparatais leidžiama ne ilgiau kaip 6 valandas, o naudojant labai toksiškus ir toksiškus preparatus 4 valandas per dieną.

44. Dirbant su cheminiais preparatais, būtina dėvėti asmenines apsaugos priemones.

45. Cheminės medžiagos priimamos kartu su saugos duomenų lapu. Saugos duomenų lapai, susegti į aplanką, laikomi metalinėje nerakinamoje spintelėje, pakabintoje prie pagrindinių lauko durų.

46. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti registruojami.

46. Kraunant preparatus, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtimo. Atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais. Preparatams išsiliejus ar išsibarsčius, imtis skubių priemonių jiems surinkti ir nukenksminti.

47. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.

48. Darbuotojui draudžiama:

48.1. Laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

48.2. Patalpoje palikti išlietus ar išbarstytus preparatus;

48.3. Darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

48.4. Naudoti nukenksmintą preparatų tarą kitiems tikslams;

48.5. Darbo vietoje būti pašaliniams asmenims;

48.6. Ragauti, uostyti cheminius preparatus.

49. Dėmių valymo darbo vietose turi būti papildomas vietinis apšvietimas.

50. Valant dėmes naudotis cheminių medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

51. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.

52. Draudžiama chemines medžiagas ragauti, uostyti.

53. Draudžiama švarius gaminius pakuoti į neperforuotą plėvelę.

54. Išvalyti drabužiai kabinami ant pakabų, kiti gaminiai laikomi švarių gaminių patalpoje.

55. Iš išvalytų gaminių neturi sklisti cheminių medžiagų kvapas.

56. Pagrindinis patalpų valymas turi būti atliekamas vieną kartą per savaitę: šepečiu, oro srove nuvalomos sienos, grindys, durys, išvalomi agregatai, nuvalomi visi paviršiai.

57. Cheminės valyklos įrenginiai, inventorių turi būti valomi kasdien.

58. Cheminių valyklų langus būtina valyti ne rečiau kaip 2 kartus per metus.

59. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešanio krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

59.1. Vyrams - iki 30 kg;

59.2. Moterims - iki 10 kg.

60. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:

60.1. Neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

60.2. Nedarbinti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

60.3. Nedarbinti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;

60.4. Darbinti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;

60.5. Nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir elektros įrenginių metalinių dalių, kad esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

60.6. Panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį tuoj pat išjungti;

60.7. Nedarbinti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;

60.8. Neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.

61. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.

62. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

63. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

72. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai. Darbo su preparatais vietose būtina turi būti pirmosios pagalbos vaistinė.

73. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

74. Nepriklausomai nuo preparato rūšies ir apsinuodijimo laipsnio, nukentėjusį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai labai sutepti preparatais.

75. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

76. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės galima šildyti šildyklėmis.

77. Į patalpą, kurioje yra cheminių medžiagų garų įeiti be dujokaukės draudžiama. Avarinis darbas tokioje patalpoje leidžiamas, dalyvaujant ne mažiau 2 žmonėms.

78. Apsinuodijus cheminių medžiagų garais, nukentėjęs turi būti išvestas į gryną orą arba į patalpą su grynu oru. Esant reikalui nedelsiant daryti dirbtinį kvėpavimą, Atlaisvinti rūbus trukdančius kvėpavimui. Jei nukentėjęs dusina, ima kosulys, tai transportuoti nutekėjusį galima tik Horizontalioje padėtyje.

79. Nepriklausomai nuo nukentėjusio sveikatos būklės, jis turi būti nukreiptas pas gydytoją.

80. Patekus cheminėms medžiagoms į akis, jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

81. Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių sugadinimui, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

82. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

82.1. Pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. Sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

82.3. Pajutus svylančių laidų kvapą;

82.4. Nejprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;

82.5. Nutrūkus elektros energijos tiekimui;

83. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

83.1. Apžiūrėti pažeistą zoną;

83.2. Elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

83.3. Prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

84. Kilus gaisrui:

84.1. Iškviesti ugniagesius gelbėtojus;

84.2. Evakuoti žmones;

84.3. Gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

84.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

85. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

85.1. Nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

85.2. Suteikti pirmąją pagalbą;

85.3. Informuoti tiesioginį vadovą;

85.4. Darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

85.5. Reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

86. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

87. Esant ypatingam avariniam atvejui, evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

88. Įvykus įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesusidarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

89. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.

90. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.

91. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.

92. Rankas nusiplauti su muilu ir vandeniu.

93. Rankų ir drabužių valymui nenaudoti skiediklių ir degių medžiagų (acetono, benzino ir kt.).

94. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

4.2. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė

6 lentelė. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Tikslinis dėmių valymas
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Specialūs valikliai 1. Blodex – baltyminėms dėmėms; 2. Tanex – taninams, vaisiams daržovėms, kavai 3. Lacex – dažams, riebalams, vaškui 4. Medex – vaistams, natūraliems dažams 5. Ferex – rūdims ir metalo (oksidacijos) dėmėms.
Naudojama įranga	Dėmių išėmimo stalas
Technologinė seka	Didžioji dalis dėmių pagal savo sudėtį yra nevienalytės. Jos susideda iš keleto veikliųjų medžiagų ir joms išvalyti naudojami iškart keli spec. valikliai. Pvz. kavos dėmė- gali savyje turėti ne tik taninų bei spalvos pigmentų (kava), bet ir riebalų, baltymų (pienas, grietinėlė) ar cukraus. Taip yra ir su daugeliu padažų – jų sudėtyje gali būti ir kraujo, ir natūralių pigmentų bei riebalų; daugeliu atveju yra nežinoma, kokie dažai naudojami maisto produktų gamyboje, kokia yra tepalo, dažų sudėtis. Taigi valant dėmes reikia būti išradingiems. Dėmių valymui yra naudojamas specialus technologinis įrengimas- dėmių išėmimo stalas, kuris turi šias pagrindines priemones: aukšto slėgio vandens, oro srauto, tirpikli ir garų padavimą, Pirmas žingsnis valant dėmes – tai panaudoti paprasčiausius tirpiklį – vandenį. Įsitikinus jog nekelia grėsmės audiniui, dėmių valymui galima naudoti ir karštus garus, kurie dar aktyviau naikina vandenyje tirpias dėmes. Šiame procese yra naudojama suspausto oro srovė, kuri išvalo spec. valiklį ir dėmės likučius. Suspausto oro srovę reikia naudoti atsargiai, siekiant jog dėmė neišplistų ir srovė nepažeistų audinio. Tai ypač aktualu valant plonus bei blizgius audinius. Per daug intensyvus suspausto oro naudojimas retina audinį. Audinio vieta, kurioje buvo valoma dėmė džiovinama saugiu atstumu, pradedant nuo kraštų į dėmės vidurį, siekiant jog neišplistų dėmė ir vandens ratilas. Daugeliu atveju dėmės yra valomos prieš cheminio valymo procesą ar skalbimą. Tai palengvina dėmių valymą, jos yra lengviau pastebimos ir paprasčiau nustatyti jų pobūdį. Atskirais atvejais dėmės yra apdorojamos ir

po bendrojo valymo proceso. Šiose situacijose labai svarbu nepalikti nubėgimo dėmių – gerai išskalauti spec. tirpiklius bei operatyviai džiovinti, kad neliktų ir vandens ratilų. Vandens ratilus naikiname tuo pačiu vandeniu. Keisdami atstumą tarp įrenginio ir audinio, siekiame optimalaus valymo rezultato. Vandens nubėgimų naikinimui gali būti naudojami vandens garai. Juos naudoti būtina pasirenkant saugų atstumą iki audinio, taip siekiant išvengti purslų dėmių ir ir vengiant audinio pažeidimų nuo karščio. Naudojant garus svarbu, jog ant audinio nepatektų kondensacinių lašų – dėl šios priežasties garų pistoletą tiek pučiant garus tiek orą pirmiausia nukreipiame žemyn, kad įsitikintume jog yra pučiami tik vandens garai. Jeigu dėmė yra intensyvi, valymo procedūra gali būti kartojama keletą kartų. Svarbu atidžiai stebėti ar pakartotinis dėmės valymas nepažeidžia audinio struktūros ir spalvos. Vandenyje tirpios dėmės. Tai dažniausiai cukraus ar krakmolo turinčios dėmės, o taip pat paviršinės purvo dėmės, baltyminės dėmės (kraujas, prakaitas, šlapimas), dažai pagaminti vandens pagrindu (akvarelė, guašas). Gaminiai, kurie yra tiesiog skalbiami, prieš tai yra įtrinami spec. plovikliu, kuris išvalo purvo, prakaito, dažų, kraujo, šlapimo dėmes. Tepalo dėmėms valyti vandenyje yra naudojamas Triplex energy koncentruotas ploviklis, kuris skaido riebalinio pagrindo dėmes. Tais atvejais, kai dėmės yra labai koncentruotos ar įsisenėję, jų valymui reikalingas ilgesnis laiko periodas, skirtas gaminio mirkimui ar intensyviame mechaniniame trynimui. Rašalo, natūralių dažų (žolės, vyno, arbatos, kavos, kakavos, uogų, vaisių, makiažo) ir sintetinių dažų (tušinukai, flomasteriai, batų tepalas, markeriai), riebalų dėmėms valyti kartu su vandeniu yra naudojami spec. tirpikliai.

Spec tirpikliai naudojami dėmių valymui ant dėmių išėmimo stalo prieš ir po bendrojo valymo.

Kad įsitikintume jog dėmės tikrai išsivalė, aiškias dėmes (kurios matos ne šešėliais, turi aiškius kontūrus) visuomet geriau išvalyti prieš bendrąjį valymą naudojant spec. tirpiklius ant dėmių išėmimo stalo. Prieš valant spec. tirpikliais privalome įsitikinti, jog mums nepadės tik vanduo bei patikrinti ar gerai užfiksuota gaminio spalva ir koncentruotos valymo priemonės neišblukins audinio. Tikriname spalvos fiksaciją mažiau pastebimoje vietoje ant vidinės siūlės, vidinės kišenės pusės ar pan. Mes

	naudojame 3 skirtingų gamintojų spec. tirpiklių rinkinius. Bufa kompanijos produktai/ valikliai. Detaprofi rinkinį sudaro Blodex, Tanex, Lacex, Medex, Ferex ir Detasolv. Bufa produktai gali būti naudojami ir prieš skalbimo procesą, tiesiog įtrynus dėmes reikalingu valikliu. Šiuo atveju skalbimą reikia pradėti ne vėliau kaip per 15 min. Biar kompanijos produktai/ valikliai B; C: G; R; F3 ir Seitz kompanijos produktai Purasol, Quickol, Lacol Frankosol, Cavesol, Blutol, Colorsol sudaryti iš panašias dėmių grupes valančių produktų, tačiau atskirais atvejais esant skirtingoms dėmėms, skirtingiems audiniams jų poveikis valant dėmes gali būti nevienodas. Baltymo turinčias dėmes – kraują, prakaitą, šlapimą, maistines dėmes, vaistus, pieną- valo Blutol, G ir Blodex. Taninų turinčias dėmes – vyno, uogų, vaisių, daržovių, žolės, arbatos, kavos dėmes valo Cavesol, R ir Tanex. Natūralių dažų, pigmentų – augalų, kosmetikos, vaistų, maistines dėmes valo Colorsol ir MedexDirbtinių dažų dėmės (įvairūs rašikliai, dažai) valo Purasol (išpučiama tik oru arba nuplaunama P), Lacol. Quickol, B, C, Lacex, DetasolvKietas sintetinės dėmės (nagų lakas, klėjai) valo Detasolv, Lacol, PurasolKietas natūralios kilmės dėmės (krakmolos, cukrus, baltyminių dėmių kraštai) – Frankosol. Rudžių, gelsvas, nublukusias dėmes gali padėti išvalyti Ferex ir F3 (Ferex saugesnis, švelnesnis). Šiuos valiklius galima naudoti tik įsitikinus, jos valymo proceso metu nebus pažeista audinio spalva. Riebalų dėmes, vašką, tepalus, degutą padeda valyti B, C, Quickol, Lacex (stipresnis). Neretai siekiant sustiprinti spec. valiklių poveikį dėmės valymui, jis gali būti paliktas ilgesniam laikui (2-3 min), o po to išplautas vandeniui ar garais. Visus spec. valiklius būtina gerai išplauti iš audinio prieš naudojant kitą valiklį. Siekiant sustiprinti poveikį valomai dėmei, kartu gali būti naudojami šie valikliai Frankosol + Cavesol+Colorsol. Tai dažniausia daroma valant augalinės kilmės pigmentų turinčias dėmes. Negalima maišyti baltymus ir taninus valančių valiklių, nes vieni kitus neutralizuos. Kaip jau ir minėta Bufa detaprofi rinkinys gali būti naudojamas įtrynimui iškart prieš gaminių valymą vandenyje, tačiau negali būti paliktas ant audinio ilgiau nei 15 min. 1. Blodex – baltyminėms dėmėms;
--	--

	2. Tanex – taninams, vaisiams daržovėms, kavai 3. Lacex – dažams, riebalams, vaškui 4. Medex – vaistams, natūraliems dažams 5. Ferex – rūdims ir metalo (oksidacijos) dėmėms. 6. Detasolv negali būti naudojamas neišplaunant ir neišdžiovinant ant dėmių išėmimo stalo. Ecocab Stainex rinkinys naudojamas prieš skalbiant, negali būti ant audinio ilgiau nei 10 min iki skalbimo pradžios: 1. Stain Žalias – nuo kraujo prakaito ir kitų baltyminių dėmių; 2. Stain Mėlynas – nuo dažų; 3. Stain geltonas – nuo taukų, padažų; 4. Stain raudonas – nuo rudžių, oksidacijos dėmių. Papildomai naudojami spec tirpikliai skalbimui: 1. Triplex energy plus- tepalinėms, riebalinėms dėmėms; 2. Toglisdore ir V7 DRY- prakaito dėmėms valyti; 3. Viva Odosorb- blogam kvapui naikinti. Neišsivalančios dėmės Statistika skelbia, jog 10 % dėmių tiesiog neišsivalo. Taigi teisingai panaudojus technologines priemones didžiąją dalį dėmių mes galime išvalyti. Svarbu neužtvirtinti dėmės – nenuskalbti, neuždžiovininti, neužlyginti. Valant dėmes yra svarbūs šie veiksmai: trynimas, aktyvavimas garais, ilgesnis tirpikli ar kitos valymo priemonės naudojimo laikas. Visuomet yra svarbu atsižvelgti į audinio specifiką. Valant kelis sluoksnius turintį audinį svarbu užtikrinti, kad dėmė neišplis, nepereis į kitus audinio sluoksnius. Siekiant to išvengti būtina audinį išsluoksniuoti arba naudoti sugeriantį tamponą (papildomo šviesaus audinio gerai drėgmę geriantis gabalėlis) po valoma vieta, kad dėmė ir išplaunami tirpikliai susigertų į jį. Sunkiai išsivalančios dėmės: įsisenėję dėmės, nuskalbtos dėmės, kurios yra netirpios cheminio valymo procese naudojamame tirpiklyje. Neišsivalančios dėmės: greitai džiūstantys klėjai; nagų lakas; statybinės, montažinės putos; akriliniai dažai; aliejiniai dažai, įsisenėję pelėsio bei rudžių dėmės, kurios tiesiogiai pažeidžia audinį, įvairiausi kvapai (prakaito, kvepalų, degėsio, senienos...) taip pat sunkiai panaikinami net naudojant papildomas kvapo bakterijas naikinančias priemones. Dėmių, esančių skirtinguose audiniuose valymo specifi-
--	--

Šilkas yra prabangus, lopus, nepritaikytas naudoti kiekvieną dieną audinys. Jis dažniausiai valomas cheminio valymo būdu. Kadangi šilkų priskaičiuojama apie 300 rūšių, bendros taisyklės valant šios rūšies audinį nėra. Dažnai tenka vadovautis tiesiog gamintojo pateiktomis instrukcijomis. Šilkas pasižymi tuo, jog greitai glamžosi, atsiranda defektai trinties, prakaitavimo bei glamžymosi (pažastys, tarpkojis, nugara, liemens linija, kaklaraiščio mazgas) vietose. Neretai šilkai yra dažyti silpnos fiksacijos dažais ir dėl šios priežasties gali blukti valant ir vandeniu, ir kitu tirpikliu būtinai tikrinti ar neblunka spalva. Šilkas yra jautrus suspausto oro srovei, dėl šios priežasties suspaustą orą reikia naudoti labai atsargiai tik pasirinkus saugų atstumą.

Dėmių, esančių, aksominiuose audiniuose valymui negalima naudoti vandens. Ypatingai jei šių audinių sudėtyje yra šilko. Tokio tipo audiniai ir juose esančios dėmės valomos tik cheminio valymo būdu. Atskirais atvejais dėmių valymui gali būti naudojami garai. Audinius, kurių gamybai yra naudojamas acetatas arba tricetatas valyti reikia itin atsargiai. Spec. valikliai, ypač turintys skiediklio savybių gali išlydyti audinį. Audinį tai pat gali lengvai pažeisti suspausto oro srovė ir garas. Ant dėmių išėmimo stalo valyti reikia itin atsargiai.

Sintetiniai audiniai pagal savo sudėtį gali būti įvairių rūšių. Klijuoti audiniai (striukės) – gali atsisluoksniuoti nuo garų bei tirpiklių. Valyti atsargiai, kad neprarastų savo gerų atsparumo vandeniui savybių. Poliuretanai – tai medžiaga kurios patvirtintas galiojimo laikas 2 metai. Niekas nežino kiek laiko ji bus stovėjus rietime prieš pasiuvant gaminį. Taigi su ja reikia elgtis ypač apdairiai, nenaudoti spec. valiklių, karštos temperatūros tiek valymo, tiek džiovavimo metu, vengti trinties. Visų šių veiksmų pasėkoje jis gali būti lengvai pažeistas. Dėmės audiniuose iš poliesterio pluošto valosi gerai, jei tai yra atliekama laiku, t.y. neleidžiama dėmėms įsisenėti.

Medvilniniai audiniai lengvai sugeria įvairias dėmes. Tamsiai dažyti medvilniniai audiniai valomi dažnai blunka, ten kur audinys išdėvėtas neišsilygina. Baltos spalvos medvilnės valymui galima naudoti chloro baliklius, tačiau reikia atkreipti dėmesį į sudėtį, siekiant išsiaiškinti ar audinio pluoštas sudėtyje neturi kitų medžiagų, kurios valant balikliu gali įgyti gelsvą atspalvį.

	Linas kaip ir kiti natūralūs audiniai gali blukti. Tamsaus lininio audinio gaminius patartina valyti naudojant cheminį valymo būdą. Šviesaus audinio (baltus) gaminius atskirais atvejais galima skalbti. Vilnoniuose audiniuose dėmės valosi ypatingai sunkiai, ypač natūralūs pigmentai. Suspausto oro srovė taip pat neigiamai veikia vilnonio audinio paviršių, jis gali lengvai susivelti. Taigi valyti reikia itin atsargiai.
Saugaus darbo reikalavimai	Valant dėms privaloma naudoti apsauginius akinius, apsaugines pirštines, apsauginę veido kaukę.

4.3. „Rotondi“ firmos dėmių valymo stalo aprašymas, nuotraukos

4 pav. „Rotondi“ firmos dėmių valymo stalas

Aprašymas:

- Pagamintas iš nerūdijančio plieno.
- Maitinimas 230/1/50-60

Dėmių valymo stalas ROTONDI EC 76C

- Nerūdijančio plieno stalas
- Nerūdijančio plieno mobili forma (Smulkiems)
- Vakuuminis nutraukimas 0,37KW - 0,5 HP
- Du dėmių valymo pistoletai su chemijos talpomis
- Papildoma oro – garo pistoletas
- Suspausto oro pajungimas
- Garo pajungimas
- *El. įvadas 230/1/50-60*

Yra 8 variantai.

№ pavadinimas ir paskirtis.

EB-76.A - Standartas (aprašyta aukščiau).

Du EB-76.B - standartinis su kompresoriumi.

3 EB 76.C – standartinis su oro-garo šautuvu.

4 EB 76.D - standartinis su oro kompresoriumi ir garo pistoletu.

5 EB 76.E - Standartinis skydas su vakuume pašalinamu kvapu ir apšvietimu.

6 EB 76.F - Standartinis vakuume pašalinamas kvapas, kompresorius ir apšvietimo skydas.

EB 7-76.G - Standartinis skydas su vakuumu, siekiant pašalinti kvapas, oro ir garo pistoletas, apšvietimas.

8 EB-76.H - Standartinis skydas su vakuumu, siekiant pašalinti kvapą, kompresorius, oro-garo pistoletas .

Pagaminta Italijoje.

4.4. Dėmių valymo lentelė

7 lentelė. Dėmių valymo lentelė

DĖMIŲ TIPAS	ATPAŽINIMAS	VALYMAS
Kakavos dėmė	Raudonai rudos spalvos, juodais kraštais, šiek tiek standi	PRENETT, DEPRIT 1
Kramtomosios gumos dėmė	Guma lipni	PRENETT DEPRIT 4 DEPRIT 2
Klijų dėmė	Spalva dažniausiai balta iki pilkos, kartais gelsva, skaidri. Aštrus kontūras.	PRENETT B DEPRIT 1 PRENETT C DEPRIT 2 DEPRIT 4
Lūpų dažų dėmė	Rausvos juostelės.	PRENETT C DEPRIT 2 DEPRIT 6
Majonezo dėmė	Nuo baltos iki geltonos spalvos, kraštas šiek tiek lipnus.	PRENETT C DEPRIT 2
Pieno dėmė	Nuo baltos iki pilkos spalvos, tamsus kraštas.	PRENETT B DEPRIT 1
Nagų lako dėmė	Iš dalies blizga, kaip perlamutras. Sukietėjusi.	PRENETT C DEPRIT 4 DEPRIT 2 DEPRIT 6
Kvepalų dėmė	Šviesiai geltonai rudos spalvos. Specifinis kvapas.	PRENETT DEPRIT 3
Rūdžių, metalo dėmė	Nuo raudonos iki rudos spalvos. Miltelių tipo.	DEPRIT 5
Šokolado dėmė	Rudos spalvos, specifinis kvapas.	PRENETT DEPRIT 2 DEPRIT 3
Garstyčių dėmė	Geltonos spalvos, specifinis	PRENETT

4.5. Valiklių saugos duomenų lapai

- CLIPK4 yra sauso valymo detergentas, optimizuotas naudoti SYSTEMK4 procese.
- CLIPK4 sudėtyje nėra VOC (Lakiųjų organinių junginių)
- CLIPK4 turi puikias valančiąsias savybes, audiniai lieka higieniški ir gaivūs
- Apsaugo nuo pilkėjimo ir suteikia valomiems audiniams neutralų kvapą
- Labai ekonomiškas; dėl aktyvių lelementų poveikio audiniui sumažinamas distiliacijos poreikis
- Lengvas ir greitas lyginimas; geros antistatinės charakteristikos palengvina lyginimo procesą.
- CLIPK4 palengvina išvalytų audinių priežiūrą, sumažina pūkavimąsi bei vėlimąsi.
- Kadangi CLIPK4 yra mažai putojantis, jis nesudaro jokių rūpesčių distiliacijos metu.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda Skaidrus gintarinis skystis

Tankis 1,00 g/ml, 20°C

Klampumas 150-250 mPas 20°C

PH reikšmė 7,5-8,5

Užsidegimo taškas >100°C

Tirpumas Lengvai tirpsta SOLVONK4 Netirpta vandenyje

Šalčio poveikis 0°C kietėja; atšildžius iki +7°C skystas

Papildymas

Paprastai mes rekomenduojame 2-3 ml

CLIPK4 litrui solvento, atitinkamai 0,6-

0,9 % CLIPK4 nominaliam mašinos

užkrovimo kiekiui dviejų ciklų

procedūrai.

Dviejų valymo ciklų procedūra

(1 ciklo solventas į distiliavimą)

Dozavimas 2-am valymo ciklui – 60-90

ml CLIPK4 10kg mašinai

Vieno valymo ciklo procedūra

40 ml CLIPK4 dešimties kilogramų mašinai.

Dėmių apdirbimas

SYSTEMK4 procese mes

rekomenduojame PRENETTK4 dėmių

apdirbimui šepėčiu. Specifinių dėmių

apdirbimui rekomenduojame DEPRIT

grupę. Dėl detalesnės informacijos

prašome žiūrėti produkto duomenų

lapus.

Rekomendacijos

Yra rizika kad šie audiniai su

neužfiksuotais dažais praras arba

pakeis spalva: viskozė, šilkas,

medvilnė, linas, mikroploštas.

Patikrinkite dažų atsparumą

nematomoje vietoje. Jei abejojate,

nenaudokite dėmių valiklio.

Saugojimas ir naudojimas

Uždaroje taroje CLIPK4 galima

saugoti 12 mėnesių. Produktas nebijo

užšalimo.

Kad užtikrintumėte teisingą dozavimą,

prieš vartojimą sušildykite CLIPK4 iki

ne žemiau +15°C

Charakteristikos

- PRENETK4 yra dėmių valiklis skirtas naudoti SYSTEMK4 procese
- PRENETK4 yra labai ekonomišką, puikiai pašalina nešvarumus nepažeisdamas audinio
- PRENETK4 buvo optimizuotas darbui su solventu ir kitais produktais SYSTEMK4 procese
- PRENETK4 yra bekvapis ir neturi lakiųjų organinių komponentų (VOC)
- PRENETK4 pilnai išsiskalauja SOLVONK4 solvente
- PRENETK4 yra skirtas dėmėms pašalinti nuo audinio SYSTEMK4 proceso metu.
- PRENETK4 galima naudoti neskiestą stipriai užterštų vietų padengimui šepėčiu.

Mes rekomenduojame padengti šepėčiu; surfakanto padengimas slėginio purškimo būdu yra nerekomenduojamas. Šviesių spalvų audinius ir audinius su rekomendacija „gentle dry“ cleaning process (P) ir (F) PRENETK4 turi būti skiedžiamas su SOLVONK4 1:1. Intensyvių spalvų audinius ypač audinius pagamintus iš šilko, viskozės, mikropluošto ar acetato, spalvų atsparumas turėtų būti bandomas užslėptoje, nematomoje vietoje; jei kyla abejonių dėl spalvų atsparumo, geriau dėmių valiklio nenaudokite.

Rekomendacija

Specifinėms dėmėms pašalinti, mes rekomenduojame DEPRIT dėmių valiklių grupę. Prieš vartodami perskaitykite produkto duomenų lapą. Norėdami užtikrinti solvento švarumą, mes rekomenduojame dažytus solventus ar kitus dėmių valiklius turinčius žemą užsidegimo tašką pašalinti iš audinio suspaustu oru prieš dedant į mašiną. Taipogi naudojant vandeninius dėmių

Cheminiai-fiziniai duomenys
Išvaizda -skaidrus bespalvis skystis

Tankis -0,92 g/ml, 20°C

Klampumas -60-90 mPas 20°C

Užsidegimo taškas >100°C

Tirpumas -lengvai tirpsta SOLVONK4 1:1 pilnai

Šalčio poveikis -0°C skaidrus ir stabilus <-5°C kietėja; atšildžius skaidrus

Charakteristikos

- VINOYK4 vandenį bei nešvarumus atstumiantis impregnatorius, skirtas naudoti cheminio valymo mašinose SYSTEMK4 procese. VINOYK4 skirtas naudoti uždaroje valymo mašinoje.
- Audinys apdirbtas VINOYK4 puikiai atstumia vandenį taip pat apsaugomas nuo dėmių.
- Audinys apdirbtas VINOYK4 tampa švelnesnis, glotnesnis.
- VINOYK4 yra ekonomiškai, paliekantis mažai distiliavimo nuosėdų.
- VINOYK4 gali būti išpurškiamas tiek ant išvalytų ir išdžiovintų audinių tiek ant tik išgręžtų adinių, abu metodai duoda vienodą rezultatą.
- Išpurškite impregnatorių norėdami apsaugoti išorinius rūbus nuo dėmių bei padaryti juos mažiau laidžius vandeniui.

Saugumas

VINOYK4 galima naudoti tik uždarojevalymo mašinoje su automatine išpurškimo mašina. Išpurškinėti VINOYK4 ne uždareme įrenginyje draudžiama, kadangi fluorokarbono dervos, esančios VINOYK4 yra pavojingos jas įkvėpus.

Charakteristikos

- SOLVONK4 yra naujas, neturintis halogenų, solventas skirtas sausam valymui; solventas yra lengvai distiliuojamas mašinose su vakuumine distiliacija, garo slėgis yra sumažintas iki 3-3,5 bar, to pasekoje sumažėja energijos sąnaudos.
- SOLVONK4 yra netinkamas naudoti cheminio valymo mašinose naudojančiose Perchloretileną
- SOLVONK4 yra biologiškai suyantis

- SOLVONK4 medžiagos sudėtis ir savybės nekinta net ir daugkartinių distiliavimo bei valymo ciklų metu.
- SOLVONK4 tirpinimo galia (Kauributanol reikšmė yra 75) artima Perchloretileno tirpinimo reikšmei (KB 90);
- SOLVONK4 labai veiksmingai tirpina riebalus bei aliejus.
- SOLVONK4 geriau nei tradiciniai solventai išsklaido pigmentus; tendencija pilkėti yra žema.

Naudojimas ir saugojimas

SOLVONK4 nebijo užšalimo.

Saugojimas pagal VbF A III. Talpos turi būti sandariai uždarytos po dozavimo.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda -skaidrus, bespalvis skystis.

Tankis -0,835 g/ml, 20°C

Užsidegimo taškas >62°C

Virimo taškas >180°C

Kauri butanol reikšmė 75

Tirpumas-netirpus vandenyje; vandens solvente iki 0,24%

5 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ CHEMINIS VALYMAS FIRMOS „FIRBIMATIK“ CHEMINIO VALYMO MAŠINA

5.1. Darbų saugos instrukcijos

SAUSO CHEMINIO VALYMO MAŠINOS NAUDOJIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Tekstilės gaminių cheminio valymo, skalbyklos darbuotojas su cheminėmis medžiagomis (valikliais, balikliais, skalbimo ir valymo priemonėmis) gali dirbti ne jaunesni kaip 18 metų, išklauseęs specialų mokymo kursą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių paskirtimi, konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, pasitikrinęs sveikatą. Turintis sveikatos žinių pažymėjimą, patvirtinantį įgytas žinias sveikatos ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais, ir instruktuos (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose):

- 1.1. Darbuotojų saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją;
- 1.2. Pirmosios medicininės pagalbos suteikimo instrukciją;
- 1.3. Darbuotojos saugos ir sveikatos instrukciją pagal darbo vietą;
- 1.4. Neelektrotechninio personalo darbuotojo saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.5. Bendrąją priešgaisrinės saugos instrukciją;
- 1.6. Priešgaisrinės saugos darbo vietos instrukciją;
- 1.7. Darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planą.

2. Periodiškai dirbantysis su cheminėmis medžiagomis, instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Darbuotojas papildomai turi būti instruktuojamas:

- 3.1. Pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;
- 3.2. Patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);
- 3.3. Darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogimas;
- 3.4. Pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;
- 3.5. Darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

- 4.1. Darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;
- 4.2. Ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;
- 4.3. Švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.
5. Darbuotojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.
6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:
 - 6.1. Darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
 - 6.2. Esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
 - 6.3. Darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei;
 - 6.4. Darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.
7. Asmens darbo higiena:
 - 7.1. Darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
 - 7.2. Nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
 - 7.3. Prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
 - 7.4. Eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
 - 7.5. Nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.
8. Darbuotojas privalo:
 - 8.1 vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
 - 8.2. Vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.
9. Darbuotojas turi teisę:
 - 9.1. Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

- 9.2. Sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;
- 9.3. Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais ir reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo;
- 9.4. Atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.
- 10. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.
- 11. Darbuotojas turi žinoti:
 - 11.1. Patalpų, darbo vietos planą;
 - 11.2. Cheminių medžiagų fizikinę ir chemines charakteristikas ir savybes;
 - 11.3. Pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

- 12. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:
 - 12.1. Elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimai, ir/ar net klinikinė mirtis;
 - 12.2. Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) - neigiamas poveikis organizmui galimos alerginės ir profesinės ligos. Jeigu dulkių kiekis ore viršija leistiną normą ir dulkėtumo negalima sumažinti reikia, dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;
 - 12.3. Naudojamų cheminių medžiagų, garų (patekimas ant odos, į akis, kvėpavimo takus) poveikis - galimi akių gleivinės nudegimai, neigiamas poveikis kvėpavimo takams: dirbti reikia veikiant ištraukiamajai ventiliacijai, jei šių priemonių nepakanka ar jų dėl objektyvių aplinkybių nėra, reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius;
 - 12.4. Krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi;
 - 12.5. Nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;
 - 12.6. Paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai

valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;

12.7. Fizinė perkrova, galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įtenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviem, būtina naudotis kėlimo įrenginiais;

12.8. Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) Darbo vietoje;

12.9. Darbo vietos ir praėjimo kelių užvertimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais.

13. Darbdavys įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. Galvai ir akims apsaugoti;

13.2. Kvėpavimo takams apsaugoti;

13.3. Rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.4. Kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.5. Apsauginiais darbo drabužiais.

14. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

15. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbykles skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

16. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

17. Cheminėje valykloje turi būti įrengti du įėjimai: gaminiams priimti ir išduoti bei darbuotojams.

18. Cheminių valyklų grindys, sienos, lubos turi būti padengtos nelaidžia vandeniui, atsparia naudojamoms valymo, plovimo ir dezinfekcijos priemonėms danga.

19. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų, neutralizuojančių cheminio valymo priemones.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. Apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. Darbdavys esant reikalui turi teisę išduoti darbuotojui daugiau apsaugos priemonių.

21. Darbuotojas privalo:

21.1. Dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.2. Rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. Įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė del darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti, tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, netvarkingais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

24. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neažkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai, patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

25. Apžiūrėti darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar jie įžeminti ir uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

26. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

27. Patikrinti ar tvarkingi darbo įrankiai ir priemonės, mašinos ir kiti technologiniai įrenginiai.

28. Sasireguliuoti darbo vietos apšvietimą. Jeigu bendras apšvietimas nepakankamas, naudoti vietinį apšvietimą: nešiojamas lempas su apsauginiu tinkleliu ir kabliuku, kurių įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Tvirtinti 220V įtampos apšvietimą prie stelažų draudžiama.

28. Visos skalbyklose naudojamos skalbimo, balinimo, minkštinimo, standinimo priemonės, cheminės valyklose naudojamos cheminės medžiagos ir preparatai, turi atitikti teisės aktuotuose nustatytus saugos ir sveikatos reikalavimus, turėti saugos duomenų lapus. Susipažinti su juose keliamais reikalavimais, nurodytomis laikymo naudojimo, saugos priemonėmis.

30. Susipažinti su gautomis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai etiketės su nurodytu medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

31. Dezinfekcijos priemonės (biocidai) turi būti registruotos teisės akto nustata tvarka.

32. Dazinfekcijos priemonių (biocidų) apskaita turi būti vykdoma teisės akto nustatyta tvarka.

33. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.
34. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.
35. Susipažinti su gautų medžiagų galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis - fizinėmis savybėmis.
36. Naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis, įsitikinti stalų ir stovų stabilumu.
37. Taros atidarymui paruošti tam tikslui skirtus įrankius: plaktuką, reples ir pan. Atliekant šiuos darbus reikia užsimauti pirštines.
38. Įsitikinti, ar veikia patalpos ventiliacinė sistema. Vėdinimo sistema turi būti įrengta taip, kad ji automatiškai įsijungtų prasidėjus technologiniam procesui.
39. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

40. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
41. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
42. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.
43. Dirbti su preparatais leidžiama ne ilgiau kaip 6 valandas, o naudojant labai toksiškus ir toksiškus preparatus 4 valandas per dieną.
44. Dirbant su cheminiais preparatais, būtina dėvėti asmenines apsaugos priemones.
45. Cheminės medžiagos priimamos kartu su saugos duomenų lapu. Saugos duomenų lapai, susegti į aplanką, laikomi metalinėje nerakinamoje spintelėje, pakabintoje prie pagrindinių lauko durų.
46. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti registruojami.
46. Kraunant preparatus, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtimo. Atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais. Preparatams išsiliejus ar išsibarsčius, imtis skubių priemonių jiems surinkti ir nukenksminti.
47. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.
48. Darbuotojui draudžiama:
 - 48.1. Laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;
 - 48.2. Patalpoje palikti išlietus ar išbarstytus preparatus;

- 48.3. Darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;
- 48.4. Naudoti nukensmintą preparatų tarą kitiems tikslams;
- 48.5. Darbo vietoje būti pašaliniam asmeniui;
- 48.6. Ragauti, uostyti cheminius preparatus.
- 49. Dėmių valymo darbo vietose turi būti papildomas vietinis apšvietimas.
- 50. Valant dėmes naudotis cheminių medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
- 51. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.
- 52. Draudžiama chemines medžiagas ragauti, uostyti.
- 53. Draudžiama švarius gaminius pakuoti į neperforuotą plėvelę.
- 54. Išvalyti drabužiai kabinami ant pakabų, kiti gaminiai laikomi švarių gaminių patalpoje.
- 55. Iš išvalytų gaminių neturi sklisti cheminių medžiagų kvapas.
- 56. Pagrindinis patalpų valymas turi būti atliekamas vieną kartą per savaitę: šepečiu, oro srove nuvalomos sienos, grindys, durys, išvalomi agregatai, nuvalomi visi paviršiai.
- 57. Cheminės valyklos įrenginiai, inventorių turi būti valomi kasdien.
- 58. Cheminių valyklų langus būtina valyti ne rečiau kaip 2 kartus per metus.
- 59. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešimo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
- 59.1. Vyrams - iki 30 kg;
- 59.2. Moterims - iki 10 kg.
- 60. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:
- 60.1. Neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
- 60.2. Nedarbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
- 60.3. Nedarbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
- 68.3. Dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;
- 68.4. Nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir elektros įrenginių metalinių dalių, kad esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
- 68.5. Panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį tuoj pat išjungti;
- 68.7. Nedarbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;
- 68.8. Neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.
- 69. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.

70. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

71. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikinėti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

72. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skūbiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai. Darbo su preparatais vietose būtinai turi būti pirmosios pagalbos vaistinė.

73. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

74. Nepriklausomai nuo preparato rūšies ir apsinuodijimo laipsnio, nukentėjusįjį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai labai sutepti preparatais.

75. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

76. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės galima šildyti šildyklėmis.

77. Į patalpą, kurioje yra cheminių medžiagų garų įeiti be dujokaukės draudžiama. Avarinis darbas tokioje patalpoje leidžiamas, dalyvaujant ne mažiau 2 žmonėms.

78. Apsinuodijus cheminių medžiagų garais, nukentėjęs turi būti išvestas į gryną orą arba į patalpą su grynu oru. Esant reikalui nedelsiant daryti dirbtinį kvėpavimą, Atlaisvinti rūbus trukdančius kvėpavimui. Jei nukentėjus dusina, ima kosulys, tai transportuoti nutekėjusį galima tik. Horizontalioje padėtyje.

79. Nepriklausomai nuo nukentėjusio sveikatos būklės, jis turi būti nukreiptas pas gydytoją.

80. Patekus cheminėms medžiagoms į akis, jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

81. Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių sugadinimui, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

82. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

82.1. Pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. Sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

- 82.3. Pajutus svylančių laidų kvapą;
- 8.4. Neįprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;
- 82.5. Nutrūkus elektros energijos tiekimui;
- 83. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:
- 83.1. Apžiūrėti pažeistą zoną;
- 83.2. Elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
- 83.3. Prireikus iškviešti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.
- 84. Kilus gaisrui:
- 84.1. Iškviešti ugniagesius gelbėtojus;
- 84.2. Evakuoti žmones;
- 84.3. Gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;
- 84.4. Informuoti tiesioginį vadovą.
- 85. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:
- 85.1. Nedelsiant iškviešti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;
- 85.2. Suteikti pirmąją pagalbą;
- 85.3. Informuoti tiesioginį vadovą;
- 85.4. Darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.
- 85.5. Reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.
- 86. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.
- 87. Esant ypatingam avariniam atvejui, evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.
- 88. Įvykus įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesudarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 89. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.
- 90. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.
- 91. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.
- 92. Rankas nusiplauti su muilu ir vandeniu.

93. Rankų ir drabužių valymui nenaudoti skiediklių ir degių medžiagų (acetono, benzino ir kt.).
94. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

5.2. Firmos „FIRBIMATIK“ cheminio valymo mašinos katalogai ir aprašymai

4 pav. „FIRBIMATIK“ cheminio valymo mašina

Firbimatic F 15 AS K

Mašina pritaikyta dirbti su System K4 solventu.

- Užkrovimas 15 kg
- Būgno tūris 285L
- 2 ECO Filtrai
- Tank 1 : 105 Lt.
- Tank 2 : 105 Lt.
- Tank 3 : 120 Lt.
- Automatinė džiovinimo sistema
- Dvi dozavimo pompos
- Galinis būgno nuplovimas
- „Dumblo“ nuleidimo vožtuvas
- Solvento atvėsavimo sistema
- Vakuuminė distiliavimo sistema
- Vandens separatorius tinkantis dirbti su lengvesniais už vandenį solventais
- El įvadas 26,5 kW

Mašina yra valdoma kompiuteriu su ekstra rankinio valdymo funkcija, siekiant užtikrinti prastovas kompiuterio gedimo atveju .

- Savarankiška diagnostikos Smart 10 mikroprocesoriaus sistema su rankiniu valdymu

- Nerūdijančio plieno cilindras, vandens separatorius
- Žingsnis po žingsnio LED ekranas darbo ciklui ir priežiūrai
- Didelės talpos šaldymo sistema su automatiniu atvėsiniu
- Nuolatinis distiliavimas
- Didelis besisukantis nailono filtras
- Papildomas anglies filtras
- Oro filtras
- Automatinė sausumo kontrolė
- Dūmų ištraukimo ventiliatorius su aktyviosios anglies filtru
- Integruotas oro kompresorius

5.3. Cheminio valymo mašinos paruošimo technologinė kortelė

8 lentelė. Cheminio valymo mašinos technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Cheminio valymo mašinos paruošimas darbui, valymo programos parinkimas, tekstilės gaminių pakrovimas, ir paleidimas.
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Specialūs valikliai
Naudojama įranga	Cheminio valymo mašina
Technologinė seka	1. įjungti cheminio valymo mašiną, naudojant pagrindinį jungiklį. 2. įsitikinti, jog cheminio valymo mašinos informacinis ekranas neidentifikuoja gedimų; priešingu atveju imtis priemonių gedimams pašalinti; 3. įsitikinti, jog valymui naudojamo tirpiklio kiekis yra pakankamas; 4. užtikrinti jog cheminio valymo mašinos stambaus ir smulkaus valymo filtrai yra išvalyti; 5. užtikrinti, jog cheminio valymo procesui naudojami specialūs valikliai (muilas) ir kiti priedas (pvz. antistatikas) yra paruošti naudojimui; 6. supilti specialius valiklius ir kitus priedus į cheminio valymo mašiną; 7. į cheminio valymo mašiną sudėti paruoštus gaminius; 8. informacinio ekrano ir šalia jo esančių klavišų pagalba išrinkti reikiamą valymo programą ir nuspausti programos paleidimo klavišą; 9. periodiškai stebėti, kad valymo proceso metu cheminio valymo mašina dirbtų sklandžiai; 10. cheminio valymo programai pasibaigus, išimti išvalytus gaminius.
Saugaus darbo reikalavimai	Atliekant cheminius valymus: cheminiai valymai atliekami pagal specialią patvirtintą programą; cheminio valymo metu, pavojingose zonose neturi būti pašalinio personalo; būtina vilkėti spec. rūbus iš atsparių rūgščiai, šarmui audinių, gumines prijuostes, mūvėti gurnines pirštines, guminius batus, apsauginius akinius;

5.4 Valiklių saugos duomenų lapai

- CLIPK4 yra sauso valymo detergentas, optimizuotas naudoti SYSTEMK4 procese.
- CLIPK4 sudėtyje nėra VOC (Lakiųjų organinių junginių)
- CLIPK4 turi puikias valančiąsias savybes, audiniai lieka higieniški ir gaivūs
- Apsaugo nuo pilkėjimo ir suteikia valomiems audiniams neutralų kvapą
- Labai ekonomiškas; dėl aktyvių lelementų poveikio audiniui sumažinams distiliacijos poreikis
- Lengvas ir greitas lyginimas; geros antistatinės charakteristikos palengvina lyginimo procesą.
- CLIPK4 palengvina išvalytų audinių priežiūrą, sumažina pykavimasi bei vėlimąsi.
- Kadangi CLIPK4 yra mažai putojantis, jis nesudaro jokių rūpesčių distiliacijos metu.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda Skaidrus gintarinis skystis

Tankis 1,00 g/ml, 20°C

Klampumas 150-250 mPas 20°C

PH reikšmė 7,5-8,5

Užsidegimo taškas >100°C

Tirpumas Lengvai tirpsta SOLVONK4 Netirpta vandenyje

Šalčio poveikis 0°C kietėja; atšildžius iki +7°C skystas

Papildymas

Paprastai mes rekomenduojame 2-3 ml

CLIPK4 litrai solvento, atitinkamai 0,6-0,9 % CLIPK4 nominaliam mašinos užkrovimo kiekiui dviejų ciklų procedūrai.

Dviejų valymo ciklų procedūra

(1 ciklo solventas į distiliavimą)

Dozavimas 2-am valymo ciklui – 60-90

ml CLIPK4 10kg mašinai

Vieno valymo ciklo procedūra

40 ml CLIPK4 dešimties kilogramų mašinai.

Dėmių apdirbimas

SYSTEMK4 procese mes

rekomenduojame PRENETTK4 dėmių apdirbimui šepetiu. Specifinių dėmių apdirbimui rekomenduojame DEPRIT grupę. Dėl detalesnės informacijos prašome žiūrėti produkto duomenų lapus.

Rekomendacijos

Yra rizika kad šie audiniai su neužfiksuotais dažais praras arba pakeis spalva: viskozė, šilkas, medvilnė, linas, mikropluoštas.

Patikrinkite dažų atsparumą nematomoje vietoje. Jei abejojate, nenaudokite dėmių valiklio.

Saugojimas ir naudojimas

Uždaroje taroje CLIPK4 galima saugoti 12 mėnesių. Produktas nebijo užšalimo.

Kad užtikrintumėte teisingą dozavimą, prieš vartojimą sušildykite CLIPK4 iki ne žemiau +15°C

Charakteristikos

- PRENETK4 yra dėmių valiklis skirtas naudoti SYSTEMK4 procese
- PRENETK4 yra labai ekonomiškas, puikiai pašalina nešvarumus nepažeisdamas audinio
- PRENETK4 buvo optimizuotas darbui su solventu ir kitais produktais SYSTEMK4 procese
- PRENETK4 yra bekvapis ir neturi lakiųjų organinių komponentų (VOC)
- PRENETK4 pilnai išsiskalauja SOLVONK4 solvente
- PRENETK4 yra skirtas dėmėms pašalinti nuo audinio SYSTEMK4 proceso metu.
- PRENETK4 galima naudoti neskiestą stipriai užterštų vietų padengimui šepėčiu.

Mes rekomenduojame padengti šepėčiu; surfakanto padengimas slėginio purškimo būdu yra nerekomenduojamas. Šviesių spalvų audinius ir audinius su rekomendacija „gentle dry“ cleaning process (P) ir (F) PRENETK4 turi būti skiedžiamas su SOLVONK4 1:1. Intensyvių spalvų audinius ypač audinius pagamintus iš šilko, viskozės, mikropluošto ar acetato, spalvų atsparumas turėtų būti bandomas užslėptoje, nematomoje vietoje; jei kyla abejonių dėl spalvų atsparumo, geriau dėmių valiklio nenaudokite.

Rekomendacija

Specifinių dėmių pašalinimui, mes rekomenduojame DEPRIT dėmių išėmėjų grupę. Prieš vartodami perskaitykite produkto duomenų lapą. Norėdami užtikrinti solvento švarumą, mes rekomenduojame dažytus solventus ar kitus dėmių valiklius turinčius žemą užsidegimo tašką pašalinti iš audinio suspaustu oru prieš dedant į mašiną.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda -skaidrus bespalvis skystis

Tankis -0,92 g/ml, 20°C

Klampumas -60-90 mPas 20°C

Užsidegimo taškas >100°C

Tirpumas -lengvai tirpsta SOLVONK4 1:1 pilnai

Šalčio poveikis -0°C skaidrus ir stabiles <-5°C kietėja; atšildžius skaidrus

Charakteristikos

- VINOYK4 vandenį bei nešvarumus atstumiantis impregnatorius, skirtas naudoti cheminio valymo mašinose SYSTEMK4 procese. VINOYK4 skirtas naudoti uždaroje valymo mašinoje.
- Audinys apdirbtas VINOYK4 puikiai atstumia vandenį taip pat apsaugomas nuo dėmių.
- Audinys apdirbtas VINOYK4 tampa švelnesnis, glotnesnis.
- VINOYK4 yra ekonomiškąs, paliekantis mažai distiliavimo nuosėdų.
- VINOYK4 gali būti išpurškiamas tiek ant išvalytų ir išdžiovintų audinių tiek ant tik išgręžtų adinių, abu metodai duoda vienodą rezultatą.
- Išpurškite impregnatorių norėdami apsaugoti išorinius rūbus nuo dėmių bei padaryti juos mažiau laidžius vandeniui.

Saugumas

VINOYK4 galima naudoti tik uždarojevalymo mašinoje su automatine išpurškimo mašina. Išpurškinėti VINOYK4 ne uždarame įrenginyje draudžiama, kadangi fluorokarbono dervos, esančios VINOYK4 yra pavojingos jas įkvėpus.

Charakteristikos

- SOLVONK4 yra naujas, neturintis halogenų, solventas skirtas sausam valymui; solventas yra lengvai distiliuojamas mašinose su vakuumine distiliacija, garo slėgis yra sumažintas iki 3-3,5 bar, to pasekoje sumažėja energijos sąnaudos.
- SOLVONK4 yra netinkamas naudoti cheminio valymo mašinose naudojančiose Perchloretileną
- SOLVONK4 yra biologiškai suyantis
- SOLVONK4 medžiagos sudėtis ir savybės nekinta net ir daugkartinių distiliavimo bei valymo ciklų metu.
- SOLVONK4 tirpinimo galia (Kauributanol reikšmė yra 75) artima Perchloretileno tirpinimo reikšmei (KB 90);
- SOLVONK4 labai veiksmingai tirpina riebalus bei aliejus.
- SOLVONK4 geriau nei tradiciniai solventai išsklaido pigmentus; tendencija pilkėti yra žema.

Naudojimas ir saugojimas

SOLVONK4 nebijo užšalimo.

Saugojimas pagal VbF A III. Talpos turi būti sandariai uždarytos po dozavimo.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda -skaidrus, bespalvis skystis.

Tankis -0,835 g/ml, 20°C

Užsidegimo taškas >62°C

Virimo taškas >180°C

Kauri butanol reikšmė 75

Tirpumas-netirpus vandenyje; vandens solvente iki 0,24%

6 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ RŪŠIAVIMAS, LYGINIMAS, GARINIMAS

6.1. Darbų saugos instrukcijos

LYGINTOJO (profesijų pogrupio kodas 8264) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Lygintoju darbuotojas gali dirbti asmuo ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą kvalifikaciją, susipažinęs su lyginimo įrenginių konsrukcija ir veikimo principu, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sproginimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Lygintojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos

reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.2. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei
- 6.4. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;
- 6.5. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

- 8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 8.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Darbuotojas privalo:

- 9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;
- 9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Darbo vieta turi būti švari, naudojami prietaisai, įrankiai, bei įrenginiai turi būti tvarkingi, laikomi jiems skirtose vietose.

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

- 11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;
- 11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

12. Darbuotojui draudžiama:

- 12.2. draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;

12.3. darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

13. Darbuotojas turi žinoti:

13.1. patalpų, darbo vietos planą;

13.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

14. Darbuotojas turi teisę:

14. 1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neįzoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. įkaitę ir karšti gaminių ir įrengimų paviršiai, karšti garai - galimi nudegimai, traumos. Nesiliesti prie įkaitusių paviršių;

16.3. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.6. aštrūs įrengimų kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.7. triukšmas – neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui. Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus);

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvermais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.3. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai ir tikti darbuotojui.

19. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

20. Asmeninės apsaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji sasiidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

21. Lygintojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.1. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmenine apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.
24. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.
25. Paruošti lyginimui skirtus gaminius.
26. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.
27. Apžiūrėti elektros įrenginius, ar:
 - 27.1. nenutrūšęs elektros laidai, jungiantys įrenginius su elektros tinklu;
 - 27.2. nepažeista jų izoliacija, tvarkingas įžeminimas;
 - 27.3. baldai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų;
 - 27.4. patikrinti ar veikia garo-oro padavimas, valdymo pedalai;
 - 27.5. užpildytas vandeniu garų generatorius;
 - 27.6. veikia ištraukiamoji ventiliacija.
28. Paleisti suktis lyginimo presą, volą tuščia eiga.
29. Pastebėjus trūkumus nedelsiant pranešti riesioginiam vadovui.
30. Pastebėjus bei kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą ar darbuotoją saugos ir sveikatos tarnybą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

31. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
32. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
33. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.
34. Atlikti tik jam pavestą darbą.
35. Nedirbti su netvarkingais įrengimais.
36. Darbo vieta turi būti visada tvarkinga, neužversta pašaliniais daiktais.
37. Atsargiai naudotis darbo priemonėmis. Draudžiama dėti su netvarkinga lyginimo įranga.
38. Lygintuvus laikyti tik tik ant specialių padėklų, o pakabintus ant jam skirtos šarnyro.
39. Prieš lyginimo įrangos įjungimą iš anksto įsitikinti, ar įjungimo įranga tvarkinga.
40. Po lyginimo, gaminius tvarkingai dėti į jiems skirtą vietą.

41. Laikytis technioiginės drausmės.
42. Darbo metu reikia stovėti ant guminio kilimėlio.
43. Draudžiama:
 - 43.1. sudrėkinus pirštus tikrinti lygintuvo įkaitimą;
 - 43.2. kišti rankas į lyginimo įrenginių darbo zoną;
 - 43.3. dirbti, jei nuimtos darbinių paviršių apsaugos;
 - 43.4. leisti dirbti su įrenginiais pašaliniam asmenims;
 - 43.5. dirbti be avalynės (basomis);
44. Išjungiant lygintuvą reikia viena ranka prilaikyti lizdą, kita paimti už izoliuoto kištuko ir jį ištraukti.
45. Dingus elektros srovei išjungti lypnimo įrenginį ir pranešti tiesioginiam darbo vadovui.
46. Lyginimo presą, volą, įjungti tik rankas ištraukus iš įrenginių darbo zonos.
47. Darbuotojui draudžiama liesti rankomis įkaitusias įrenginių dalis dėti ir palikti ant jo neturinčius nieko bendro su darbu daiktus.
48. Darbuotojui draudžiama perdozuoti garų kiekį kad, karšta garo srovė nenuplikytų veido ir kitų kūno dalių.
49. Visus remonto, derinimo ir valymo darbus galima atlikti tik išjungus įrenginius, agro generatorių ir jiems atvėsus.
50. Apsaiugos nuo elektros reikalavimai:
 - 50.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 50.2. nedirbti lygintuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 50.3. dirbti tik su įžemintais lygintuvais;
 - 50.4. nesiliesti vienu metu prienęžemintų dalių (centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir metalinių elektros įrenginių dalių, kad, esant, pažeistai izoliacijai ir šioms dalimis turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną.
51. Neremontuoti. pačiam sugedusių lyginimo įrenginių, elektros laidų, kištukų, kištukinio lizdo. Tai turi atlikti atitinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.
52. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
 - 52.1. vyrams - iki 30 kg;
 - 52.2. moterims - iki 10 kg.
53. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

54. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

55. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

55.1. pastebėjus stiprų lyginimo įrenginių laidų įkaitimą;

55.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

55.3. pajutus svylančių laidų kvapą, garų nuotekį;

55.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

56. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

56.1. apžiūrėti pažeistą zoną;

56.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

56.3. prireikus iškviešti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

57. Kilus gaisrui:

57.1. iškviešti ugniagesius gelbėtojus;

57.2. evakuoti žmones;

57.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

57.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

58. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

58.1. nedelsiant iškviešti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

58.2. suteikti pirmąją pagalbą;

58.3. informuoti tiesioginį vadovą;

58.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

59. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

60. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

61. Išjungti elektros tinklo naudotus įrenginius. Nuvalyti lyginimo stalą ir lygintuvo padą, lyginimo preso ir volo dalis, (valyti įrenginius galima tik jiems atšalus).

62. Išlygintus gaminius sudėti į jiems skirtas vietas.

63. Sutvarkyti darbo vietą. Šiukšles nunešti į tam skirtą vietą,

64. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu Tvarkingai į spintelę susidėti darbo drabužius.

65. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

6.2. Firmos „ROTONDI“ lyginimo stalo, lyginimo manekeno įrangos aprašymai, katalogai, nuotraukos

5 pav. „Rotondi“ firmos lyginimo manekenas

1100 SERIES

Idealiai tinka mažesnėms patalpoms – universalus, nerūdijančio plieno kabina - ekonomišką, kompaktišką.

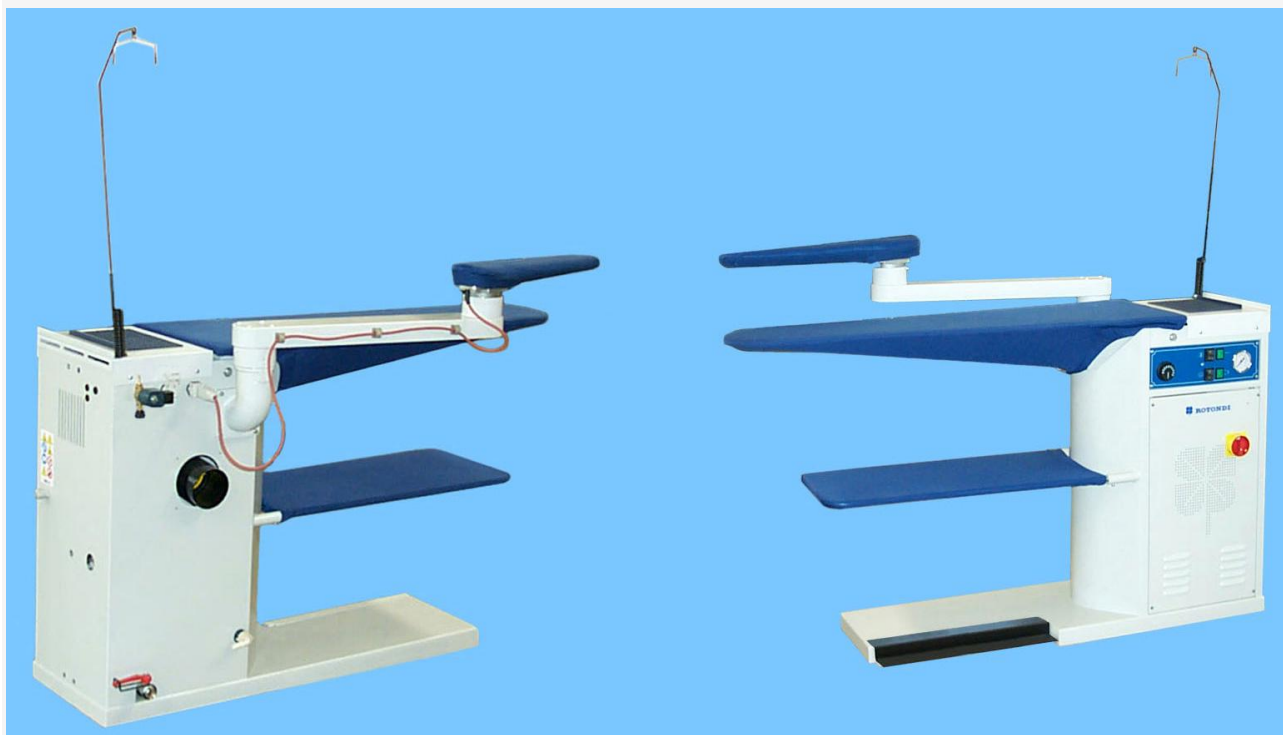
Efektyvumas. Pastatytų katilų su arba be jų, apimtis 24,5

Litro, šildymas 12, 15 arba 18 kW, pagal PED standartus.

- Du lygintuvai, kelnėms (RKA), taip pat švarkams, paltams (RKB).
- Kompiuteris su 9 programomis, reguliuojamas Ciklo laikas, partijos skaitiklis.
- Lengva suprasti ir patogi programinė įranga.
- Ventiliatoriaus variklis 0,75 kW / 1 AG.
- Reguliuojamas ventiliatorius.

- Rankinis aukščio reguliavimas.
- Papildomi garai ir burbuliukai.
- Garo sąnaudos: 15-20 kg / h.

Lyginimo kabinetas modelis 1100/1124, dėka keičiamų įrenginių įvairovės leidžia lyginti bet kokiomodelio gaminius pavyzdžiui, kelnes, švarkus, paltus, sijonus, megztinius, ir tt. Įrenginio technologinės ypatybės leidžia labai aukštos kokybės gamybą, sumažinti priežiūros išlaidas, ir taupyti energiją. Taip pat galima išvengti tiesioginio kontakto su garais. Turi valdymo skydą, yra įrengta programa automatizuoti darbo etapus, leidžianti greitai ir lengvai atlikti operacijas.

6 pav. „Rotondi“ firmos lyginimo stalas

PVT-30 serijos

Universalus lyginimo stalas su vakuumo arba siurbimo ir pūtimo funkcija.

- Ventiliatoriaus galia 0,37 kW / 0,5 AJ variklis.
- Elektra šildomas lyginimo paviršius;
- 3-sluoksnių geležies danga

Speciali įranga:

- Ergonomiška konstrukcija, pagaminta iš nerūdijančio plieno.
- Lygintuvo laikiklis ir apšvietimas.

- Lygintuvas su jungiamaisiais rinkiniais ir garo džiovintuvu.
 - Temperatūros kontrolė su skaitmeniniu temperatūros jutikliu
 - Anti-shine teflonu arba nerūdijančio plieno padas.
 - Oro / vandens pistoletai, garo ar oro / garų tepimas.
 - Nerūdijančio plieno tepimas.
 - Integruotas elektrinis katilas 8 litrų, 4 kW,
- PED standartas (PVT Mod-38).
- be delsos perjungimo nusiurbiant pūtimo funkciją
- pneumatiniai vožtuvai.

6.3. Operacijų atlikimo technologinė kortelė

9lentelė. Tarpinių operacijų atlikimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Tarpinių tekstilės gaminių priežiūros operacijų atlikimas: rūšiavimas, garinimas, lyginimas.
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Mobilios ir stacionarios kabyklos, pakabos, šepečiai, pakavimo priedai
Naudojama įranga	Lyginimo stalas, garo manekenas
Technologinė seka	Gaminių rūšiavimas. Išvalyti gaminiai yra rūšiuojami sekančiai: 1. gaminiai, kurių lyginimui yra naudojamas garo manekenas (švarkai, striukės, paltai, suknelės). 2. likusieji gaminiai rūšiuojami pagal grąžinimo klientams datą; 3. gaminiai, sudarantys kostiumą (švarkai, kelnės, sijonai) yra kabinami kartu. Kostiumai pirmiausia kabinami šalia garo manekeno, tam, kad būtų išgarinti švarkai ir tik po to rūšiuojami atsižvelgiant į grąžinimo klientams datą; 4. gaminiai taip pat rūšiuojami pagal padalinius, kuriuose jie buvo priimti valymui. Skirtinguose padaliniuose priimtus gaminius nusako skirtingų spalvų žymėjimo numeriai. Rūšiuojant gaminius svarbu atkreipti dėmesį į tai, ar gaminys kokybiškai išvalytas. Pastebėjus valymo trūkumus (dėmės, likusį purvą), gaminys nedelsiant grąžinamas pervalymui, apie tai žodžiu informuojant atsakingą darbuotoją. Gaminių garinimas. Gaminių garinimui yra naudojamas garo manekenas. Gaminių paruošimas garinimui yra kompleksinis darbas, kurio metu: 1. gaminys yra kabinamas ant garo manekeno; 2. nuo gaminio yra nuimamos sagų ir sagčių apsaugos; 3. pridedamos/ prisegamos prieš valymą nuimtos gaminio dalys/ furnitūra; 4. patikrinama, jog gaminio sudėtinės dalys (pečių linija, vidiniai petukai, rankovės, priekinė ir nugarinė dalys) yra tinkamai paruošti garinimui. 5. esant poreikiui, į gaminio rankoves yra įstatomi rankovių įtempėjai. 6. paruoštas gaminys yra garinimas vadovaujantis „Garo manekeno instrukcija“. Gaminių garinimas yra atliekamas tada, kai garinimui yra paruošta/ išvalyta didžioji dalis gaminių. Šis procesas yra vykdomas

	nepertraukiamai, siekiant efektyviai naudoti energetinius išteklius (elektros energiją). Gaminių lyginimas. Platus valomų gaminių spektras reikalauja įvairiapusių lyginimo įgūdžių. Lyginant gaminius yra privalu: 1. laikyti gamintojo nurodytą lyginimo ženklą, kuriuose yra pažymėta leistina ar neleistina lyginimo temperatūros riba. Jei gaminių lyginti yra draudžiama, jis lyginamas tik esant būtinybei, įvertinus galimą riziką ir užtikrinus tinkamą lyginimo techniką; 2. užtikrinti, jog lyginamas gaminys tolygiai priglunda prie lyginimo lentos, nėra susiformavę raukšlių, kurios galėtų užsilyginti. 3. tikrinti, ar lyginamos kelnės privalo turėti kantą. Lyginant kelnų kantus turime užtikrinti, jog nėra sudvigubintų, kreivų kantų. Taip pat būtina susodinti kelnų medžiagą per kelius, siekiant jog kantai nebanguotų. Jeigu senas kantas yra ne vietoje (vadovaujantis lyginimo technologija) ir jo visiškai panaikinti negalime, naujo kanto nedarome ir lyginame pagal senąjį, siekiant išvengti dvigubo kanto. Visos kelnės pirmiausia lyginamos iš blogosios pusės atkėlus siūles, kišenes ir kitas gaminio detales. Išlygintos kelnės kabinamos ištiestos ant specialių pakabų, atidžiai apžiūrimos, ištaisomi lyginimo defektai; 4. atkreipti dėmesį į visas gaminio pamušalo detales – kišenes, rankogalius, vidurinės linijos užmetimą, ilgį; 5. užtikrinti, jog vidinių gaminio detalių kontūrai nėra matomi gaminio išorėje (kišenės, pamušalas, paklijavimų ir siūlių žymės). Esant būtinybei, gaminiai, pasiūti iš plonų medžiagų yra lyginami be pritraukimo funkcijos; 6. užtikrinti, jog marškinių apykaklės yra stačios, su kampučiais, yra tiesi ir lygi užsegimo linija, rankovės yra nekampuotos; 7. patikrinti paltų ir švarkų užsegimo/ kritimo linijas ir skeltukus. Jie turi būti tiesūs ir neišsikraipę. Tikrinama tik pilnai užsegus visas palto sagas. Švarkų kišenių atlapai negali būti atsispaudę į pagrindinį audinį. Švarkai pakavimui atiduodami neužsegti; 8. užtikrinti, jog standaus audinio striukės yra kruopščiai išlyginamos, striukių užtrauktukų linijos yra tiesios, nėra likusių prisiūtų užtrauktukų galvučių, prilipdytų „velkro“ juostelės apsaugų, kišenių ir užsegimų linijos yra lygios ir tvarkingos, sagos tvirtai įsiūtos; 9. užtikrinti, jog gaminiai, pasiūti iš dvigubų audinių yra lyginami be pritraukimo; 10. užtikrinti jog šilkiniai gaminiai yra lyginami iš blogosios pusės;
Saugaus darbo reikalavimai	Nesiliesti ar neliesti įkaitusių paviršių; nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrengimais;

7 MOKYMO ELEMENTAS. BAIGIAMŲJŲ TEKSTILĖS GAMINIO PRIEŽIŪROS OPERACIJŲ ATLIKIMAS, PAKAVIMAS

7.1. Firmos „ROTONDI“ rankinės pakavimo įrangos aprašymai,baigiamųjų operacijų technologinės kortelės

7pav. „Rotondi“ rankinė pakavimo įranga

Maksimali elektros energijos galia 200 W

ELEKTROS ĮTAMPA 220 V - 50 Hz

Laipsniškas perėjimo prie euro TRASFORMER 200 VA - 220V / 24Vac

REEL matmuo iki 630 mm - storis 10-30 Micron

6-8 bar PRESSION (pneumatinis modelis)

.Mašina turi tvirtą konstrukciją

Galima naudoti polietileną ir "cartene" ritės su 10-30 mikronų diapazone didžiausias plotis 630 mm.

Maišas turi elektroninę kortelę,

Operacijos pabaiga yra nurodoma garso ir apšvietimo signalais.

Pjovimo įrenginys, su aštriais ašmenimis.Jame integruota skaidrė, kurioje parodytos prevencinės apsaugos priemonės.

10 lentelė. Baigiamųjų operacijų technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Baigiamųjų tekstilės gaminio operacijų atlikimas, pakavimas.
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Siuvėjo įrankiai, pakabos, maišai.
Naudojama įranga	Stalas.
Technologinė seka	Išlyginti gaminiai turi būti detalčiai patikrinti ir sutvarkyti. 1. Išvalyta vilnonė patalynė kruopščiai iššukuoama. 3. Įsiuvamos ištrūkusios gaminių sagos. 4. Sutraukiami ištraukti audinio siūlai. 5. Surenkamos nubėgusias audinio akys. 6. Užtikrinama, jog pridėtos visos gaminių detalės – kapišonai, apykaklės, diržai, kita furnitūra. 7. Pataisomi paltų kabliukai, nuirusios etiketės. 8. Sutvarkomi švarkų ir striukių petukai. 9. Ištaisomi suknelių krūtinės pakietinimai, išlyginami korsetų „virbai“. 10. Pažymimi visi pastebėti defektai – ištraukti siūlai, sugedę užsegimai, trūkstamos sagos (jei ją galime pakeisti keičiame) pažeisti audiniai ir kt. 11. Ypatingas dėmesys skiriamas gaminių nupūkavimui (paltų, megztinių ir pan.) Atidžiai apžiūriname ir sutvarkome gaminių rankogalius, apačias, kaklus, šonus, rankovių vidines puses – t.y. didžiausiais trinties vietas. 13. Būtina atkreipti dėmesį, gaminiai po valymo nėra susitraukę (ypatingai vilnoniai gaminiai, čiužinio įvalkalai). Paruoštų gaminių pakavimas. Paruošti rūbai kabinami ant pakabų, pakuojami į polietileno maišus. Yra naudojamos keturių rūšių pakabos: specialios pakabos sunkioms užuolaidoms, storos pakabos sunkesniems rūbams, pvz. žieminėms striukėms, paltams, kailiniams, kostiumams. Plonos pakabos naudojamos kitiems rūbams. Plonos pakabos naudojamos lengvesniems rūbams kabinti, pvz. marškiniams, palaidinėms, plonomis striukėms ir pan. Kelnių ir užuolaidų kabinimui papildomai naudojamos kartoninės apsaugos, kurios apsaugo gaminius nuo audinio lūžimo. Tuo pat metu, švarkai, paltai, lietpalčiai kabinami naudojant kartoninę pečių apsaugą. Ploni megztiniai, suknelės, palaidinės kabinami ant pakabų,

	apvilktų apsaugine minkšto audeklo apsauga, kuri padeda išvengti nuslydimo ir pakabos žymių. Platesni per pečius gaminiai kabinami ant specialių ilgesnių baltų pakabų. Atskirais atvejais, siekiant išvengti pakabų žymių, sunkesniems megztiniams kabinti yra naudojamos specialūs plastmasiniai laikikliai. Skalbiniai, baldų apmušalai, antklodės pakuojami į maišus. Pakuojant svarbu įsitikinti, jog gaminiai yra visiškai sausi. Skalbiniai yra skaičiuojami, sutikrinama su užsakymo kvite nurodytu kiekiu. Tuo pat metu yra nusegami numeriukai, žymintys užsakymą. Ant supakuotų gaminių maišų būtinai parašome užsakymo numerį, vienetų skaičių ir padalinį, į kurį jie bus vežami. Išvalyti kaklaraiščiai yra dedami į jiems skirtus maišelius arba, jeigu viename užsakyme yra daugiau negu 3 vnt., kabinami ant pakabos naudojant kartoninę kelnų apsaugą. Sijonai kabinami naudojant juose esančias pakabinimo juosteles ir pakabas su įlenkimais. Jeigu sijonai neturi juostelių arba pakabinti gražiai lygiai naudojant jas nėra galimybių, jų kabinimui naudojame specialias sąsagėles. Sąsagėlių nesegame į plonus audinius bei į kietas medžiagas, kur tai gali palikti žymę, (šilkas, oda, dirbtinė oda, acetatai, poliesteris ir pan.) Romanetės lankstomos per vytelės siūles ir kabinamos ant pakabos priklausomai nuo audinio storio arba jeigu turi sutvirtinimus jie suveriami pagal pažymėjimą ir užsiuvami galuose. Pakuojant dedami į jų ilgį atitinkančią polietileno rankovę.
Saugaus darbo reikalavimai	Saugaus darbo reikalavimai :tvarkinga darbo apranga ir atsargus darbas su darbo priemonėmis.

8 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS

8.1. Užduočių variantų aprašymai ir vertinimo kriterijai

Atlikti savarankiškai vieną tekstilės gaminio valymą (darbą parenka už mokymo vykdymą atsakingas asmuo), tikslu pritaikyti įgytas žinias praktikoje ir pademonstruoti praktinius įgūdžius, siekiant tobulinti tekstilės gaminių cheminio valymo technologines kompetencijas:

1. Išvalyti nurodytą gaminį su cheminio valymo mašina.
2. Išlyginti nurodytą gaminį.

Savarankiškos praktinės užduoties metu galima naudotis šia technologine dokumentacija:

Tekstilės gaminių sauso cheminio valymo, naudojant technologiją „Žalioji linija“, darbų technologinio proceso planavimo ir organizavimo technologiniu aprašu.

„Firbimatik“, „Rotondi“ firmos įrangos aprašymais. Technologinėmis kortelėmis.

Dėmių identifikavimo aprašais. Darbų saugos instrukcijomis. Dėmių valymo lentele.

Valiklių saugos duomenų lapais. Firmos „FIRBIMATIK“ cheminio valymo mašinos katalogais ir aprašymais.

Vertinimo kriterijai

Pagrindinis specialiojo modulio savarankiškos užduoties atlikimo kokybės vertinimo kriterijus:

Atliekant užduotį mokytojas laikėsi jos aprašyme nurodytos technologinės dokumentacijos reikalavimų.

Vertinama „Iškaityta arba neįskaityta“.

Iškaityta, jei mokytojas atliko savo užduotį savarankiškai, laikėsi darbų saugos reikalavimų, kokybiškai ir pagal technologinius reikalavimus atliko savarankišką darbą, tinkamai naudojosi įrankiais, įrankiais, valikliais.

Neįskaityta, jei mokytojas nesavarankiškai atliko savo užduotį, nesilaikė darbų saugos reikalavimų, savarankišką darbą atliko nekokybiškai, ne pagal technologinius reikalavimus, netinkamai, nesaugiai naudojosi įranga, įrankiais, valikliais.

MODULIS S.15.2. TEKSTILĖS GAMINIŲ VALYMAS NAUDOJANT HIDROKARBONĄ ARBA KITĄ LYGIAVERTEĮ PRIEMONĘ

1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ VALYMO, NAUDOJANT HIDROKARBONĄ, PROCESO PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS

1.1. Tekstilės gaminių valymo, naudojant hidrokarboną, proceso planavimo ir organizavimo technologinis aprašas

1. Žingsnis. Išsamios informacijos iš kliento apie valymui priimamą gaminį gavimas ir apdorojimas.

2. Žingsnis. Išsamios informacijos apie valymui priimtą gaminį perdavimas valymo technologui.

3. Žingsnis. Valymo technologas susipažįsta su jam perduota informacija apie gaminį.

4. Žingsnis. Gaminių rūšiavimas pagal taikomą valymo būdą: gaminio cheminis valymas, šlapias valymas, skalbimas ir spalvas: balti gaminiai, šviesaus atspalvio gaminiai, tamsesnio atspalvio gaminiai ir tamsios spalvos gaminiai.

5. Žingsnis. Nuodugnus gaminio patikrinimas/ apžiūrėjimas:

5.1. gamintojo markiravimo/ ženklinimo juostelėje pateiktos informacijos apie gaminio sudėtį ir rekomenduojamą valymo būdą peržiūrėjimas;

5.2. gaminio audinio mechaninių pažeidimų identifikavimas ir prevencinių priemonių, siekiant išvengti didesnės žalos gaminiui panaudojimas,

5.3. furnitūros, esančios gaminyje nuodugnus patikrinimas:

5.3.1. ar sagos ir kitos plastiko detalės netirpsta valymo procese naudojamame valiklyje/ tirpiklyje

5.3.2. ar nėra gaminyje furnitūros/ puošybos detalių, kurios yra priklijuotos prie pagrindinio audinio);

5.3.3. jei gaminyje esanti furnitūros detalė gali būti valymo proceso metu mechaniškai pažeista (trinties į cheminio valymo mašinos būgną metu), šią detalę esant galimybei reikia nuimti arba tinkamai apsaugoti, naudojant specialų apsauginį lipduką ar medžiagos skiautelę (galima pateikti šio lipduko pavyzdį).

5.3.4. patikrinti ar gaminyje nėra užtrauktuko galvučių, kurios valymo proceso metu gali būti sugadintos, jas suradus būtina imtis apsaugos priemonių (galvutes prisiūti prie užtrauktuko takelio);

5.3.5. gaminyje esančių sagų apsaugai naudoti specialius lipdukus, apsaugančius nuo mechaninio pažeidimo valymo proceso metu;

5.4. patikrinti ar gaminio audinys turi tvirtą spalvos fiksaciją; tai atliekama naudojant siaurą baltą medžiagos skiautelę, ją pamirkus valiklyje ir patrynus gaminio audinį mažai pastebimoje vietoje; jei medžiagos skiautelė nusidažo sodria audinio spalva, audinys valymo metu leis spalvą ir tai gali įtakoti negrįžtamą audinio spalvos pažeidimą.

5.5. būtina atkreipti dėmesį į tai, ar gaminio audinio spalva yra vienalytė; jei audinys margas, reikia atlikti procedūrą, aprašytą 5.4. punkte, siekiant išvengti atskirų gaminio detalių nusidažymo (ypatingai aktualu, kada audinys yra nudažytas kombinuotai balta ir juoda spalvomis);

5.6. patikrinti ar gaminyje nėra dirbtinės odos detalių (daugelio atveju poliuretano tipo audinio), dirbtinė oda cheminio valymo metu gali sukietėti ir sulūžinėti);

5.7. patikrinti ar gaminyje nėra natūralios odos detalių; gaminį valyti tik įsitikinus jog odos detalės nenudažys gaminio audinio;

6. Žingsnis. Identifikuoti gaminyje esančias dėmes ir jas išvalyti;

Dėmių valymui yra naudojamas specialus technologinis įrengimas- dėmių išėmimo stalas, kuris turi šias pagrindines priemones: aukšto slėgio vandens, oro srauto, perchloretileno ir garų padavimą. Pirmas žingsnis valant dėmes – tai panaudoti paprasčiausius tirpiklius – vandenį ir perchloretileną. Įsitikinus jog nekelia grėsmės audiniui, dėmių valymui galima naudoti ir karštus garus, kurie dar aktyviau naikina vandenyje tirpias dėmes. Pagrindiniams tirpikliams aktyvuoti padeda suspausto oro srovė, kuri išvalo tirpiklį ir dėmės likučius. Suspausto oro srovę reikia naudoti atsargiai, siekiant jog dėmė neišplistų ir srovė nepažeistų audinio. Tai ypač aktualu valant plonus bei blizgius audinius. Per daug intensyvus suspausto oro naudojimas retina audinį. Audinio vieta, kurioje buvo valoma dėmė džiovinama saugiu atstumu, pradedant nuo kraštų į dėmės vidurį, siekiant jog neišplistų dėmė ir vandens ratilas.

Daugeliu atveju dėmės yra valomos prieš cheminio valymo procesą ar skalbimą. Tai palengvina dėmių valymą, jos yra lengviau pastebimos ir paprasčiau nustatyti jų pobūdį. Atskirais atvejais dėmės yra ir po bendrojo valymo proceso. Šiose situacijose labai svarbu nepalikti nubėgimo dėmių – gerai išskalauti spec. tirpiklius bei operatyviai džiovinti, kad neliktų ir vandens ratilų. Vandens ratilus naikiname vandeniu, perchloretileno ratilus- perchloretilenu pagalba. Keisdami atstumą tarp valiklio ir audinio, siekiame optimalaus valymo rezultato. Vandens nubėgimų naikinimui gali būti naudojami vandens garai. Juos naudoti būtina pasirenkant saugų atstumą iki audinio, taip siekiant išvengti purslų dėmių ir ir vengiant audinio pažeidimų nuo karščio. Naudojant garus svarbu, jog ant audinio nepatektų kondensacinių lašų – dėl šios priežasties garų pistoletą tiek pučiant garus tiek orą pirmiausia nukreipiame žemyn, kad įsitikintume jog yra pučiami tik vandens garai.

Jeigu dėmė yra intensyvi, valymo procedūra gali būti kartojama keletą kartų. Svarbu atidžiai stebėti ar pakartotinis dėmės valymas nepažeidžia audinio struktūros ir spalvos.

7. Žingsnis. Cheminio valymo mašinos paruošimas darbui ir jos naudojimas valymo procesui:

- 7.1. įjungti cheminio valymo mašiną, naudojant pagrindinį jungiklį.
- 7.2. įsitikinti, jog cheminio valymo mašinos informacinis ekranas neidentifikuoja gedimų; priešingu atveju imtis priemonių gedimams pašalinti;
- 7.3. įsitikinti, jog valymui naudojamo valiklio/ tirpiklio kiekis yra pakankamas;
- 7.4. užtikrinti jog cheminio valymo mašinos stambaus ir smulkaus valymo filtrai yra išvalyti;
- 7.5. užtikrinti, jog cheminio valymo procesui naudojami specialūs valikliai (muilas) ir kiti priedas (pvz. antistatikas) yra paruošti naudojimui;
- 7.6. supilti specialius valiklius ir kitus priedus į cheminio valymo mašiną;
- 7.7. į cheminio valymo mašiną sudėti paruoštus gaminius;
- 7.8. informacinio ekrano ir šalia jo esančių klavišų pagalba išrinkti reikiamą valymo programą ir nuspausti programos paleidimo klavišą;
- 7.9. periodiškai stebėti, kad valymo proceso metu cheminio valymo mašina dirbtų sklandžiai;
- 7.8. cheminio valymo programai pasibaigus, išimti išvalytus gaminius ir transportavimui skirtu vežimėlio pagalba pristatyti gaminius lyginimui.

8. Žingsnis. Gaminių rūšiavimas. Išvalyti gaminiai yra rūšiuojami sekančiai:

- 8.1. gaminiai, kurių lyginimui yra naudojamas garo manekenas (švarkai, striukės, paltai, suknelės) yra kabinami ant kabyklos šalia manekeno;
- 8.2. likusieji gaminiai rūšiuojami pagal grąžinimo klientams datą ir yra kabinami ant kabyklos šalia lyginimo stalo;
- 8.3. gaminiai, sudarantys kostiumą (švarkai, kelnės, sijonai) yra kabinami kartu. Šių gaminių žymėjime yra simbolis „X“, kuris nusako, jog tai yra kostiumo dalis. Kostiumai pirmiausia kabinami šalia garo manekeno, tam, kad būtų išgarinti švarkai ir tik po to rūšiuojami atsižvelgiant į grąžinimo klientams datą;
- 8.4. kabyklos, esančios šalia lyginimo stalo priekyje yra kabinami gaminiai, kurie privalo būti paruošti greičiausiai (einamosios ar sekančios dienos užsakymai).
- 8.5. gaminiai taip pat rūšiuojami pagal padalinius, kuriuose jie buvo priimti valymui. Skirtinguose padaliniuose priimtus gaminius nusako skirtingų spalvų žymėjimo numeriai. Gaminiai, kurie iš klientų buvo priimti po vieną, žymėjimo numeryje turi simbolį „1“. Esant galimybei šiuos

gaminį lyginame pirmus. Darbo dienos pradžioje valymo cecho darbą organizuojantis žmogus informuoja lygintoją, kurio padalinio gaminį lyginame ir ruošiamo pirmiausia.

8.6. darbuotojui, atsakingam už paruoštų gaminių pakavimą paprašius, prioritetine tvarka lyginami to paties užsakymo gaminiai, siekiant paruošti išvežimui pilną užsakymą.

Rūšiuojant gaminį svarbu atkreipti dėmesį į tai, ar gaminys kokybiškai išvalytas. Pastebėjus valymo trūkumus (dėmes, likusį purvą), gaminys nedelsiant grąžinamas pervalymui, apie tai žodžiu informuojant atsakingą darbuotoją.

9. Žingsnis. Gaminį garinimas. Gaminį garinimui yra naudojamas garo manekenas. Gaminį paruošimas garinimui yra kompleksinis darbas, kurio metu:

1. gaminys yra kabinamas ant garo manekeno;
2. nuo gaminio yra nuimamos sagų ir sagčių apsaugos;
3. pridedamos/ prisegamos prieš valymą nuimtos gaminio dalys/ furnitūra;
4. patikrinama, jog gaminio sudėtinės dalys (pečių linija, vidiniai petukai, rankovės, priekinė ir nugarinė dalys) yra tinkamai paruošti garinimui.
5. esant poreikiui, į gaminio rankoves yra įstatomi rankovių įtempėjai.
6. paruoštas gaminys yra garinimas vadovaujantis „Garo manekeno instrukcija“.

Gaminį garinimas yra atliekamas tada, kai garinimui yra paruošta/ išvalyta didžioji dalis gaminio. Šis procesas yra vykdomas nepertraukiamai, siekiant efektyviai naudoti energetinius išteklius (elektros energiją).

10. Žingsnis. Gaminį lyginimas. Platus valomų gaminių spektras reikalauja įvairiapusių lyginimo įgūdžių. Lyginant gaminį yra privalu:

1. laikyti gamintojo nurodytą **lyginimo ženklą**, kuriuose yra pažymėta leistina ar neleistina lyginimo temperatūros riba. Jei gaminį lyginti yra draudžiama, jis lyginamas tik esant būtinybei, įvertinus galimą riziką ir užtikrinus tinkamą lyginimo techniką;
2. užtikrinti, jog lyginamas gaminys tolygiai priglunda prie lyginimo lentos, nėra susiformavę raukšlių, kurios galėtų užsilyginti. Užlygintas raukšles yra sudėtinga naujai išlyginti;
3. tikrinti, ar lyginamos kelnės privalo turėti kantą. Kelnų žymėjime esantis simbolis „V“ nusako, jog kelnės turi kantą, o simbolis „Be“- kanto neturi. Lyginant kelnų kantus turime užtikrinti, jog nėra **sudvigubintų, kreivų kantų**. Taip pat būtina susodinti kelnų medžiagą per kelius, siekiant jog **kantai nebanguotų**. Jeigu senas kantas yra ne vietoje (vadovaujantis lyginimo technologija) ir jo visiškai panaikinti negalime, naujo kanto nedarome ir lyginame pagal senąjį, siekiant išvengti dvigubo kanto.

Visos **kelnės** pirmiausia **lyginamos iš blogosios pusės** atkėlus siūles, kišenes ir kitas gaminio detales.

Išlygintos kelnės kabinamos ištiestos ant specialių pakabų, atidžiai apžiūrimos, ištaisomi lyginimo defektai;

4. atkreipti dėmesį į visas gaminio **pamušalo detales** – kišenes, rankogalius, vidurinės linijos užmetimą, ilgį;

5. užtikrinti, jog vidinių gaminio detalių kontūrai nėra matomi gaminio išorėje (kišenės, pamušalas, paklijavimų ir siūlių žymės). Esant būtinybei, gaminiai, pasiūti iš plonų medžiagų yra lyginami be pritraukimo funkcijos;

6. užtikrinti, jog marškinių apykaklės yra stačios, su kampučiais, yra tiesi ir lygi užsegimo linija, rankovės yra nekampuotos;

7. patikrinti paltų ir švarkų užsegimo/ kritimo linijas ir skeltukus. Jie turi būti tiesūs ir neišsikraipę. Tikrinama tik pilnai užsegus visas palto sagas. Švarkų kišenių atlapai negali būti atsispaudę į pagrindinį audinį. Švarkai pakavimui atiduodami neužsegti;

8. užtikrinti, jog standaus audinio striukės yra kruopščiai išlyginamos, striukių užtrauktukų linijos yra tiesios, nėra likusių prisiūtų užtrauktukų galvučių, prilipdytų „velkro“ juostelės apsaugų, kišenių ir užsegimų linijos yra lygios ir tvarkingos, sagos tvirtai įsiūtos;

9. užtikrinti, jog gaminiai, pasiūti iš dvigubų audinių yra lyginami be pritraukimo;

10. užtikrinti jog šilkiniai gaminiai yra lyginami iš blogosios pusės;

Draudžiama lyginti:

1. gaminius, pasiūtus iš barchato ir aksomo;

2. gaminius iš dirbtinės odos ar turinčius dirbtinės odos detales.

Odos ir kailio gaminiai yra lyginami tik naudojant tefloninį popierių. Lyginant šiuos gaminius draudžiama naudoti garą. Natūralaus ir dirbtinio kailio gaminių paviršius yra kruopščiai iššukuojamas. Šukuoti privalu atsargiai, nepažeidžiant šalia esančių audinio ar odos detalių.

11. Žingsnis. Detalus gaminių užbaigimas. Išlyginti gaminiai turi būti detalčiai patikrinti ir sutvarkyti.

12. Žingsnis. Paruoštų gaminių pakavimas. Paruošti rūbai kabinami ant pakabų, pakuojami į polietileno maišus. Yra naudojamos keturių rūšių pakabos: specialios pakabos sunkioms užuolaidoms, storos pakabos sunkesniems rūbams, pvz. žieminėms striukėms, paltams, kailiniams, kostiumams. Plonos pakabos naudojamos kitiems rūbams. Plonos pakabos naudojamos lengvesniems rūbams kabinti, pvz. marškiniams, palaidinėms, plonomis striukėms ir pan. Kelnės ir užuolaidų kabinimui papildomai naudojamos kartoninės apsaugos, kurios apsaugo gaminius nuo audinio lūžimo. Tuo pat metu, švarkai, paltai, lietai kabinami naudojant kartoninę pečių apsaugą. Ploni megztiniai, suknelės, palaidinės kabinami ant pakabų, apvilktų apsaugine minkšto audeklo apsauga, kuri padeda išvengti nuslydimo ir pakabos žymių. Platesni per pečius gaminiai

kabinami ant specialių ilgesnių baltų pakabų. Atskirais atvejais, siekiant išvengti pakabų žymių, sunkesniems megztiniams kabinti yra naudojamos specialūs plastmasiniai laikikliai. Skalbiniai, baldų apmušalai, antklodės pakuojami į maišus. Pakuojant svarbu įsitikinti, jog gaminiai yra visiškai sausi. Skalbiniai yra skaičiuojami, sutikrinama su užsakymo kvite nurodytu kiekiu. Tuo pat metu yra nusejami numeriukai, žymintys užsakymą.

Ant supakuotų gaminių maišų būtinai parašome užsakymo numerį, vienetų skaičių ir padalinį, į kurį jie bus vežami. Pakuodami vilnonę patalynę, kuri yra valyta šlapiu valymu būdu visuomet pridedame „Eco“ etiketę. Išvalyti kaklaraiščiai yra dedami į jiems skirtus maišelius arba, jeigu viename užsakyme yra daugiau negu 3 vnt., kabinami ant pakabos naudojant kartoninę kelnų apsaugą.

Sijonai kabinami naudojant juose esančias pakabinimo juosteles ir pakabas su įlenkimais. Jeigu sijonai neturi juostelių arba pakabinti gražiai lygiai naudojant jas nėra galimybių, jų kabinimui naudojame specialias sąsagėles. Sąsagėlių nesegame į plonus audinius bei į kietas medžiagas, kur tai gali palikti žymę, (šilkas, oda, dirbtinė oda, acetatai, poliesteris ir pan.)

Romanetės lankstomos per vytelės siūles ir kabinamos ant pakabos priklausomai nuo audinio storio arba jeigu turi sutvirtinimus jie suveriami pagal pažymėjimą ir užsiuvami galuose. Pakuojant dedami į jų ilgį atitinkančią polietileno rankovę.

13. Žingsnis. Įrengimų priežiūra. Kad įrengimai puikiai veiktų ir funkcionuotų būtina užtikrinti savalaikę jų priežiūrą.

Kiekvieną dieną specialia priemone būtina nusivalyti lygintuvą. Tam tikslui turime nuimti papildomą tefloninį padą, palaukti kol lygintuvas įkais, „pieštuku“ patrinti lygintuvo padą ir nuvalyti jį į tam skirta audinio skiautele.

Kartą per savaitę būtina nuorinti lygintuvą ir manekoną, siekiant išvalyti kalkes ir kitas nuosėdas, susidariusias dėl vandens naudojimo.

Baigus darbą su cheminio valymo mašina, būtina išvalyti mašinos vamzdžius, naudojant specialią vamzdžių valymo programą, išvalyti stambaus valymo filtrą.

Kiekvieną dieną (pagal poreikį ir keletą kartų per dieną) būtina išvalyti džiovyklos filtrą. Apžiūrėti ar nėra užstrigusių būgno koryje gaminių dalių, taip pat patikrinti ar jų nėra užkritusių tarp būgno ir filtro.

14. Žingsnis. Darbo vietos susitvarkymas. Kiekvieną dieną mes turime palikti patalpas švarias, kad sekančią dieną darbus pradėtume sutvarkytoje aplinkoje. Būtina išjungti įrengimus, atjungti vandenį, išjungti elektrą iš centrinės cecho skydinės. Pagal poreikį (bent kartą per mėnesį) išsiplauti manekeno bei lyginimo stalo audeklus. Kiekvieną dieną nuvalyti dulkes bei išsiplauti patalpas, išnešti šiukšles.

1.2. Firmos „FIRBIMATIK“ cheminio valymo mašinos techninis aprašymas ir eksploatavimo instrukcija

1 pav. „Firbimatic“ firmos sauso valymo mašina.

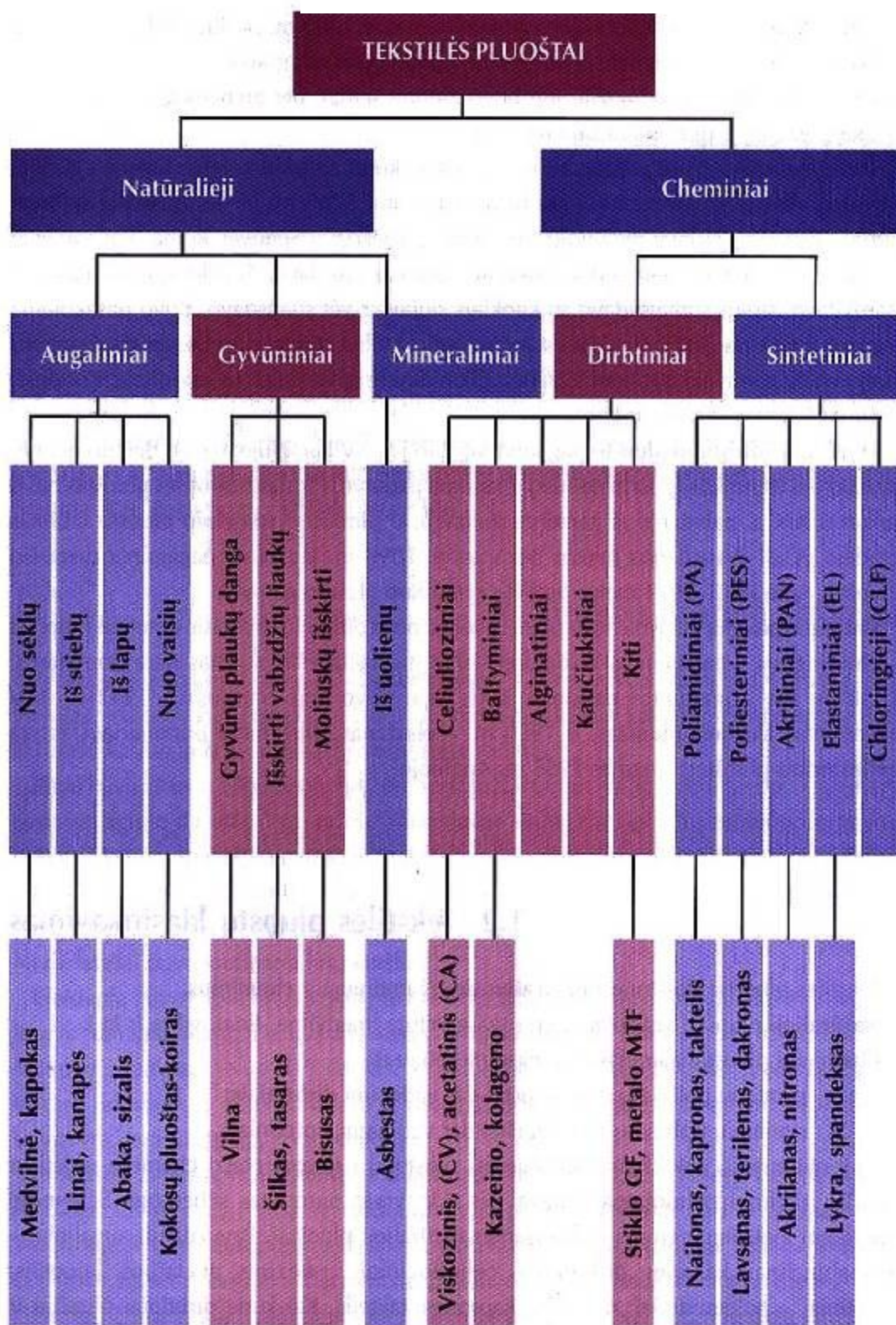
Firbimatic firmos sauso valymo mašina yra visiškai valdoma kompiuteriu su ekstra rankiniu valdymu, siekiant užtikrinti sauso valymo mašinos darbą kompiuterio gedimo atveju.

- Diagnostikos Smart 10 mikroprocesoriaus sistema su rankiniu valdymu
- Nerūdijančio plieno cilindras, Condensor dar, vandens separatorius ir oro grandinės
- Žingsnis po žingsnio LED ekranas darbo ciklo stebėjimui
- Uždarame kontūre su šilumos siurbliu
- Didelės talpos šaldymo sistema su automatiniu atvėsiniu
- Nuolatinis distiliavimas
- Didelis besisukantis nailono filtras
- Papildomas anglies filtras
- Dvigubas oro filtras su dideliu paviršiaus plotu
- Automatinė sausumo kontrolė
- Saugojimo talpyklų variantai 2 ir 3
- Automatinio tirpiklio perdavimo bako sistema
- Drum ištraukimo ventiliatorius su aktyviosios anglies filtru
- Integruotas oro kompresorius

2 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ RŪŠIAVIMAS, PAGAL GAMINIO AUDINĮ IR SPALVAS, VALANT HIDROKARBONU

2.1. Tekstilės medžiagų aprašai

1 lentelė. Tekstilės pluoštai

2lentelė. Tekstilės medžiagų savybės

Ilgis	Tai atstumas tarp visiškai ištiesinto plaukelio galų. Matuojamas ilgio vienetais, dažniausiai mm, žymimas raide <i>l</i> .
Storis	Tiesiogiai išmatuoti plaukelio storį sunku ir netikslu. Todėl matuojama netiesioginiu vienetu – ilginiu tankiu. Tai pluošto masės ir jo ilgio santykis. Apskaičiuojamas pagal formulę: $T=m/l$, čia <i>m</i> – pluošto masė gramais, o <i>l</i> – pluošto ilgis kilometrais. Ilginio tankio vienetas yra teksas. 1 teks = 1 g/km = 1 mg/m. Kai kurios šalys naudoja kitus storio vienetus. Iš jų žinomiausias yra denjė. 1 den = 1 g/9 km arba 1 den = 0,111 teks.
Stiprumas	Tai pluošto savybė priešintis ardomajam išorinių jėgų veikimui. Stiprumas paprastai nustatomas pluoštą tempiant ir apibūdinamas jėga, reikalinga nutraukti pluoštą (trūkimo jėga). Trūkimo jėga matuojama niutonais (N).
Ištįsa	Tai pluošto savybė pailgėti dėl tempimo jėgos. Gali būti absoliučioji ištįsa, matuojama ilgio vienetais, dažniausiai mm, ir santykinė ištįsa. Santykinės ištįsos rodiklis naudojamas dažniau. Santykinė ištįsa išreiškiama procentais nuo pradinio ilgio.
Tamprumas	Tai pluošto savybė tuoj pat atgauti savo formą, kai tik pašalinamas deformaciją sukėlęs veiksnys.
Šiurkštumas	Tai pluošto paviršiaus nelygumas. Ši savybė naudinga, kai reikia pagaminti stiprų verpalą.
Higroskopiskumas	Tai savybė sugerti drėgmę iš aplinkos ir vėl ją išgarinti į aplinką. Sugeriamos drėgmės kiekis matuojamas procentais ir nustatomas standartinio klimato sąlygomis. Standartinis klimatas vadinamas toks, kai santykinis oro drėgnumas $65 \pm 2\%$, o temperatūra $20 \pm 2^\circ\text{C}$.
Atsparumas temperatūros poveikiui	Tai pluošto geba nekeisti išvaizdos bei savybių iki tam tikros temperatūros. Ši savybė svarbi atliekant audinių apdailą, lyginant ir skalbiant drabužius.
Atsparumas atmosferos poveikiui	Tai pluošto geba nekeisti stiprumo ar išvaizdos veikiant krituliams ar drėgmei ir tiesioginiams saulės spinduliams.
Cheminis atsparumas	Tai pluošto atsparumas rūgščių, šarmų, oksidatorių, organinių tirpiklių poveikiui. Rūgštys ir šarmai naudojami

PAGRINDINĖS MEDVILNĖS SAVYBĖS

Ilgis	Ilgis priklauso nuo medvilnės rūšies. Dažniausiai naudojama vidutinio ilgio medvilnė, kurios plaukelis yra 25–35 mm. Medvilnė, kurios plaukeliai yra trumpesni nei 25 mm, yra trumpaplauštė, 36–50 mm – ilgaplauštė.
Storis	Medvilnė yra plonas pluoštas, jos ilginis tankis yra 0,1–0,2 teks.
Stiprumas	Medvilnė – stiprus pluoštas, vidutinė plaukelio trūkimo jėga yra 0,05 N.
Ištįsa	Santykinė ištįsa – 7–8%, tačiau pluoštas netamprus. Gaminiai iš medvilnės ištįsta, praranda suteiktą formą, glamžosi.
Higroskopiskumas	Standartinio klimato sąlygomis higroskopiskumas siekia 8–9%, drėgnesnėje aplinkoje medvilnė gali sugerti iki 20% drėgmės. Tai vertinga pluošto savybė. Pluoštas greitai drėksta ir greitai išdžiūva, todėl labai mėgstami apatiniai medvilniniai drabužiai. Sudrėkęs pluoštas šiek tiek sustiprėja, labiau tįsta, tačiau labiau glamžosi.
Atsparumas	Pluoštas atsparus aukštai temperatūrai, kaitinant iki 150°C savybės nesikeičia. Sudrėkintus medvilninius gaminius galima lyginti 180–200°C temperatūros lygintuvu.
Atsparumas atmosferos poveikiui	Tiesioginiai saulės spinduliai ir oro deguonis pluoštą ardo palengva. Greitai veikia pelėsiai ir puvimo bakterijos.
Cheminis atsparumas	Medvilnės pluoštas atsparus šarmams, juose galima jį virinti. Rūgštys, net ir silpnos, pluoštą ardo. Medvilnė atspari organiniams tirpikliams, todėl medvilninius gaminius galima valyti chemiškai.
Degimas	Pluoštas greitai užsiliepsnoja, dega greitai, liepsnoje matyti raudonos kibirkštėlės. Jaučiamas degančio popieriaus kvapas, lieka šviesūs lengvi pelenai.

Medvilnė naudojama labai įvairiai. Iš jos gaminami įvairūs audiniai – tiek ploni, skirti vasarai, tiek šilti žieminiams. Mezgama daug medvilnės megztinių medžiagų, skirtų apatiniams, viršutiniams bei sportiniams drabužiams. Iš medvilninių audinių siuvama patalynė, darbo drabužiai. Iš medvilnės gaminami įvairūs siūlai, neriama nėriniai, kitos apdailos medžiagos. Medvilnė naudojama ir techniniams audiniams.

PAGRINDINĖS LINŲ SAVYBĖS

Ilgis	Elementariojo pluošto ilgis – 15–26 mm, techninio – 500–750 mm.
Storis	Linų pluoštas storesnis už medvilnės, jo ilginis tankis būna 0,2–0,3 teks.
Stiprumas	Linų pluoštas stipresnis už medvilnės, elementariojo pluošto trūkimo jėga – 0,2 N, kompleksinio – 2–4 N.
Ištįsa	Santykinė ištįsa nedidelė – 2–3%, tačiau pluoštas labai mažai atsistato. Todėl lininiai gaminiai netamprūs, labai glamžosi.
Higroskopiškumas	Standartinio klimato sąlygomis linai turi 11–12% drėgmės, drėgnesnėje aplinkoje gali sugerti iki 25%. Pluoštas greitai drėksta ir greitai džiuva. Tai labai vertinga savybė. Kaip ir medvilnė, sudrėkę linai truputį sustiprėja, labiau tįsta ir glamžosi.
Atsparumas temperatūros poveikiui	Linai atsparūs aukštai temperatūrai, jų savybės nekinta kaitinant iki 170°C. Drėkinamus lino gaminius galima lyginti 180–200°C temperatūros lygintuvu, galimas trumpalaikis veikimas net 220°C temperatūra.

SVARBIAUSIOS VILNOS SAVYBĖS

Ilgis	Vilnos plaukeliai yra 20–250 mm ilgio. Tai priklauso nuo vilnos rūšies.
Storis	Plaukelių storis labai įvairus, ploniausi yra pūkiniai plaukeliai.
Stiprumas	Trūkimo jėga yra 0,04–0,6 N ir priklauso nuo plaukelio storio. Drėgnos vilnos stiprumas sumažėja.
Ištįsa	Vilna labai tasi, santykinė ištįsa gali siekti 40% nuo pradinio ilgio. Labai tampri, todėl vilnoniai gaminiai mažai glamžūs.
Vėlimasis	Tai ypatinga vilnos savybė. Viršutinio plaukelių sluoksnio žvyneliai, sukibdami vieni su kitais, tvirtai suriša atskirus plaukelius. Šia savybe naudojamosi gaminant veltus gaminius. Ši savybė gali būti ir neigiama, kai vilnonio gaminio paviršius negražiai susivelia.
Rangytumas	Tai irgi ypatinga vilnos savybė. Rangyti plaukeliai geriau veliasi, gaminiai iš jų puresni. Rangyti plaukeliai ir tampresni. Tačiau iš lygių plaukelių suverpiami lygesni siūlai.
Higroskopiskumas	Standartinio klimato sąlygomis vilna turi 15–17% drėgmės, labai drėgnoje aplinkoje gali sugerti iki 35%. Drėksta lėtai ir lėtai džiuvtą, todėl labiau tinka viršutiniams drabužiams. Vandenyje brinksta. Drėgną vilnonių gaminių tįsta, jiems galima suteikti norimą formą. Reikia įsiminti, kad vilnoniai gaminiai džiudami gerokai traukiasi.
Atsparumas temperatūros poveikiui	Iki 110°C temperatūros pluoštas nesikeičia, vėliau pradeda kietėti. Drėkinant galima lyginti 150–180°C temperatūros lygintuvu. Vilnos negalima virinti, nes esant 120°C pluoštas pradeda irti.
Atsparumas atmosferos poveikiui	Tiesioginiam saulės spindulių poveikiui vilna atspari, nuo šviesos gali pradėti gelsti. Pelėsiai ir puvinio bakterijos vilną veikia lėčiau negu linus ar medvilnę.
Cheminis atsparumas	Silpnos rūgštys vilnos neardo, o šarmams ji neatspari. Vilnos negalima balinti balikliais su chloru, nes chloras pluoštą iš lėto ardo. Organiniams tirpikliams vilna atspari, todėl gaminius galima valyti chemiškai.
Degimas	Vilna dega tik liepsnoje, lydosi, iš liepsnos ištraukta užgęsta. Jaučiamas stiprus degančio baltymo kvapas, lieka trapi anglis.

PAGRINDINĖS ŠILKO SAVYBĖS

Ilgis	Gijų ilgis kokone būna 600–900 m.
Storis	Kokoninio siūlelio storis yra 0,2–0,5 teks.
Stiprumas	Šilkas yra gana stiprus pluoštas, dvigubos gijos stiprumas 0,1 N.
Ištįsa	Santykinė ištįsa gali siekti 22% nuo pradinio ilgio. Šilkas tamprus, mažai glamžosi.
Higroskopiškumas	Standartinio klimato sąlygomis šilkas sugeria 10,5–11%, drėgnoje aplinkoje gali sugerti iki 30% drėgmės. Greitai drėksta ir greitai džiuva. Drėgnas labai išbrinksta, tįsta, netenka iki 15% stiprumo.
Atsparumas temperatūros poveikiui	Esant temperatūrai iki 100°C, šilkas nesikeičia, nuo 150°C pradeda ruduoti. Lyginti galima iki 140°C temperatūros lygintuvu, geriau nedrėkinti. Virinti negalima.
Atsparumas atmosferos poveikiui	Nuo tiesioginių saulės spindulių šilkas perpus susilpnėja po 200 h. Palyginkite: vilna – po 1120 h.
Cheminis atsparumas	Silpnos organinės rūgštys pluošto neardo, nuo jų poveikio šilkas pradeda gurgždėti, blizgėti. Šia savybe pasinaudojama atnaujinant drabužius. Šarmai šilką ardo. Negalima balinti balikliais su chloru. Organiniams tirpikliams šilkas pakankamai atsparus, todėl gaminius galima valyti chemiškai.
Degimas	Kaip ir vilna, šilkas dega lydydamasis tik liepsnoje, lieka trapi anglis. Jaučiamas žymiai švelnesnis degančio baltymo kvapas.

Iš šilko gaminami ploni, lengvi gražūs audiniai, siūlai.

PAGRINDINĖS VISKOZINIO PLUOŠTO SAVYBĖS

Ilgis	Viskozinio pluošto, kaip ir visų cheminių pluoštų, daugiagijų siūlų ilgis yra begalinis. Trumpas pluoštas supjaustomas reikiamo ilgio atkarpomis. Paprastai jų ilgis priklauso nuo būsimo panaudojimo.
Storis	Viskozinio pluošto, kaip ir visų cheminių pluoštų, storis priklauso nuo filjerės skylių skersmens ir jų skaičiaus. Labiau vertinamas plonesnis pluoštas.
Stiprumas	Viskozinio pluošto stiprumas priklauso nuo storio bei gamybos būdo. Jei pluoštas specialiai nesustiprinamas, tai jis silpnesnis už šilką. Neigiama viskozinio pluošto savybė yra ta, kad šlapio pluošto stiprumas labai sumažėja. Šios savybės reikia nepamiršti skalbiant drabužius.
Ištįsa	Viskozės ištįsa priklauso nuo gamybos būdo, gali būti 6–22% nuo pradinio ilgio. Šlapias pluoštas tįsta labiau. Pluoštas netamprus, glamžus, ypač glamžosi sušlapęs.
Higroskopiškumas	Standartinio klimato sąlygomis viskozinis pluoštas turi 11–12% drėgmės, drėgnesnėje aplinkoje gali sugerti iki 30% drėgmės. Tai labai vertinga savybė, nes kiti cheminiai pluoštai ja nepasižymi. Reikia atsiminti, kad drėgnas viskozinis pluoštas labai išbrinksta, o džiūdamas traukiasi.
Atsparumas temperatūros poveikiui	Karščiui viskozinis pluoštas pakankamai atsparus. Gaminius galima lyginti iki 160°C įkaitinta lygintuvu.

SVARBIAUSIOS ACETATINIŲ PLUOŠTŲ SAVYBĖS

Acetatinių pluoštų ilgis neribotas, storis priklauso nuo sklyučių skaičiaus filjerėje ir nuo jų skersmens.

Stiprumas	Acetatinis pluoštas silpnesnis už viskozinį, bet šlapias susilpnėja mažiau. Šio pluošto audiniai ypač neatsparūs plėšimui.
Ištįsa	Pluoštas tįsta, tačiau yra tamprus, neglamžus.
Higroskopiškumas	Standartinio klimato sąlygomis acetatinis pluoštas sugeria 6–7% drėgmės, o triacetatinis tik 4,5%. Pluoštai mažai brinksta, netraukūs, elektrinasi.
Atsparumas temperatūros poveikiui	Abu pluoštai jautrūs šilumai. Lyginimo temperatūra neturi būti aukštesnė nei 120°C acetatiniam ir 140°C triacetatiniam pluoštui. Gaminis iš šių pluoštų galima plisuoti, gofruoti.
Atsparumas atmosferos poveikiui	Saulės šviesos ir atmosferos poveikiui pluoštai pakankamai atsparūs. Praleidžia ultravioletinius spindulius.
Cheminis atsparumas	Šaltos silpnos rūgštys pluoštų neardo, šarmams jie neatsparūs. Acetatinis pluoštas tirpsta acetone, todėl šiuo tirpikliu negalima valyti.
Degimas	Abu pluoštai dega lydydamiesi, jaučiamas rūgštus kvapas, lieka kietas susilydęs rutuliukas.

Iš acetatinių pluoštų gaminami įvairūs audiniai, megztinės medžiagos. Dalis siūlų specialiai apdorojama – putlinama, po to siūlas pasidaro rangytas ir purus. Iš putlių siūlų daugiau mezgama, tačiau vis dažniau šie siūlai naudojami ir audimui.

Poliesteriniai pluoštai (PES)

Labiausiai paplitę šių pluoštų firminiai pavadinimai yra **terilenas** – Anglijoje, **lavsanas** – Rusijoje, **dakronas** – JAV, **tetoronas** – Japonijoje.

Kaip ir poliamidiniai, poliesteriniai pluoštai gaunami iš naftos bei akmens anglių perdirbimo produktų, iš kurių juos toliau apdorojant gaunama poliesterinė derva. Ši išlydoma ir išspaudžiama pro filjeres. Poliesterinis pluoštas gaminamas šių pavidalų:

- daugiagijų siūlų,
- trumpojo pluošto,
- mikropluošto.

9lentelė. Tekstilės medžiagų savybės

SVARBIAUSIOS POLIESTERINIŲ PLUOŠTŲ SAVYBĖS

Stiprumas	Pluoštas pakankamai stiprus, tačiau, palyginti su poliamidiniu, kur kas mažiau atsparus trinčiams.
Ištįsa	Pluoštas tāsus, santykinė ištįsa siekia 28%, tamprus, neglamžus.
Higroskopiškumas	Standartinio klimato sąlygomis poliesterinis pluoštas sugeria tik 0,4–0,5% drėgmės, labai drėgnoje aplinkoje gali sugerti iki 0,7%. Vandenyje nebrinksta. Mikropluošto higieninės savybės geresnės. Pluoštas elektrinasi.
Atsparumas temperatūros poveikiui	Pluoštas termoplastinis, gerai laikosi gaminių plisuotos ir gofruotos klostės. Lyginti galima 160–170°C įkaitintu lygintuvu.
Atsparumas atmosferos poveikiui	Saulės šviesai ir atmosferai atsparesnis už poliamidinį pluoštą. Atsparus pelėsiams, kitiems mikroorganizmams, jo nepuola kandys.
Cheminis atsparumas	Pluoštą ardo koncentruotos sieros ir azoto rūgštys, kitoms rūgštims jis atsparus, taip pat atsparus šarmams. Kaitinant poliesterinį pluoštą

2.2. Tekstilės gaminių rūšiavimo technologinė kortelė

10 lentelė. Tekstilės gaminių rūšiavimo technologinė kortelė

Operacijos/ pavadinimas	darbo	Tekstilės gaminių rūšiavimas, pagal taikomą valymo būdą, gaminio audinį ir spalvas.
Naudojamos medžiagos priemonės	ir	Tirpiklis, balto audinio skiautelės.
Naudojama įranga		Rūšiavimo stalas, mobilūs vežimėliai.
Technologinė seka		1. Gaminiai yra rūšiuojami, atsižvelgiant gamintojo ženklinimo etiketėse nurodytą valymo būdą 2. Gaminiai yra rūšiuojami atsižvelgiant į jų audinio spalvas: 2.1. Gaminiai, kurie yra valomi cheminio valymo būdu yra rūšiuojami į šias grupes: baltos spalvos audinio gaminius, šviesių/ pastelinių spalvų audinių gaminius, pilkos spalvos audinių gaminius, margaspalvių audinių gaminius 2.2. Gaminiai, kurie yra valomi šlapio valymo metodu (arba skalbiami) yra rūšiuojami į šias grupes: baltos spalvos audinio gaminius, šviesios spalvos audinių gaminius, margaspalvių audinių gaminius (svarbu patikrinti ar atskirų gaminių audiniai neleidžia spalvos), tamsių spalvų audinių gaminius. 3. Gaminiai, kurie yra valomi cheminio valymo ir yra išrūšiuoti pagal audinio spalvas, papildomai gali būti rūšiuojami atsižvelgiant į gaminio audinį, t.y. audinio sudėtį (šilkiniai, vilniniai, medvilniniai ir pan.) audinio storumą (plonos suknelės, palaidinės, kiti delikatus gaminiai), audinio struktūrą (paltiniai, vilniniai audiniai, kurie valymo metu gali apvelti kitus gaminius). Įvertinus šiuos kriterijus yra parenkama tinkama cheminio valymo mašinos programa . Gaminiai , kurių valymui naudojamas vanduo, yra rūšiuojami: atsižvelgiant į proceso metu naudojamo vandens temperatūrą (30-40, 60 laipsnių celsijaus), naudojamas chemines medžiagas (pvz. kai kurie balti gaminiai gali būti balinami, naudojant specialias balinimo priemones, vilnos, šilko audiniams yra specialūs plovikliai ir automatinės programos). Be to, yra gaminių, kurie dėl savo specifinių savybių gali būti skalbiami tik rankomis.
Saugaus reikalavimai	darbo	Tikrinant gaminių audinio spalvos fiksaciją tirpiklio pagalba, privaloma naudoti apsauginę veido kaukę ir apsaugines pirštines.

3 MOKYMO ELEMENTAS. NUODUGNUS TEKSTILĖS GAMINIO APŽIŪRĖJIMAS, DĖMIŲ IDENTIFIKAVIMAS

3.1. Nuodugnaus tekstilės gaminio apžiūrėjimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė

11 lentelė. Tekstilės gaminio apžiūrėjimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė

Operacijos/ darbo pavadinimas	Nuodugnus tekstilės gaminio apžiūrėjimas, dėmių identifikavimas
Naudojamos medžiagos priemonės	Tirpiklis, adata, siūlas, balto audinio skiautelės, ausų krapštukai.
Naudojama įranga	Rūšiavimo stalas
Technologinė seka	1. Gaminio audinio mechaninių pažeidimų identifikavimas ir prevencinių priemonių, siekiant išvengti didesnės žalos gaminiui panaudojimas, 2. Furnitūros, esančios gaminyje nuodugnus patikrinimas: 2.1. Ar sagos ir kitos plastiko detalės netirpsta valymo procese naudojamame tirpiklyje, tai atliekama naudojant siaurą medžiagos skiautelę ar ausų krapštuko galvutę, ją pamirkus valiklyje tirpiklyje ir lengvai patrynus vidinę/ nematomą detalės/ sagos pusę. Jei valiklis netirpina detalės, ji išlieka tvirtos būsenos (nelimpa), priešingu atveju minėtą detalę reikia pasistengti nuimti. 2.2. ar nėra gaminyje furnitūros/ puošybos detalių, kurios yra priklijuotos prie pagrindinio audinio; klėjai valymo proceso metu tirpsta ir detalės gali nukristi, deformuotis ar kitaip būti sugadintos; identifikavus tokias detales būtina imtis prevencinių priemonių, jas prisiūti arba tiesiog nuimti, nepažeidžiant audinio . 2.3. jei gaminyje esanti furnitūros detalė gali būti valymo proceso metu mechaniškai pažeista (trinties į cheminio valymo mašinos būgną metu), šią detalę, esant galimybei, reikia nuimti arba tinkamai apsaugoti, naudojant specialų apsauginį lipduką ar medžiagos skiautelę . 2.4. patikrinti ar gaminyje nėra užtrauktuko galvučių, kurios valymo proceso metu gali būti sugadintos. 2.5. gaminyje esančių sagų apsaugai naudoti specialius lipdukus, apsaugančius nuo mechaninio pažeidimo valymo proceso metu; 3. Patikrinti ar gaminio audinys turi tvirtą spalvos fiksaciją 4. Būtina atkreipti dėmesį į tai, ar gaminio audinio spalva yra vienalytė; jei audinys margas, reikia atlikti procedūrą, aprašytą 3 punkte, siekiant išvengti

	atskirų gaminio detalių nusidažymo (ypatingai aktualu, kada audinys yra nudažytas kombinuotai balta ir juoda spalvomis); 5. Patikrinti ar gaminyje nėra dirbtinės odos detalių (daugelio atveju poliuretano tipo audinio), dirbtinė oda cheminio valymo metu gali sukietėti ir sulūžinėti) 6. Patikrinti ar gaminyje nėra natūralios odos detalių; gaminį valyti tik įsitikinus jog odos detalės nenudažys gaminio audinio; Gaminio dėmių identifikavimo procesas Dėmės yra keletas rūšių pagal kilmę ir valymo būdą: 1. vandenyje tirpios dėmės, 2. tirpiklyje tirpios dėmės, 3. dėmės, kurioms valyti reikalingi specialūs valikliai, 4. neišsivalančios dėmės, 5. sudėtinės dėmės, Yra išskiriama keletas dažniausiai pasitaikančių dėmių požymių: 1. dėmės, turinčios aiškius kontūrus - tai dažniausiai dėmės, turinčios savyje cukraus ar krakmolo ir yra tirpios vandenyje; 2. taisyklingos formos, tolygiai išplitę dėmės – daugeliu atvejų riebalinio pobūdžio dėmės, kurios yra tirpios tirpiklyje; 3. dėmės, esančios gaminio intensyvios trinties vietose – gali būti tiesiog purvo dėmės, tirpios ir vandenyje, ir tirpiklyje; 4. paviršinės, turinčios kietą struktūrą dėmės – daugeliu atveju sudėtinės maistinės dėmės tirpios vandenyje ir tirpiklyje; 5. rudo atspalvio dėmės – kraujo, rūdžių, makiažo dėmės – daugeliu atveju tirpios vandenyje ar tirpiklyje; 6. mėlyno, raudono atspalvio dėmės – tai uogų, vyno, rašalo, kurioms pašalinti reikalingi spec. valikliai; 7. žalio atspalvio dėmės – tai rašalo, žolės - naudojami spec. valikliai joms pašalinti; 8. gelsvos, išblukę dėmės – prakaitas, šlapimas bei įsisenėjusios, oksidavusios dėmės, kurių valymui naudojami spec. valikliai; 9. juodos, tamsios dėmės – tepalas, pelėsis, purvas- valo spec. valikliai.
Saugaus darbo reikalavimai	Tikrinant gaminių audinio spalvos fiksaciją tirpiklio pagalba, o taip pat sagas ir furnitūrą, privaloma naudoti apsauginę veido kaukę ir apsaugines pirštines.

3.2. Dėmių identifikavimo aprašai

Dėmės yra keletas rūšių pagal kilmę ir valymo būdą:

1. vandenyje tirpios dėmės;
2. perchloretilene tirpios dėmės;
3. dėmės, kurioms valyti reikalingi specialūs tirpikliai;
4. neišsivalančios dėmės;
5. sudėtinės dėmės.

Nustatyti tikrąją dėmių kilmę yra sudėtinga, tačiau tai yra svarbi sąlyga siekiant užtikrinti aukštą paslaugos atlikimo kokybę. Yra išskiriama keletas dažniausiai pasitaikančių dėmių požymių:

1. dėmės, turinčios aiškius kontūrus - tai dažniausiai dėmės, turinčios savyje cukraus ar krakmolo ir yra tirpios vandenyje;
2. taisyklingos formos, tolygiai išplitę dėmės – daugeliu atvejų riebalinio pobūdžio dėmės, kurios yra tirpios perchloretilene;
3. dėmės, esančios gaminio intensyvios trinties vietose – gali būti tiesiog purvo dėmės, tirpios ir vandenyje, ir perchloretilene;
4. paviršinės, turinčios kietą struktūrą dėmės – daugeliu atveju sudėtinės maistinės dėmės tirpios vandenyje ir perchloretilene;
5. rudo atspalvio dėmės – kraujo, rudžių, makiažo dėmės – daugeliu atveju tirpios vandenyje ar perchloretilene;
6. mėlyno, raudono atspalvio dėmės – tai uogų, vyno, rašalo, kurioms pašalinti reikalingi spec. tirpikliai;
7. žalio atspalvio dėmės – tai rašalo, žolės - naudojami spec. tirpikliai joms pašalinti;
8. gelsvos, išblukę dėmės – prakaitas, šlapimas bei įsisenėjusios, oksidavusios dėmės, kurių valymui naudojami spec. tirpikliai;
9. juodos, tamsios dėmės – tepalas, pelėsis, purvas- valo spec. tirpikliai.

Dėmių sudėtis, jų kilmė yra labai įvairi, taigi griežtų taisyklių, apibrėžiančių bendrą jų valymo technologiją nėra.. Pirmas ir pats svarbiausias žingsnis- tai informacijos apie dėmės pobūdį išsiaiškinimas (šios informacijos teiraujamės iš klientų priimdami gaminius valymui). .

Didžioji dalis dėmių pagal savo sudėtį yra nevienalytės. Jos susideda iš keletas veikliųjų medžiagų ir joms išvalyti naudojami iškart keli tirpikliai. Pvz. kavos dėmė- gali savyje turėti ne tik taninų bei spalvos pigmentų (kava), bet ir riebalų, baltymų (pienas, grietinė) ar cukraus. Taip yra ir su daugeliu padažų – jų sudėtyje gali būti ir kraujo, ir natūralių pigmentų bei riebalų; daugeliu

atveju yra nežinoma, kokie dažai naudojami maisto produktų gamyboje, kokia yra tepalo, dažų sudėtis. Taigi valant dėmes reikia būti išradingiems.

Dėmių valymui yra naudojamas specialus technologinis įrengimas- dėmių išėmimo stalas, kuris turi šias pagrindines priemones: aukšto slėgio vandens, oro srauto, perchloretileno ir garų padavimą. Pirmas žingsnis valant dėmes – tai panaudoti paprasčiausius tirpiklius – vandenį ir perchloretileną. Įsitikinus jog nekelia grėsmės audiniui, dėmių valymui galima naudoti ir karštus garus, kurie dar aktyviau naikina vandenyje tirpias dėmes. Pagrindiniams tirpikliams aktyvuoti padeda suspausto oro srovė, kuri išvalo tirpiklį ir dėmės likučius. Suspausto oro srovę reikia naudoti atsargiai, siekiant jog dėmė neišplistų ir srovė nepažeistų audinio. Tai ypač aktualu valant plonus bei blizgius audinius. Per daug intensyvus suspausto oro naudojimas retina audinį. Audinio vieta, kurioje buvo valoma dėmė džiovinama saugiu atstumu, pradedant nuo kraštų į dėmės vidurį, siekiant jog neišplistų dėmė ir vandens ratilas.

Daugeliu atveju dėmės yra valomos prieš cheminio valymo procesą ar skalbimą. Tai palengvina dėmių valymą, jos yra lengviau pastebimos ir paprasčiau nustatyti jų pobūdį. Atskirais atvejais dėmės yra ir po bendrojo valymo proceso. Šiose situacijose labai svarbu nepalikti nubėgimo dėmių – gerai išskalauti spec. tirpiklius bei operatyviai džiovinti, kad neliktų ir vandens ratilų. Vandens ratilus naikiname vandeniu, perchloretileno ratilus- perchloretilenu pagalba. Keisdami atstumą tarp valiklio ir audinio, siekiame optimalaus valymo rezultato. Vandens nubėgimų naikinimui gali būti naudojami vandens garai. Juos naudoti būtina pasirenkant saugų atstumą iki audinio, taip siekiant išvengti purslų dėmių ir ir vengiant audinio pažeidimų nuo karščio. Naudojant garus svarbu, jog ant audinio nepatektų kondensacinių lašų – dėl šios priežasties garų pistoletą tiek pučiant garus tiek orą pirmiausia nukreipiame žemyn, kad įsitikintume jog yra pučiami tik vandens garai.

Jeigu dėmė yra intensyvi, valymo procedūra gali būti kartojama keletą kartų. Svarbu atidžiai stebėti ar pakartotinis dėmės valymas nepažeidžia audinio struktūros ir spalvos.

2. Vandenyje tirpios dėmės

Tai dažniausiai cukraus ar krakmolo turinčios dėmės, o taip paviršinės purvo dėmės, baltyminės dėmės (kraujas, prakaitas, šlapimas), dažai pagaminti vandens pagrindu (akvarelė, guašas). Gaminiai, kurie yra tiesiog skalbiami, prieš tai yra įtrinami spec. plovikliu, kuris išvalo purvo, prakaito, dažų, kraujo, šlapimo dėmes. Tepalo dėmėms valyti vandenyje yra naudojamas Triplex energy koncentruotas ploviklis, kuris skaido riebalinio pagrindo dėmes. Tais atvejais, kai dėmės yra labai koncentruotos ar įsisenėję, jų valymui reikalingas ilgesnis laiko periodas, skirtas gaminio mirkimui ar intensyviame mechaniniame trynimui.

Rašalo, natūralių dažų (žolės, vyno, arbatos, kavos, kakavos, uogų, vaisių, makiažo) ir sintetinių dažų (tušinukai, flomasteriai, batų tepalas, markeriai), riebalų dėmėms valyti kartu su vandeniu yra naudojami spec. tirpikliai.

2. Perchloretilene tirpios dėmės

Perchloretilenas tirpina purvo, riebalų, tepalų ir klijų dėmes, vašką, makiažą, kramtomąją gumą, sakus, bei ištirpusių sagų ar plastmasės likučius.

Yra dėmių, kurių neišvalius prieš cheminį valymą jos užsifiksuos, taigi net ir įdėjus visas pastangas jos gali neišsivalyti. Tai visos baltyminės (kraujas, prakaitas, šlapimas) ir natūralių pigmentų turinčios (uogos, vaisiai, vaistai, vynas, žolė, kava, arbata) dėmės.

3. Dėmės, kurioms valyti reikalingi spec. tirpikliai

Spec tirpikliai naudojami valymui ant dėmių išėmimo stalo prieš ir po bendrojo valymo.

Kad įsitikintume jog dėmės tikrai išsivalė, aiškias dėmes (kurios matos ne šėšeliais, turi aiškius kontūrus) visuomet geriau išvalyti prieš bendrąjį valymą naudojant spec. tirpiklius ant dėmių išėmimo stalo. Prieš valant spec. tirpikliais privalome įsitikinti, kad mums nepadės tik vanduo ar perchloretilenas, bei patikrinti ar gerai užfiksuota gaminio spalva ir koncentruotos valymo priemonės neišblukins audinio. Tikriname spalvos fiksaciją mažiau pastebimoje vietoje ant vidinės siūlės, vidinės kišenės pusės ar pan.

Mes naudojame 3 skirtingų gamintojų spec. tirpiklių rinkinius. Jie gali būti nuplaunami vandeniu (jeigu valoma po to P) ir perchloretilenu po to išdžiovinant valytą vietą ir ištrinant sauso valymo įtrynimui naudojamu muilu. Valant gaminius cheminiu būdy būtina gerai išplauti spec tirpiklių likučius, nes po valymo gali likti dėmių nuo spec tirpiklių.

Bufa kompanijos produktai/ tirpikliai (Detaprofi rinkinį sudaro Blodex, tanex, Lacex, Medex, Ferex ir Detasolv). Bufa produktai gali būti naudojami ir prieš skalbimo procesą, tiesiog įtrynus dėmes reikalingu tirpikliu. Šiuo atveju skalbimą reikia pradėti ne vėliau kaip per 15 min.

Biar kompanijos produktai/ tirpikliai (B; C; G; R; F3) ir Seitz kompanijos produktai (Purasol, Quickol, Lacol Frankosol, Cavesol, Blutol, Colorsol) sudaryti iš panašias dėmių grupes valančių produktų, tačiau atskirais atvejais esant skirtingoms dėmėms, skirtingi audiniams ir jų poveikis jų poveikis valant dėmes gali skirtis. Baltymo turinčias (proteino) dėmes – kraują, prakaitą, šlapimą, maistines dėmes, vaistus, pieną valo Blutol, G ir Blodex. Taninų turinčias dėmes – vyno, uogų, vaisių, daržovių, žolės, arbatos, kavos dėmes valo Cavesol, R ir Tanex.

Natūralių dažų, pigmentų – augalų, kosmetikos, vaistų, maistines dėmes valo Colorsol ir Medex Dirbtinių dažų dėmės (įvairūs rašikliai, dažai) valo Purasol (išpučiama tik oru arba nuplaunama P), Lacol. Quickol, B, C, Lacex, Detasolv.

Kietas sintetinės dėmės (nagų lakas, klijai) valo Detasolv, Lacol, Purasol.

Kietas natūralios kilmės dėmės (krakmolos, cukrus, baltyminių dėmių kraštai) – Frankosol.

Rudžių, gelsvas, nublukusias dėmes gali padėti išvalyti Ferex ir F3 (Ferex saugesnis, švelnesnis). Šiuos tirpiklius galima naudoti tik įsitikinus, jos valymo proceso metu nebus pažeista audinio spalva. Yra rekomenduojama tirpiklių poveikį audinio spalvai išbandyti mažiau matomoje vietoje.

Riebalų dėmės, vašką, tepalus, degutą padeda valyti B, C, Quickol, Lacex (stipresnis).

Neretai siekiant sustiprinti spec. tirpiklių poveikį dėmės valymui, jis gali būti paliktas ilgesniam laikui (2-3 min), o po to išplautas vandeniu ar garais. Visus spec. tirpiklius būtina gerai išplauti prieš naudojant kitą tirpiklį.

Siekiant sustiprinti poveikį valomai dėmei, kartu gali būti naudojami šie tirpikliai Frankosol + Cavesol+Colorsol. Tai dažniausia daroma valant augalinės kilmės pigmentų turinčias dėmes. Negalima maišyti baltymus ir taninus valančių tirpiklių, nes vieni kitus neutralizuos.

Spec. tirpikliai naudojami prieš skalbimą:

Bufa detaprofi rinkinys – negali būti paliktas ant audinio ilgiau nei 15 min.

1. Blodex – baltyminėms dėmėms;
2. Tanex – taninams, vaisiams daržovėms, kavai
3. Lacex – dažams, riebalams, vaškui
4. Medex – vaistams, natūraliems dažams
5. Ferex – rūdims ir metalo (oksidacijos) dėmėms.
6. Detasolv negali būti naudojamas neišplaunant ir neišdžiovinant ant dėmių išėmimo stalo.

Ecocab Stainex rinkinys naudojamas prieš skalbiant, negali būti ant audinio ilgiau nei 10 min iki skalbimo pradžios:

1. Stain Žalias – nuo kraujo prakaito ir kitų baltyminių dėmių;
2. Stain Mėlynas – nuo dažų;
3. Stain geltonas – nuo taukų, padažų;
4. Stain raudonas – nuo rudžių, oksidacijos dėmių.

Papildomai naudojami spec tirpikliai skalbimui:

1. Triplex energy plus- tepalinėms, riebalinėms dėmėms;
2. Toglisudore ir V7 DRY- prakaito dėmėms valyti;
3. Viva Odosorb- blogam kvapui naikinti.

4. Neišsivalančios dėmės

Statistika skelbia, jog 10 % dėmių tiesiog neišsivalo. Taigi teisingai panaudojus technologines priemones didžiąją dalį dėmių mes galime išvalyti. Svarbu neužtvirtinti dėmės – nenuskalbti, neuždžiovinti, neužlyginti.

Valant dėmes yra svarbūs šie veiksmai: trynimasis, aktyvavimas garais, ilgesnis tirpikliu ar kitos valymo priemonės naudojimo laikas. Visuomet yra svarbu atsižvelgti į audinio specifiką.

Valant kelis sluoksnius turintį audinį svarbu užtikrinti, kad dėmė neišplis, nepereis į kitus audinio sluoksnius. Siekiant to išvengti būtina audinį išsluoksniuoti arba naudoti sugeriantį tamponą (papildomo šviesaus audinio gerai drėgmę geriantis gabalėlis) po valoma vieta, kad dėmė ir išplaunami tirpikliai susigertų į jį. Sunkiai išsivalančios dėmės: įsisenėję dėmės, nuskalbintos dėmės, kurios yra netirpios Perchloretilene. Neišsivalančios dėmės: greitai džiūstantys klėjai; nagų lakas; statybinių, montажinių putos; akriliniai dažai; aliejiniai dažai, įsisenėję pelėsio bei rudžių dėmės, kurios tiesiogiai pažeidžia audinį, įvairiausi kvapai (prakaito, kvepalų, degėsio, senienos...) taip pat sunkiai panaikinami net naudojant papildomas kvapo bakterijas naikinančias priemones.

6. Dėmių, esančių skirtinguose audiniuose valymo specifika

5.1. **Šilkas** yra prabangus, lopus, nepritaikytas naudoti kiekvieną dieną audinys. Jis valomas sausu būdu. Kadangi šilkų priskaičiuojama apie 300 rūšių, bendros taisyklės valant šios rūšies audinį nėra. Dažnai tenka vadovautis tiesiog gamintojo pateiktomis instrukcijomis. Šis audinys pasižymi tuo, jog greitai glamžosi, atsiranda defektai trinties, prakaitavimo bei glamžymosi (pažastys, tarpkojis, nugara, liemens linija, kaklaraiščio mazgas) vietose. Neretai šilkai yra dažyti silpnos fiksacijos dažais ir dėl šios priežasties gali blukti tiek valant vandenyje, tiek perchloretilene. Reikia būtinai tikrinti ar neblunka spalva. Šilko prieš valant nepurškiame vandeniui, o įtriname papildomu muilu sausam valymui.

Šilkas yra jautrus suspausto oro srovei, dėl šios priežasties suspaustą orą reikia naudoti labai atsargiai tik pasirinkus saugų atstumą.

5.2. Dėmių, esančių **barchatiniuose, aksominiuose** audiniuose valymui negalima naudoti vandens. Ypatingai jeigu šių audinių sudėtyje yra šilko. Tokio tipo audiniai ir juose esančios dėmės valomos tik cheminio valymo būdu. Atskirais atvejais dėmių valymui gali būti naudojami garai.

5.3. Audinius, kurių gamybai yra naudojamas **acetatas** arba **tricotatas** valyti reikia itin atsargiai. Spec. tirpikliai, ypač turintys skiediklio savybių gali išlydyti audinį. Audinį tai pat gali lengvai pažeisti suspausto oro srovė ir garas. Ant dėmių išėmimo stalo valyti atsargiai

5.4. **Sintetiniai audiniai** gali būti įvairių rūšių. Klijuoti audiniai (striukės) – gali atsisluoksniuoti nuo garų bei tirpiklių. Valyti atsargiai, kad neprarastų savo gerų atsparumo vandeniui savybių. Poliuretanai – tai medžiaga kurios patvirtintas galiojimo laikas 2 metai. Niekas

nežino kiek laiko ji bus stovėjus rietime prieš pasiuvant gaminį. Taigi su ja reikia elgtis ypač apdairiai. Nenaudoti spec. tirpiklių, karštos temperatūros tiek valymo, tiek džiovinimo metu, vengti trinties. Visų šių veiksmų pasėkoje jis gali būti lengvai pažeistas. Dėmės audiniuose iš poliesterio pluošto valosi gerai, jei tai yra atliekama laiku, t.y. neleidžiama dėmėms įsisenėti.

5.4. Gaminiuose esančios **odos detalės** reikalauja ypatingo dėmesio. Svarbu žinoti, jog valoma oda dažo/leidžia spalvą. Būtina atkreipti dėmesį į tai, ar šalia odinės detalės esančios audinio spalva skiriasi nuo pastarosios spalvos. Jei skiriasi ir audinio spalva yra šviesesnė, tikėtina jog valymo metu gali audinys nusidažyti. Naudojant spec. tirpiklius gali intensyviau blukti odos spalva.. Valant vandeniu odos detalės gali kietėti.

5.6. **Medvilniniai audiniai** lengvai sugeria įvairias dėmes. Tamsiai dažyti medvilniniai audiniai valomi dažnai blunka, ten kur audinys išdėvėtas neišsilygina. Baltos spalvos medvilnės valymui galima naudoti chloro baliklius, tačiau reikia atkreipti dėmesį į sudėtį, siekiant išsiaiškinti ar audinio pluoštas sudėtyje neturi kitų medžiagų, kurios valant balikliu gali įgyti gelsvą atspalvį.

5.7. **Linas** kaip ir kiti natūralūs audiniai gali blukti. Tamsaus lininio audinio gaminius patartina valyti naudojant cheminį valymo būdą. Šviesaus audinio (baltus) gaminius rekomenduojama skalbti.

5.8. Cheminiu būdu valomi **vilnoniai audiniai** neturi galimybės susitraukti. Tai labai svarbu siekiant suteikti aukštos kokybės paslaugą. Vilnioniuose audiniuose dėmės valosi ypatingai sunkiai, ypač natūralūs pigmentai. Suspausto oro srovė taip pat neigiamai veikia vilnonio audinio paviršių, jis gali lengvai susivelti. Taigi valyti reikia itin atsargiai.

5.9. Prieš valant blizgius audinius būtina patikrinti ar jis nedažo ir įsitikinti, jog blizgutis užpurkštas ir užfiksuotas kokybiškai. Priešingu atveju valant tokio tipo audinius blizgi audinio dalis gali nukristi.

5.10. Etiketės, transferai, tapyba ant audinių, odos bei kitokio pobūdžio puošybos elementai turi būti patikrinti prieš valymą, siekiant įsitikinti jog jie neblunka, nelimpa, nesilydo veikiami tirpiklių, nėra grėsmės dėl jų atsiklijavimo ir kitų rizikos veiksnių.

4 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ TIKSLINIS DĖMIŲ VALYMAS**4.1. Darbų saugos instrukcijos****CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ NAUDOJIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA****I. BENDROJI DALIS**

1. Tekstilės gaminių cheminio valymo, skalbyklos darbuotojas su cheminėmis medžiagomis (valikliais, balikliais, skalbimo ir valymo priemonėmis) gali dirbti ne jaunesni kaip 18 metų, išklauses specialų mokymo kursą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių paskirtimi, konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, pasitikrinęs sveikatą, turintis sveikatos žinių pažymėjimą, patvirtinantį įgytas žinias sveikatos ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais, ir instruktuojas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose):

- 1.1. darbuotojų saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją;
- 1.2. pirmosios medicininės pagalbos suteikimo instrukciją;
- 1.3. darbuotojos saugos ir sveikatos instrukciją pagal darbo vietą;
- 1.4. neelektrotechninio personalo darbuotojo saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.5. bendrąją priešgaisrinės saugos instrukciją;
- 1.6. priešgaisrinės saugos darbo vietos instrukciją;
- 1.7. darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planą.

2. Periodiškai dirbantysis su cheminėmis medžiagomis, instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Darbuotojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Darbuotojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.2. esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei;

6.4. darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

7. Asmens darbo higiena:

- 7.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 7.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 7.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 7.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 7.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

8. Darbuotojas privalo:

- 8.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 8.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

9. Darbuotojas turi teisę:

9.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

9.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

9.3. susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais ir reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo;

9.4. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

10. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

11. Darbuotojas turi žinoti:

11.1. patalpų, darbo vietos planą;

11.2. cheminių medžiagų fizikine ir chemine charakteristiką ir savybes;

11.3. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

12. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

12.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimai, ir/ar net klinikinė mirtis;

12.2. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) - neigiamas poveikis organizmui galimos alerginės ir profesinės ligos. Jeigu dulkių kiekis ore viršija leistiną normą ir dulketumo negalima sumažinti reikia, dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;

12.3. naudojamų cheminių medžiagų, garų(patekimas ant odos, į akis, kvėpavimo takus) poveikis - galimi akių gleivinės nudegimai, neigiamas poveikis kvėpavimo takams: dirbti reikia veikiant ištraukiamajai ventiliacijai, jei šių priemonių nepakanka ar jų dėl objektyvių aplinkybių nėra, reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius;

12.4. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi;

12.5. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

12.6. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;

12.7. fizinė perkrova, galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įtenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviems, būtina naudotis kėlimo įrenginiais;

12.8. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

12.9. darbo vietos ir praėjimo kelių užvertimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais.

13. Darbdavys įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. galvai ir akims apsaugoti;

13.2. kvėpavimo takams apsaugoti;

13.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.4. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.5. apsauginiais darbo drabužiais.

14. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

15. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbyklos skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

16. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

17. Cheminėje valykloje turi būti įrengti du įėjimai: gaminiams priimti ir išduoti bei darbuotojams.

18. Cheminių valyklų grindys, sienos, lubos turi būti padengtos nelaidžia vandeniui, atsparia naudojamoms valymo, plovimo ir dezinfekcijos priemonėms danga.

19. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų, neutralizuojančių cheminio valymo priemones.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. Darbdavys esant reikalui turi teisę išduoti darbuotojui daugiau apsaugos priemonių.

21. Darbuotojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti, tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, netvarkingais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

24. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neažkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai, patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

25. Apžiūrėti darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar jie įžeminti ir uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

26. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

27. Patikrinti ar tvarkingi darbo įrankiai ir priemonės, mašinos ir kiti technologiniai įrenginiai.

28. Susireguliuoti darbo vietos apšvietimą. Jeigu bendras apšvietimas nepakankamas, naudoti vietinį apšvietimą: nešiojamas lempas su apsauginiu tinkleliu ir kabliuku, kurių įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Tvirtinti 220V įtampos apšvietimą prie stelažų draudžiama.

29. Visos skalbyklose naudojamos skalbimo, balinimo, minkštinimo, standinimo priemonės, cheminės valyklose naudojamos cheminės medžiagos ir preparatai, turi atitikti teisės aktuotuose nustatytus saugos ir sveikatos reikalavimus, turėti saugos duomenų lapus. Susipažinti su juose keliamais reikalavimais, nurodytomis laikymo naudojimo, saugos priemonėmis.

30. Susipažinti su gautomis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai etiketės su nurodytu medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

31. Dezinfekcijos priemonės (biocidai) turi būti registruotos teisės akto nustata tvarka.

32. Dazinfekcijos priemonių (biocidų) apskaita turi būti vykdoma teisės akto nustatyta tvarka.

33. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

34. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.

35. Susipažinti su gautų medžiagų galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis - fizinėmis savybėmis.

36. Naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis, įsitikinti stalų ir stovų stabilumu.

37. Taros atidarymui paruošti tam tikslui skirtus įrankius: plaktuką, reples ir pan. Atliekant šiuos darbus reikia užsimauti pirštines.

38. Įsitikinti, ar veikia patalpos ventiliacinė sistema. Vėdinimo sistema turi būti įrengta taip, kad ji automatiškai įsijungtų prasidėjus technologiniam procesui.

39. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

40. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

41. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

42. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

43. Dirbti su preparatais leidžiama ne ilgiau kaip 6 valandas, o naudojant labai toksiškus ir toksiškus preparatus 4 valandas per dieną.

44. Dirbant su cheminiais preparatais, būtina dėvėti asmenines apsaugos priemones.

45. Cheminės medžiagos priimamos kartu su saugos duomenų lapu. Saugos duomenų lapai, susegti į aplanką, laikomi metalinėje nerakinamoje spintelėje, pakabintoje prie pagrindinių lauko durų.

46. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti registruojami.

46. Kraunant preparatus, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtymo. Atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais. Preparatams išsiliejus ar išsibarsčius, imtis skubių priemonių jiems surinkti ir nukenksminti.

47. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.

48. Darbuotojui draudžiama:

48.1. laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

48.2. patalpoje palikti išlietus ar išbarstytus preparatus;

48.3. darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

48.4. naudoti nukenksmintą preparatų tarą kitiems tikslams;

48.5. darbo vietoje būti pašaliniams asmenims;

- 48.6. ragauti, uostyti cheminius preparatus.
49. Dėmių valymo darbo vietose turi būti papildomas vietinis apšvietimas.
50. Valant dėmes naudotis cheminių medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
51. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.
52. Draudžiama chemines medžiagas ragauti, uostyti.
53. Draudžiama švarius gaminius pakuoti į neperforuotą plėvelę.
54. Išvalyti drabužiai kabinami ant pakabų, kiti gaminiai laikomi švarių gaminių patalpoje.
55. Iš išvalytų gaminių neturi skliti cheminių medžiagų kvapas.
56. Pagrindinis patalpų valymas turi būti atliekamas vieną kartą per savaitę: šepečiu, oro srove nuvalomos sienos, grindys, durys, išvalomi agregatai, nuvalomi visi paviršiai.
57. Cheminės valyklos įrenginiai, inventorių turi būti valomi kasdien.
58. Cheminių valyklų langus būtina valyti ne rečiau kaip 2 kartus per metus.
59. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešanio krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
 - 59.1. vyrams - iki 30 kg;
 - 59.2. moterims - iki 10 kg.
60. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:
 - 60.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 60.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 60.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
 - 60.4. nedirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;
 - 60.5. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir elektros įrenginių metalinių dalių, kad esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
 - 60.6. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį tuoj pat išjungti;
 - 60.7. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;
 - 60.8. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.
61. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.
62. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

71. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

72. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai. Darbo su preparatais vietose būtinai turi būti pirmosios pagalbos vaistinė.

73. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

74. Nepriklausomai nuo preparato rūšies ir apsinuodijimo laipsnio, nukentėjusį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai labai sutepti preparatais.

75. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

76. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės galima šildyti šildyklėmis.

77. Į patalpą, kurioje yra cheminių medžiagų garų įeiti be dujokaukės draudžiama. Avarinis darbas tokioje patalpoje leidžiamas, dalyvaujant ne mažiau 2 žmonėms.

78. Apsinuodijus cheminių medžiagų garais, nukentėjęs turi būti išvestas į gryną orą arba į patalpą su grynu oru. Esant reikalui nedelsiant daryti dirbtinį kvėpavimą. Atlaisvinti rūbus trukdančius kvėpavimui. Jei nukentėjus dusina, ima kosulys, tai transportuoti nutekėjusį galima tik horizontalioje padėtyje.

79. Nepriklausomai nuo nukentėjusio sveikatos būklės, jis turi būti nukreiptas pas gydytoją.

80. Patekus cheminėms medžiagoms į akis, jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

81. Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių sugadinimui, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

82. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

82.1. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

82.3. pajutus svylančių laidų kvapą;

- 8.4. neįprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;
- 82.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui;
- 83. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:
- 83.1. apžiūrėti pažeistą zoną;
- 83.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
- 83.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.
- 84. Kilus gaisrui:
- 84.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;
- 84.2. evakuoti žmones;
- 84.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;
- 84.4. informuoti tiesioginį vadovą.
- 85. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:
- 85.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;
- 85.2. suteikti pirmąją pagalbą;
- 85.3. informuoti tiesioginį vadovą;
- 85.4. darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.
- 85.5. reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.
- 86. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.
- 87. Esant ypatingam avariniam atvejui, evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.
- 88. Įvykus įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesusidarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 89. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.
- 90. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.
- 91. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.
- 92. Rankas nusiplauti su muilu ir vandeniu.

93. Rankų ir drabužių valymui nenaudoti skiediklių ir degių medžiagų (acetono, benzino ir kt.).

94. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus

SAUSO CHEMINIO VALYMO MAŠINOS NAUDOJIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Tekstilės gaminių cheminio valymo, skalbyklos darbuotojas su cheminėmis medžiagomis (valikliais, balikliais, skalbimo ir valymo priemonėmis) gali dirbti ne jaunesni kaip 18 metų, išklauseęs specialų mokymo kursą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių paskirtimi, konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, patikrinęs sveikatą. Turintis sveikatos žinių pažymėjimą, patvirtinantį įgytas žinias sveikatos ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais, ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose):

- 1.1. Darbuotojų saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją;
- 1.2. Pirmosios medicininės pagalbos suteikimo instrukciją;
- 1.3. Darbuotojos saugos ir sveikatos instrukciją pagal darbo vietą;
- 1.4. Neelektrotechninio personalo darbuotojo saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.5. Bendrąją priešgaisrinės saugos instrukciją;
- 1.6. Priešgaisrinės saugos darbo vietos instrukciją;
- 1.7. Darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planą.

2. Periodiškai dirbantysis su cheminėmis medžiagomis, instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Darbuotojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. Pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. Patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. Darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sproginimas;

3.4. Pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. Darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. Darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. Ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėti;

4.3. Švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Darbuotojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

6.1. Darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;

6.2. Esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;

6.3. Darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei;

6.4. Darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

7. Asmens darbo higiena:

7.1. Darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;

7.2. Nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

7.3. Prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;

7.4. Eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;

7.5. Nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

8. Darbuotojas privalo:

8.1 vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;

8.2. Vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

9. Darbuotojas turi teisę:

9.1. Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

9.2. Sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

9.3. Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais ir reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo;

9.4. Atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

10. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

11. Darbuotojas turi žinoti:

11.1. Patalpų, darbo vietos planą;

11.2. Cheminių medžiagų fizikine ir chemine charakteristiką ir savybes;

11.3. Pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

12. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

12.1. Elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srovė (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimai, ir/ar net klinikinė mirtis;

12.2. Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) - neigiamas poveikis organizmui galimos alerginės ir profesinės ligos. Jeigu dulkių kiekis ore viršija leistiną normą ir dulkėtumo negalima sumažinti reikia, dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;

12.3. Naudojamų cheminių medžiagų, garų (pateikimas ant odos, į akis, kvėpavimo takus) poveikis - galimi akių gleivinės nudegimai, neigiamas poveikis kvėpavimo takams: dirbti reikia veikiant ištraukiamajai ventiliacijai, jei šių priemonių nepakanka ar jų dėl objektyvių aplinkybių nėra, reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius;

12.4. Krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi;

12.5. Nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

12.6. Paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;

12.7. Fizinė perkrova, galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įtenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviems, būtina naudotis kėlimo įrenginiais;

12.8. Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) Darbo vietoje;

12.9. Darbo vietos ir praėjimo kelių užvertimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais.

13. Darbdavys įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. Galvai ir akims apsaugoti;

13.2. Kvėpavimo takams apsaugoti;

13.3. Rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.4. Kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.5. Apsauginiais darbo drabužiais.

14. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

15. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbyklos skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

16. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

17. Cheminėje valykloje turi būti įrengti du įėjimai: gaminiams priimti ir išduoti bei darbuotojams.

18. Cheminių valyklų grindys, sienos, lubos turi būti padengtos nelaidžia vandeniui, atsparia naudojamoms valymo, plovimo ir dezinfekcijos priemonėms danga.

19. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų, neutralizuojančių cheminio valymo priemones.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. Apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. Darbdavys esant reikalui turi teisę išduoti darbuotojui daugiau apsaugos priemonių.

21. Darbuotojas privalo:

21.1. Dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.2. Rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. Įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti, tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, netvarkingais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

24. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neažkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai, patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

25. Apžiūrėti darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar jie įžeminti ir uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

26. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

27. Patikrinti ar tvarkingi darbo įrankiai ir priemonės, mašinos ir kiti technologiniai įrenginiai.

28. Sasireguliuoti darbo vietos apšvietimą. Jeigu bendras apšvietimas nepakankamas, naudoti vietinį apšvietimą: nešiojamas lempas su apsauginiu tinkleliu ir kabliuku, kurių įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Tvirtinti 220V įtampos apšvietimą prie stelažų draudžiama.

28. Visos skalbyklose naudojamos skalbimo, balinimo, minkštinimo, standinimo priemonės, cheminės valyklose naudojamos cheminės medžiagos ir preparatai, turi atitikti teisės aktuotuose nustatytus saugos ir sveikatos reikalavimus, turėti saugos duomenų lapus. Susipažinti su juose keliamais reikalavimais, nurodytomis laikymo naudojimo, saugos priemonėmis.

30. Susipažinti su gautomis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai etiketės su nurodytu medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

31. Dezinfekcijos priemonės (biocidai) turi būti registruotos teisės akto nustata tvarka.

32. Dezinfekcijos priemonių (biocidų) apskaita turi būti vykdoma teisės akto nustatyta tvarka.

33. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

34. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.

35. Susipažinti su gautų medžiagų galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis - fizinėmis savybėmis.

36. Naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis, įsitikinti stalų ir stovų stabilumu.

37. Taros atidarymui paruošti tam tikslui skirtus įrankius: plaktuką, reples ir pan. Atliekant šiuos darbus reikia užsimauti pirštines.

38. Įsitikinti, ar veikia patalpos ventiliacinė sistema. Vėdinimo sistema turi būti įrengta taip, kad ji automatiškai įsijungtų prasidėjus technologiniam procesui.

39. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

40. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

41. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

42. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

43. Dirbti su preparatais leidžiama ne ilgiau kaip 6 valandas, o naudojant labai toksiškus ir toksiškus preparatus 4 valandas per dieną.

44. Dirbant su cheminiais preparatais, būtina dėvėti asmenines apsaugos priemones.

45. Cheminės medžiagos priimamos kartu su saugos duomenų lapu. Saugos duomenų lapai, susegti į aplanką, laikomi metalinėje nerakinamoje spintelėje, pakabintoje prie pagrindinių lauko durų.

46. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti registruojami.

46. Kraunant preparatus, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtimo. Atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais. Preparatams išsiliejus ar išsibarsčius, imtis skubių priemonių jiems surinkti ir nukenksminti.

47. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.

48. Darbuotojui draudžiama:

48.1. Laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

48.2. Patalpoje palikti išlietus ar išbarstytus preparatus;

48.3. Darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

48.4. Naudoti nukenksmintą preparatų tarą kitiems tikslams;

48.5. Darbo vietoje būti pašaliniams asmenims;

48.6. Ragauti, uostyti cheminius preparatus.

49. Dėmių valymo darbo vietose turi būti papildomas vietinis apšvietimas.

50. Valant dėmes naudotis cheminių medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

51. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.

52. Draudžiama chemines medžiagas ragauti, uostyti.

53. Draudžiama švarius gaminius pakuoti į neperforuotą plėvelę.

54. Išvalyti drabužiai kabinami ant pakabų, kiti gaminiai laikomi švarių gaminių patalpoje.

55. Iš išvalytų gaminių neturi sklisti cheminių medžiagų kvapas.

56. Pagrindinis patalpų valymas turi būti atliekamas vieną kartą per savaitę: šepečiu, oro srove nuvalomos sienos, grindys, durys, išvalomi agregatai, nuvalomi visi paviršiai.

57. Cheminės valyklos įrenginiai, inventorių turi būti valomi kasdien.

58. Cheminių valyklų langus būtina valyti ne rečiau kaip 2 kartus per metus.

59. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešanio krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

59.1. Vyrams - iki 30 kg;

59.2. Moterims - iki 10 kg.

60. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:

60.1. Neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

60.2. Nedarbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

60.3. Nedarbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;

68.3. Dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;

68.4. Nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir elektros įrenginių metalinių dalių, kad esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

68.5. Panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį tuoj pat išjungti;

68.7. Nedarbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;

68.8. Neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.

69. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.

70. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

71. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

72. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai. Darbo su preparatais vietose būtinai turi būti pirmosios pagalbos vaistinė.

73. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

74. Nepriklausomai nuo preparato rūšies ir apsinuodijimo laipsnio, nukentėjusį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai labai sutepti preparatais.

75. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

76. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės galima šildyti šildyklėmis.

77. Į patalpą, kurioje yra cheminių medžiagų garų įeiti be dujokaukės draudžiama. Avarinis darbas tokioje patalpoje leidžiamas, dalyvaujant ne mažiau 2 žmonėms.

78. Apsinuodijus cheminių medžiagų garais, nukentėjęs turi būti išvestas į gryną orą arba į patalpą su grynu oru. Esant reikalui nedelsiant daryti dirbtinį kvėpavimą, Atlaisvinti rūbus trukdančius kvėpavimui. Jei nukentėjęs dusina, ima kosulys, tai transportuoti nutekėjusį galima tik Horizontalioje padėtyje.

79. Nepriklausomai nuo nukentėjusio sveikatos būklės, jis turi būti nukreiptas pas gydytoją.

80. Patekus cheminėms medžiagoms į akis, jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

81. Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių sugadinimui, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

82. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

82.1. Pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. Sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

82.3. Pajutus svylančių laidų kvapą;

82.4. Nejprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;

82.5. Nutrūkus elektros energijos tiekimui;

83. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

83.1. Apžiūrėti pažeistą zoną;

83.2. Elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

83.3. Prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

84. Kilus gaisrui:

84.1. Iškviesti ugniagesius gelbėtojus;

84.2. Evakuoti žmones;

84.3. Gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

84.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

85. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

85.1. Nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

85.2. Suteikti pirmąją pagalbą;

85.3. Informuoti tiesioginį vadovą;

85.4. Darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

85.5. Reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

86. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

87. Esant ypatingam avariniam atvejui, evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

88. Įvykus įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesusidarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

89. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.

90. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.

91. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.

92. Rankas nusiplauti su muilu ir vandeniu.

93. Rankų ir drabužių valymui nenaudoti skiediklių ir degių medžiagų (acetono, benzino ir kt.).

94. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

4.2. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė

12 lentelė. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Tikslinis dėmių valymas
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Specialūs valikliai 1. Blodex – baltyminėms dėmėms; 2. Tanex – taninams, vaisiams daržovėms, kavai 3. Lacex – dažams, riebalams, vaškui 4. Medex – vaistams, natūraliems dažams 5. Ferex – rūdims ir metalo (oksidacijos) dėmėms.
Naudojama įranga	Dėmių išėmimo stalas
Technologinė seka	Didžioji dalis dėmių pagal savo sudėtį yra nevienalytės. Jos susideda iš keleto veikliųjų medžiagų ir joms išvalyti naudojami iškart keli spec. valikliai. Pvz. kavos dėmė- gali savyje turėti ne tik taninų bei spalvos pigmentų (kava), bet ir riebalų, baltymų (pienas, grietinėlė) ar cukraus. Taip yra ir su daugeliu padažų – jų sudėtyje gali būti ir kraujo, ir natūralių pigmentų bei riebalų; daugeliu atveju yra nežinoma, kokie dažai naudojami maisto produktų gamyboje, kokia yra tepalo, dažų sudėtis. Taigi valant dėmes reikia būti išradingiems. Dėmių valymui yra naudojamas specialus technologinis įrengimas- dėmių išėmimo stalas, kuris turi šias pagrindines priemones: aukšto slėgio vandens, oro srauto, tirpikli ir garų padavimą. Pirmas žingsnis valant dėmes – tai panaudoti paprasčiausius tirpiklį – vandenį. Įsitikinus jog nekelia grėsmės audiniui, dėmių valymui galima naudoti ir karštus garus, kurie dar aktyviau naikina vandenyje tirpias dėmes. Šiame procese yra naudojama suspausto oro srovė, kuri išvalo spec. valiklį ir dėmės likučius. Suspausto oro srovę reikia naudoti atsargiai, siekiant jog dėmė neišplistų ir srovė nepažeistų audinio. Tai ypač aktualu valant plonus bei blizgius audinius. Per daug intensyvus suspausto oro naudojimas retina audinį. Audinio vieta, kurioje buvo valoma dėmė džiovinama saugiu atstumu, pradedant nuo kraštų į dėmės vidurį, siekiant jog neišplistų dėmė ir vandens ratilas. Daugeliu atveju dėmės yra valomos prieš cheminio valymo procesą ar

skalbimą. Tai palengvina dėmių valymą, jos yra lengviau pastebimos ir paprasčiau nustatyti jų pobūdį. Atskirais atvejais dėmės yra apdorojamos ir po bendrojo valymo proceso. Šiose situacijose labai svarbu nepalikti nubėgimo dėmių – gerai išskalauti spec. tirpiklius bei operatyviai džiovinti, kad neliktų ir vandens ratilų. Vandens ratilus naikiname tuo pačiu vandeniu. Keisdami atstumą tarp įrenginio ir audinio, siekiame optimalaus valymo rezultato. Vandens nubėgimų naikinimui gali būti naudojami vandens garai. Juos naudoti būtina pasirenkant saugų atstumą iki audinio, taip siekiant išvengti purslų dėmių ir ir vengiant audinio pažeidimų nuo karščio. Naudojant garus svarbu, jog ant audinio nepatektų kondensacinių lašų – dėl šios priežasties garų pistoletą tiek pučiant garus tiek orą pirmiausia nukreipiame žemyn, kad įsitikintume jog yra pučiami tik vandens garai. Jeigu dėmė yra intensyvi, valymo procedūra gali būti kartojama keletą kartų. Svarbu atidžiai stebėti ar pakartotinis dėmės valymas nepažeidžia audinio struktūros ir spalvos. Vandenyje tirpios dėmės. Tai dažniausiai cukraus ar krakmolo turinčios dėmės, o taip pat paviršinės purvo dėmės, baltyminės dėmės (kraujas, prakaitas, šlapimas), dažai pagaminti vandens pagrindu (akvarelė, guašas). Gaminiai, kurie yra tiesiog skalbiami, prieš tai yra įtrinami spec. plovikliu, kuris išvalo purvo, prakaito, dažų, kraujo, šlapimo dėmes. Tepalo dėmėms valyti vandenyje yra naudojamas Triplex energy koncentruotas ploviklis, kuris skaido riebalinio pagrindo dėmes. Tais atvejais, kai dėmės yra labai koncentruotos ar įsisenėję, jų valymui reikalingas ilgesnis laiko periodas, skirtas gaminio mirkimui ar intensyviame mechaniniame trynimui. Rašalo, natūralių dažų (žolės, vyno, arbatos, kavos, kakavos, uogų, vaisių, makiažo) ir sintetinių dažų (tušinukai, flomasteriai, batų tepalas, markeriai), riebalų dėmėms valyti kartu su vandeniu yra naudojami spec. tirpikliai.

Spec tirpikliai naudojami dėmių valymui ant dėmių išėmimo stalo prieš ir po bendrojo valymo.

Kad įsitikintume jog dėmės tikrai išsivalė, aiškias dėmes (kurios matos ne šešėliais, turi aiškius kontūrus) visuomet geriau išvalyti prieš bendrąjį valymą naudojant spec. tirpiklius ant dėmių išėmimo stalo. Prieš valant spec. tirpikliais privalome įsitikinti, jog mums nepadės tik vanduo bei

patikrinti ar gerai užfiksuota gaminio spalva ir koncentruotos valymo priemonės neišblukins audinio. Tikriname spalvos fiksaciją mažiau pastebimoje vietoje ant vidinės siūlės, vidines kišenės pusės ar pan. Mes naudojame 3 skirtingų gamintojų spec. tirpiklių rinkinius.

Bufa kompanijos produktai/ valikliai. Detaprofi rinkinį sudaro Blodex, Tanex, Lacex, Medex, Ferex ir Detasolv. Bufa produktai gali būti naudojami ir prieš skalbimo procesą, tiesiog įtrynus dėmes reikalingu valikliu. Šiuo atveju skalbimą reikia pradėti ne vėliau kaip per 15 min.

Biar kompanijos produktai/ valikliai B; C: G; R; F3 ir **Seitz kompanijos produktai** Purasol, Quickol, Lacol Frankosol, Cavesol, Blutol, Colorsol sudaryti iš panašias dėmių grupes valančių produktų, tačiau atskirais atvejais esant skirtingoms dėmėms, skirtingiems audiniams jų poveikis valant dėmes gali būti nevienodas. Baltymo turinčias dėmes – kraują, prakaitą, šlapimą, maistines dėmes, vaistus, pieną- valo Blutol, G ir Blodex. Taninų turinčias dėmes – vyno, uogų, vaisių, daržovių, žolės, arbatos, kavos dėmes valo Cavesol, R ir Tanex. Natūralių dažų, pigmentų – augalų, kosmetikos, vaistų, maistines dėmes valo Colorsol ir MedexDirbtinių dažų dėmės (įvairūs rašikliai, dažai) valo Purasol (išpučiama tik oru arba nuplaunama P), Lacol. Quickol, B, C, Lacex, DetasolvKietas sintetinės dėmės (nagų lakas, klijai) valo Detasolv, Lacol, PurasolKietas natūralios kilmės dėmės (krakmolos, cukrus, baltyminių dėmių kraštai) – Frankosol. Rudžių, gelsvas, nublukusias dėmes gali padėti išvalyti Ferex ir F3 (Ferex saugesnis, švelnesnis). Šiuos valiklius galima naudoti tik įsitikinus, jos valymo proceso metu nebus pažeista audinio spalva. Riebalų dėmės, vašką, tepalus, degutą padeda valyti B, C, Quickol, Lacex (stipresnis). Neretai siekiant sustiprinti spec. valiklių poveikį dėmės valymui, jis gali būti paliktas ilgesniam laikui (2-3 min), o po to išplautas vandeniu ar garais. Visus spec. valiklius būtina gerai išplauti iš audinio prieš naudojant kitą valiklį. Siekiant sustiprinti poveikį valomai dėmei, kartu gali būti naudojami šie valikliai Frankosol + Cavesol+Colorsol. Tai dažniausia daroma valant augalinės kilmės pigmentų turinčias dėmes. Negalima maišyti baltymus ir taninus valančių valiklių, nes vieni kitus neutralizuos.

Kaip jau ir minėta Bufa detaprofi rinkinys gali būti naudojamas įtrynimui

	iškart prieš gaminių valymą vandenyje, tačiau negali būti paliktas ant audinio ilgiau nei 15 min. 1. Blodex – baltyminėms dėmėms; 2. Tanex – taninams, vaisiams daržovėms, kava; 3. Lacex – dažams, riebalams, vaškui 4. Medex – vaistams, natūraliems dažams 5. Ferex – rūdims ir metalo (oksidacijos) dėmėms. 6. Detasolv negali būti naudojamas neišplaunant ir neišdžiovinant ant dėmių išėmimo stalo. Ecocab Stainex rinkinys naudojamas prieš skalbiant, negali būti ant audinio ilgiau nei 10 min iki skalbimo pradžios: 1. Stain Žalias – nuo kraujo prakaito ir kitų baltyminių dėmių; 2. Stain Mėlynas – nuo dažų; 3. Stain geltonas – nuo taukų, padažų; 4. Stain raudonas – nuo rudžių, oksidacijos dėmių. Papildomai naudojami spec tirpikliai skalbimui: 1. Triplex energy plus- tepalinėms, riebalinėms dėmėms; 2. Toglisudore ir V7 DRY- prakaito dėmėms valyti; 3. Viva Odosorb- blogam kvapui naikinti. Neišsivalančios dėmės Statistika skelbia, jog 10 % dėmių tiesiog neišsivalo. Taigi teisingai panaudojus technologines priemones didžiąją dalį dėmių mes galime išvalyti. Svarbu neužtvirtinti dėmės – nenuskalbti, neuždžiovinoti, neužlyginti. Valant dėmes yra svarbūs šie veiksmai: trynimas, aktyvavimas garais, ilgesnis tirpikli ar kitos valymo priemonės naudojimo laikas. Visuomet yra svarbu atsižvelgti į audinio specifiką. Valant kelis sluoksnius turintį audinį svarbu užtikrinti, kad dėmė neišplis, nepereis į kitus audinio sluoksnius. Siekiant to išvengti būtina audinį išsluoksniuoti arba naudoti sugeriantį tamponą (papildomo šviesaus audinio gerai drėgmę geriantis gabalėlis) po valoma vieta, kad dėmė ir išplaunami tirpikliai susigertų į jį. Sunkiai išsivalančios dėmės: įsisenėję dėmės, nuskalbtos dėmės, kurios yra netirpios cheminio valymo procese naudojamame tirpiklyje. Neišsivalančios dėmės: greitai džiūstantys klėjai; nagų lakas; statybinės, montažinės putos; akriliniai dažai; aliejiniai dažai, įsisenėję pelėsio bei rudžių dėmės, kurios tiesiogiai pažeidžia
--	---

audinį, įvairiausi kvapai (prakaito, kvėpalų, degėsio, senienos...) taip pat sunkiai panaikinami net naudojant papildomas kvapo bakterijas naikinančias priemones.

Dėmių, esančių skirtinguose audiniuose valymo specifika

Šilkas yra prabangus, lepus, nepritaikytas naudoti kiekvieną dieną audinys. Jis dažniausiai valomas cheminio valymo būdu. Kadangi šilkų praskaičiuojama apie 300 rūšių, bendros taisyklės valant šios rūšies audinį nėra. Dažnai tenka vadovautis tiesiog gamintojo pateiktomis instrukcijomis. Šilkas pasižymi tuo, jog greitai glamžosi, atsiranda defektai trinties, prakaitavimo bei glamžymosi (pažastys, tarpkojis, nugara, liemens linija, kaklaraiščio mazgas) vietose. Neretai šilkai yra dažyti silpnos fiksacijos dažais ir dėl šios priežasties gali blukti valant ir vandeniui, ir kitu tirpikliu būtinai tikrinti ar neblunka spalva. Šilkas yra jautrus suspausto oro srovei, dėl šios priežasties suspaustą orą reikia naudoti labai atsargiai tik pasirinkus saugų atstumą.

Dėmių, esančių **aksominiuose** audiniuose valymui negalima naudoti vandens. Ypatingai jei šių audinių sudėtyje yra šilko. Tokio tipo audiniai ir juose esančios dėmės valomos tik cheminio valymo būdu. Atskirais atvejais dėmių valymui gali būti naudojami garai. Audinius, kurių gamybai yra naudojamas **acetatas** arba **tricetatas** valyti reikia itin atsargiai. Spec. valikliai, ypač turintys skiediklio savybių gali išlydyti audinį. Audinį tai pat gali lengvai pažeisti suspausto oro srovė ir garas. Ant dėmių išėmimo stalo valyti reikia itin atsargiai.

Sintetiniai audiniai pagal savo sudėtį gali būti įvairių rūšių. Klijuoti audiniai (striukės) – gali atsisluoksnuoti nuo garų bei tirpiklių. Valyti atsargiai, kad neprarastų savo gerų atsparumo vandeniui savybių. Poliuretanai – tai medžiaga kurios patvirtintas galiojimo laikas 2 metai. Niekas nežino kiek laiko ji bus stovėjusi rietime prieš pasiuvant gaminį. Taigi su ja reikia elgtis ypač apdairiai, nenaudoti spec. valiklių, karštos temperatūros tiek valymo, tiek džiovavimo metu, vengti trinties. Visų šių veiksmų pasėkoje jis gali būti lengvai pažeistas. Dėmės audiniuose iš poliesterio pluošto valosi gerai, jei tai yra atliekama laiku, t.y. neleidžiama dėmėms įsisenėti.

Medvilniniai audiniai lengvai sugeria įvairias dėmes. Tamsiai dažyti

	medvilniniai audiniai valomi dažnai blunka, ten kur audinys išdėvėtas neišsilygina. Baltos spalvos medvilnės valymui galima naudoti chloro baliklius, tačiau reikia atkreipti dėmesį į sudėtį, siekiant išsiaiškinti ar audinio pluoštas sudėtyje neturi kitų medžiagų, kurios valant balikliu gali įgyti gelsvą atspalvį. Linas kaip ir kiti natūralūs audiniai gali blukti. Tamsaus lininio audinio gaminius patartina valyti naudojant cheminį valymo būdą. Šviesaus audinio (baltus) gaminius atskirais atvejais galima skalbti.
Saugaus darbo reikalavimai	Valant dėms privaloma naudoti apsauginius akinius, apsaugines pirštynes, apsauginę veido kaukę.

4.3. Firmos „ROTONDI“ dėmių valymo stalo aprašymas, nuotraukos

2 pav. „Rotondi“ firmos dėmių valymo stalas

Aprašymas:

- Pagamintas iš nerūdijančio plieno.
- Maitinimas 230/1/50-60

Dėmių valymo stalas **ROTONDI EC 76C**

- Nerūdijančio plieno stalas
- Nerūdijančio plieno mobili forma (Smulkiems)
- Vakuuminis nutraukimas 0,37KW - 0,5 HP
- Du dėmių valymo pistoletai su chemijos talpomis
- Papildoma oro – garo pistoletas
- Suspausto oro pajungimas
- Garo pajungimas
- El. įvadas 230/1/50-60

4.4. Dėmių valymo lentelė

24 lentelė. Dėmių valymo lentelė

DĖMIŲ TIPAS	ATPAŽINIMAS	VALYMAS
Kakavos dėmė	Raudonai rudos spalvos, juodais kraštais, šiek tiek standi	PRENETT, DEPRIT 1
Kramtomosios gumos dėmė	Guma lipni	PRENETT DEPRIT 4 DEPRIT 2
Klijų dėmė	Spalva dažniausiai balta iki pilkos, kartais gelsva, skaidri. Aštrus kontūras.	PRENETT B DEPRIT 1 PRENETT C DEPRIT 2 DEPRIT 4
Lūpų dažų dėmė	Rausvos juostelės.	PRENETT C DEPRIT 2 DEPRIT 6
Majonezo dėmė	Nuo baltos iki geltonos spalvos, kraštas šiek tiek lipnus.	PRENETT C DEPRIT 2
Pieno dėmė	Nuo baltos iki pilkos spalvos, tamsus kraštas.	PRENETT B DEPRIT 1
Nagų lako dėmė	Iš dalies blizga, kaip perlamutras. Sukietėjusi.	PRENETT C DEPRIT 4 DEPRIT 2 DEPRIT 6
Kvepalų dėmė	Šviesiai geltonai rudos spalvos. Specifinis kvapas.	PRENETT DEPRIT 3
Rūdžių, metalo dėmė	Nuo raudonos iki rudos spalvos. Miltelių tipo.	DEPRIT 5
Šokolado dėmė	Rudos spalvos, specifinis kvapas.	PRENETT DEPRIT 2 DEPRIT 3
Garstyčių dėmė	Geltonos spalvos, specifinis kvapas.	PRENETT DEPRIT 3
Išdeginta vieta	Nuo gelsvos iki rudos spalvos, specifinis degėsių kvapas.	Vandenilio peroksidas
Krakmolo dėmė	Nuo baltos iki pilkos spalvos, ryškių kontūrų, kaip subraižyta.	PRENETT DEPRIT 1

4.5. Valiklių saugos duomenų lapai

- CLIPK4 yra sauso valymo detergentas, optimizuotas naudoti SYSTEMK4 procese.
- CLIPK4 sudėtyje nėra VOC (Lakiųjų organinių junginių)
- CLIPK4 turi puikias valančiąsias savybes, audiniai lieka higieniški ir gaivūs
- Apsaugo nuo pilkėjimo ir suteikia valomiems audiniams neutralų kvapą
- Labai ekonomiškas; dėl aktyvių lelementų poveikio audiniui sumažinams distiliacijos poreikis
- Lengvas ir greitas lyginimas; geros antistatinės charakteristikos palengvina lyginimo procesą.
- CLIPK4 palengvina išvalytų audinių priežiūrą, sumažina pykavimasi bei vėlimąsi.
- Kadangi CLIPK4 yra mažai putojantis, jis nesudaro jokių rūpesčių distiliacijos metu.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda -skaidrus gintarinis skystis

Tankis 1,00 g/ml, 20°C

Klampumas 150-250 mPas 20°C

PH reikšmė 7,5-8,5

Užsidegimo taškas>100°C

Tirpumas- lengvai tirpsta SOLVONK4 Netirpta vandenyje

Šalčio poveikis 0°C kietėja; atšildžius iki +7°C skystas

Papildymas

Paprastai mes rekomenduojame 2-3 ml CLIPK4 litrai solvento, atitinkamai 0,6-0,9 % CLIPK4 nominaliam mašinos užkrovimo kiekiui dviejų ciklų procedūrai.

Dviejų valymo ciklų procedūra

(1 ciklo solventas į distiliavimą)

Dozavimas 2-am valymo ciklui – 60-90 ml CLIPK4 10kg mašinai

Vieno valymo ciklo procedūra

40 ml CLIPK4 dešimties kilogramų mašinai.

Dėmių apdirbimas

SYSTEMK4 procese mes rekomenduojame PRENETTK4 dėmių apdirbimui šepėčiu. Specifinių dėmių apdirbimui rekomenduojame DEPRIT grupę. Dėl detalesnės informacijos prašome žiūrėti produkto duomenų lapus.

Saugojimas ir naudojimas

Uždaroje taroje CLIPK4 galima saugoti 12 mėnesių. Produktas nebijo užšalimo.

Kad užtikrintumėte teisingą dozavimą, prieš vartojimą sušildykite CLIPK4 iki ne žemiau +15°C

Rekomendacijos

Yra rizika kad šie audiniai su neužfiksuotais dažais praras arba pakeis spalva: viskozė, šilkas, medvilnė, linas, mikropluoštas. Patikrinkite dažų atsparumą nematomoje vietoje. Jei abejojate, nenaudokite dėmių valiklio.

Charakteristikos

- PRENETK4 yra dėmių valiklis skirtas naudoti SYSTEMK4 procese
- PRENETK4 yra labai ekonomišką, puikiai pašalina nešvarumus nepažeisdamas audinio
- PRENETK4 buvo optimizuotas darbui su solventu ir kitais produktais SYSTEMK4 procese
- PRENETK4 yra bekvapis ir neturi lakiųjų organinių komponentų (VOC)
- PRENETK4 pilnai išsiskalauja SOLVONK4 solvente
- PRENETK4 yra skirtas dėmėms pašalinti nuo audinio SYSTEMK4 proceso metu.
- PRENETK4 galima naudoti neskiestą stipriai užterštų vietų padengimui šepėčiu.

Mes rekomenduojame padengti šepėčiu; surfakanto padengimas slėginio purškimo būdu yra nerekomenduojamas. Šviesių spalvų audinius ir audinius su rekomendacija „gentle dry“ cleaning process (P) ir (F) PRENETK4 turi būti

skiedžiamas su SOLVONK4 1:1.

Intensyvių spalvų audinius ypač audinius pagamintus iš šilko, viskozės, mikropluošto ar acetato, spalvų atsparumas turėtų būti bandomas užslėptoje, nematomoje vietoje; jei kyla

abejonių dėl spalvų atsparumo, geriau dėmių valiklio nenaudokite.

Rekomendacija

Specifinių dėmių pašalinimui, mes rekomenduojame DEPRIT dėmių išėmėjų grupę. Prieš vartodami perskaitykite produkto duomenų lapą. Norėdami užtikrinti solvento švarumą, mes rekomenduojame dažytus solventus ar

Cheminiai-fiziniai duomenys
Išvaizda -skaidrus bespalvis skystis

Tankis -0,92 g/ml, 20°C

Klampumas -60-90 mPas 20°C

Užsidegimo taškas >100°C

Tirpumas -lengvai tirpsta SOLVONK4 1:1 pilnai

Šalčio poveikis -0°C skaidrus ir stabilus <-5°C kietėja; atšildžius skaidrus

kitus dėmių valiklius turinčius žemą užsidegimo tašką pašalinti iš audinio suspaustu oru prieš dedant į mašiną.

Taipogi naudojant vandeninius dėmių

Charakteristikos

- VINOYK4 vandenį bei nešvarumus atstumiantis impregnatorius, skirtas naudoti cheminio valymo mašinose SYSTEMK4 procese. VINOYK4 skirtas naudoti uždaroje valymo mašinoje.
- Audinys apdirbtas VINOYK4 puikiai atstumia vandenį taip pat apsaugomas nuo dėmių.
- Audinys apdirbtas VINOYK4 tampa švelnesnis, glotnesnis.
- VINOYK4 yra ekonomiškąs, paliekantis mažai distiliavimo nuosėdų.
- VINOYK4 gali būti išpurškiamas tiek ant išvalytų ir išdžiovintų audinių tiek ant tik išgręžtų adinių, abu metodai duoda vienodą rezultatą.
- Išpurškite impregnatorių norėdami apsaugoti išorinius rūbus nuo dėmių bei padaryti juos mažiau laidžius vandeniui.

Saugumas

VINOYK4 galima naudoti tik uždarojevalymo mašinoje su automatine išpurškimo mašina. Išpurškinėti VINOYK4 ne uždarame įrenginyje draudžiama, kadangi fluorokarbono dervos, esančios VINOYK4 yra pavojingos jas įkvėpus.

Charakteristikos

- SOLVONK4 yra naujas, neturintis halogenų, solventas skirtas sausam valymui; solventas yra lengvai distiliuojamas mašinose su vakuumine distiliacija, garo slėgis yra sumažintas iki 3-3,5 bar, to pasekoje sumažėja energijos sąnaudos.
- SOLVONK4 yra netinkamas naudoti cheminio valymo mašinose naudojančiose Perchloretileną
- SOLVONK4 yra biologiškai suyrantis
- SOLVONK4 medžiagos sudėtis ir savybės nekinta net ir daugkartinių distiliavimo bei valymo ciklų metu.
- SOLVONK4 tirpinimo galia (Kauributanol reikšmė yra 75) artima Perchloretileno tirpinimo reikšmei (KB 90);
- SOLVONK4 labai veiksmingai tirpina riebalus bei aliejus.
- SOLVONK4 geriau nei tradiciniai solventai išsklaido pigmentus; tendencija pilkėti yra žema.

Naudojimas ir saugojimas

SOLVONK4 nebijo užšalimo.

Saugojimas pagal VbF A III. Talpos turi būti sandariai uždarytos po dozavimo.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda -skaidrus, bespalvis skystis.

Tankis -0,835 g/ml, 20°C

Užsidegimo taškas >62°C

Virimo taškas >180°C

Kauri butanol reikšmė 75

Tirpumas-netirpus vandenyje; vandens solvente iki 0,24%

5 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ CHEMINIS VALYMAS, FIRMOS „FIRBIMATIK“ CHEMINIO VALYMO MAŠINA, NAUDOJANT HIDROKARBONĄ

5.1. Darbų saugos instrukcijos

CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ NAUDOJIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Tekstilės gaminių cheminio valymo, skalbyklos darbuotojas su cheminėmis medžiagomis (valikliais, balikliais, skalbimo ir valymo priemonėmis) gali dirbti ne jaunesni kaip 18 metų, išklauses specialų mokymo kursą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių paskirtimi, konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, pasitikrinęs sveikatą, turintis sveikatos žinių pažymėjimą, patvirtinantį įgytas žinias sveikatos ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais, ir instruktuojamas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose):

- 1.1. darbuotojų saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją;
- 1.2. pirmosios medicininės pagalbos suteikimo instrukciją;
- 1.3. darbuotojos saugos ir sveikatos instrukciją pagal darbo vietą;
- 1.4. neelektrotechninio personalo darbuotojo saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.5. bendrąją priešgaisrinės saugos instrukciją;
- 1.6. priešgaisrinės saugos darbo vietos instrukciją;
- 1.7. darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planą.

2. Periodiškai dirbantysis su cheminėmis medžiagomis, instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Darbuotojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Darbuotojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.2. esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei;

6.4. darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

7. Asmens darbo higiena:

- 7.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 7.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 7.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 7.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 7.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

8. Darbuotojas privalo:

- 8.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 8.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

9. Darbuotojas turi teisę:

9.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

9.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

9.3. susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais ir reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo;

9.4. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

10. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

11. Darbuotojas turi žinoti:

11.1. patalpų, darbo vietos planą;

11.2. cheminių medžiagų fizikine ir chemine charakteristiką ir savybes;

11.3. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

12. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

12.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimai, ir/ar net klinikinė mirtis;

12.2. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) - neigiamas poveikis organizmui galimos alerginės ir profesinės ligos. Jeigu dulkių kiekis ore viršija leistiną normą ir dulkėtumo negalima sumažinti reikia, dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;

12.3. naudojamų cheminių medžiagų, garų(patekimas ant odos, į akis, kvėpavimo takus) poveikis - galimi akių gleivinės nudegimai, neigiamas poveikis kvėpavimo takams: dirbti reikia veikiant ištraukiamajai ventiliacijai, jei šių priemonių nepakanka ar jų dėl objektyvių aplinkybių nėra, reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius;

12.4. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi;

12.5. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

12.6. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;

12.7. fizinė perkrova, galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įtenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviems, būtina naudotis kėlimo įrenginiais;

12.8. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

12.9. darbo vietos ir praėjimo kelių užvertimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais.

13. Darbdavys įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. galvai ir akims apsaugoti;

13.2. kvėpavimo takams apsaugoti;

13.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.4. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.5. apsauginiais darbo drabužiais.

14. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

15. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbykles skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

16. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

17. Cheminėje valykloje turi būti įrengti du įėjimai: gaminiams priimti ir išduoti bei darbuotojams.

18. Cheminių valyklų grindys, sienos, lubos turi būti padengtos nelaidžia vandeniui, atsparia naudojamoms valymo, plovimo ir dezinfekcijos priemonėms danga.

19. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų, neutralizuojančių cheminio valymo priemones.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. Darbdavys esant reikalui turi teisę išduoti darbuotojui daugiau apsaugos priemonių.

21. Darbuotojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti, tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalyne, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, netvarkingais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

24. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neažkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai, patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

25. Apžiūrėti darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar jie įžeminti ir uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

26. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

27. Patikrinti ar tvarkingi darbo įrankiai ir priemonės, mašinos ir kiti technologiniai įrenginiai.

28. Sasireguliuoti darbo vietos apšvietimą. Jeigu bendras apšvietimas nepakankamas, naudoti vietinį apšvietimą: nešiojamas lempas su apsauginiu tinkleliu ir kabliuku, kurių įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Tvirtinti 220V įtamos apšvietimą prie stelažų draudžiama.

29. Visos skalbyklose naudojamos skalbimo, balinimo, minkštinimo, standinimo priemonės, cheminės valyklose naudojamos cheminės medžiagos ir preparatai, turi atitikti teisės aktuotuose nustatytus saugos ir sveikatos reikalavimus, turėti saugos duomenų lapus. Susipažinti su juose keliamais reikalavimais, nurodytomis laikymo naudojimo, saugos priemonėmis.

30. Susipažinti su gautomis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai etiketės su nurodytu medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

31. Dezinfekcijos priemonės (biocidai) turi būti registruotos teisės akto nustata tvarka.

32. Dazinfekcijos priemonių (biocidų) apskaita turi būti vykdoma teisės akto nustatyta tvarka.

33. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

34. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.

35. Susipažinti su gautų medžiagų galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis - fizinėmis savybėmis.

36. Naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis, įsitikinti stalų ir stovų stabilumu.

37. Taros atidarymui paruošti tam tikslui skirtus įrankius: plaktuką, reples ir pan. Atliekant šiuos darbus reikia užsimauti pirštines.

38. Įsitikinti, ar veikia patalpos ventiliacinė sistema. Vėdinimo sistema turi būti įrengta taip, kad ji automatiškai įsijungtų prasidėjus technologiniam procesui.

39. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

40. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

41. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

42. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

43. Dirbti su preparatais leidžiama ne ilgiau kaip 6 valandas, o naudojant labai toksiškus ir toksiškus preparatus 4 valandas per dieną.

44. Dirbant su cheminiais preparatais, būtina dėvėti asmenines apsaugos priemones.

45. Cheminės medžiagos priimamos kartu su saugos duomenų lapu. Saugos duomenų lapai, susegti į aplanką, laikomi metalinėje nerakinamoje spintelėje, pakabintoje prie pagrindinių lauko durų.

46. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti registruojami.

46. Kraunant preparatus, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtymo. Atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais. Preparatams išsiliejus ar išsibarsčius, imtis skubių priemonių jiems surinkti ir nukenksminti.

47. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.

48. Darbuotojui draudžiama:

48.1. laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

48.2. patalpoje palikti išlietus ar išbarstytus preparatus;

48.3. darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

48.4. naudoti nukenksmintą preparatų tarą kitiems tikslams;

48.5. darbo vietoje būti pašaliniais asmenimis;

- 48.6. ragauti, uostyti cheminius preparatus.
49. Dėmių valymo darbo vietose turi būti papildomas vietinis apšvietimas.
50. Valant dėmes naudotis cheminių medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
51. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.
52. Draudžiama chemines medžiagas ragauti, uostyti.
53. Draudžiama švarius gaminius pakuoti į neperforuotą plėvelę.
54. Išvalyti drabužiai kabinami ant pakabų, kiti gaminiai laikomi švarių gaminių patalpoje.
55. Iš išvalytų gaminių neturi sklisti cheminių medžiagų kvapas.
56. Pagrindinis patalpų valymas turi būti atliekamas vieną kartą per savaitę: šepečiu, oro srove nuvalomos sienos, grindys, durys, išvalomi agregatai, nuvalomi visi paviršiai.
57. Cheminės valyklos įrenginiai, inventorių turi būti valomi kasdien.
58. Cheminių valyklų langus būtina valyti ne rečiau kaip 2 kartus per metus.
59. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešanio krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
 - 59.1. vyrams - iki 30 kg;
 - 59.2. moterims - iki 10 kg.
60. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:
 - 60.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 60.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 60.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
 - 60.4. nedirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;
 - 60.5. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir elektros įrenginių metalinių dalių, kad esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
 - 60.6. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį tuoj pat išjungti;
 - 60.7. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;
 - 60.8. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.
61. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.
62. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

71. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

72. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skūbiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai. Darbo su preparatais vietose būtinai turi būti pirmosios pagalbos vaistinė.

73. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

74. Nepriklausomai nuo preparato rūšies ir apsinuodijimo laipsnio, nukentėjusį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai laibai sutepti preparatais.

75. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

76. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės galima šildyti šildyklėmis.

77. Į patalpą, kurioje yra cheminių medžiagų garų įeiti be dujokaukės draudžiama. Avarinis darbas tokioje patalpoje leidžiamas, dalyvaujant ne mažiau 2 žmonėms.

78. Apsinuodijus cheminių medžiagų garais, nukentėjęs turi būti išvestas į gryną orą arba į patalpą su grynu oru. Esant reikalui nedelsiant daryti dirbtinį kvėpavimą, Atlaisvinti rūbus trukdančius kvėpavimui. Jei nukentėjus dusina, ima kosulys, tai transportuoti nutekėjusį galima tik horizontalioje padėtyje.

79. Nepriklausomai nuo nukentėjusio sveikatos būklės, jis turi būti nukreiptas pas gydytoją.

80. Patekus cheminėms medžiagoms į akis, jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

81. Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių sugadinimui, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

82. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

82.1. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

82.3. pajutus svylančių laidų kvapą;

- 8.4. neįprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;
- 82.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui;
- 83. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:
- 83.1. apžiūrėti pažeistą zoną;
- 83.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
- 83.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.
- 84. Kilus gaisrui:
- 84.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;
- 84.2. evakuoti žmones;
- 84.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;
- 84.4. informuoti tiesioginį vadovą.
- 85. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:
- 85.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;
- 85.2. suteikti pirmąją pagalbą;
- 85.3. informuoti tiesioginį vadovą;
- 85.4. darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.
- 85.5. reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.
- 86. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.
- 87. Esant ypatingam avariniam atvejui, evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.
- 88. Įvykus įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesudarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 89. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.
- 90. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.
- 91. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.
- 92. Rankas nusiplauti su muilu ir vandeniu.

93. Rankų ir drabužių valymui nenaudoti skiediklių ir degių medžiagų (acetono, benzino ir kt.).

94. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus

SAUSO CHEMINIO VALYMO MAŠINOS NAUDOJIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Tekstilės gaminių cheminio valymo, skalbyklos darbuotojas su cheminėmis medžiagomis (valikliais, balikliais, skalbimo ir valymo priemonėmis) gali dirbti ne jaunesni kaip 18 metų, išklauseęs specialų mokymo kursą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių paskirtimi, konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, patikrinęs sveikatą. Turintis sveikatos žinių pažymėjimą, patvirtinantį įgytas žinias sveikatos ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais, ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose):

- 1.1. Darbuotojų saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją;
- 1.2. Pirmosios medicininės pagalbos suteikimo instrukciją;
- 1.3. Darbuotojos saugos ir sveikatos instrukciją pagal darbo vietą;
- 1.4. Neelektrotechninio personalo darbuotojo saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.5. Bendrąją priešgaisrinės saugos instrukciją;
- 1.6. Priešgaisrinės saugos darbo vietos instrukciją;
- 1.7. Darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planą.

2. Periodiškai dirbantysis su cheminėmis medžiagomis, instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Darbuotojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. Pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. Patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. Darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogitimas;

3.4. Pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. Darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. Darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. Ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. Švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Darbuotojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

6.1. Darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;

6.2. Esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;

6.3. Darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei;

6.4. Darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

7. Asmens darbo higiena:

7.1. Darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;

7.2. Nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

7.3. Prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;

7.4. Eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;

7.5. Nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

8. Darbuotojas privalo:

8.1 vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;

8.2. Vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

9. Darbuotojas turi teisę:

9.1. Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

9.2. Sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

9.3. Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais ir reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo;

9.4. Atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

10. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

11. Darbuotojas turi žinoti:

11.1. Patalpų, darbo vietos planą;

11.2. Cheminių medžiagų fizikine ir chemine charakteristiką ir savybes;

11.3. Pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

12. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

12.1. Elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srovė (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimai, ir/ar net klinikinė mirtis;

12.2. Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) - neigiamas poveikis organizmui galimos alerginės ir profesinės ligos. Jeigu dulkių kiekis ore viršija leistiną normą ir dulkėtumo negalima sumažinti reikia, dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;

12.3. Naudojamų cheminių medžiagų, garų (pateikimas ant odos, į akis, kvėpavimo takus) poveikis - galimi akių gleivinės nudegimai, neigiamas poveikis kvėpavimo takams: dirbti reikia veikiant ištraukiamajai ventiliacijai, jei šių priemonių nepakanka ar jų dėl objektyvių aplinkybių nėra, reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius;

12.4. Krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi;

12.5. Nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

12.6. Paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;

12.7. Fizinė perkrova, galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įtenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviems, būtina naudotis kėlimo įrenginiais;

12.8. Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) Darbo vietoje;

12.9. Darbo vietos ir praėjimo kelių užvertimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais.

13. Darbdavys įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. Galvai ir akims apsaugoti;

13.2. Kvėpavimo takams apsaugoti;

13.3. Rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.4. Kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.5. Apsauginiais darbo drabužiais.

14. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

15. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbyklos skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

16. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

17. Cheminėje valykloje turi būti įrengti du įėjimai: gaminiams priimti ir išduoti bei darbuotojams.

18. Cheminių valyklų grindys, sienos, lubos turi būti padengtos nelaidžia vandeniui, atsparia naudojamoms valymo, plovimo ir dezinfekcijos priemonėms danga.

19. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų, neutralizuojančių cheminio valymo priemones.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. Apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. Darbdavys esant reikalui turi teisę išduoti darbuotojui daugiau apsaugos priemonių.

21. Darbuotojas privalo:

21.1. Dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.2. Rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. Įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti, tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, netvarkingais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

24. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neažkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai, patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

25. Apžiūrėti darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar jie įžeminti ir uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

26. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

27. Patikrinti ar tvarkingi darbo įrankiai ir priemonės, mašinos ir kiti technologiniai įrenginiai.

28. Sasireguliuoti darbo vietos apšvietimą. Jeigu bendras apšvietimas nepakankamas, naudoti vietinį apšvietimą: nešiojamas lempas su apsauginiu tinkleliu ir kabliuku, kurių įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Tvirtinti 220V įtampos apšvietimą prie stelažų draudžiama.

28. Visos skalbyklose naudojamos skalbimo, balinimo, minkštinimo, standinimo priemonės, cheminės valyklose naudojamos cheminės medžiagos ir preparatai, turi atitikti teisės aktuotuose nustatytus saugos ir sveikatos reikalavimus, turėti saugos duomenų lapus. Susipažinti su juose keliamais reikalavimais, nurodytomis laikymo naudojimo, saugos priemonėmis.

30. Susipažinti su gautomis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai etiketės su nurodytu medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

31. Dezinfekcijos priemonės (biocidai) turi būti registruotos teisės akto nustata tvarka.

32. Dezinfekcijos priemonių (biocidų) apskaita turi būti vykdoma teisės akto nustatyta tvarka.

33. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

34. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.

35. Susipažinti su gautų medžiagų galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis - fizinėmis savybėmis.

36. Naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis, įsitikinti stalų ir stovų stabilumu.

37. Taros atidarymui paruošti tam tikslui skirtus įrankius: plaktuką, reples ir pan. Atliekant šiuos darbus reikia užsimauti pirštines.

38. Įsitikinti, ar veikia patalpos ventiliacinė sistema. Vėdinimo sistema turi būti įrengta taip, kad ji automatiškai įsijungtų prasidėjus technologiniam procesui.

39. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

40. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

41. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

42. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

43. Dirbti su preparatais leidžiama ne ilgiau kaip 6 valandas, o naudojant labai toksiškus ir toksiškus preparatus 4 valandas per dieną.

44. Dirbant su cheminiais preparatais, būtina dėvėti asmenines apsaugos priemones.

45. Cheminės medžiagos priimamos kartu su saugos duomenų lapu. Saugos duomenų lapai, susegti į aplanką, laikomi metalinėje nerakinamoje spintelėje, pakabintoje prie pagrindinių lauko durų.

46. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti registruojami.

46. Kraunant preparatus, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtimo. Atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais. Preparatams išsiliejus ar išsibarsčius, imtis skubių priemonių jiems surinkti ir nukenksminti.

47. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.

48. Darbuotojui draudžiama:

48.1. Laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

48.2. Patalpoje palikti išlietus ar išbarstytus preparatus;

48.3. Darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

48.4. Naudoti nukenksmintą preparatų tarą kitiems tikslams;

48.5. Darbo vietoje būti pašaliniams asmenims;

48.6. Ragauti, uostyti cheminius preparatus.

49. Dėmių valymo darbo vietose turi būti papildomas vietinis apšvietimas.

50. Valant dėmes naudotis cheminių medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

51. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.

52. Draudžiama chemines medžiagas ragauti, uostyti.

53. Draudžiama švarius gaminius pakuoti į neperforuotą plėvelę.

54. Išvalyti drabužiai kabinami ant pakabų, kiti gaminiai laikomi švarių gaminių patalpoje.

55. Iš išvalytų gaminių neturi sklisti cheminių medžiagų kvapas.

56. Pagrindinis patalpų valymas turi būti atliekamas vieną kartą per savaitę: šepečiu, oro srove nuvalomos sienos, grindys, durys, išvalomi agregatai, nuvalomi visi paviršiai.

57. Cheminės valyklos įrenginiai, inventorių turi būti valomi kasdien.

58. Cheminių valyklų langus būtina valyti ne rečiau kaip 2 kartus per metus.

59. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešanio krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

59.1. Vyrams - iki 30 kg;

59.2. Moterims - iki 10 kg.

60. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:

60.1. Neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

60.2. Nedarbinti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

60.3. Nedarbinti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;

60.4. Darbinti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;

60.5. Nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir elektros įrenginių metalinių dalių, kad esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

60.6. Panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį tuoj pat išjungti;

60.7. Nedarbinti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;

60.8. Neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.

61. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.

62. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

63. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

72. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai. Darbo su preparatais vietose būtinai turi būti pirmosios pagalbos vaistinė.

73. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

74. Nepriklausomai nuo preparato rūšies ir apsinuodijimo laipsnio, nukentėjusįjį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai labai sutepti preparatais.

75. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

76. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės galima šildyti šildyklėmis.

77. Į patalpą, kurioje yra cheminių medžiagų garų įeiti be dujokaukės draudžiama. Avarinis darbas tokioje patalpoje leidžiamas, dalyvaujant ne mažiau 2 žmonėms.

78. Apsinuodijus cheminių medžiagų garais, nukentėjęs turi būti išvestas į gryną orą arba į patalpą su grynu oru. Esant reikalui nedelsiant daryti dirbtinį kvėpavimą, Atlaisvinti rūbus trukdančius kvėpavimui. Jei nukentėjus dusina, ima kosulys, tai transportuoti nutekėjusį galima tik Horizontalioje padėtyje.

79. Nepriklausomai nuo nukentėjusio sveikatos būklės, jis turi būti nukreiptas pas gydytoją.

80. Patekus cheminėms medžiagoms į akis, jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

81. Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių sugadinimui, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

82. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

82.1. Pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. Sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

82.3. Pajutus svylančių laidų kvapą;

82.4. Nejprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;

82.5. Nutrūkus elektros energijos tiekimui;

83. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

83.1. Apžiūrėti pažeistą zoną;

83.2. Elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

83.3. Prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

84. Kilus gaisrui:

84.1. Iškviesti ugniagesius gelbėtojus;

84.2. Evakuoti žmones;

84.3. Gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

84.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

85. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

85.1. Nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

85.2. Suteikti pirmąją pagalbą;

85.3. Informuoti tiesioginį vadovą;

85.4. Darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

85.5. Reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

86. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

87. Esant ypatingam avariniam atvejui, evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

88. Įvykus įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesudarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

89. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.

90. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.

91. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.

92. Rankas nusiplauti su muilu ir vandeniu.

93. Rankų ir drabužių valymui nenaudoti skiediklių ir degių medžiagų (acetono, benzino ir kt.).

94. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

5.2. Cheminio valymo mašinos paruošimo technologinė kortelė

13lentelė. Cheminio valymo mašinos paruošimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Cheminio valymo mašinos paruošimas darbui, valymo programos parinkimas, tekstilės gaminių pakrovimas, ir paleidimas.
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Specialūs valikliai
Naudojama įranga	Cheminio valymo mašina
Technologinė seka	1. įjungti cheminio valymo mašiną, naudojant pagrindinį jungiklį. 2. įsitikinti, jog cheminio valymo mašinos informacinis ekranas neidentifikuoja gedimų; priešingu atveju imtis priemonių gedimams pašalinti; 3. įsitikinti, jog valymui naudojamo tirpiklio kiekis yra pakankamas; 4. užtikrinti jog cheminio valymo mašinos stambaus ir smulkaus valymo filtrai yra išvalyti; 5. užtikrinti, jog cheminio valymo procesui naudojami specialūs valikliai (muilas) ir kiti priedas (pvz. antistatikas) yra paruošti naudojimui; 6. supilti specialius valiklius ir kitus priedus į cheminio valymo mašiną; 7. į cheminio valymo mašiną sudėti paruoštus gaminius; 8. informacinio ekrano ir šalia jo esančių klavišų pagalba išrinkti reikiamą valymo programą ir nuspausti programos paleidimo klavišą; 9. periodiškai stebėti, kad valymo proceso metu cheminio valymo mašina dirbtų sklandžiai; 10. cheminio valymo programai pasibaigus, išimti išvalytus gaminius.
Saugaus darbo reikalavimai	Atliekant cheminius valymus: cheminiai valymai atliekami pagal specialią patvirtintą programą; cheminio valymo metu, pavojingose zonose neturi būti pašalinio personalo; būtina vilkėti spec. rūbus iš atsparių rūgščiai, šarmui audinių, gumines prijuostes, mūvėti gurnines pirštines, guminius batus, apsauginius akinius;

5.3. Firmos „FIRBIMATIK“ cheminio valymo mašinos aprašymas

Cheminio valymo mašinos „FIRBIMATIK“ aprašymas pateiktas šio modulio 1 mokymo elemente, 1.2 punkte.

5.4. Valiklių saugos duomenų lapai

Valiklių saugos duomenų lapai pateikti šio modulio 4 mokymo elemente, 4.5 punkte.

6 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ RŪŠIAVIMO, LYGINIMO, GARINIMO, PAKAVIMO OPERACIJŲ ATLIKIMAS

6.1. Darbų saugos instrukcijos

LYGINTOJO (profesijų pogrupio kodas 8264) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Lygintoju darbuotojas gali dirbti asmuo ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą kvalifikaciją, susipažinęs su lyginimo įrenginių konstrukcija ir veikimo principu, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instruktuojas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).
2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.
3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:
 - 3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;
 - 3.2. patvirtinus naujus arba patalysius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);
 - 3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogimas;
 - 3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;
 - 3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.
4. Darbo ir poilsio režimas:
 - 4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;
 - 4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;
 - 4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.
5. Lygintojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;

6.2. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;

6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei

6.4. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;

6.5. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;

8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

8.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;

8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;

8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Darbuotojas privalo:

9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;

9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;

9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Darbo vieta turi būti švari, naudojami prietaisai, įrankiai, bei įrenginiai turi būti tvarkingi, laikomi jiems skirtose vietose.

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;

11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

12. Darbuotojui draudžiama:

12.2. draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;

12.3. darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

13. Darbuotojas turi žinoti:

13.1. patalpų, darbo vietos planą;

13.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

14. Darbuotojas turi teisę:

14. 1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. įkaitę ir karšti gaminių ir įrengimų paviršiai, karšti garai - galimi nudegimai, traumos. Nesiliesti prie įkaitusių paviršių;

16.3. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.6. aštrūs įrengimų kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.7. triukšmas – neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui. Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus);

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.3. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai ir tikti darbuotojui.

19. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

20. Asmeninės apsaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išėdamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

21. Lygintojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.1. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmenine apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

24. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.

25. Paruošti lyginimui skirtus gaminius.

26. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

27. Apžiūrėti elektros įrenginius, ar:

27.1. nenutrūkęs elektros laidai, jungiantys įrenginius su elektros tinklu;

27.2. nepažeista jų izoliacija, tvarkingas įžeminimas;

27.3. baldai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų;

27.4. patikrinti ar veikia garo-oro padavimas, valdymo pedalai;

27.5. užpildytas vandeniu garų generatorius;

27.6. veikia ištraukiamoji ventiliacija.

28. Paleisti suktis lyginimo presą, volą tuščia eiga.

29. Pastebėjus trūkumus nedelsiant pranešti riesiogiui vadovui.

30. Pastebėjus bei kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą ar darbuotoją saugos ir sveikatos tarnybą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

31. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

32. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

33. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.

34. Atlikti tik jam pavestą darbą.

35. Nedirbti su netvarkingais įrengimais.

36. Darbo vieta turi būti visada tvarkinga, neužversta pašaliniais daiktais.

37. Atsargiai naudotis darbo priemonėmis. Draudžiama dėti su netvarkinga lyginimo įranga.

38. Lygintuvus laikyti tik tik ant specialių padėklų, o pakabintus ant jam skirtu šarnyro.

39. Prieš lyginimo įrangos įjungimą iš anksto įsitikinti, ar įjungimo įranga tvarkinga.
40. Po lyginimo, gaminius tvarkingai dėti į jiems skirtą vietą.
41. Laikytis techninio drausmės.
42. Darbo metu reikia stovėti ant guminio kilimėlio.
43. Draudžiama:
 - 43.1. sudrėkinus pirštus tikrinti lygintuvo įkaitimą;
 - 43.2. kišti rankas į lyginimo įrenginių darbo zoną;
 - 43.3. dirbti, jei nuimtos darbinių paviršių apsaugos;
 - 43.4. leisti dirbti su įrenginiais pašaliniams asmenims;
 - 43.5. dirbti be avalynės (basomis);
44. Išjungiant lygintuvą reikia viena ranka prilaikyti lizdą, kita – paimti už izoliuoto kištuko ir jį ištraukti.
45. Dingus elektros srovei išjungti lyginimo įrenginį ir pranešti tiesioginiam darbo vadovui.
46. Lyginimo presą, volą, įjungti tik rankas ištraukus iš įrenginių darbo zonos.
47. Darbuotojui draudžiama liesti rankomis įkaitusias įrenginių dalis – dėti ir palikti ant jo neturinčius nieko bendro su darbu daiktus.
48. Darbuotojui draudžiama perdozuoti garų kiekį kad, karšta garo srovė nenuplikytų veido ir kitų kūno dalių.
49. Visus remonto, derinimo ir valymo darbus galima atlikti tik išjungus įrenginius, agro generatorių ir jiems atvėsus.
50. Apsauga nuo elektros reikalavimai:
 - 50.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 50.2. nedirbti lygintuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 50.3. dirbti tik su įžemintais lygintuvais;
 - 50.4. nesiliesti vienu metu prienėjžemintų dalių (centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir metalinių elektros įrenginių dalių, kad, esant, pažeistai izoliacijai ir šioms dalimis turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną.
51. Neremontuoti. pačiam sugedusių lyginimo įrenginių, elektros laidų, kištukų, kištukinio lizdo. Tai turi atlikti atitinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.
52. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
 - 52.1. vyrams - iki 30 kg;
 - 52.2. moterims - iki 10 kg.

53. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

54. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikinėti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

55. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

55.1. pastebėjus stiprų lyginimo įrenginių laidų įkaitimą;

55.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

55.3. pajutus svylančių laidų kvapą, garų nuotekį;

55.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

56. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

56.1. apžiūrėti pažeistą zoną;

56.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

56.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

57. Kilus gaisrui:

57.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;

57.2. evakuoti žmones;

57.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

57.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

58. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

58.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

58.2. suteikti pirmąją pagalbą;

58.3. informuoti tiesioginį vadovą;

58.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

59. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

60. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMŲ BAIGUS DARBĄ

61. Išjungti elektros tinklo naudotus įrenginius. Nuvalyti lyginimo stalą ir lygintuvo padą, lyginimo preso ir volo dalis, (valyti įrenginius galima tik jiems atšalus).
62. Išlygintus gaminius sudėti į jiems skirtas vietas.
63. Sutvarkyti darbo vietą. Šiukšles nunešti į tam skirtą vietą,
64. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu Tvarkingai į spintelę susidėti darbo drabužius.
65. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugia

6.2. Firmos „ROTONDI“ įrangos aprašymai, katalogai, nuotraukos

3 pav. „Rotondi“ firmos lyginimo manekenas

1100 SERIES

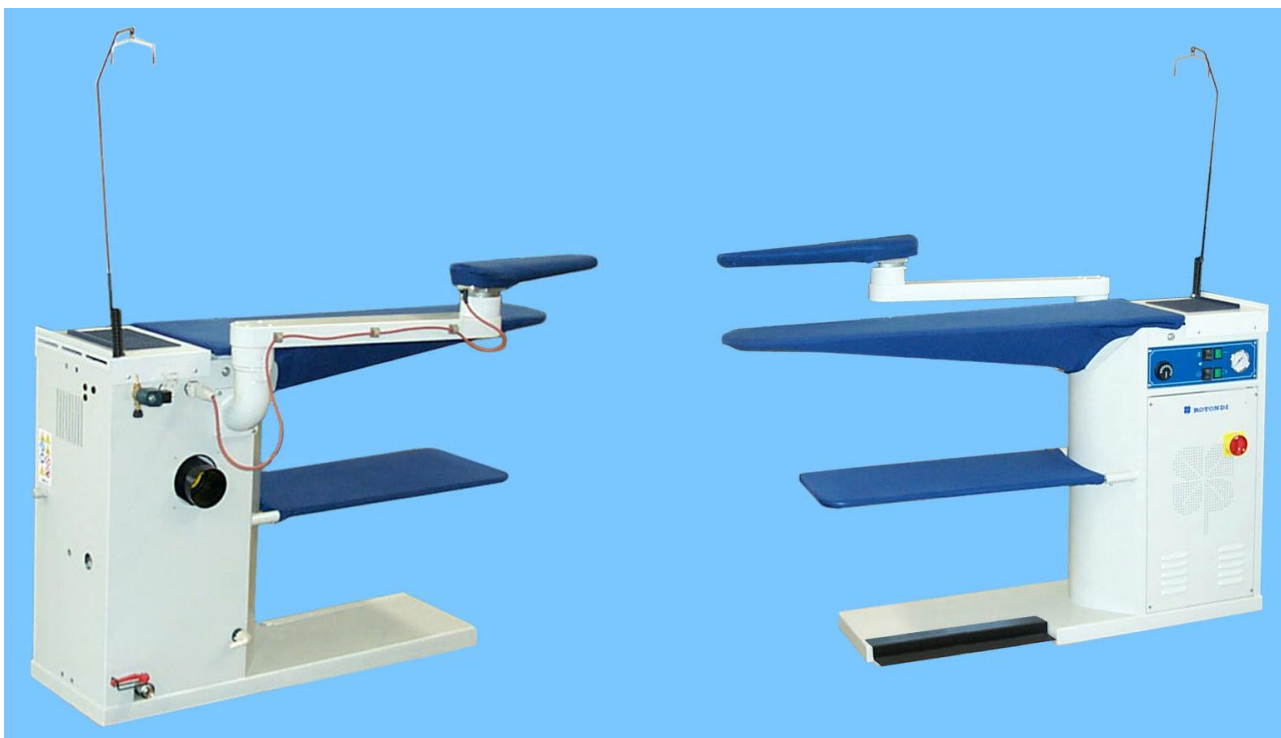
Idealiai tinka mažesnėms patalpoms – universalus, nerūdijančio plieno kabina - ekonomišką, kompaktišką.

Efektyvumas. Pastatytų katilų su arba be jų, apimtis 24,5

Litro, šildymas 12, 15 arba 18 kW, pagal PED standartus.

- Du lygintuvai, kelnėms (RKA), taip pat švarkams, paltams (RKB).
- Kompiuteris su 9 programomis, reguliuojamas Ciklo laikas, partijos skaitiklis.
- Lengva suprasti ir patogi programinė įranga.
- Ventiliatoriaus variklis 0,75 kW / 1 AG.
- Reguliuojamas ventiliatorius.
- Rankinis aukščio reguliavimas.
- Papildomi garai ir burbuliukai.
- Garo sąnaudos: 15-20 kg / h.

Lyginimo kabinetas modelis 1100/1124, dėka keičiamų įrenginių įvairovės leidžia lyginti bet kokiomodelio gaminius pavyzdžiui, kelnes, švarkus, paltus, sijonus, megztinius, ir tt. Įrenginio technologinės ypatybės leidžia labai aukštos kokybės gamybą, sumažinti priežiūros išlaidas, ir taupyti energiją. Taip pat galima išvengti tiesioginio kontakto su garais. Turi valdymo skydą, yra įrengta programa automatizuoti darbo etapus, leidžianti greitai ir lengvai atlikti operacijas.

4 pav. „Rotondi“ firmos lyginimo stalas

PVT-30 serijos

Universalus lyginimo stalas su vakuumo arba siurbimo ir pūtimo funkcija.

- Ventiliatoriaus galia 0,37 kW / 0,5 AJ variklis.

- Elektra šildomas lyginimo paviršius;
- 3-sluoksnių geležies danga

Speciali įranga:

- Ergonomiška konstrukcija, pagaminta iš nerūdijančio plieno.
- Lygintuvo laikiklis ir apšvietimas.
- Lygintuvas su jungiamaisiais rinkiniais ir garo džiovintuvu.
- Temperatūros kontrolė su skaitmeniniu temperatūros jutikliu
- Anti-shine teflonu arba nerūdijančio plieno padas.
- Oro / vandens pistoletai, garo ar oro / garų tepimas.
- Nerūdijančio plieno tepimas.
- Integruotas elektrinis katilas 8 litrų, 4 kW,

PED standartas (PVT Mod-38).

- be delsos perjungimo nusiurbiant pūtimo funkciją
- pneumatiniai vožtuvai.

5 pav. „Rotondi“ rankinė pakavimo įranga

Maksimali elektros energijos galia 200 W

ELEKTROS ĮTAMPA 220 V - 50 Hz

Laipsniškas perėjimo prie euro TRASFORMER 200 VA - 220V / 24Vac

REEL matmuo iki 630 mm - storis 10-30 Micron

6-8 bar PRESSION (pneumatinis modelis)

.Mašina turi tvirtą konstrukciją

Galima naudoti polietileną ir "cartene" ritės su 10-30 mikronų diapazone didžiausias plotis 630 mm.

Maišas turi elektroninę kortelę,

Operacijos pabaiga yra nurodoma garso ir apšvietimo signalais.

Pjovimo įrenginys, su aštriais ašmenimis. Jame integruota skaidrė, kurioje parodytos prevencinės apsaugos priemonės.

6.3. Operacijų atlikimo technologinė kortelė

14 lentelė. Baigiamųjų operacijų atlikimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Tarpinių tekstilės gaminių priežiūros operacijų atlikimas: rūšiavimas, garinimas, lyginimas.
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Mobilios ir stacionarios kabyklos, pakabos, šepečiai, pakavimo priedai
Naudojama įranga	Lyginimo stalas, garo manekenas
Technologinė seka	Gaminių rūšiavimas. Išvalyti gaminiai yra rūšiuojami sekančiai: 1. gaminiai, kurių lyginimui yra naudojamas garo manekenas (švarkai, striukės, paltai, suknelės). 2. likusieji gaminiai rūšiuojami pagal grąžinimo klientams datą; 3. gaminiai, sudarantys kostiumą (švarkai, kelnės, sijonai) yra kabinami kartu. Kostiumai pirmiausia kabinami šalia garo manekeno, tam, kad būtų išgarinti švarkai ir tik po to rūšiuojami atsižvelgiant į grąžinimo klientams datą; 4. gaminiai taip pat rūšiuojami pagal padalinius, kuriuose jie buvo priimti valymui. Skirtinguose padaliniuose priimtus gaminius nusako skirtingų spalvų žymėjimo numeriai. Rūšiuojant gaminius svarbu atkreipti dėmesį į tai, ar gaminys kokybiškai išvalytas. Pastebėjus valymo trūkumus (dėmės, likusį purvą), gaminys nedelsiant grąžinamas pervalymui, apie tai žodžiu informuojant atsakingą darbuotoją. Gaminių garinimas. Gaminių garinimui yra naudojamas garo manekenas. Gaminių paruošimas garinimui yra kompleksinis darbas, kurio metu: 1. gaminys yra kabinamas ant garo manekeno; 2. nuo gaminio yra nuimamos sagų ir sagčių apsaugos;

	3. pridedamos/ prisegamos prieš valymą nuimtos gaminio dalys/ furnitūra; 4. patikrinama, jog gaminio sudėtinės dalys (pečių linija, vidiniai petukai, rankovės, priekinė ir nugarinė dalys) yra tinkamai paruošti garinimui. 5. esant poreikiui, į gaminio rankoves yra įstatomi rankovių įtempėjai. 6. paruoštas gaminys yra garinimas vadovaujantis „Garo manekeno instrukcija“. Gaminių garinimas yra atliekamas tada, kai garinimui yra paruošta/ išvalyta didžioji dalis gaminių. Šis procesas yra vykdomas nepertraukiamai, siekiant efektyviai naudoti energetinius išteklius (elektros energiją). Gaminių lyginimas. Platus valomų gaminių spektras reikalauja įvairiapusių lyginimo įgūdžių. Lyginant gaminius yra privalu: 1. laikyti gamintojo nurodytą lyginimo ženklą, kuriuose yra pažymėta leistina ar neleistina lyginimo temperatūros riba. Jei gaminį lyginti yra draudžiama, jis lyginamas tik esant būtinybei, įvertinus galimą riziką ir užtikrinus tinkamą lyginimo techniką; 2. užtikrinti, jog lyginamas gaminys tolygiai priglunda prie lyginimo lentos, nėra susiformavę raukšlių, kurios galėtų užsilyginti. 3. tikrinti, ar lyginamos kelnės privalo turėti kantą. Lyginant kelnių kantas turime užtikrinti, jog nėra sudvigubintų, kreivų kantų. Taip pat būtina susodinti kelnų medžiagą per kelius, siekiant jog kantai nebanguotų. Jeigu senas kantas yra ne vietoje (vadovaujantis lyginimo technologija) ir jo visiškai panaikinti negalime, naujo kanto nedarome ir lyginame pagal senąjį, siekiant išvengti dvigubo kanto. Visos kelnės pirmiausia lyginamos iš blogosios pusės atkėlus siūles, kišenes ir kitas gaminio detales. Išlygintos kelnės kabinamos ištiestos ant specialių pakabų, atidžiai apžiūrimos, ištaisomi lyginimo defektai; 4. atkreipti dėmesį į visas gaminio pamušalo detales – kišenes, rankogalius, vidurinės linijos užmetimą, ilgį; 5. užtikrinti, jog vidinių gaminio detalių kontūrai nėra matomi gaminio išorėje (kišenės, pamušalas, paklijavimų ir siūlių žymės). Esant būtinybei, gaminiai, pasiūti iš plonų medžiagų yra lyginami be pritraukimo funkcijos; 6. užtikrinti, jog marškinių apykaklės yra stačios, su kampučiais, yra tiesi ir lygi užsegimo linija, rankovės yra nekampuotos;
--	---

	7. patikrinti paltų ir švarkų užsegimo/ kritimo linijas ir skeltukus. Jie turi būti tiesūs ir neišsikraipę. Tikrinama tik pilnai užsegus visas palto sagas. Švarkų kišenių atlapai negali būti atsispaudę į pagrindinį audinį. Švarkai pakavimui atiduodami neužsegti; 8. užtikrinti, jog standaus audinio striukės yra kruopščiai išlyginamos, striukių užtrauktukų linijos yra tiesios, nėra likusių prisiūtų užtrauktukų galvučių, prilipdytų „velkro“ juostelės apsaugų, kišenių ir užsegimų linijos yra lygios ir tvarkingos, sagos tvirtai įsiūtos; 9. užtikrinti, jog gaminiai, pasiūti iš dvigubų audinių yra lyginami be pritraukimo; 10. užtikrinti jog šilkiniai gaminiai yra lyginami iš blogosios pusės;
Saugaus darbo reikalavimai	Apsaugos nuo elektros reikalavimai: 1. Neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių; 2. Nedirbti lygintuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis; 3. Dirbti tik su įžemintais lygintuvais; 4. Darbo metu reikia stovėti ant guminio kilimėlio. 5. Lyginimo presą, volą, įjungti tik rankas ištraukus iš įrenginių darbo zonos.

15lentelė. Baigiamųjų operacijų atlikimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Baigiamųjų tekstilės gaminio operacijų atlikimas, pakavimas.
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Pakavimo maišai, siuvėjo įrankiai
Naudojama įranga	Pakavimo mašina
Technologinė seka	Išlyginti gaminiai turi būti detalčiai patikrinti ir sutvarkyti. 1. Išvalyta vilnonė patalynė kruopščiai iššukuojama. 3. Įsiuvamos ištrūkusios gaminių sagos. 4. Sutraukiami ištraukti audinio siūlai. 5. Surenkamos nubėgusios audinio akys. 6. Užtikrinama, jog pridėtos visos gaminių detalės – kapišonai, apykaklės, diržai, kita furnitūra.

7. Pataisomi paltų kabliukai, nuirusios etiketės.
8. Sutvarkomi švarkų ir striukių petukai.
9. Ištaisomi suknelių krūtinės pakietinimai, išlyginami korsetų „virbai“.
10. Pažymimi visi pastebėti defektai – ištraukti siūlai, sugedę užsegimuai, trūkstantys sagos (jei ją galime pakeisti keičiame) pažeisti audiniai ir kt.
11. Ypatingas dėmesys skiriamas gaminių nupūkavimui (paltų, megztinių ir pan.) Atidžiai apžiūriname ir sutvarkome gaminių rankogalius, apačias, kaklus, šonus, rankovių vidines puses – t.y. didžiausiais trinties vietas.
13. Būtina atkreipti dėmesį, gaminiai po valymo nėra susitraukę (ypatingai vilnoniai gaminiai, čiužinio įvalkalai).

Paruoštų gaminių pakavimas. Paruošti rūbai kabinami ant pakabų, pakuojami į polietileno maišus. Yra naudojamos keturių rūšių pakabos: specialios pakabos sunkioms užuolaidoms, storos pakabos sunkesniems rūbams, pvz. žieminiams striukėms, paltams, kailiniams, kostiumams. Plonos pakabos naudojamos kitiems rūbams. Plonos pakabos naudojamos lengvesniems rūbams kabinti, pvz. marškiniams, palaidinėms, plonomis striukėms ir pan. Kelnių ir užuolaidų kabinimui papildomai naudojamos kartoninės apsaugos, kurios apsaugo gaminius nuo audinio lūžimo. Tuo pat metu, švarkai, paltai, lietpalčiai kabinami naudojant kartoninę pečių apsaugą. Ploni megztiniai, suknelės, palaidinės kabinami ant pakabų, apvilkų apsaugine minkšto audeklo apsauga, kuri padeda išvengti nuslydimo ir pakabos žymių. Platesni per pečius gaminiai kabinami ant specialių ilgesnių baltų pakabų. Atskirais atvejais, siekiant išvengti pakabų žymių, sunkesniems megztiniams kabinti yra naudojamos specialūs plastmasiniai laikikliai. Skalbiniai, baldų apmušalai, antklodės pakuojami į maišus. Pakuojant svarbu įsitikinti, jog gaminiai yra visiškai sausi. Skalbiniai yra skaičiuojami, sutikrinama su užsakymo kvite nurodytu kiekiu. Tuo pat metu yra nusegami numeriukai, žymintys užsakymą.

Ant supakuotų gaminių maišų būtinai parašome užsakymo numerį, vienetų skaičių ir padalinį, į kurį jie bus vežami. Išvalyti kaklaraiščiai yra dedami į jiems skirtus maišelius arba, jeigu viename užsakyme yra daugiau negu 3 vnt., kabinami ant pakabos naudojant kartoninę kelnių apsaugą.

Sijonai kabinami naudojant juose esančias pakabinimo juosteles ir pakabas su įlenkimais. Jeigu sijonai neturi juostelių arba pakabinti gražiai lygiai

	naudojant jas nėra galimybių, jų kabinimui naudojame specialias sąsagėles. Sąsagėlių nesegame į plonus audinius bei į kietas medžiagas, kur tai gali palikti žymę, (šilkas, oda, dirbtinė oda, acetatai, poliesteris ir pan.) Romanetės lankstomos per vytelės siūles ir kabinamos ant pakabos priklausomai nuo audinio storio arba jeigu turi sutvirtinimus jie suveriami pagal pažymėjimą ir užsiuvami galuose. Pakuojant dedami į jų ilgį atitinkančią polietileno rankovę.
Saugaus darbo reikalavimai	Apsaugos nuo elektros reikalavimai: 1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių; 2. nedirbti lygintuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis; 3. dirbti tik su įžemintais lygintuvais; 4. darbo metu reikia stovėti ant guminio kilimėlio.

7 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS**7.1. Užduočių variantų aprašymai ir vertinimo kriterijai**

Atlikti savarankiškai vieną tekstilės gaminio valymą (darbą parenka už mokymo vykdymą atsakingas asmuo), tikslu pritaikyti įgytas žinias praktikoje ir pademonstruoti praktinius įgūdžius, siekiant tobulinti tekstilės gaminių valymo, naudojant hidrokarboną arba kitą lygiavertę priemonę technologines kompetencijas:

1. Išvalyti nurodytą gaminį su cheminio valymo mašina.
2. Išlyginti nurodytą gaminį.

Savarankiškos praktinės užduoties metu galima naudotis šia technologine dokumentacija:

1. Tekstilės gaminių sauso cheminio valymo, naudojant hidrokarboną, darbų technologinio proceso planavimo ir organizavimo technologiniu aprašu.
2. „Firbimatik“, „Rotondi“ firmos įrangos aprašymais.
3. Technologinėmis kortelėmis.
4. Dėmių identifikavimo aprašais.
5. Darbų saugos instrukcijomis.
6. Dėmių valymo lentele.

Vertinimo kriterijai

Pagrindinis specialiojo modulio savarankiškos užduoties atlikimo kokybės vertinimo kriterijus:

Atliekant užduotį mokytojas laikėsi jos aprašyme nurodytos technologinės dokumentacijos reikalavimų.

Vertinama „Išskaityta arba neįskaityta“.

Išskaityta, jei mokytojas atliko savo užduotį savarankiškai, laikėsi darbų saugos reikalavimų, kokybiškai ir pagal technologinius reikalavimus atliko savarankišką darbą, tinkamai naudojo įrankiais, įrankiais, valikliais.

Neįskaityta, jei mokytojas nesavarankiškai atliko savo užduotį, nesilaikė darbų saugos reikalavimų, savarankišką darbą atliko nekokybiškai, ne pagal technologinius reikalavimus, netinkamai, nesaugiai naudojo įrangą, įrankiais, valikliais.

MODULIS S.15.3. SKALBIMAS NAUJAUSIOMIS SKALBIMO MAŠINOMIS**1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ SKALBIMO NAUJAUSIOMIS
SKALBIMO MAŠINOMIS PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS****1.1.Darbų saugos instrukcijos****PRAMONINĖS SKALBIMO MAŠINOS NAUDOJIMO SAUGOS SVEIKATOS
INSTRUKCIJA****I. BENDROJI DALIS**

1. Pramonine skalbimo mašina darbuotojas gali dirbti, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamo įrengimo konstrukcija ir eksploataavimo ypatumais, patikrinęs sveikatą ir instruktuošanas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogdymas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Dirbantis su pramonine skalbimo mašina, nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos

pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbai, privalo būti sustabdyti, jeigu darbdavys nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.2. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei
- 6.4. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;
- 6.5. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

- 8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 8.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Dirbantis su pramonine skalbimo mašina privalo:

- 9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;
- 9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

- 11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;
- 11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

12. Darbuotojas turi žinoti:

12.1. patalpų, darbo vietos planą;

12.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

13. Darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

14. Darbuotojas turi teisę:

14.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremonuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.4. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.5. karštas vanduo, garai;

16.6. įrengimų ir įrankių eksploatavimo taisyklių. Nesilaikymas - galimos traumos; nuolat tikrinti įrankių ir įrengimų techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrengimais, juos naudoti pagal paskirtį, laikytis jų eksploatavimo taisyklių reikalavimų;

16.7. cheminės medžiagos (skalbimo, dezinfekavimo priemonės, balikliai ir kt.), jų garai – neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos;

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvermais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. aštrūs įrengimų, inventoriaus kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.10. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. galvai ir akims apsaugoti;

17.2. kvėpavimo takams apsaugoti;

17.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.4. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.5. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitępę - nedelsiant.

19. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbykles, Cheminio valymo mašinas skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. apsaugoti nuo galimu kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. atitikti ergonomikos reikalavimus ir esamą darbuotojo sveikatos būklę;

20.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

21. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Darbo drabužiai ir asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

22. Asmeninės apsaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji sasiidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

23. Lygintojas privalo:

23.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

23.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

23.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmenine apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

25. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

26. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.

27. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

28. Apžiūrėti skalbimo mašiną ir kitus, darbo vietoje esančius, elektros įrenginius: ar jie įžeminti, ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą; ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, aštrių briaunų, kitų kabelių, įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai(kabeliai) turi būti prijungti prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

29. Patikrinti ar išorinis skalbimo mašinos dangtis pritvirtintas šarnyru prie išorinio korpuso ir ar atitinka šiuos reikalvumus:

29.1. ar sandariai užsidaro;

29.2. ar darbo metu nejuda;

29.3. ar veikia blokavimo mechanizmas: neleidžia įjungti mašinos esant atidarytam dangčiui, atidaryti dangtį mašinos darbo metu.

30. Patikrinti:

30.1. varžtų priveržimą, blokuočių veikimą;

30.2. ar mašina dirba be smūgių ir pastebimos vibracijos;

- 30.3. ar lygiai sukasi vidinis būgnas;
- 30.4. kontrolinių matavimo prietaisų darbą;
- 30.5.garo ir vandens vožtuvų sandarumą;
- 30.6.nuleidžiamojo vožtuvo sandarumą;
- 30.7.prijungimo žarnų sandarumą ir pritvirtinimo patikimumą.
- 31. Skalbimo, dezinfekavimo, balinimo medžiagas supilti tik per specialias angas.
- 32. Visos skalbimui naudojamos cheminės medžiagos turi būti laikomos tik pažymėtoje taroje. Jokiu būdu negalima ragauti nežinomų cheminių medžiagų.
- 33. Tvarkingai ir patogiai darbui susidėti skalbinius, pagalbines priemones, įrankius, tarą.
- 34. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 35. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
- 36. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
- 37. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.
- 38. Paruoštus skalbimui skalbinius sudėti į skalbimo mašiną. Neperkrauti jos.
- 39. Supilti nurodytą cheminių medžiagų kiekį.
- 40. Jungtukų pagalba įjungti skalbimo mašiną, nustatyti reikiamus skalbimo režimus.
- 41. Veikiant skalbimo mašinai draudžiama:
 - 41.1. atidaryti mašiną;
 - 41.2. tepti, valyti, derinti ir taisyti mašiną;
 - 41.3. dėti skalbinius ant mašinos, o taip pat užkrauti jais darbo vietą ir praėjimus.
 - 41.4.Nesiliesti vienu metu prie skalbimo mašinos metalinių dalių ir įžemintų dalių, kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą. nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
- 42. Nedėti daugiau skalbinių į skalbimo mašiną negu nurodo gamintojas..
- 43. Draudžiama:
 - 43.1. palikti be priežiūros veikiančios mašinos;
 - 43.2. prie dirbančios mašinos leisti pašalinius asmenis;
 - 43.1.dirbti esant netvarkingiems įjungimo ir išjungimo įtaisams;
 - 43.2.remtis į mašiną ir leisti tai daryti kitiems;

43.3. užkrauti praėjimus, pravažiavimus ir darbo vietas skalbiniais;

43.4. būti patalpose apsirengus ne darbo drabužiais, nusirenginėti ir kabinėti drabužius, galvos apdangalus ir kt. ant mašinų.

44. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

44.1. vyrams - iki 30 kg;

44.2. moterims - iki 10 kg.

45. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:

45.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

45.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

45.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrengimais;

45.4. dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrengimais;

45.5. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, tuoj pat išjungti;

45.6. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;

45.7. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.

46. Išsipylus ant grindų muilo emulsijai, skalbimo priemonių tirpalo ar kitai slidžiai medžiagai, nedelsiant nuplauti grindis, kad išvengtų traumų.

47. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

48. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

48.1. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

48.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

48.3. pajutus svylančių laidų kvapą;

48.4. neįprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;

48.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui;

48.6. kilus pavojui žmonių sveikatai, saugumu ar gyvybei, įrenginių sugadinimui.

49. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

49.1. apžiūrėti pažeistą zoną;

49.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

49.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

50. Kilus gaisrui:

50.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;

50.2. evakuoti žmones;

50.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

50.4. informuoti tiesioginį vadovą.

51. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

51.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

51.2. suteikti pirmąją pagalbą;

51.3. informuoti tiesioginį vadovą;

51.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

52. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

53. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

54. Išjungti iš elektros tinklo skalbimo mašiną.

55. Sutavrkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

56. Surinkti visus naudotus įrankius.

57. Rankas nusiplauti su muilu ir šiltu vandeniu.

58. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.

59. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

1.2. Firmos „Miele“ įrangos aprašymai, katalogai

1 pav. Skalbimo mašina MIELE PW 6065

Kompanija Miele – tai nepriklausoma tradicinė šeimos kompanija, įkurta daugiau nei prieš 100 metų.

Kompanijos filosofija „Visada geriau“ yra pagrindas pirmaujant skalbimo įrengimų rinkoje. Visi pramoniniai įrengimai, bei jų komplektuojančios detalės gaminamos Vokietijoje, Miele fabrikuose.

Tai leidžia pateikti išskirtinai kokybiškus bei ilgaamžius įrengimus (skalbimo mašinos pritaikytos 30.000 ciklų). Patentuotų techninių sprendimų dėka skalbimo kokybė ženkliai geresnė nei kitų

skalbimo mašinų ir svarbiausia prailgėja skalbinių tinkamumas naudoti, kas sunkiai įgyvendinama naudojant kitų kompanijų įrengimus. Garantinę ir pogarantinę priežiūrą atlieka technikai, apmokyti Vokietijoje (MIELE).

Pramoninė galutinio gręžimo skalbimo mašina.

MIELE PW 6065

- Automatinė iš priekio pakraunama skalbimo mašina (1400 aps/min.).
- Talpa 6,5 kg,
- G faktorius 526,
- Likutinės drėgmės lygis 50 %.
- PROFITRONIC L Vario valdymas.
- Tinka „Wet Cleaning“ procesui
- Patentuotas KORINIS būgnas.
- Mašina pritaikyta 30.000 ciklų darbui.
- Išmatavimai A/P/G – 850/600/715.

- Elektrinis kaitinimas,

Pramoninė galutinio gręžimo skalbimo mašina

MIELE PW 6167

- Automatinė iš priekio pakraunama skalbimo mašina (1100 aps/min.).
- Talpa (užkrovimo santykis 1:10) 16kg,
- Talpa (esant užkrovimo santykiui 1:8,9) 18 kg,
- Būgno tūris: 160 l.
- G faktorius 500, likutinės drėgmės lygis 46 %.
- Laisvai programuojama PROFITRONIC M programos pagalba.
- Tinka „Wet Cleaning“ procesui
- Patentuotas KORINIS būgnas.
- Mašina pritaikyta 30.000 ciklų darbui.
- Išmatavimai A/P/G – 1400/924/1007.
- Elektrinis kaitinimas

1lentelė. Skalbyklės su centrifūga specifikacija

Dizainas	
Priekinė įkrovimo anga, durelių skersmuo (mm)	Ne mažiau kaip 370
Eksplotaciniai duomenys	
Skalbinių įkrova (1:10) (kg)	Ne mažiau kaip 16 kg
Būgnas korinis, tūris (l)	Ne mažiau kaip 160 L.
Sukimosi greitis (maks. aps./min.)	Ne mažiau kaip 1150
G faktorius	Ne mažiau kaip 500
Liekamoji drėgmė (proc.)	Ne mažiau kaip 46 %
Valdymas	
Grafinis displejus	Privaloma
Rankinis programų parametrų keitimas	Privaloma
Likutinio laiko rodymas	
Skalbimo programų programavimo galimybė	Ne mažiau kaip 190 programų
Ryšio modulis, skirtas komunikacijai su PC su nuosekliają sąsaja pajungimo galimybė	Yra (RS232)
„Wet Cleaning“ programos	Privaloma
Vandens tiekimas	
Šaltas vanduo, ¾“ sriegine jungtimi	1x
Šaltas kietas vanduo, ¾“ sriegine jungtimi	1x
Karštas vanduo, ½“ su ¾“ sriegine jungtimi	1x
Ivandens išpūlimas drenažinis vožtuvas DN70	Privaloma
Variklis / elektriniai sujungimai	
Asinchroninis variklis su dažnio keitimu	Yra
Šildytuvo galia (kW)	Ne mažiau kaip 15,0
Bendroji prijungta apkrova (kW)	Ne mažiau kaip 17,0
Saugiklio nominalas (A)	3x25

Birių skalbiklių dozavimas	
Ploviklio stalčiukas priekinėje mašinos dalyje, 3 skyrelių	Yra
Skystų skalbiklių dozavimas	
Adapteris 6 skystoms priemonėms	Yra
Matmenys	
Išoriniai matmenys: aukštis / plotis / gylis (mm)	Ne daugiau kaip 1450 / 940 / 1100
Išorinės apdailos variantai	
Galvanizuota galinė plokštė	Privaloma
Priekinė plokštė nerūdijančio plieno	Privaloma

„MIELE“ įrangos aprašymai, katalogai

Skalbimo įranga MIELE užtikrina profesionalią skalbinių priežiūrą ypatingose sferose – visur kur reikalingi efektyvūs individualūs sprendimai.

Skalbimo mašinos MIELE, skirtos profesionaliam naudojimui, optimaliai pritaikytos kiekvienam individualiam atvejui, toks produktyvus techninis sprendimas su optimalia skalbimo įranga MIELE jau seniai užsirekomendavo save skirtingose naudojimo sferose, įskaitant ypatingus tekstilės gaminių valymo būdus, taip pat apsauginės įrangos apdirbimą, bei viešbučių ir restoranų verslo įstaigose.

Inovatyvus mašinų valdymas ir specialios programos padeda išspręsti kasdienes ir nestandartines problemas susijusias su skalbinių valymu. Išbandytos MIELE programos idealiai atlieka technologinius procesus, kurie pritaikyti kiekvienai gaminio rūšiai, taip pat kokybiškai atlieka dezinfekciją ir impregnavimą.

Pavyzdžiui, saugios priežiūros programos MIELE SOFT CLEAN SYSTEM aprūpina patalynės ir lovos užtiesalų valymą, specialios valymo ir impregnavimo programos suteikia galimybę puikiai išvalyti apsauginius kostiumus ir respiratorines kaukes, o specialiosios skalbimo programos užtikrina nepriekaištingą restoranų skalbinių švarą.

„MIELE“ lyginimo mašinos

Pranašumai: pramoninės įrangos Miele technologijos pranašumas Miele pristato lyginimo mašinų programą su nevienodu lyginimo veleno diametru (nuo 210 iki 500mm). Taip pat firmos LACO lyginimo mašinos su lyginimo veleno diametru 500, 600 ir 800mm priskiriami ekskluziviniams MIELE gaminiams. Aliumininės įdubos aprūpina puikų šilumos laidumą ir greitesnį įšilimą. Pedalo jungiklio pagalba galima lengvai sustabdyti lyginimą. Nedidelėmis lyginimo mašinomis lengva naudotis vienam žmogui.

Svarbiu mažų lyginimo mašinų serijos HM21 pranašumu yra tai, kad galima išlyginti net ir labai plačius audinius, jų nesulankstant. Tai padeda padaryti elegantiškas veleno užtvirtinimas.

Visos didelės lyginimo mašinos gali būti įrengtos specialiu BWR modulių, kuris grąžina skalbinius ir taip pat gali būti valdomos vieno žmogaus. Be to, didelės lyginimo mašinos gali atlikti tokias operacijas : juostinio įrenginio pagalba persiusti skalbinius į mašiną.

Pneumatinio įdubos pakėlimo dėka (serijos MM50) susidaro aukštas slėgis, kas yra labai svarbu lyginant patalynę ir staltieses.

Papildomi Miele pranašumai

Viskas vienose rankose. Daug dešimtmečių Miele yra žinomiausia kompanija, kurianti įrangą skalbykloms ir skalbinių valymo ir priežiūros būdus. Ši firma taip pat gamina šiuolaikiškas skalbimo džiovinimo bei galingas lyginimo mašinas.

Įrangos Miele vartotojai gauna išsamią konsultaciją su pagrindine poreikių analize, taip pat sudaroma rekomenduojama įrangos išdėstymo schema užsakovo patalpose, įskaitant būtinus montažinius planus.

Kokybė

Miele siūlo pagaminta Vokietijoje High-Tech klasę atitinkančią įrangą FX ISO 9001 sertifikatus. Tvirta konstrukcija, aukštos kokybės medžiagos ir tai, kad įrangą gaminama vienoje gamykloje, įskaitant ir elektroniką, aprūpina legendinį ilgaamžiškumą ir nerūpestingą eksploataciją.

“Vis geriau ir geriau” – šį devizą kompanija naudoja daugiau nei 100 metų. Už produkcijos novatoriškumą, ilgaamžiškumą ir kokybę 2002m. Miele buvo apdovanota prizų “Best Practice” (“Geriausias panaudojimas praktikoje”), kurį skyrė gamybos ir kokybės institutas (IPQ)

Nuo savo veiklos pradžios Miele yra kompetentingas patarėjas tais klausimais, kurie susiję su tekstilės gaminiais ir jų priežiūra skalbyklose : idealus skalbimas, džiovinimas ir lyginimas. Greitas ryšys su techninio aptarnavimo centrais garantuoja gerą paslaugos atlikimą. O didžiulis partnerinių techninio aptarnavimo centrų tinklas užtikrins operatyvią pagalbą visais atvejais. Ypatingos prisijungimo ir garantinio aptarnavimo sąlygos užtikrins Miele mašinų eksploatacijos patikimumą.

„Miele“ įrangai būdinga :

Profesionali patirtis profesionaliems vartotojams : kompanija MIELE jau daugiau kaip 100 metų yra garsiausia kompanija, kūrianti skalbimo įrangą ir skalbimo technologijas. Kartu su didelių skirtingo pajėgumo skalbimo mašinų pasirinkimų MIELE produkcijos asortimentas yra labai platus : tai skystų plovimo priemonių dozatoriai, skalbimo mašinų detalės, vėžimėliai skalbiniams, stelažai, strypai skalbiniams, moduliai antriniam vandens panaudojimui .Tai plačiausias vieno gamintojo siūlomas paslaugų spektras.

Sprendimai, kurios siūlo Miele Professional, tai – tai ekonomiška įrangą. Tai skalbimo ir džiovinimo mašinos, kurių talpa nuo 6 iki 32kg, taip pat lyginimo mašinos, kurios skirtos įmonėms, kur būtinas galutinis skalbinių apdorojimas.

Inovatyvi technika individualiems poreikiams INXIOVATION M – tai naujausios kartos Miele technika. Naujos mašinos pasižymi užpatentuotomis technologijomis, pvz. skaitmeniniu būgnu, kuris aprūpina švelnų skalbinių ilgaamžiškumą. Be to, skalbimo mašinos Miele apdovanotos už dizainą. Mašinos INNOVATION Miele labai ekonomiškos ir tuo skiriasi nuo senesnių modelių: naujos kartos technika pasiruošusi tam, kad programos būtų atliktos be problemų tūkstančius kartų.

Skalbimo įranga Miele – tai aukštos kokybės technologijos ir aukšta kokybė iš Vokietijos. Ši produkcija atitinka kokybės standartą DIN EN ISO 0001.

Technologijos pranašumas

Užpatentuotas skaitmeninis būgnas Miele, pagamintas iš nerūdijančio plieno su paviršiumi, kuris panašus į išgaubtą korį, užtikrina švelnią tekstilės gaminių priežiūrą: skalbiniai pasidaro labai minkšti, jie nesideformuoja. Vandens vėjarodžiai, kurie turi ypatingą formą, leidžia padidinti skalbinių drėkinimą būgno viduje, dėl to sutrumpinamas skalbimo laikas ir sumažėja vandens bei skalbimo priemonių kiekis.

Aukšto greičio gręžimo dėka su G – faktoriumi pasiekiamas geriausias skalbinių gręžimas. O naujoviška būgno konstrukcija leidžia lengvai išimti skalbinius iš būgno.

Didelis išliejamasis vožtuvas su hidrauliniu valdymu aprūpina griežtą procesų vykdymą ir didelį įrengimo patikimumą. Dėka didelės vožtuvo angos užkertamas kelias jo užterštumui. Vožtuvas sukonstruotas tiesiogiai ant bako, todėl nevyksta vandens ir plaunamųjų priemonių nutekėjimas.

Maitinančiųjų elektrinių kabelių prijungimas vyksta be mašinos dangčio demontavimo, o tiesiog dėžeje, kuri randasi galinėje sienelėje. Ten pat randasi domkratai (10 siurblių skystoms plovimo priemonėms ir du pastos konsistencijos priemonėms). Džiovinimo mašinos su užpatentuotu būgnu užtikrina aukštą būgno stiprumą ir labai saugią skalbinių priežiūrą. Skalbiniai rūpestingai išdžiovinami, tai padeda juos efektyviai išlyginti.

Greitam ir saugiam skalbinių džiovinimui naudojamas automatinis oro cirkulatorius. Toks būdas tiksliai paskirsto temperatūrą būgno viduje, užtikrina plonų audinių saugų džiovinimą bei mažina elektros naudojimą.

Ekonomiškumo pranašumas

Aukštos kokybės lyginimo lentos Miele galingumas nereikalauja daug elektroenergijos, mašinos MM50 turi 4 taškų temperatūros daviklį, todėl šildymo elementai aprūpina vienodą šilumos paskirstymą įduboje, ypatingomis savybėmis pasižymi veleno padengimas, kuris pagamintas iš minkštos kokybiškos ARAMID medžiagos. Jis pritaikytas didelėms lyginimo mašinoms, kurių veleno diametras nuo 300mm. Užsakant lyginimo mašiną, veleno padengimą

galima pasirinkti – jis gali būti pagamintas iš ARAMID medžiagos arba iš elastinės plieninės vilnos.

Po skalbimo naujose skalbimo mašinose Miele skalbinių drėkinimas 50%, todėl juos galima lyginti lyginimo mašinose, kurių galingumas yra nuo 40 v+ (pvz. Tokiuose kaip MM50 – 175)

Tokios galingos lyginimo mašinos per 1 val. gali išlyginti 99 kg skalbinių.

Lyginimo mašinos Miele užtikrina kokybišką galutinį skalbinių apdirbimą.

Sprendimai profesionalioms skalbykloms

Aukšti reikalavimai higienai, taip pat kelia reikalavimus skalbinių priežiūrai. Reguliaraus patalinės valymo nepakanka drėgmės ir mikroorganizmų naikinimui. Nes, neužsaugoma šiluminė izoliacija ir tai kelia problemas žmonėms, kenčiantiems nuo alergijos. Žinodami apie tai, klientai mielai naudojami profesionalių skalbyklų paslaugomis.

Sisteminė Miele įranga padeda skalbykloms siūlyti dar daugiau paslaugų, kurios susijusios su patalynės valymu. Tokiu būdu labai greitai atsiperka investicijos. Skalbimo ir džiovinimo mašinos PROFITRONIC Miele turi specialias programas, padedančias švelniai išvalyti ir išdžiovinti patalynę, kuri pagaminta iš natūralių ir sintetinių medžiagų.

Tokių mašinų valdymas nėra sudėtingas – reikia tik sudėti patalynę ir įjungti programą, skystų plovimo priemonių dozavimas atliekamas automatiškai. Specialios programos užtikrina geriausią rezultatą, o skaitmeninio būgno dėka patalynė išskalbiama labai saugiai. Skalbimo mašina M PW6101 ir džiovinimo mašina PT 7331 per vieną skalbimo ciklą gali išskalbti dvi pūkinės pagalves arba vieną pūkinę antklodę.

Tai idealios sąlygos greitam skalbinių apdirbimui. Šių mašinų būgno durelės labai plačiai atsidaro, tai padeda patogiai įdėti arba išimti skalbinius. Po skalbimo operacijos oro teikimo sistema užtikrins saugų džiovinimą. Šios mašinos išsiskiria ekonomiškumu, patogumu ir nekenkia ekologijai. Naujo automatinio mašinos valdymo dėka, 50% išeinančio oro vėl šildoma ir jis naudojamas skalbinių džiovinimui.

Maksimalus galingumas kasdieniniam naudojimui

Skalbimo įranga Miele savo didžiu ir galingumu gali būti naudojama skirtingose sferose – bet kokių atveju bus rastas optimalus sprendimas. Įranga Miele – tai visada naudinga investicija.

Skalbimas

Naujausios skalbimo ir džiovinimo mašinos, kurių talpa 10,13,16,20 kg ir kurios valdomos PROFITRONIC Miele įranga – tai naujausias kompanijos išradimas. Šios mašinos labai ekonomiškos – naudoja mažiau vandens, elektros energijos ir plovimo priemonių. Individualus programavimas ir parametrų tikslumas padeda pasiekti geriausių rezultatų skalbiant rūbus. Mašinos Miele su skaitmeniniu būgnu garantuoja saugų ir kruopštų skalbimą.

Džiovinimas

Džiovinimo mašinos, kurių talpa nuo 6 iki 30kg – puikus skalbimo mašinų papildymas. Techninė šių mašinų inovacija padeda ekonomiškai naudoti elektros energiją ir vandenį, o sisteminis oro cirkuliavimas padeda sutrumpinti proceso atlikimo laiką.

Lyginimas

Įmonėms, kurioms būtina lyginti didelį skalbinių kiekį, kompanija Miele gali pasiūlyti optimalų variantą. Lyginimo mašinos su skirtingais veleno didžiais sukurti naudojimui restoranuose, viešbučiuose, ligoninėse.

Kompleksinė skalbinių priežiūra : dezinfekuojantis skalbimas ir absoliuti švara

Griežti higienos reikalavimai, kurie keliami ligoninėse ir senelių namuose, priverčia kelti aukštus reikalavimus skalbimo, lyginimo ir džiovinimo įrangai. Pagal BGR taisykles įstaigose, kur veikia skalbyklos, edrvė turi būti padalinta į 2 zonas : „nešvaria“ ir „švaria“.

Analogiški reikalavimai keliami skalbiant spec. rūbus, kurie naudojami cheminės pramonės įmonėse, atominėse stotyse ir įmonėse, gaminančiose vaistinius preparatus arba elektronines mikroschemas.

Šiems atvejams Miele siūlo skalbimo mašinas, turinčias konstrukcijos erdvės atskyrimą, ir taip pat turinčias specialias dezinfekavimo programas. Mašinų konstrukcija kompaktiška, bet skiriasi didele talpa (nuo 24 iki 32kg skalbinių).

Programų pasirinkimas nesudėtingas ir saugus. PROFITRONIC valdymo dėka, galime pasirinkti šildymo būdą (elektrinį arba garinį). Šias Miele mašinas galima naudoti nedidelėse ligoninėse. Jos garantuoja saugia skalbinių priežiūrą.

„Švari skalbyklos zona papildomai įrengiama mašinomis, kurios skalbia įvairius skalbinius. Skalbimo džiovinimo ir lyginimo mašinos, kurios skalbia skalbinius skirtus restoraniniam verslui, puikiai dera tarpusavyje ir papildo vieną kitą. Išdezinfekuoti drėgni skalbiniai rūpestingai džiovinami džiovinimo mašinose. Džiovinimo sistema AIR RECYCLING labai ekonomiška, 60% oro pasiskirsto lyginimo mašinoje.

Valgyklų ir virtuviniams skalbiniams bei rūbams personalui „švarioje“ zonoje įrengiama skalbimo mašina W6071 ir džiovinimo mašina T6185, kurių talpa 75kg.

Skalbinių lyginimui idealiai pritaikyta aukšto galingumo lyginimo mašina PM1421. Jos pagalba per 1val. galima išlyginti 57kg skalbinių. Galima lyginti ne tik didelius skalbinius, bet ir mažus, pvz. stalo servetėles, nedidelius rankšluosčius

1.3. Tekstilės gaminių skalbimo naujausiomis skalbimo mašinomis planavimo ir organizavimo technologinis aprašas

Planuojant ir organizuojant tekstilės gaminių skalbimą svarbu įvertinti šiuos esminius aspektus:

1. planuojamų paslaugų pobūdį ir apimtį,
2. išteklių planavimą ir paskirstymą,
3. vidinę koordinaciją,
4. prisitaikymą prie aplinkos ir ateities įžvalgumą.

1. Planuojant tekstilės gaminių skalbimą labai svarbu yra įvertinti teikiamų paslaugų pobūdį (specifiką) ir apimtį, t. y. ką mes skalbsime ir kokį kiekį. Tinkamai įvertinus planuojamą kiekį, galima priimti teisingą sprendimą kokio pajėgumo/ galingumo ir tipo skalbimo mašiną įmonei ar organizacijai reikėtų įsigyti (čia kalbama apie 2 aspektą, t. y. vidinių išteklių planavimą). Skalbimo mašinų pajėgumai svyruoja nuo 5 kg iki 100 ir daugiau kg per vieną skalbimo ciklą. Taigi žinant, jog bus skalbiami nedideli kiekiai, tačiau įvairaus pobūdžio tekstilės gaminiai, įmonei vertėtų įsigyti kelias mažesnio pajėgumo mašinas, o žinant jog bus apsiribota vieno ar dviejų tipų tekstilės gaminių skalbimu (patalynė, rankšluosčiai ar pan.) būtų prasminga įsigyti didesnio pajėgumo skalbimo mašinas. Be to, teisingai įvertinus tekstilės gaminių pobūdį, galima pasirinkti teisingą mašinos tipą/ komplektaciją.

2. Žinodami paslaugų pobūdį ir apimtį, įsigiję technologinę įrangą, privalome užtikrinti, jog įmonė turi pakankamus žmogiškuosius išteklius, siekiant užtikrinti savalaikį ir kokybišką paslaugos atlikimą. Darbuotojų skaičius ir jų kompetencija vėl gi didžiąja dalimi priklauso nuo paslaugos pobūdžio ir apimties. Tekstilės gaminių rūšiavimą, dėmių identifikavimą, skalbimo mašinų operatorės darbą esant nedideliams gaminių kiekiams gali atlikti vienas darbuotojas, turintis bendro pobūdžio žinias apie tekstilės gaminių skalbimą. Dėmių valymo technologinei operacijai atlikti reikalingas atskiras darbuotojas- valymo technologas, turintis specialias žinias ir patirtį. Jei įmonėje skalbiami dideli kiekiai tekstilės gaminių, atitinkamai kiekvienai technologinei operacijai atlikti reikalingas didesnis skaičius darbuotojų.

Siekiant užtikrinti kokybiškas ir laiku atliekamas paslaugas būtina pasirinkti ir naudoti tinkamas skalbimo priemones. Lietuvoje ir Europoje tokius produktus siūlo nemažas kiekis įmonių. Renkantis skalbimo priemonių tiekėją/ pardavėją, yra svarbus šie kriterijai:

- a) produkto gamintojo/ jį atstovaujančios įmonės patirtis šios srityje,
- b) planuojamo įsigyti produkto tarptautiniai kokybės sertifikatai,
- c) technologinių sprendimų pristatymas ir jų įgyvendinimas,

- d) ekonominiai technologinio proceso rodikliai,
- c) aptarnavimas ir kiti pridėtinę vertę kūrantys kriterijai.

Pasirinkę geriausią galimą pardavėją/ tiekėją, privalome apskaičiuoti reikiamą kiekį skalbimo priemonių tam tikram laikotarpiui. Šiuos skaičiavimus dažniausiai įtakoja įmonės finansinė situacija, sandėliavimo sąlygos, pardavėjo/ tiekėjo geografinė padėtis ir produktų pardavimo sąlygos (atsiskaitymo laikotarpis, transportavimo išlaidos ir pan.).

3. Labai svarbu, jog atliekant skirtingas technologines operacijas būtų koordinuojami darbuotojų veiksmai, t. y. darbas turi vykti nuosekliai, privalo būti išlaikoma technologinė seka. Esant didesniai skaičių darbuotojų yra naudinga turėti asmenį, atsakingą už veiklos organizavimą, funkcijų ir užduočių paskirstymą, vidinės kontrolės užtikrinimą.

4. Nesvarbu kokioje srityje įmonė dirba, ji nuolat susiduria su besikeičiančia išorine aplinka. Todėl planuojant ir organizuojant tekstilės gaminių skalbimą yra svarbu sekti šiuos pasikeitimus ir esant būtinybei prie jų prisitaikyti. Pasikeitimai gali įvykti technologinės įrangos srityje- atsirasti efektyvesni ir ekonomiškai naudingesni sprendimai, kurie gali padidinti įmonės konkurencingumą. Rinkoje gali atsirasti poreikis naujo pobūdžio paslaugai. Nuolatos besikuriančioms naujoms organizacijoms gali būti reikalinga jūsų įmonės paslauga, taigi privalote būti matomi ir lengvai pasiekiami. Taigi labai svarbu, jog įmonėje būtų darbuotojas (dažniausiai aukštesnės grandies vadovas), atsakingas už ateities įžvalgą ir sprendimus, kurie nulemtų sėkmingą įmonės veiklą.

1PRIEDAS-skaidruolės „Skalbimo technologijos“

2 MOKYMO ELEMENTAS. SKALBINIŲ ĮVERTINIMAS IR RŪŠIAVIMAS, DĖMIŲ IDENTIFIKAVIMAS

2.1. Darbų saugos instrukcijos

CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ NAUDOJIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Tekstilės gaminių cheminio valymo, skalbyklos darbuotojas su cheminėmis medžiagomis (valikliais, balikliais, skalbimo ir valymo priemonėmis) gali dirbti ne jaunesni kaip 18 metų, išklauses specialų mokymo kursą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių paskirtimi, konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, pasitikrinęs sveikatą, turintis sveikatos žinių pažymėjimą, patvirtinantį įgytas žinias sveikatos ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais, ir instrukuotas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose):

- 1.1. darbuotojų saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją;
- 1.2. pirmosios medicininės pagalbos suteikimo instrukciją;
- 1.3. darbuotojos saugos ir sveikatos instrukciją pagal darbo vietą;
- 1.4. neelektrotechninio personalo darbuotojo saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.5. bendrąją priešgaisrinės saugos instrukciją;
- 1.6. priešgaisrinės saugos darbo vietos instrukciją;
- 1.7. darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planą.

2. Periodiškai dirbantysis su cheminėmis medžiagomis, instrukuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvylika mėnesių.

3. Darbuotojas papildomai turi būti instrukuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sproginimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

- 4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;
- 4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;
- 4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Darbuotojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.2. esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei;
- 6.4. darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

7. Asmens darbo higiena:

- 7.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 7.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 7.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 7.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 7.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

8. Darbuotojas privalo:

- 8.1 vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 8.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

9. Darbuotojas turi teisę:

- 9.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

9.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

9.3. susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais ir reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo;

9.4. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

10. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

11. Darbuotojas turi žinoti:

11.1. patalpų, darbo vietos planą;

11.2. cheminių medžiagų fizikinę ir chemines charakteristikas ir savybes;

11.3. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

12. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

12.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srovė (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimai, ir/ar net klinikinė mirtis;

12.2. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) - neigiamas poveikio organizmui galimos alerginės ir profesinės ligos. Jeigu dulkių kiekis ore viršija leistiną normą ir dulkėtumo negalima sumažinti reikia, dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;

12.3. naudojamų cheminių medžiagų, garų(patekimas ant odos, į akis, kvėpavimo takus) poveikis - galimi akių gleivinės nudegimai, neigiamas poveikis kvėpavimo takams: dirbti reikia veikiant ištraukiamajai ventiliacijai, jei šių priemonių nepakanka ar jų dėl objektyvių aplinkybių nėra, reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius;

12.4. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi;

12.5. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

12.6. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai

valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;

12.7. fizinė perkrova, galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įtenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviems, būtina naudotis kėlimo įrenginiais;

12.8. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

12.9. darbo vietos ir praėjimo kelių užvertimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais.

13. Darbdavys įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. galvai ir akims apsaugoti;

13.2. kvėpavimo takams apsaugoti;

13.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.4. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.5. apsauginiais darbo drabužiais.

14. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

15. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbyklos skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

16. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

17. Cheminėje valykloje turi būti įrengti du įėjimai: gaminiams priimti ir išduoti bei darbuotojams.

18. Cheminių valyklų grindys, sienos, lubos turi būti padengtos nelaidžia vandeniui, atsparia naudojamoms valymo, plovimo ir dezinfekcijos priemonėms danga.

19. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų, neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. Darbdavys esant reikalui turi teisę išduoti darbuotojui daugiau apsaugos priemonių.

21. Darbuotojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti, tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, netvarkingais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

24. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neažkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai, patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

25. Apžiūrėti darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar jie įžeminti ir uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

26. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

27. Patikrinti ar tvarkingi darbo įrankiai ir priemonės, mašinos ir kiti technologiniai įrenginiai.

28. Sasireguliuoti darbo vietos apšvietimą. Jeigu bendras apšvietimas nepakankamas, naudoti vietinį apšvietimą: nešiojamas lempos su apsauginiu tinkleliu ir kabliuku, kurių įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Tvirtinti 220V įtampos apšvietimą prie stelažų draudžiama.

29. Visos skalbyklose naudojamos skalbimo, balinimo, minkštinimo, standinimo priemonės, cheminės valyklose naudojamos cheminės medžiagos ir preparatai, turi atitikti teisės aktuotuose nustatytus saugos ir sveikatos reikalavimus, turėti saugos duomenų lapus. Susipažinti su juose keliamais reikalavimais, nurodytomis laikymo naudojimo, saugos priemonėmis.

30. Susipažinti su gautomis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai etiketės su nurodytu medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

31. Dezinfekcijos priemonės (biocidai) turi būti registruotos teisės akto nustatyta tvarka.

32. Dezinfekcijos priemonių (biocidų) apskaita turi būti vykdoma teisės akto nustatyta tvarka.

33. Valikliai, dezinfekcijos priemonės, kitos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti laikomi specialiai pritaikytoje patalpoje.

34. Cheminėse valyklose turi būti medžiagų neutralizuojančių cheminio valymo priemonės.

35. Susipažinti su gautų medžiagų galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis - fizinėmis savybėmis.

36. Naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis, įsitikinti stalų ir stovų stabilumu.

37. Taros atidarymui paruošti tam tikslui skirtus įrankius: plaktuką, reples ir pan. Atliekant šiuos darbus reikia užsimauti pirštines.

38. Įsitikinti, ar veikia patalpos ventiliacinė sistema. Vėdinimo sistema turi būti įrengta taip, kad ji automatiškai įsijungtų prasidėjus technologiniam procesui.

39. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

40. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

41. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

42. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

43. Dirbti su preparatais leidžiama ne ilgiau kaip 6 valandas, o naudojant labai toksiškus ir toksiškus preparatus 4 valandas per dieną.

44. Dirbant su cheminiais preparatais, būtina dėvėti asmenines apsaugos priemones.

45. Cheminės medžiagos priimamos kartu su saugos duomenų lapu. Saugos duomenų lapai, susegti į aplanką, laikomi metalinėje nerakinamoje spintelėje, pakabintoje prie pagrindinių lauko durų.

46. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos ir preparatai turi būti registruojami.

46. Kraunant preparatus, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtymo. Atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais. Preparatams išsiliejus ar išbarsčius, imtis skubių priemonių jiems surinkti ir nukenksminti.

47. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.

48. Darbuotojui draudžiama:

48.1. laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

48.2. patalpoje palikti išlietus ar išbarstytus preparatus;

48.3. darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

48.4. naudoti nukensmintą preparatų tarą kitiems tikslams;

- 48.5. darbo vietoje būti pašaliniami asmenims;
- 48.6. ragauti, uostyti cheminius preparatus.
49. Dėmių valymo darbo vietose turi būti papildomas vietinis apšvietimas.
50. Valant dėmes naudotis cheminių medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
51. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.
52. Draudžiama chemines medžiagas ragauti, uostyti.
53. Draudžiama švarius gaminius pakuoti į neperforuotą plėvelę.
54. Išvalyti drabužiai kabinami ant pakabų, kiti gaminiai laikomi švarių gaminių patalpoje.
55. Iš išvalytų gaminių neturi skliti cheminių medžiagų kvapas.
56. Pagrindinis patalpų valymas turi būti atliekamas vieną kartą per savaitę: šepečiu, oro srove nuvalomos sienos, grindys, durys, išvalomi agregatai, nuvalomi visi paviršiai.
57. Cheminės valyklos įrenginiai, inventorių turi būti valomi kasdien.
58. Cheminių valyklų langus būtina valyti ne rečiau kaip 2 kartus per metus.
59. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
 - 59.1. vyrams - iki 30 kg;
 - 59.2. moterims - iki 10 kg.
60. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:
 - 60.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 60.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 60.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
 - 60.4. nedirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;
 - 60.5. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir elektros įrenginių metalinių dalių, kad esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
 - 60.6. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį tuoj pat išjungti;
 - 60.7. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;
 - 60.8. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.
61. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.
62. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

71. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

72. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai. Darbo su preparatais vietose būtinai turi būti pirmosios pagalbos vaistinė.

73. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

74. Nepriklausomai nuo preparato rūšies ir apsinuodijimo laipsnio, nukentėjusį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai labai sutepti preparatais.

75. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

76. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės galima šildyti šildyklėmis.

77. Į patalpą, kurioje yra cheminių medžiagų garų įeiti be dujokaukės draudžiama. Avarinis darbas tokioje patalpoje leidžiamas, dalyvaujant ne mažiau 2 žmonėms.

78. Apsinuodijus cheminių medžiagų garais, nukentėjęs turi būti išvestas į gryną orą arba į patalpą su grynu oru. Esant reikalui nedelsiant daryti dirbtinį kvėpavimą, Atlaisvinti rūbus trukdančius kvėpavimui. Jei nukentėjus dusina, ima kosulys, tai transportuoti nutekėjusį galima tik horizontalioje padėtyje.

79. Nepriklausomai nuo nukentėjusio sveikatos būklės, jis turi būti nukreiptas pas gydytoją.

80. Patekus cheminėms medžiagoms į akis, jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

81. Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių sugadinimui, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

82. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

82.1. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

82.3. pajutus svylančių laidų kvapą;

- 8.4. neįprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;
- 82.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui;
- 83. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:
- 83.1. apžiūrėti pažeistą zoną;
- 83.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
- 83.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.
- 84. Kilus gaisrui:
- 84.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;
- 84.2. evakuoti žmones;
- 84.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;
- 84.4. informuoti tiesioginį vadovą.
- 85. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:
- 85.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;
- 85.2. suteikti pirmąją pagalbą;
- 85.3. informuoti tiesioginį vadovą;
- 85.4. darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.
- 85.5. reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.
- 86. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.
- 87. Esant ypatingam avariniam atvejui, evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.
- 88. Įvykus įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesudarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 89. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.
- 90. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.
- 91. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.
- 92. Rankas nusiplauti su muilu ir vandeniu.

93. Rankų ir drabužių valymui nenaudoti skiediklių ir degių medžiagų (acetono, benzino ir kt.).

94. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

2.2. Skalbinių įvertinimo, rūšiavimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė

2 lentelė. Skalbinių įvertinimo, rūšiavimo, dėmių identifikavimo technologinė kortelė

Operacijos/ darbo pavadinimas	Nuodugnus tekstilės gaminio apžiūrėjimas, dėmių indentifikavimas
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Tirpiklis, adata, siūlas, balto audinio skiautelės, ausų krapštukai.
Naudojama įranga	Dėmių valymo stalas
Technologinė seka	1. Skalbiniai yra rūšiuojami: atsižvelgiant į proceso metu naudojamo vandens temperatūrą (30-40, 60 laipsnių celsijaus), naudojamas chemines medžiagas (pvz. kai kurie balti gaminiai gali būti balinami, naudojant specialias balinimo priemones, 2. Skalbiniai yra rūšiuojami į šias grupes: baltos spalvos audinio gaminius, šviesios spalvos audinių gaminius, margaspalvių audinių gaminius (svarbu patikrinti ar atskirų gaminių audiniai neleidžia spalvos), tamsių spalvų audinių gaminius.
Saugaus darbo reikalavimai	Tikrinant gaminių audinio spalvos fiksaciją tirpiklio pagalba, privaloma naudoti apsauginę veido kaukę ir apsaugines pirštines.

2.3. Tekstilės medžiagų aprašai

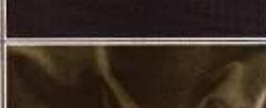
2 lentelė. Tekstilės medžiagų aprašai

Audiniai pagal pluoštą	Audinio pavadinimas	Pavyzdžiai	Audinio apibūdinimas	Gaminų asortimentas
Šilkiniai audiniai	Šifonas		Plonas, permatomas drobinio pynimo audinys iš šilko arba dirbtinio pluošto daugiagijų siūlų.	Vakarinės suknelės, šalikai
	Krepžoržetas		Drobinio pynimo audinys iš šilko ir cheminių pluoštų.	Suknelės, moteriškos palaidinės
	Krepdešinas		Plonas, lengvas drobinio pynimo audinys iš šilko metmenų ir sukrių šilko ataudų.	Suknelės, palaidinės
	Krepsatinas		Satininio pynimo audinys iš šilko arba dirbtinio pluošto daugiagijų siūlų. Viena audinio pusė blizgi, kita – blausi.	Moteriški viršutiniai drabužiai
	Atlasas		Atlasinio pynimo audinys lygia, blizgančia gerąja puse, audžiamas iš blizgiųjų dirbtinio pluošto siūlų; kartais audžiami ir medvilniniai bei vilnoniai atlasai.	Pamušalai, chalatai
	Tafta		Šilkinis tankus drobinio pynimo šluogdantis audinys iš šilkinų ar cheminių daugiagijų siūlų.	Suknelės, palaidinukės
	Aksómas		Metmenų pūkinis audinys tankiu žemu pūku, sudarančiu lygų, minkštą, išvaizdų paviršių.	Drabužiai, baldai

3 lentelė. Tekstilės medžiagų aprašai

Audiniai pagal pluoštą	Audinio pavadinimas	Pavyzdžiai	Audinio apibūdinimas	Gaminių asortimentas
	Džiūsinis audinys		Storas, tankus, margaspalvis audinys, kurio metmenų siūlai paprastai tradiciškai mėlynos spalvos, o ataudų – nebalinti, natūralaus pluošto.	Džinsai, striukės, vaikiški, moteriški, vyriški viršutiniai drabužiai, uniforminiai ir darbo drabužiai
Lininiai audiniai	Linas		Pagamintas iš lininių verpalų. Kietas, glamžus, todėl audžiamas su poliesterio, viskozės, elastano priemaišomis.	Vaikiški, moteriški, vyriški drabužiai
	Dróbė		Lininis tankus drobinio pynimo audinys.	Patalynė, staltiesės, užuolaidos, lovatiesės, dekoratyviniai audiniai
Vilniniai audiniai	Krėpas		Ploniausias, lengviausias iš vilninių audinių, vidutinio tankumo, minkštas, kritus. Tai krepinio pynimo audinys gruoblėtu arba smulkiai raukšlėtu paviršiumi.	Suknelės, kostiumėliai
	Kašmýras		Plonas, minkštas, stiprus audinys iš kašmyro vilnos.	Suknelės, skarelės, šalikai
	Trikotinas		Elastinis, minkštas, stiprus audinys iš plonavilnių šukuotinių verpalų. Paviršius lygus, nesivelia, raštas ryškus.	Kelnės, uniformos, apsiaustai
	Tvidas		Vilnonis margaspalvis ar melanžinis audinys, panašus į rankų darbo šiurkštą vilnonį audinį.	Kostiumai, švarkai, apsiaustai
	Drāpas		Storas, minkštas grynavilnis audinys, kurio paviršių dengia tankus veltas ir lygiai nukirptas pūkas. Labai šiltas, bet sunkokas.	Paltai
	Buklė		Audinys, kurio gerojoje pusėje matyti fasoniniai pumpurai, kilpelės ir mazgeliai.	Kostiumai, paltai, suknelės

4 lentelė. Tekstilės medžiagų aprašai

Audiniai pagal pluoštą	Audinio pavadinimas	Pavyzdžiai	Audinio apibūdinimas	Gaminų asortimentas
Medvilniniai audiniai	Damastas		Storas, tankus, iš brangesnių medvilnės rūšių, žakardinio ar mišriojo pynimo audinys.	Staltiesės, servetėlės
	Satinas		Tankus, stiprus, lygaus paviršiaus satininio pynimo audinys.	Patalynė, vaikiški ir vyriški marškiniai, chalatai, pižamos, vyriškos glaudės
	Flanėlė		Minkštas, šlaustinis audinys.	Šilti baltiniai, vaikiški drabužiai
	Škotiškasis audinys		Daugiaspalvis margaraštis languotas drobinio ar ruoželinio pynimo audinys.	Vaikiški ir vyriški marškiniai, moteriškos palaidinukės, suknelės
	Poplinas		Plonas, tankus drobinio pynimo audinys, kurio ataudai storesni už metmenis, todėl audinio paviršiuje matyti skersiniai ruoželiai.	Marškiniai, palaidinės, suknelės
	Diagonėlas		Tankus medvilninis ruoželinio pynimo audinys, išmirkytas glamžumų ir traukumą mažinančiuose chemikaluose. Kad pluoštas būtų stipresnis, įaudžiama poliesterio ir poliamidinio pluošto bei 3–5 % elastano.	Kelnės, švarkai, darbo, kariniai drabužiai
	Ripsas		Storesnis, tankesnis audinys už popliną. Ripso paviršiuje matyti ryškios išilginės (ataudų) ar skersinės (metmenų) linijos.	Suknelės, lengvi apsiaustai
	Aksomas		Sudėtingo pynimo audinys su pūkellais gerojoje pusėje.	Puošnūs gaminiai, drabužiai
	Velvėtas		Lygus arba rumbėtas audinys su tankiais vertikaliais trumpais pūkellais.	Kelnės, sijonai, kostiumai, sarafanai, striukės

2.4. Dėmių indentifikavimo aprašai

Dėmės yra keletas rūšių pagal kilmę ir valymo būdą:

1. vandenyje tirpios dėmės,
2. perchloretilene tirpios dėmės
3. dėmės, kurioms valyti reikalingi specialūs tirpikliai,
4. neišsivalančios dėmės,
5. sudėtinės dėmės.

Nustatyti tikrąją dėmių kilmę yra sudėtinga, tačiau tai yra svarbi sąlyga siekiant užtikrinti aukštą paslaugos atlikimo kokybę. Yra išskiriama keletas dažniausiai pasitaikančių dėmių požymių:

1. dėmės, turinčios aiškius kontūrus - tai dažniausiai dėmės, turinčios savyje cukraus ar krakmolo ir yra tirpios vandenyje;
2. taisyklingos formos, tolygiai išplitę dėmės – daugeliu atvejų riebalinio pobūdžio dėmės, kurios yra tirpios perchloretilene;
3. dėmės, esančios gaminio intensyvios trinties vietose – gali būti tiesiog purvo dėmės, tirpios ir vandenyje, ir perchloretilene;
4. paviršinės, turinčios kietą struktūrą dėmės – daugeliu atveju sudėtinės maistinės dėmės tirpios vandenyje ir perchloretilene;
5. rudo atspalvio dėmės – kraujo, rudžių, makiažo dėmės – daugeliu atveju tirpios vandenyje ar perchloretilene;
6. mėlyno, raudono atspalvio dėmės – tai uogų, vyno, rašalo, kurioms pašalinti reikalingi spec. tirpikliai;
7. žalio atspalvio dėmės – tai rašalo, žolės - naudojami spec. tirpikliai joms pašalinti;
8. gelsvos, išblukę dėmės – prakaitas, šlapimas bei įsisenėjusios, oksidavusios dėmės, kurių valymui naudojami spec. tirpikliai;
9. juodos, tamsios dėmės – tepalas, pelėsis, purvas- valo spec. tirpikliai.

Dėmių sudėtis, jų kilmė yra labai įvairi, taigi griežtų taisyklių, apibrėžiančių bendrą jų valymo technologiją nėra.. Pirmas ir pats svarbiausias žingsnis- tai informacijos apie dėmės pobūdį išsiaiškinimas (šios informacijos teiraujamės iš klientų priimdami gaminius valymui). .

Didžioji dalis dėmių pagal savo sudėtį yra nevienalytės. Jos susideda iš keleto veikliųjų medžiagų ir joms išvalyti naudojami iškart keli tirpikliai. Pvz. kavos dėmė- gali savyje turėti ne tik taninų bei spalvos pigmentų (kava), bet ir riebalų, baltymų (pienas, grietinėlė) ar cukraus. Taip yra ir su daugeliu padažų – jų sudėtyje gali būti ir kraujo, ir natūralių pigmentų bei riebalų; daugeliu atveju yra nežinoma, kokie dažai naudojami maisto produktų gamyboje, kokia yra tepalo, dažų sudėtis. Taigi valant dėmes reikia būti išradingiems.

Dėmių valymui yra naudojamas specialus technologinis įrengimas- dėmių išėmimo stalas, kuris turi šias pagrindines priemones: aukšto slėgio vandens, oro srauto, perchloretileno ir garų padavimą, Pirmas žingsnis valant dėmes – tai panaudoti paprasčiausius tirpiklius – vandenį ir perchloretileną. Įsitikinus jog nekelia grėsmės audiniui, dėmių valymui galima naudoti ir karštus garus, kurie dar aktyviau naikina vandenyje tirpias dėmes. Pagrindiniams tirpikliams aktyvuoti padeda suspausto oro srovė, kuri išvalo tirpiklį ir dėmės likučius. Suspausto oro srovę reikia naudoti atsargiai, siekiant jog dėmė neišplistų ir srovė nepažeistų audinio. Tai ypač aktualu valant plonus bei blizgius audinius. Per daug intensyvus suspausto oro naudojimas retina audinį. Audinio vieta,

kurioje buvo valoma dėmė džiovinama saugiu atstumu, pradedant nuo kraštų į dėmės vidurį, siekiant jog neišplistų dėmė ir vandens ratilas.

Daugeliu atveju dėmės yra valomos prieš cheminio valymo procesą ar skalbimą. Tai palengvina dėmių valymą, jos yra lengviau pastebimos ir paprasčiau nustatyti jų pobūdį. Atskirais atvejais dėmės yra ir po bendrojo valymo proceso. Šiose situacijose labai svarbu nepalikti nubėgimo dėmių – gerai išskalauti spec. tirpiklius bei operatyviai džiovinti, kad neliktų ir vandens ratilų. Vandens ratilus naikiname vandeniu, perchloretileno ratilus- perchloretilenu pagalba. Keisdami atstumą tarp valiklio ir audinio, siekiame optimalaus valymo rezultato. Vandens nubėgimų naikinimui gali būti naudojami vandens garai. Juos naudoti būtina pasirenkant saugų atstumą iki audinio, taip siekiant išvengti pusrų dėmių ir ir vengiant audinio pažeidimų nuo karščio. Naudojant garus svarbu, jog ant audinio nepatektų kondensacinių lašų – dėl šios priežasties garų pistoletą tiek pučiant garus tiek orą pirmiausia nukreipiame žemyn, kad įsitikintume jog yra pučiami tik vandens garai.

Jeigu dėmė yra intensyvi, valymo procedūra gali būti kartojama keletą kartų. Svarbu atidžiai stebėti ar pakartotinis dėmės valymas nepažeidžia audinio struktūros ir spalvos.

1. Vandenyje tirpios dėmės

Tai dažniausiai cukraus ar krakmolo turinčios dėmės, o taip paviršinės purvo dėmės, baltyminės dėmės (kraujas, prakaitas, šlapimas), dažai pagaminti vandens pagrindu (akvarelė, guašas). Gaminiai, kurie yra tiesiog skalbiami, prieš tai yra įtrinami spec. plovikliu, kuris išvalo purvo, prakaito, dažų, kraujo, šlapimo dėmes. Tepalo dėmėms valyti vandenyje yra naudojamas Triplex energy koncentruotas ploviklis, kuris skaido riebalinio pagrindo dėmes. Tais atvejais, kai dėmės yra labai koncentruotos ar įsisenėję, jų valymui reikalingas ilgesnis laiko periodas, skirtas gaminio mirkimui ar intensyviame mechaniniame trynimui.

Rašalo, natūralių dažų (žolės, vyno, arbatos, kavos, kakavos, uogų, vaisių, makiažo) ir sintetinių dažų (tušinukai, flomasteriai, batų tepalas, markeriai), riebalų dėmėms valyti kartu su vandeniu yra naudojami spec. tirpikliai.

2. Perchloretilene tirpios dėmės

Perchloretilenas tirpina purvo, riebalų, tepalų ir klijų dėmes, vašką, makiažą, kramtomąją gumą, sakus, bei ištirpusių sagų ar plastmasės likučius.

Yra dėmių, kurių neišvalius prieš cheminį valymą jos užsifiksuos, taigi net ir įdėjus visas pastangas jos gali neišsivalyti. Tai visos baltyminės (kraujas, prakaitas, šlapimas) ir natūralių pigmentų turinčios (uogos, vaisiai, vaistai, vynas, žolė, kava, arbata) dėmės.

3. Dėmės, kurioms valyti reikalingi spec. tirpikliai

Spec tirpikliai naudojami valymui ant dėmių išėmimo stalo prieš ir po bendrojo valymo.

Kad įsitikintume jog dėmės tikrai išsivalė, aiškias dėmes (kurios matos ne šešėliais, turi aiškius kontūrus) visuomet geriau išvalyti prieš bendrąjį valymą naudojant spec. tirpiklius ant dėmių išėmimo stalo.

Prieš valant spec. tirpikliais privalome įsitikinti, kad mums nepadės tik vanduo ar perchloretilenas, bei patikrinti ar gerai užfiksuota gaminio spalva ir koncentruotos valymo priemonės neišblukins audinio. Tikriname spalvos fiksaciją mažiau pastebimoje vietoje ant vidinės siūlės, vidinės kišenės pusės ar pan.

Mes naudojame 3 skirtingų gamintojų spec. tirpiklių rinkinius. Jie gali būti nuplaunami vandeniui (jeigu valoma po to P) ir perchloretilenu po to išdžiovinant valytą vietą ir ištrinant sauso valymo įtrynimui naudojamu muilu. Valant gaminius cheminiu būdu būtina gerai išplauti spec tirpiklių likučius, nes po valymo gali likti dėmių nuo spec tirpiklių.

Bufa kompanijos produktai/ tirpikliai (Detaprofi rinkinį sudaro Blodex, tanex, Lacex, Medex, Ferex ir Detasolv). Bufa produktai gali būti naudojami ir prieš skalbimo procesą, tiesiog įtrynus dėmes reikalingu tirpikliu. Šiuo atveju skalbimą reikia pradėti ne vėliau kaip per 15 min.

Biar kompanijos produktai/ tirpikliai (B; C; G; R; F3) ir

Seitz kompanijos produktai (Purasol, Quickol, Lacol Frankosol, Cavesol, Blutol, Colorsol) sudaryti iš panašias dėmių grupes valančių produktų, tačiau atskirais atvejais esant skirtingoms dėmėms, skirtingi audiniams ir jų poveikis jų poveikis valant dėmes gali skirtis. Baltymo turinčias (proteino) dėmes – kraują, prakaitą, šlapimą, maistines dėmes, vaistus, pieną valo Blutol, G ir Blodex. Taninų turinčias dėmes – vyno, uogų, vaisių, daržovių, žolės, arbatos, kavos dėmes valo Cavesol, R ir Tanex.

Natūralių dažų, pigmentų – augalų, kosmetikos, vaistų, maistines dėmes valo Colorsol ir Medex

Dirbtinių dažų dėmės (įvairūs rašikliai, dažai) valo Purasol (išpučiama tik oru arba nuplaunama P), Lacol. Quickol, B, C, Lacex, Detasolv

Kietas sintetinės dėmės (nagų lakas, klijai) valo Detasolv, Lacol, Purasol

Kietas natūralios kilmės dėmės (krakmolas, cukrus, baltyminių dėmių kraštai) – Frankosol

Rudžių, gelsvas, nublukusias dėmes gali padėti išvalyti Ferex ir F3 (Ferex saugesnis, švelnesnis). Šiuos tirpiklius galima naudoti tik įsitikinus, jos valymo proceso metu nebus pažeista

audinio spalva. Yra rekomenduojama tirpiklių poveikį audinio spalvai išbandyti mažiau matomoje vietoje.

Riebalų dėmės, vašką, tepalus, degutą padeda valyti B, C, Quickol, Lacex (stipresnis).

Neretai siekiant sustiprinti spec. tirpiklių poveikį dėmės valymui, jis gali būti paliktas ilgesniam laikui (2-3 min), o po to išplautas vandeniu ar garais. Visus spec. tirpiklius būtina gerai išplauti prieš naudojant kitą tirpiklį.

Siekiant sustiprinti poveikį valomai dėmei, kartu gali būti naudojami šie tirpikliai Frankosol + Cavesol+Colorsol. Tai dažniausia daroma valant augalinės kilmės pigmentų turinčias dėmes.

Negalima maišyti baltymus ir taninus valančių tirpiklių, nes vieni kitus neutralizuos.

Spec. tirpikliai naudojami prieš skalbimą:

Bufa detaprofi rinkinys – negali būti paliktas ant audinio ilgiau nei 15 min.

1. Blodex – baltyminėms dėmėms;
2. Tanex – taninams, vaisiams daržovėms, kavai
3. Lacex – dažams, riebalams, vaškui
4. Medex – vaistams, natūraliems dažams
5. Ferex – rūdims ir metalo (oksidacijos) dėmėms.
6. Detasolv negali būti naudojamas neišplaunant ir neišdžiovinant ant dėmių išėmimo stalo.

Ecocab Stainex rinkinys naudojamas prieš skalbiant, negali būti ant audinio ilgiau nei 10 min iki skalbimo pradžios:

1. Stain Žalias – nuo kraujo prakaito ir kitų baltyminių dėmių;
2. Stain Mėlynas – nuo dažų;
3. Stain geltonas – nuo taukų, padažų;
4. Stain raudonas – nuo rudžių, oksidacijos dėmių.

Papildomai naudojami spec tirpikliai skalbimui:

1. Triplex energy plus- tepalinėms, riebalinėms dėmėms;
2. Toglisudore ir V7 DRY- prakaito dėmės valyti;
3. Viva Odosorb- blogam kvapui naikinti.

4. Neišsivalančios dėmės

Statistika skelbia, jog 10 % dėmių tiesiog neišsivalo. Taigi teisingai panaudojus technologines priemones didžiąją dalį dėmių mes galime išvalyti. Svarbu neužtvirtinti dėmės – nenuskalbti, neuždžiovininti, neužlyginti.

Valant dėmes yra svarbūs šie veiksmai: trynimas, aktyvavimas garais, ilgesnis tirpikli ar kitos valymo priemonės naudojimo laikas. Visuomet yra svarbu atsižvelgti į audinio specifiką.

Valant kelis sluoksnius turintį audinį svarbu užtikrinti, kad dėmė neišplis, nepereis į kitus audinio sluoksnius. Siekiant to išvengti būtina audinį išsluoksniuoti arba naudoti sugeriantį tamponą (papildomo šviesaus audinio gerai drėgmę geriantis gabalėlis) po valoma vieta, kad dėmė ir išplaunami tirpikliai susigertų į jį. Sunkiai išsivalančios dėmės: įsisenėję dėmės, nuskalbtos dėmės, kurios yra netirpios Perchloretilene. Neišsivalančios dėmės: greitai džiusiantys klėjai; nagų lakas; statybinės, montažinės putos; akriliniai dažai; aliejiniai dažai, įsisenėją pelėsio bei rudžių dėmės, kurios tiesiogiai pažeidžia audinį, įvairiausi kvapai (prakaito, kvepalų, degėsio, senienos...) taip pat sunkiai panaikinami net naudojant papildomas kvapo bakterijas naikinančias priemones.

7. Dėmių, esančių skirtinguose audiniuose, valymo specifiką

5.1. **Šilkas** yra prabangus, lopus, nepritaikytas naudoti kiekvieną dieną audinys. Jis valomas sausuoju būdu. Kadangi šilkų priskaičiuojama apie 300 rūšių, bendros taisyklės valant šios rūšies audinį nėra. Dažnai tenka vadovautis tiesiog gamintojo pateiktomis instrukcijomis. Šis audinys pasižymi tuo, jog greitai glamžosi, atsiranda defektai trinties, prakaitavimo bei glamžymosi (pažastys, tarpkojis, nugara, liemens linija, kaklaraiščio mazgas) vietose. Neretai šilkai yra dažyti silpnos fiksacijos dažais ir dėl šios priežasties gali blukti tiek valant vandenyje, tiek perchloretilene. Reikia būtinai tikrinti ar neblunka spalva. Šilko prieš valant nepurškiame vandeniui, o įtriname papildomu muilu sausam valymui.

Šilkas yra jautrus suspausto oro srovei, dėl šios priežasties suspaustą orą reikia naudoti labai atsargiai tik pasirinkus saugų atstumą.

5.2. Dėmių, esančių **barchatiniuose, aksominiuose** audiniuose valymui negalima naudoti vandens. Ypatingai jeigu šių audinių sudėtyje yra šilko. Tokio tipo audiniai ir juose esančios dėmės valomos tik cheminio valymo būdu. Atskirais atvejais dėmių valymui gali būti naudojami garai.

5.3. Audinius, kurių gamybai yra naudojamas **acetatas** arba **tracetatas** valyti reikia itin atsargiai. Spec. tirpikliai, ypač turintys skiediklio savybių gali išlydyti audinį. Audinį tai pat gali lengvai pažeisti suspausto oro srovė ir garas. Ant dėmių išėmimo stalo valyti atsargiai

5.4. **Sintetiniai audiniai** gali būti įvairių rūšių. Klijuoti audiniai (striukės) – gali atsisluoksniuoti nuo garų bei tirpiklių. Valyti atsargiai, kad neprarastų savo gerų atsparumo vandeniui savybių. Poliuretanai – tai medžiaga kurios patvirtintas galiojimo laikas 2 metai. Niekas nežino kiek laiko ji bus stovėjus rietime prieš pasiuvant gaminį. Taigi su ja reikia elgtis ypač apdairiai. Nenaudoti spec. tirpiklių, karštos temperatūros tiek valymo, tiek džiovavimo metu, vengti

trinties. Visų šių veiksmų pasėkoje jis gali būti lengvai pažeistas. Dėmės audiniuose iš poliesterio pluošto valosi gerai, jei tai yra atliekama laiku, t.y. neleidžiama dėmėms įsisenėti.

5.4. Gaminiuose esančios **odos detalės** reikalauja ypatingo dėmesio. Svarbu žinoti, jog valoma oda dažo/leidžia spalvą. Būtina atkreipti dėmesį į tai, ar šalia odinės detalės esančios audinio spalva skiriasi nuo pastarosios spalvos. Jei skiriasi ir audinio spalva yra šviesesnė, tikėtina jog valymo metu gali audinys nusidažyti. Naudojant spec. tirpiklius gali intensyviau blukti odos spalva.. Valant vandeniu odos detalės gali kietėti.

5.6. **Medvilniniai audiniai** lengvai sugeria įvairias dėmes. Tamsiai dažyti medvilniniai audiniai valomi dažnai blunka, ten kur audinys išdėvėtas neišsilygina. Baltos spalvos medvilnės valymui galima naudoti chloro baliklius, tačiau reikia atkreipti dėmesį į sudėtį, siekiant išsiaiškinti ar audinio pluoštas sudėtyje neturi kitų medžiagų, kurios valant balikliu gali įgyti gelsvą atspalvį.

5.7. **Linas** kaip ir kiti natūralūs audiniai gali blukti. Tamsaus lininio audinio gaminius patartina valyti naudojant cheminį valymo būdą. Šviesaus audinio (baltus) gaminius rekomenduojama skalbti.

5.8. Cheminiu būdu valomi **vilnoniai audiniai** neturi galimybės susitraukti. Tai labai svarbu siekiant suteikti aukštos kokybės paslaugą. Vilnoniuose audiniuose dėmės valosi ypatingai sunkiai, ypač natūralūs pigmentai. Suspausto oro srovė taip pat neigiamai veikia vilnonio audinio paviršių, jis gali lengvai susivelti. Taigi valyti reikia itin atsargiai.

5.9. Prieš valant blizgius audinius būtina patikrinti ar jis nedažo ir įsitikinti, jog blizgutis užpurkštas ir užfiksuotas kokybiškai. Priešingu atveju valant tokio tipo audinius blizgi audinio dalis gali nukristi.

5.10. Etiketės, transferai, tapyba ant audinių, odos bei kitokio pobūdžio puošybos elementai turi būti patikrinti prieš valymą, siekiant įsitikinti jog jie neblunka, nelimpa, nesilydo veikiami tirpiklių, nėra grėsmės dėl jų atsiklijavimo ir kitų rizikos veiksnių.

3 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ TIKSLINIS DĖMIŲ VALYMAS**3.1. Darbų saugos instrukcijos**

Pramoninės skalbimo mašinos naudojimo saugos sveikatos instrukcija yra prie šio modulio 1 mokymo elemento. Tekstilės gaminių skalbimo naujausiomis skalbimo mašinomis planavimas ir organizavimas, 1.1. punkto.

Cheminių medžiagų panaudojimo instrukcija yra pateikta prie 2 mokymo elemento. 2.1. punkto.

3.2. Valiklių saugos duomenų lapai

- CLIPK4 yra sauso valymo detergentas, optimizuotas naudoti SYSTEMK4 procese.
- CLIPK4 sudėtyje nėra VOC (Lakiųjų organinių junginių)
- CLIPK4 turi puikias valančiąsias savybes, audiniai lieka higieniški ir gaivūs
- Apsaugo nuo pilkėjimo ir suteikia valomiems audiniams neutralų kvapą
- Labai ekonomiškas; dėl aktyvių lelementų poveikio audiniui sumažinams distiliacijos poreikis
- Lengvas ir greitas lyginimas; geros antistatinės charakteristikos palengvina lyginimo procesą.
- CLIPK4 palengvina išvalytų audinių priežiūrą, sumažina pykavimasi bei vėlimąsi.
- Kadangi CLIPK4 yra mažai putojantis, jis nesudaro jokių rūpesčių distiliacijos metu.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda -skaidrus gintarinis skystis

Tankis 1,00 g/ml, 20°C

Klumpumas 150-250 mPas 20°C

PH reikšmė 7,5-8,5

Užsidegimo taškas >100°C

Tirpumas- lengvai tirpsta SOLVONK4 Netirpta vandenyje

Šalčio poveikis 0°C kietėja; atšildžius iki +7°C skystas

Papildymas

Paprastai mes rekomenduojame 2-3 ml CLIPK4 litrai solvento, atitinkamai 0,6-0,9 % CLIPK4 nominaliam mašinos užkrovimo kiekiui dviejų ciklų procedūrai.

Dviejų valymo ciklų procedūra

(1 ciklo solventas į distiliavimą)

Dozavimas 2-am valymo ciklui – 60-90 ml CLIPK4 10kg mašinai

Vieno valymo ciklo procedūra

40 ml CLIPK4 dešimties kilogramų mašinai.

Dėmių apdirbimas

SYSTEMK4 procese mes

Saugojimas ir naudojimas

Uždaroje taroje CLIPK4 galima saugoti 12 mėnesių. Produktas nebijo užšalimo.

Kad užtikrintumėte teisingą dozavimą, prieš vartojimą sušildykite CLIPK4 iki ne žemiau +15°C

Charakteristikos

- PRENETK4 yra dėmių valiklis skirtas naudoti SYSTEMK4 procese

rekomenduojame PRENETTK4 dėmių apdirbimui šepečiu. Specifinių dėmių apdirbimui rekomenduojame DEPRIT grupę. Dėl detalesnės informacijos prašome žiūrėti produkto duomenų lapus.

Rekomendacijos

Yra rizika kad šie audiniai su neužfiksuotais dažais praras arba pakeis spalva: viskozė, šilkas, medvilnė, linas, mikropluoštas. Patikrinkite dažų atsparumą nematomoje vietoje. Jei abejojate, nenaudokite dėmių valiklio.

- PRENETK4 yra labai ekonomiškas, puikiai pašalina nešvarumus nepažeisdamas audinio
- PRENETK4 buvo optimizuotas darbui su solventu ir kitais produktais SYSTEMK4 procese
- PRENETK4 yra bekvapis ir neturi lakiųjų organinių komponentų (VOC)
- PRENETK4 pilnai išsiskalauja SOLVONK4 solvente
- PRENETK4 yra skirtas dėmėms pašalinti nuo audinio SYSTEMK4 proceso metu.
- PRENETK4 galima naudoti neskiestą stipriai užterštų vietų padengimui šepėčiu.

Mes rekomenduojame padengti šepėčiu; surfakanto padengimas slėginio purškimo būdu yra nerekomenduojamas. Šviesių spalvų audinius ir audinius su rekomendacija „gentle dry“ cleaning process (P) ir (F) PRENETK4 turi būti skiedžiamas su SOLVONK4 1:1. Intensyvių spalvų audinius ypač audinius pagamintus iš šilko, viskozės, mikropluošto ar acetato, spalvų atsparumas turėtų būti bandomas užslėptoje, nematomoje vietoje; jei kyla abejonių dėl spalvų atsparumo, geriau dėmių valiklio nenaudokite.

Rekomendacija

Cheminiai-fiziniai duomenys
Išvaizda -skaidrus bespalvis skystis

Tankis -0,92 g/ml, 20°C

Klampumas -60-90 mPas 20°C

Užsidegimo taškas >100°C

Tirpumas -lengvai tirpsta SOLVONK4 1:1 pilnai

Šalčio poveikis -0°C skaidrus ir stabilus <-5°C kietėja; atšildžius skaidrus

Specifinių dėmių pašalinimui, mes rekomenduojame DEPRIT dėmių išėmėjų grupę. Prieš vartodami perskaitykite produkto duomenų lapą. Norėdami užtikrinti solvento švarumą, mes rekomenduojame dažytus solventus ar kitus dėmių valiklius turinčius žemą užsidegimo tašką pašalinti iš audinio suspaustu oru prieš dedant į mašiną. Taipogi naudojant vandeninius dėmių

Charakteristikos

- VINOYK4 vandenį bei nešvarumus atstumiantis impregnatorius, skirtas naudoti cheminio valymo mašinose SYSTEMK4 procese. VINOYK4 skirtas naudoti uždaroje valymo mašinoje.
- Audinys apdirbtas VINOYK4 puikiai atstumia vandenį taip pat apsaugomas nuo dėmių.
- Audinys apdirbtas VINOYK4 tampa švelnesnis, glotnesnis.
- VINOYK4 yra ekonomiškąs, paliekantis mažai distiliavimo nuosėdų.
- VINOYK4 gali būti išpurškiamas tiek ant išvalytų ir išdžiovintų audinių tiek ant tik išgręžtų adinių, abu metodai duoda vienodą rezultatą.
- Išpurškite impregnatorių norėdami apsaugoti išorinius rūbus nuo dėmių bei padaryti juos mažiau laidžius vandeniui.

Saugumas

VINOYK4 galima naudoti tik uždarojevalymo mašinoje su automatine išpurškimo mašina. Išpurškinėti VINOYK4 ne uždareme įrenginyje draudžiama, kadangi fluorokarbono dervos, esančios VINOYK4 yra pavojingos jas įkvėpus.

Charakteristikos

- SOLVONK4 yra naujas, neturintis halogenų, solventas skirtas sausam valymui; solventas yra lengvai distiliuojamas mašinose su vakuumine distiliacija, garo slėgis yra sumažintas iki 3-3,5 bar, to pasekoje sumažėja energijos sąnaudos.
- SOLVONK4 yra netinkamas naudoti cheminio valymo mašinose naudojančiose Perchloretileną
- SOLVONK4 yra biologiškai suyrantis
- SOLVONK4 medžiagos sudėtis ir savybės nekinta net ir daugkartinių distiliavimo bei valymo ciklų metu.
- SOLVONK4 tirpinimo galia (Kauributanol reikšmė yra 75) artima Perchloretileno tirpinimo reikšmei (KB 90);
- SOLVONK4 labai veiksmingai tirpina riebalus bei aliejus.

- SOLVONK4 geriau nei tradiciniai solventai išsklaido pigmentus; tendencija pilkėti yra žema.

Naudojimas ir saugojimas

SOLVONK4 nebijo užšalimo.

Saugojimas pagal VbF A III. Talpos turi būti sandariai uždarytos po dozavimo.

Cheminiai-fiziniai duomenys

Išvaizda -skaidrus, bespalvis skystis.

Tankis -0,835 g/ml, 20°C

Užsidegimo taškas >62°C

Virimo taškas >180°C

Kauri butanol reikšmė 75

Tirpumas-netirpus vandenyje; vandens solvente iki 0,24%

3.3. Dėmių valymo lentelė

DĖMIŲ TIPAS	ATPAŽINIMAS	VALYMAS
Kakavos dėmė	Raudonai rudos spalvos, juodais kraštais, šiek tiek standi	PRENETT, DEPRIT 1
Kramtomosios gumos dėmė	Guma lipni	PRENETT DEPRIT 4 DEPRIT 2
Klijų dėmė	Spalva dažniausiai balta iki pilkos, kartais gelsva, skaidri. Aštrus kontūras.	PRENETT B DEPRIT 1 PRENETT C DEPRIT 2 DEPRIT 4
Lūpų dažų dėmė	Rausvos juostelės.	PRENETT C DEPRIT 2 DEPRIT 6
Majonezo dėmė	Nuo baltos iki geltonos spalvos, kraštas šiek tiek lipnus.	PRENETT C DEPRIT 2
Pieno dėmė	Nuo baltos iki pilkos spalvos, tamsus kraštas.	PRENETT B DEPRIT 1
Nagų lako dėmė	Iš dalies blizga, kaip perlamutras. Sukietėjusi.	PRENETT C DEPRIT 4 DEPRIT 2 DEPRIT 6
Kvepalų dėmė	Šviesiai geltonai rudos spalvos. Specifinis kvapas.	PRENETT DEPRIT 3
Rūdžių, metalo dėmė	Nuo raudonos iki rudos spalvos. Miltelių tipo.	DEPRIT 5
Šokolado dėmė	Rudos spalvos, specifinis kvapas.	PRENETT DEPRIT 2 DEPRIT 3
Garstyčių dėmė	Geltonos spalvos, specifinis kvapas.	PRENETT DEPRIT 3
Išdeginta vieta	Nuo gelsvos iki rudos spalvos, specifinis degėsių kvapas.	Vandenilio peroksidas
Krakmolo dėmė	Nuo baltos iki pilkos spalvos, ryškių kontūrų, kaip subraižyta.	PRENETT DEPRIT 1

3.4. Firmos „ROTONDI“ dėmių valymo stalo įrangos aprašymas

2 pav. „Rotondi“ firmos dėmių valymo stalas

Dėmių valymo stalas ROTONDI EC 76C

- Nerūdijančio plieno stalas
- Nerūdijančio plieno mobili forma (Smulkiems)
- Vakuuminis nutraukimas 0,37KW - 0,5 HP
- Du dėmių valymo pistoletai su chemijos talpomis
- Papildoma oro – garo pistoletas
- Suspausto oro pajungimas
- Garo pajungimas
- El. įvadas 230/1/50-60

Rankinė pakavimo mašina Rotondi ZLIMB1

Pagaminta Italijoje.

3.5. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė

6 lentelė. Tikslinio dėmių valymo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Tikslinis dėmių valymas
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Specialūs valikliai
Naudojama įranga	Dėmių išėmimo stalas
Technologinė seka	Didžioji dalis dėmių pagal savo sudėtį yra nevienalytės. Jos susideda iš keleto veikliųjų medžiagų ir joms išvalyti naudojami iškart keli spec. valikliai.

	Dėmių valymui yra naudojamas specialus technologinis įrengimas- dėmių išėmimo stalas, kuris turi šias pagrindines priemones: aukšto slėgio vandens, oro srauto, tirpikli ir garų padavimą. Pirmas žingsnis valant dėmes – tai panaudoti paprasčiausius tirpiklį – vandenį. Įsitikinus jog nekelia grėsmės audiniui, dėmių valymui galima naudoti ir karštus garus, kurie dar aktyviau naikina vandenyje tirpias dėmes. Šiame procese yra naudojama suspausto oro srovė, kuri išvalo spec. valiklį ir dėmės likučius. Suspausto oro srovę reikia naudoti atsargiai, siekiant jog dėmė neišplistų ir srovė nepažeistų audinio. Tai ypač aktualu valant plonus bei blizgius audinius. Per daug intensyvus suspausto oro naudojimas retina audinį. Audinio vieta, kurioje buvo valoma dėmė džiovinama saugiu atstumu, pradedant nuo kraštų į dėmės vidurį, siekiant jog neišplistų dėmė ir vandens ratilas. Daugeliu atveju dėmės yra valomos prieš skalbimo procesą. Tai palengvina dėmių valymą, jos yra lengviau pastebimos ir paprasčiau nustatyti jų pobūdį. Atskirais atvejais dėmės yra apdorojamos ir po bendrojo valymo proceso. Šiose situacijose labai svarbu nepalikti nubėgimo dėmių – gerai išskalauti spec. tirpiklius bei operatyviai džiovinti, kad neliktų ir vandens ratilų. Vandens ratilus naikiname tuo pačiu vandeniu. Keisdami atstumą tarp įrenginio ir audinio, siekiame optimalaus valymo rezultato. Vandens nubėgimų naikinimui gali būti naudojami vandens garai. Juos naudoti būtina pasirenkant saugų atstumą iki audinio, taip siekiant išvengti purslų dėmių ir ir vengiant audinio pažeidimų nuo karščio. Naudojant garus svarbu, jog ant audinio nepatektų kondensacinių lašų – dėl šios priežasties garų pistoletą tiek pučiant garus tiek orą pirmiausia nukreipiame žemyn, kad įsitikintume jog yra pučiami tik vandens garai. Jeigu dėmė yra intensyvi, valymo procedūra gali būti kartojama keletą kartų. Svarbu atidžiai stebėti ar pakartotinis dėmės valymas nepažeidžia audinio struktūros ir spalvos. Vandenyje tirpios dėmės. Tai dažniausiai cukraus ar krakmolo turinčios dėmės, o taip pat paviršinės purvo dėmės, baltyminės dėmės (kraujas, prakaitas, šlapimas), dažai pagaminti vandens pagrindu (akvarelė, guašas). Gaminiai, kurie yra tiesiog skalbiami, prieš tai yra įtrinami spec. plovikliu, kuris išvalo purvo, prakaito, dažų, kraujo, šlapimo dėmes. Tepalo dėmėms valyti vandenyje yra naudojamas Triplex energy koncentruotas ploviklis, kuris skaido riebalinio pagrindo dėmes. Tais atvejais, kai dėmės yra labai
--	--

	koncentruotos ar įsisenėję, jų valymui reikalingas ilgesnis laiko periodas, skirtas gaminio mirkimui ar intensyviai mechaniniam trynimui. Rašalo, natūralių dažų (žolės, vyno, arbatos, kavos, kakavos, uogų, vaisių, makiažo) ir sintetinių dažų (tušinukai, flomasteriai, batų tepalas, markeriai), riebalų dėmėms valyti kartu su vandeniu yra naudojami spec. tirpikliai. Bufa kompanijos produktai/ valikliai. Detaprofi rinkinį sudaro Blodex, Tanex, Lacex, Medex, Ferex ir Detasolv. Bufo produktai gali būti naudojami ir prieš skalbimo procesą, tiesiog įtrynus dėmes reikalingu valikliu. Šiuo atveju skalbimą reikia pradėti ne vėliau kaip per 15 min. 1. Blodex – baltyminėms dėmėms; 2. Tanex – taninams, vaisiams daržovėms, kavai 3. Lacex – dažams, riebalams, vašku 4. Medex – vaistams, natūraliems dažams 5. Ferex – rūdims ir metalo (oksidacijos) dėmėms. 6. Detasolv negali būti naudojamas neišplaunant ir neišdžiovinant ant dėmių išėmimo stalo. Ecocab Stainex rinkinys naudojamas prieš skalbiant, negali būti ant audinio ilgiau nei 10 min iki skalbimo pradžios: 1. Stain Žalias – nuo kraujo prakaito ir kitų baltyminių dėmių; 2. Stain Mėlynas – nuo dažų; 3. Stain geltonas – nuo taukų, padažų; 4. Stain raudonas – nuo rudžių, oksidacijos dėmių. Papildomai naudojami spec tirpikliai skalbimui: 1. Triplex energy plus- tepalinėms, riebalinėms dėmėms; 2. Toglisudore ir V7 DRY- prakaito dėmėms valyti; 3. Viva Odosorb- blogam kvapui naikinti. Dėmių, esančių skirtinguose audiniuose valymo specifika Šilkas yra prabangus, lėpus, nepritaikytas naudoti kiekvieną dieną audinys. Jis dažniausiai valomas cheminio valymo būdu. Kadangi šilkų priskaičiuojama apie 300 rūšių, bendros taisyklės valant šios rūšies audinį nėra. Dažnai tenka vadovautis tiesiog gamintojo pateiktomis instrukcijomis.) vietose. Neretai šilkai yra dažyti silpnos fiksacijos dažais ir dėl šios priežasties gali blukti valant ir vandeniu, ir kitu tirpikliu būtina tikrinti ar neblunka spalva. Šilkas yra jautrus suspausto oro srovei, dėl šios priežasties
--	--

	suspaustą orą reikia naudoti labai atsargiai tik pasirinkus saugų atstumą. Audinius, kurių gamybai yra naudojamas acetatas arba tracetatas valyti reikia itin atsargiai Sintetiniai audiniai pagal savo sudėtį gali būti įvairių rūšių. Dėmės audiniuose iš poliesterio pluošto skalbiasi gerai, jei tai yra atliekama laiku, t.y. neleidžiama dėmėms įsisenėti. Medvilniniai audiniai lengvai sugeria įvairias dėmes. Tamsiai dažyti medvilniniai audiniai skalbiami dažnai blunka, ten kur audinys išdėvėtas neišsilygina. Linas kaip ir kiti natūralūs audiniai gali blukti.
Saugaus darbo reikalavimai	Valant dėmes privaloma naudoti apsauginius akinius, apsaugines pirštynes, apsauginę veido kaukę.

4 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ SKALBIMAS FIRMOS**„MIELE“SKALBIMO MAŠINA****4.1. Darbų saugos instrukcijos****PRAMONINĖS SKALBIMO MAŠINOS NAUDOJIMO SAUGOS SVEIKATOS INSTRUKCIJA****I. BENDROJI DALIS**

1. Pramonine skalbimo mašina darbuotojas gali dirbti, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamo įrengimo konstrukcija ir eksplotavimo ypatumais, patikrinęs sveikatą ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Dirbantis su pramonine skalbimo mašina, nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbai, privalo būti sustabdyti, jeigu darbdavys nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.2. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei
- 6.4. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;
- 6.5. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

- 8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 8.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Dirbantis su pramonine skalbimo mašina privalo:

- 9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;
- 9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

- 11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;
- 11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

12. Darbuotojas turi žinoti:

- 12.1. patalpų, darbo vietos planą;
- 12.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

13. Darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

14. Darbuotojas turi teisę:

14.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neįzoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremonuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.4. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.5. karštas vanduo, garai;

16.6. įrengimų ir įrankių eksploatavimo taisyklių. Nesilaikymas - galimos traumos; nuolat tikrinti įrankių ir įrengimų techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrengimais, juos naudoti pagal paskirtį, laikytis jų eksploatavimo taisyklių reikalavimų;

16.7. cheminės medžiagos (skalbimo, dezinfekavimo priemonės, balikliai ir kt.), jų garai – neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos;

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvermais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. aštrūs įrengimų, inventoriaus kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.10. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. galvai ir akims apsaugoti;

17.2. kvėpavimo takams apsaugoti;

17.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.4. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.5. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

19. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbykles, Cheminio valymo mašinas skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. apsaugoti nuo galimu kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. atitikti ergonomikos reikalvumus ir esamą darbuotojo sveikatos būklę;

20.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

21. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių psaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių psaugos priemonių sąrašą. Darbo drabužiai ir asmeninės psaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

22. Asmeninės psaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė psaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji sasiidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

23. Lygintojas privalo:

23.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis psaugos priemonėmis;

23.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemonės, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

23.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmenine apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

25. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

26. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.

27. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

28. Apžiūrėti skalbimo mašiną ir kitus, darbo vietoje esančius, elektros įrenginius: ar jie įžeminti, ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą; ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, aštrių briaunų, kitų kabelių, įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsiktikinių mechaninių pažeidimų. Laidai(kabeliai) turi būti prijungti prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

29. Patikrinti ar išorinis skalbimo mašinos dangtis pritvirtintas šarnyru prie išorinio korpuso ir ar atitinka šiuos reikalavimus:

29.1. ar sandariai užsidaro;

29.2. ar darbo metu nejuda;

29.3. ar veikia blokavimo mechanizmas: neleidžia įjungti mašinos esant atidarytam dangčiui, atidaryti dangtį mašinos darbo metu.

30. Patikrinti:

30.1. varžtų priveržimą, blokuočių veikimą;

30.2. ar mašina dirba be smūgių ir pastebimos vibracijos;

30.3. ar lygiai sukasi vidinis būgnas;

30.4. kontrolinių matavimo prietaisų darbą;

30.5. garo ir vandens vožtuvų sandarumą;

30.6. nuleidžiamojo vožtuvo sandarumą;

30.7. prijungimo žarnų sandarumą ir pritvirtinimo patikimumą.

31. Skalbimo, dezinfekavimo, balinimo medžiagas supilti tik per specialias angas.

32. Visos skalbimui naudojamos cheminės medžiagos turi būti laikomos tik pažymėtoje taroje. Jokių būdų negalima ragauti nežinomų cheminių medžiagų.

33. Tvarkingai ir patogiai darbui susidėti skalbinius, pagalbines priemones, įrankius, tarą.

34. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

35. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

36. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

37. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

38. Paruoštus skalbimui skalbinius sudėti į skalbimo mašiną. Neperkrauti jos.

39. Supilti nurodytą cheminių medžiagų kiekį.

40. Jungtukų pagalba įjungti skalbimo mašiną, nustatyti reikiamus skalbimo režimus.

41. Veikiant skalbimo mašinai draudžiama:

41.1. atidaryti mašiną;

41.2. tepti, valyti, derinti ir taisyti mašiną;

41.3. dėti skalbinius ant mašinos, o taip pat užkrauti jais darbo vietą ir praėjimus.

41.4. Nesiliesti vienu metu prie skalbimo mašinos metalinių dalių ir įžemintų dalių, kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

42. Nedėti daugiau skalbinių į skalbimo mašiną negu nurodo gamintojas..

43. Draudžiama:

43.1. palikti be priežiūros veikiančios mašinos;

43.2. prie dirbančios mašinos leisti pašalinius asmenis;

43.1. dirbti esant netvarkingiems įjungimo ir išjungimo įtaisams;

43.2. remtis į mašiną ir leisti tai daryti kitiems;

43.3. užkrauti praėjimus, pravažiavimus ir darbo vietas skalbiniais;

43.4. būti patalpose apsirengus ne darbo drabužiais, nusirenginėti ir kabinėti drabužius, galvos apdangalus ir kt. ant mašinų.

44. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

44.1. vyrams - iki 30 kg;

44.2. moterims - iki 10 kg.

45. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:

45.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

45.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

45.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrengimais;

45.4. dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrengimais;

45.5. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, tuoj pat išjungti;

45.6. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;

45.7. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.

46. Išsipylus ant grindų muilo emulsijai, skalbimo priemonių tirpalo ar kitai slidžiai medžiagai, nedelsiant nuplauti grindis, kad išvengtų traumų.

47. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

48. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

48.1. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

48.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

48.3. pajutus svylančių laidų kvapą;

48.4. neįprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;

48.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui;

48.6. kilus pavojui žmonių sveikatai, saugumui ar gyvybei, įrenginių sugadinimui.

49. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

49.1. apžiūrėti pažeistą zoną;

49.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

49.3. prireikus iškviešti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą - 03.

50. Kilus gaisrui:

50.1. iškviešti ugniagesius gelbėtojus;

50.2. evakuoti žmones;

50.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

50.4. informuoti tiesioginį vadovą.

51. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

51.1. nedelsiant iškviešti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

51.2. suteikti pirmąją pagalbą;

51.3. informuoti tiesioginį vadovą;

51.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

52. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

53. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

54. Išjungti iš elektros tinklo skalbimo mašiną.

55. Sutavrkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

56. Surinkti visus naudotus įrankius.

57. Rankas nusiplauti su muilu ir šiltu vandeniu.

58. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.

59. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

4.2. Skalbimo mašinos, skalbiklių paruošimo, skalbimo programos parinkimo ir paleidimo technologinė kortelė

7lentelė. Skalbimo mašinos, skalbiklių paruošimo, skalbimo programos parinkimo ir paleidimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Skalbimo mašinos, skalbiklių paruošimo, skalbimo programos parinkimo ir paleidimo technologinė kortelė.
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Specialūs skalbikliai, skalbimo priemonės, rankiniai/ automatiniai dozatoriai, transportavimo vežimėlis
Naudojama įranga	Skalbimo mašina
Technologinė seka	Skalbimas naudojant rankines dozavimo priemones.

	1. Skalbimo mašina yra įjungiama pagrindiniu srovės jungikliu. 2. Patikrinama ar automatinė skalbimo mašinos kontrolė neparodė esamų gedimų. Identifikavus gedimus yra kreipiamasi į atsakingą įmonės darbuotoją. 3. Patikrinama ar vandens padavimo ir nuotėkų linijos yra paruoštos darbui. 4. Yra nuspaudžiamas specialus skalbimo mašinos durelių atidarymo/ uždarymo klavišas, durelės yra atidaromos, išrūšiuoti gaminiai sudedami į skalbimo mašiną, durelės yra uždaromos ir pakartotinai nuspaudžiamas durelių atidarymo/ uždarymo klavišas, kuris užtikrina, jog durelės yra sandariai uždarytos. 5. Atsižvelgiant į paruoštų valymui ir sudėtų gaminių pobūdį specialių rankinių dozatorių pagalba yra dozuojamos skalbimo priemonės/ skalbikliai ir supilamos į skalbimo mašinoje esančius specialius skyrelius. 6. Skalbimui yra naudojamos šios skalbimo priemonės: 6.1. pagrindinis skalbiklis; 6.2. skalbiklis- aktyvatorius; 6.3. minkštiklis; 6.4. balinančioji priemonė; 6.5. užbaigimo priemonė. 7. Atsižvelgiant į paruoštų valymui ir sudėtų gaminių pobūdį yra parenkama reikalinga automatinė skalbimo programa. 8. Įsitikinus, jog skalbimo priemonės yra supiltos, reikiama programa parinkta, yra spaudžiamas skalbimo mašinos paleidimo klavišas. 9. Automatinei skalbimo programai pasibaigus, skalbimo mašina duoda specialų signalą apie pasibaigusį skalbimo ciklą. 10. Specialaus klavišo pagalba durelės yra atidaromos, gaminiai išimami ir sudedami į specialų transportavimo vežimėlį. Skalbimas naudojant automatinę dozavimo sistemą. 1. Skalbimo mašina yra įjungiama pagrindiniu srovės jungikliu. 2. Patikrinama ar automatinė skalbimo mašinos kontrolė neparodė esamų gedimų. Identifikavus gedimus yra kreipiamasi į atsakingą įmonės darbuotoją. 3. Patikrinama ar vandens padavimo ir nuotėkų linijos yra paruoštos
--	--

	darbui. 4. Patikrinama ar automatinė dozavimo sistema yra paruošta darbui, dozavimo linijos sandarios, dozatoriuose yra pakankamas kiekis skalbimo priemonių. 5. Yra nuspaudžiamas specialus skalbimo mašinos durelių atidarymo/ uždarymo klavišas, durelės yra atidaromos, išrūšiuoti gaminiai sudedami į skalbimo mašiną, durelės yra uždaromos ir pakartotinai nuspaudžiamas durelių atidarymo/ uždarymo klavišas, kuris užtikrina, jog durelės yra sandariai uždarytos. 6. Atsižvelgiant į paruoštų valymui ir sudėtų gaminių pobūdį yra parenkama reikalinga automatinė skalbimo programa. 7. Įsitikinus, jog parinkta teisinga automatinė skalbimo programa, yra spaudžiamas skalbimo mašinos paleidimo klavišas. 8. Automatinei skalbimo programai pasibaigus, skalbimo mašina duoda specialų signalą apie pasibaigusį skalbimo ciklą. 9. Specialaus klavišo pagalba durelės yra atidaromos, gaminiai išimami ir sudedami į specialų transportavimo vežimėlį.
Saugaus darbo reikalavimai	Dozuojant skalbimo priemones būtina mūvėti specialias apsaugines pirštines, o atskirais atvejais ir apsauginę veido puskaukę .

4.3. Firmos „Miele“ skalbimo mašinos aprašymas

3pav. Pramoninė galutinio gręžimo skalbimo mašina MIELE PW 6065

MIELE PW 6065

- Automatinė iš priekio pakraunama skalbimo mašina (1400 aps/min.).
- Talpa 6,5 kg,
- G faktorius 526,
- Likutinės drėgmės lygis 50 %.
- PROFITRONIC L Vario valdymas.
- **Tinka „Wet Cleaning“ procesui**
- Patentuotas KORINIS būgnas.
- Mašina pritaikyta 30.000 ciklų darbui.
- Išmatavimai A/P/G – 850/600/715.
- Elektrinis kaitinimas,

Pramoninė galutinio gręžimo skalbimo mašina**MIELE PW 6167**

- Automatinė iš priekio pakraunama skalbimo mašina (1100 aps/min.).
- Talpa (užkrovimo santykis 1:10) 16kg.
- Talpa (esant užkrovimo santykiui 1:8,9) 18 kg.
- Būgno tūris: 160 l.
- G faktorius 500, likutinės drėgmės lygis 46 %.
- Laisvai programuojama PROFITRONIC M programos pagalba.
- **Tinka „Wet Cleaning“ procesui**
- Patentuotas KORINIS būgnas.
- Mašina pritaikyta 30.000 ciklų darbui.
- Išmatavimai A/P/G – 1400/924/1007.
- Elektrinis kaitinimas.

8 lentelė. Skalbyklės specifikacija

Dizainas	
Priekinė įkrovimo anga, durelių skersmuo (mm)	Ne mažiau kaip 370
Ekspluataciniai duomenys	
Skalbinių įkrova (1:10) (kg)	Ne mažiau kaip 16 kg
Būgnas korinis, tūris (l)	Ne mažiau kaip 160 L.
Sukimosi greitis (maks. aps./min.)	Ne mažiau kaip 1150
G faktorius	Ne mažiau kaip 500
Liekamoji drėgmė (proc.)	Ne mažiau kaip 46 %
Valdymas	
Grafinis displejus	Privaloma

Rankinis programų parametrų keitimas	Privaloma
Likutinio laiko rodymas	
Skalbimo programų programavimo galimybė	Ne mažiau kaip 190 programų
Ryšio modulis, skirtas komunikacijai su PC su nuosekliają sąsaja pajungimo galimybė	Yra (RS232)
„Wet Cleaning“ programos	Privaloma
Vandens tiekimas	
Šaltas vanduo, 3/4“ sriegine jungtimi	1x
Šaltas kietas vanduo, 3/4“ sriegine jungtimi	1x
Karštas vanduo, 1/2“ su 3/4“ sriegine jungtimi	1x
Ivandens išpūlimas drenažinis vožtuvas DN70	Privaloma
Variklis / elektriniai sujungimai	
Asinchroninis variklis su dažnio keitimu	Yra
Šildytuvo galia (kW)	Ne mažiau kaip 15,0
Bendroji prijungta apkrova (kW)	Ne mažiau kaip 17,0
Saugiklio nominalas (A)	3x25
Birių skalbiklių dozavimas	
Ploviklio stalčiukas priekinėje mašinos dalyje, 3 skyrelių	Yra
Skystų skalbiklių dozavimas	
Adapteris 6 skystoms priemonėms	Yra
Matmenys	
Išoriniai matmenys: aukštis / plotis / gylis (mm)	Ne daugiau kaip 1450 / 940 / 1100
Išorinės apdailos variantai	
Galvanizuota galinė plokštė	Privaloma
Priekinė plokštė nerūdijančio plieno	Privaloma
Šoninės plokštės dažytos miltelinio būdu	Privaloma

4.4. Saugos duomenų lapai

Mokymo medžiaga pateikta prie šio modulis 3 mokymo elemento, 3.1. punkto.

5 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ DŽIOVINIMAS**5.1. Darbų saugos instrukcijos****PRAMONINĖS SKALBIMO MAŠINOS NAUDOJIMO SAUGOS SVEIKATOS INSTRUKCIJA****I. BENDROJI DALIS**

1. Pramonine skalbimo mašina darbuotojas gali dirbti, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamo įrengimo konstrukcija ir eksplotavimo ypatumais, pasitikrinęs sveikatą ir instrukuotas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sproginimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Dirbantis su pramonine skalbimo mašina, nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbai, privalo būti sustabdyti, jeigu darbdavys nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.2. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei
- 6.4. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;
- 6.5. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

- 8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 8.3. prieš pertrauką ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Dirbantis su pramonine skalbimo mašina privalo:

- 9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;
- 9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

- 11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;
- 11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

12. Darbuotojas turi žinoti:

- 12.1. patalpų, darbo vietos planą;
- 12.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

13. Darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

14. Darbuotojas turi teisę:

14.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremonuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.4. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.5. karštas vanduo, garai;

16.6. įrengimų ir įrankių eksploatavimo taisyklių. Nesilaikymas - galimos traumos; nuolat tikrinti įrankių ir įrengimų techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrengimais, juos naudoti pagal paskirtį, laikytis jų eksploatavimo taisyklių reikalavimų;

16.7. cheminės medžiagos (skalbimo, dezinfekavimo priemonės, balikliai ir kt.), jų garai – neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos;

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima

uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. aštrūs įrengimų, inventoriaus kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.10. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. galvai ir akims apsaugoti;

17.2. kvėpavimo takams apsaugoti;

17.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.4. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.5. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Darbuotojai, dirbantys švariojoje ir nešvariojoje skalbyklos dalyse, turi vilkėti specialiai pažymėtais arba kitos spalvos darbo drabužiais. Drabužiai turi būti keičiami mažiausiai kartą per savaitę, o susitepę - nedelsiant.

19. Darbuotojai, rūšiuodami, dėdami į skalbykles, Cheminio valymo mašinas skalbinius ir skalbiklius, privalo dėvėti kaukę arba kaukę su filtrais.

20. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

20.1. apsaugoti nuo galimu kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

20.2. atitikti ergonomikos reikalvimus ir esamą darbuotojo sveikatos būklę;

20.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

21. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Darbo drabužiai ir asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

22. Asmeninės apsaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji sasiidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

23. Lygintojas privalo:

23.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

23.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

23.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmenine apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

25. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

26. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.

27. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

28. Apžiūrėti skalbimo mašiną ir kitus, darbo vietoje esančius, elektros įrenginius: ar jie įžeminti, ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą; ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, aštrių briaunų, kitų kabelių, įrenginių; ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai(kabeliai) turi būti prijungti prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

29. Patikrinti ar išorinis skalbimo mašinos dangtis pritvirtintas šarnyru prie išorinio korpuso ir ar atitinka šiuos reikalvumus:

29.1. ar sandariai užsidaro;

29.2. ar darbo metu nejuda;

29.3. ar veikia blokavimo mechanizmas: neleidžia įjungti mašinos esant atidarytam dangčiui, atidaryti dangtį mašinos darbo metu.

30. Patikrinti:

30.1. varžtų priveržimą, blokuočių veikimą;

30.2. ar mašina dirba be smūgių ir pastebimos vibracijos;

30.3. ar lygiai sukasi vidinis būgnas;

30.4. kontrolinių matavimo prietaisų darbą;

30.5. garo ir vandens vožtuvų sandarumą;

30.6. nuleidžiamojo vožtuvo sandarumą;

30.7. prijungimo žarnų sandarumą ir pritvirtinimo patikimumą.

31. Skalbimo, dezinfekavimo, balinimo medžiagas supilti tik per specialias angas.

32. Visos skalbimui naudojamos cheminės medžiagos turi būti laikomos tik pažymėtoje taroje. Jokiu būdu negalima ragauti nežinomų cheminių medžiagų.

33. Tvarkingai ir patogiai darbui susidėti skalbinius, pagalbines priemones, įrankius, tarą.

34. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

35. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

36. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

37. Nedirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

38. Paruoštus skalbimui skalbinius sudėti į skalbimo mašiną. Neperkrauti jos.

39. Supilti nurodytą cheminių medžiagų kiekį.

40. Jungtukų pagalba įjungti skalbimo mašiną, nustatyti reikiamus skalbimo režimus.

41. Veikiant skalbimo mašinai draudžiama:

41.1. atidaryti mašiną;

41.2. tepti, valyti, derinti ir taisyti mašiną;

41.3. dėti skalbinius ant mašinos, o taip pat užkrauti jais darbo vietą ir praėjimus.

41.4. Nesiliesti vienu metu prie skalbimo mašinos metalinių dalių ir įžemintų dalių, kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

42. Nedėti daugiau skalbinių į skalbimo mašiną negu nurodo gamintojas..

43. Draudžiama:

43.1. palikti be priežiūros veikiančios mašinos;

43.2. prie dirbančios mašinos leisti pašalinius asmenis;

43.1. dirbti esant netvarkingiems įjungimo ir išjungimo įtaisams;

43.2. remtis į mašiną ir leisti tai daryti kitiems;

43.3. užkrauti praėjimus, pravažiavimus ir darbo vietas skalbiniais;

43.4. būti patalpose apsirengus ne darbo drabužiais, nusirenginėti ir kabinėti drabužius, galvos apdangalus ir kt. ant mašinų.

44. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

44.1. vyrams - iki 30 kg;

44.2. moterims - iki 10 kg.

45. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:

45.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 45.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

45.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrengimais;
 45.4. dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrengimais;
 45.5. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, tuoj pat išjungti;
 45.6. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;
 45.7. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai privalo atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.

46. Išsipylus ant grindų muilo emulsijai, skalbimo priemonių tirpalo ar kitai slidžiai medžiagai, nedelsiant nuplauti grindis, kad išvengti traumų.

47. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

48. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

48.1. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;
 48.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

48.3. pajutus svylančių laidų kvapą;
 48.4. neįprastai padidėjus triukšmui ir vibracijai;
 48.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui;
 48.6. kilus pavojui žmonių sveikatai, saugumui ar gyvybei, įrenginių sugadinimui.

49. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

49.1. apžiūrėti pažeistą zoną;
 49.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
 49.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

50. Kilus gaisrui:

50.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;
 50.2. evakuoti žmones;
 50.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;
 50.4. informuoti tiesioginį vadovą.

51. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

51.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

51.2. suteikti pirmąją pagalbą;

51.3. informuoti tiesioginį vadovą;

51.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

52. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

53. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

54. Išjungti iš elektros tinklo skalbimo mašiną.

55. Sutavrkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

56. Surinkti visus naudotus įrankius.

57. Rankas nusiplauti su muilu ir šiltu vandeniu.

58. Nusivilkti darbo drabužius ir padėti į jiems skirtą vietą.

59. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo pabaigą, darbo metu įvykusias traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

5.2. Firmos „Miele“ skalbinių džiovinimo įrangos aprašymas

16-20 kg džiovintuvas Miele PT 8407 RT8407 Mile

4 pav. Pramoninė profesionali džiovinimo mašina Miele PT

Pramoninė profesionali džiovinimo mašina

MIELE PT 8407

- Iš priekio pakraunama džiovavimo mašina.
- Ventiliacinė džiovavimo sistema.
- Talpa (užkrovimo santykis 1:25) 16kg.
- Talpa (užkrovimo santykis 1:20) 20kg.
- Būgno talpa: 400l.
- Patentuotas KORINIS būgnas.
- Patentuota „Air Recycling Plus“ sistema (Dalis karšto oro grąžinama atgal į būgną, Valdoma oro recirkuliacijos sklendė).
- **Tinka „Wet Cleaning“ procesui**
- Laisvai programuojamas PROFITRONIC M valdymas:
- Likutinės drėgmės programos.
- Iki 199 laisvai programuojamų programų.
- Laisvas programų parametrų pasirinkimas.
- Išmatavimai A/P/G – 1400/906/1148.

5.3. Skalbinių džiovinimo technologinė kortelė

9 lentelė. Skalbinių džiovinimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Skalbinių džiovinimas
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Transportavimo vežimėlis
Naudojama įranga	Skalbinių džiovinimo mašina
Technologinė seka	Tekstilės gaminių džiovinimas susideda iš šių žingsnių: 1. Išskalbti tekstilės gaminiai yra rūšiuojami pagal audinio tipą: medvilniniai + sintetiniai, vilnoniai, gaminiai, turintys natūralių plunksnų irpan. 2. Džiovyklė įjungama pagrindinio elektros jungiklio pagalba. 3. Patikrinama ar vandens padavimo ir nuotėkų linijos yra paruoštos darbui. 4. Išrūšiuoti gaminiai yra sudedami į džiovinimo mašiną. 5. Informaciniame ekrane klavišų pagalba yra nustatoma džiovinimo trukmė ir temperatūra. 6. Džiovinimo temperatūra priklauso nuo gaminių tipo ir svyruoja nuo 30 – 70 laipsnių Celsijaus. 7. Džiovinimo trukmė priklauso nuo gaminių tipo ir kiekio ir svevyruoja nuo 7 min iki 30 min. ir daugiau. 8. Pasibaigus džiovinimo ciklui darbuotojas patikrina gaminių drėgnumą rankomis. Esant poreikiui gaminių džiovinimas gali būti pratestas dar keletui ar keliolikai minučių. 9. Džiovinimo metu gaminiai neturėtų išdžiūti visiškai, juose esanti likutinė drėgmė gali svyruoti tarp 5-8 procentų. Tai padeda lengviau išlyginti gaminius ir apsaugo nuo pernelyg didelio susiglamžymo. 10. Išdžiuvę gaminiai yra kabinami ant pakabų arba tvarkingai lankstomi ir talpinami į specialias lentynas.
Saugaus darbo reikalavimai	Darbo su džiovykle saugaus darbo instrukcija.

6 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS

6.1. Užduočių variantų aprašymai ir vertinimo kriterijai

Atlikti savarankiškai vieno tekstilės gaminio skalbimą (darbą parenka už mokymo vykdymą atsakingas asmuo), tikslu pritaikant įgytas žinias praktikoje ir pademonstruoti praktinius įgūdžius, siekiant tobulinti tekstilės gaminių skalbimo naujausiomis skalbimo mašinomis technologines kompetencijas:

1. Išskalbti nurodytą gaminį su skalbimo mašina.
2. Išlyginti nurodytą gaminį.

Savarankiškos praktinės užduoties metu galima naudotis šia technologine dokumentacija:

Tekstilės gaminių skalbimo naujausiomis skalbimo mašinomis darbų technologinio proceso planavimo ir organizavimo technologiniu aprašu.

„MIELE, „Rotondi“ firmos įrangos aprašymais, katalogais. Technologinėmis kortelėmis.

Dėmių identifikavimo aprašais. Darbų saugos instrukcijomis. Dėmių valymo lentele.

Valiklių saugos duomenų lapais.

Vertinama „Įskaityta arba neįskaityta“.

Įskaityta, jei mokytojas atliko savo užduotį savarankiškai, laikėsi darbų saugos reikalavimų, kokybiškai ir pagal technologinius reikalavimus atliko savarankišką darbą, tinkamai naudojo įrankiais, įrangą, skalbikliais.

Neįskaityta, jei mokytojas nesavarankiškai atliko savo užduotį, nesilaikė darbų saugos reikalavimų, savarankišką darbą atliko nekokybiškai, ne pagal technologinius reikalavimus, netinkamai, nesaugiai naudojo įrangą, įrankiais, valikliais.

MODULIS S.15.4. TEKSTILĖS GAMINIŲ LYGINIMAS NAUDOJANT MODERNIĄ DRĖGMINIO ŠILUMINIO APDOROJIMO ĮRANGĄ

1 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ LYGINIMO, NAUDOJANT MODERNIĄ DRĖGMINIO ŠILUMINIO APDOROJIMO ĮRANGĄ, PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS

1.1. Darbų saugos instrukcijos

LYGINTOJO (profesijų pogrupio kodas 8264) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Lygintoju darbuotojas gali dirbti asmuo ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą kvalifikaciją, susipažinęs su lyginimo įrenginių konsrukcija ir veikimo principu, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogdymas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Lygintojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių

būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

6.6. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;

6.7. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;

6.8. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei

6.9. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;

6.10. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;

8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

8.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;

8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;

8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Darbuotojas privalo:

9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;

9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;

9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Darbo vieta turi būti švari, naudojami prietaisai, įrankiai, bei įrenginiai turi būti tvarkingi, laikomi jiems skirtoje vietoje.

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;

11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrai.

12. Darbuotojui draudžiama:

12.2. draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;

12.3. darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

13. Darbuotojas turi žinoti:

13.1. patalpų, darbo vietos planą;

13.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

14. Darbuotojas turi teisę:

14. 1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. įkaitę ir karšti gaminių ir įrengimų paviršiai, karšti garai - galimi nudegimai, traumos. Nesiliesti prie įkaitusių paviršių;

16.3. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.6. aštrūs įrengimų kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.7. triukšmas – neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui. Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus);

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvermais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.3. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai ir tikti darbuotojui.

19. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

20. Asmeninės apsaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji sasiidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

21. Lygintojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.1. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmenine apsaugos priemonė del darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

24. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.

25. Paruošti lyginimui skirtus gaminius.

26. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

27. Apžiūrėti elektros įrenginius, ar:

27.1. nenutrūšęs elektros laidai, jungiantys įrenginius su elektros tinklu;

27.2. nepažeista jų izoliacija, tvarkingas įžeminimas;

27.3. baldai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų;

27.4. patikrinti ar veikia garo-oro padavimas, valdymo pedalai;

27.5. užpildytas vandeniu garų generatorius;

27.6. veikia ištraukiamoji ventiliacija.

28. Paleisti suktis lyginimo presą, volą tuščia eiga.

29. Pastebėjus trūkumus nedelsiant pranešti riesioginiam vadovui.

30. Pastebėjus bei kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą ar darbuotoją saugos ir sveikatos tarnybą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

31. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

32. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

33. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.

34. Atlikti tik jam pavestą darbą.

35. Nedirbti su netvarkingais įrengimais.

36. Darbo vieta turi būti visada tvarkinga, neužversta pašaliniais daiktais.
37. Atsargiai naudotis darbo priemonėmis. Draudžiama dūsti su netvarkinga lyginimo įranga.
38. Lygintuvus laikyti tik ant specialių padėklų, o pakabintus ant jam skirtos šarnyro.
39. Prieš lyginimo įrangos įjungimą iš anksto įsitikinti, ar įjungimo įranga tvarkinga.
40. Po lyginimo, gaminius tvarkingai dėti į jiems skirtą vietą.
41. Laikytis techninės drausmės.
42. Darbo metu reikia stovėti ant guminio kilimėlio.
43. Draudžiama:
 - 43.1. sudrėkinus pirštus tikrinti lygintuvo įkaitimą;
 - 43.2. kišti rankas į lyginimo įrenginių darbo zoną;
 - 43.3. dirbti, jei nuimtos darbinių paviršių apsaugos;
 - 43.4. leisti dirbti su įrenginiais pašaliniais asmenims;
 - 43.5. dirbti be avalynės (basomis);
44. Išjungiant lygintuvą reikia viena ranka prilaikyti lizdą, kita – paimti už izoliuoto kištuko ir jį ištraukti.
45. Dingus elektros srovei išjungti lyginimo įrenginį ir pranešti tiesioginiam darbo vadovui.
46. Lyginimo presą, volą, įjungti tik rankas ištraukus iš įrenginių darbo zonos.
47. Darbuotojui draudžiama liesti rankomis įkaitusias įrenginių dalis – dėti ir palikti ant jo neturinčius nieko bendro su darbu daiktus.
48. Darbuotojui draudžiama perdozuoti garų. kiekį kad, karšta garo srovė nenuplikytų veido ir kitų kūno dalių.
49. Visus remonto, derinimo ir valymo darbus galima atlikti tik išjungus įrenginius, agro generatorių ir jiems atvėsus.
50. Apsauga nuo elektros reikalavimai:
 - 50.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 50.2. nedirbti lygintuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 50.3. dirbti tik su įžemintais lygintuvais;
 - 50.4. nesiliesti vienu metu prienęžemintų dalių (centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir metalinių elektros įrenginių dalių, kad, esant, pažeistai izoliacijai ir šioms dalimis turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną.
51. Neremontuoti. pačiam sugedusių lyginimo įrenginių, elektros laidų, kištukų, kištukinio lizdo. Tai turi atlikti atitinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.
52. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

52.1. vyrams - iki 30 kg;

52.2. moterims - iki 10 kg.

53. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

54. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

55. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

55.1. pastebėjus stiprų lyginimo įrenginių laidų įkaitimą;

55.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

55.3. pajutus svylančių laidų kvapą, garų nuotekį;

55.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

56. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

56.1. apžiūrėti pažeistą zoną;

56.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

56.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą - 03.

57. Kilus gaisrui:

57.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;

57.2. evakuoti žmones;

57.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

57.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

58. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

58.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

58.2. suteikti pirmąją pagalbą;

58.3. informuoti tiesioginį vadovą;

58.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

59. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

60. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

61. Išjungti elektros tinklo naudotus įrenginius. Nuvalyti lyginimo stalą ir lygintuvo padą, lyginimo preso ir volo dalis, (valyti įrenginius galima tik jiems atšalus).

62. Išlygintus gaminius sudėti į jiems skirtas vietas.

63. Sutvarkyti darbo vietą. Šiukšles nunešti į tam skirtą vietą,

64. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu Tvarkingai į spintelę susidėti darbo drabužius.

65. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

1.2. Firmos „ROTONDI“ įrangos aprašymai, katalogai, schemos

1 pav. PVT-30 - Lyginimo stalas su oro nutraukimu.

- plokštės matmenys: 400x1200x250 mm.
- elektra pašildoma lyginimo plokštė.
- termostatas.
- vakuuminis nutraukimas 0,37kW.
- silikoninis lygintuvo pastatymo padas.

PVT-30 A/S - Lyginimo stalas su garųnutraukimu ir pratpūtimu.

- plokštės matmenys: 400x1200x250 mm.
- elektra pašildoma lyginimo plokštė.
- termostatas.
- vakuuminis nutraukimas 0,37kW.
- oro prapūtimas (reikalingas suspausto oro pajungimas).

- silikoninis lygintuvo pastatymo padas.

PVT-38 - Lyginimo stalas su oro nutraukimu ir integruotu garų generatorium

- plokštės matmenys: 400x1200x250 mm.
- elektra pašildoma lyginimo plokštė.
- termostatas.
- vakuuminis nutraukimas 0,37kW.
- komplektacijoje lygintuvas EC-289 arba EC-11 .
- silikoninis lygintuvo pastatymo padas.

Integruotas generatorius 8 litrų, 4kW, su automatine vandens lygio kontrole ir vandens padavimo pompa.

Platforminės svarstyklės PA 60

- Maksimali masė 60Kg.
- Padalos vertė 20 g.
- LCD displejus su pašvietimu.
- Vidinis akumuliatorius.
- Tinklo adapteris.
- Nerūdijančio plieno platform.
- Platformos dydis 40X 50 cm.

Švarių rūbų vežimėlis PAK 2

- Konstrukcija iš cinkuoto metalo.
- 2 lentynos.
- 2 pasukami ir 2 fiksuoti ratukai.
- Matmenys A/P/G: 1800 715/805 mm.

Lyginimo presai

2 pav. Lyginimo presas

Presai skirti tiesiems ir fasoniniams skalbiniams lyginti, kurių drėgnumas apie 50%. Jeigu skalbykloje yra garo linija (0,4-1,0 MPa), įsigykite presą KP-516.

Jeigu tokios linijos nėra - tiks presas su elektriniu kaitinimu KP-521. Abiem presams reikalingas suspaustas oras, todėl presai gali būti komplektuojami su kompresoriais. Lyginimo presų privalumas - neištempia, nedeformuoja skalbinių. Du tokius presus lengvai gali aptarnauti vienas žmogus. Automatinis karuselinis presas, ekonomišką, našų, lengvai aptarnaujamas, kokybiškas lyginimas

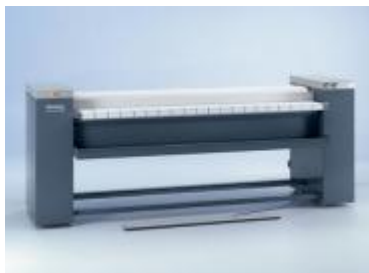
34 lentelė. Techniniai duomenys

Techniniai duomenys	KP-516	KP-521
Kaitinimas	garinis	elektrinis
Našumas (kg/h)	17,50	16,50
Liekamasis drėgnumas (%)	0 - (-5)	0 - (-5)
Galingumas (kW)	0,18	0,18 + 11,70
Gabaritai PxAxG (mm)	1780x1170x2020	1780x1170x2020
Masė (kg)	840	840

Šie lyginimo volai yra skirti profesionaliam naudojimui, yra stiprūs ir patikimi. Jų eksploatacinės išlaidos yra palyginti mažos. Jais paprasta lyginti. Didelis 300 mm volo skersmuo užtikrina gerą lyginimo kokybę. Lyginimo volams yra specialiai sukurtas elektroninis termostatas, kaitinimo elementai, plyta ir kiti komponentai. Voluose įmontuota garo nutraukimo sistema kuri užtikrina didesnę našumą, o taip pat skalbiniai gali būti drėgnesni (20-30%). Lyginimo greitis reguliuojamas nuo 1,6 iki 5m/min. Kadangi lyginamas skalbinys grįžta į operatoriaus pusę, volus

galima statyti prie pat sienos. Gerai išnaudojamas skalbyklos plotas. Lyginimo voluose gali būti sumontuoti monetiniai mechanizmai naudojami savitarnos skalbyklose.

PM 1318

3 pav. Lyginimo volas

PM 1318

Lyginimo volo diametras: 30 cm;

Lyginimo volo ilgis: 175 cm;

Našumas pagal DIN 11902 esant 25 % drėgnumui: 75 kg/val.;

Valdymas

Bepakopinis temperatūros reguliavimas;

Bepakopinis volo greičio reguliavimas;

Komplektacija

Kokybiško plieno būgnas padengtas ARMID audiniu;

Papildomai: „Elastopress“ volas padengtas ARAMID audiniu;

Naujoviška lyginimo plokštės prispaudimo sistema, garantuojanti tolygų prispaudimą;

Kojinis valdymo pedalas;

Skalbinių atskyrimo nuo volo mechanizmas;

Skalbinių dėžė

Oro nutraukimo ventiliatorius;

Papildomai: skalbinių gražinimo mechanizmas į padavimo pusę;

Kaitinimas

Pasirinktinai: Elektrinis, dujinis;

Papildomi duomenys

Skalbinių padavimas iš priekio ir priėmimas iš galo;

Aliumininė kaitinimo plokštė su dideliu kontaktiniu kampu 167°

Atgalinė eiga;

Matmenys: AxPxG 1095 x 2478 x 1377 mm

Saugumo įrenginiai

Patentuotas pirštų apsaugos mechanizmas;

Rankinė lyginimo plokštės atitraukimo galimybė, dingus elektrai;

Apsauga nuo perkaitimo;

4pav. Lyginimo volas

Modelis	G 1400A	G 1600A	G 2000A
Volo matmenys	1400 x ∇ 300 mm	1600 x ∇ 300 mm	2000 x ∇ 300 mm
Lyginimo greitis	2,7 - 4,3 m/min	2,7 - 4,3 m/min	2,7 - 4,3 m/min
Variable speed (opt.)	1 $\div$ 5 m/min	1 $\div$ 5 m/min	1 $\div$ 5 m/min
Tinklo parametrai	V.230/3/50Hz V.400/3N/50Hz	V.230/3/50Hz V.400/3N/50Hz	V.230/3/50Hz V.400/3N/50Hz
Elektros kaitintuvai	9,9 kW	11,4 kW	15 kW
Bendra galia	10,84 kW	12,32 kW	15,92 kW
Srovė	32 A - 19,5 A	36,5 A - 21 A	46 A - 26 A
Našumas	40 kg (r.h. 25%)	50 kg (r.h. 25%)	60 kg (r.h. 25%)
Steam extraction capacity	80 m ³ /h (∇ 75x55 mm)	80 m ³ /h (∇ 75x55 mm)	80 m ³ /h (∇ 75x55 mm)
Gabaritiniai matmenys	1890x552x1073 mm	2090x552x1073 mm	2490x552x1073 mm
Įpakavimo matmenys	2000x660x1250 mm	2200x660x1250 mm	2600x660x1250 mm
Svoris neto/bruto	209 / 232 kg	221 / 245 kg	243 / 271 kg

5 pav. Lyginimo mašinos

Lyginimo mašina skirta lyginti ir džiovinti lygiems skalbiniams (patalynei, staltiesėms, rankšluosčiams ir kt.) iš medvilnės, lino, vilnos, šilko, sintetikos. Skalbinių drėgnumas prieš lyginimą turėtų būti ne didesnis kaip 50%. Mašina naudojama įvairiose skalbyklose, užima mažai vietos, lengvai telpa pro standartinės 1000mm pločio duris

- Lyginama iš vienos pusės: mašiną galima statyti prie sienos, sutaupomas gamybinis

plotas

- Reguliuojama temperatūra ir lyginimo greitis
- Apsauga nuo pirštų įtraukimo

1 lentelė. Techniniai duomenys

Techniniai duomenys	D140	D160	D200
Cilindro ilgis (mm)	1400	1600	2000
Cilindro diametras (mm)	325	325	325
Našumas (kg/h) esant:			
- drėgnumui 15-25%	20	30	40
- drėgnumui 50%	15	20	30
Galingumas (kW):	12	16	20
Elektros parametrai	400V/3N/50Hz	400V/3N/50Hz	400V/3N/50Hz
Gabaritai ilgis/plotis/aukštis (mm)	1942/660/1112	2192/660/1112	2542/660/1112
Mašinos mase (kg)	480	550	590

1.3. Tekstilės gaminių lyginimo, naudojant modernią drėgminio šiluminio apdorojimo įrangą, planavimo ir organizavimo aprašas

Nesvarbu kokioje srityje įmonė dirba, ji nuolat susiduria su besikeičiančia išorine aplinka. Todėl planuojant ir organizuojant tekstilės gaminių lyginimą yra svarbu sekti šiuos pasikeitimus ir esant būtinybei prie jų prisitaikyti. Pasikeitimai gali įvykti technologinės įrangos srityje- atsirasti efektyvesni ir ekonomiškai naudingesni sprendimai, kurie gali padidinti įmonės konkurencingumą. Rinkoje gali atsirasti poreikis naujo pobūdžio paslaugai. Nuolatos besikuriančioms naujoms organizacijoms gali būti reikalinga jūsų įmonės paslauga, taigi privalote būti matomi ir lengvai pasiekiami. Taigi labai svarbu, jog įmonėje būtų darbuotojas (dažniausiai aukštesnės grandies vadovas), atsakingas už ateities išvalgą ir sprendimus, kurie nulemtų sėkmingą įmonės veiklą.

Oro ir garo manekenai naudojami tekstilės gaminių po valymo, ar skalbimo formavimui ir galutinei apdailai atlikti.

Veikiant visą tekstilės gaminio paviršių karštu oru ir garu, darbas tampa labai našus, rezultatas-kokybiškas. Oro-garo manekenai yra su minkštu arba kietu apvalkalu ir kombinuoti. Mikroprocesoriais kontroliuojamas slėgis, oro ir garo tiekimas bei vakuuminis nusiurbimas.

Gaminys uždedamas ant oro-garo manekeno, t.y. perforuoto metalinio karkaso su kaproninio audinio apvalkalu. Iš vidaus tiekiamas karštas oras apvalkalą išpučia ir suteikia jam erdvinę formą. Tada garu gaminys sudrėkinamas: išlyginamos raukšlės, nelygumai pašalinamas blizgesys, užfiksuojama siūlių forma. Paskui pučiamas karštas oras, ir gaminys išdžiovinamas.

Lyginimo stalai turi reguliuojamo aukščio pagrindinę pagalvę, taip pat gali turėti papildomas specialios formos pagalves, kurias galima pasukti ir pastumti į reikiamą poziciją. Jie padengti specialia nedegia medžiaga- ir ant jos patiestas gaminys neslysta. Į stalo paviršių ir apačią gali būti leidžiamas ir nusiurbiamas garas lyginamajam paviršiui drėkinti ir stabilizuoti. Tokiu pat būdu gali būti pučiamas ir išsiurbiamas oras (greičiau ir geriau stabilizuojama lyginamosios detalės forma). Lyginimo stalai dažniausiai kaitinami elektra arba garu. Šiuolaikiniai lyginimo stalai turi lygintuvų laikiklius-kreiptuvus.

Presais atliekamas galutinis drėgminis- šiluminis tekstilės gaminių apdirbimas. Jo darbinės dalys yra viršutinė ir apatinė pagalvės, kaitinamos garu, elektra ar kombinuotu būdu. Efektyviausi yra elektriniai-gariniai presai: garas naudojamas gaminiui sudrėkinti prieš presavimą ir blizgesiui panaikinti. Dažniausiai kaitinama viršutinė pagalvė. Apatinėje pagalvėje yra šalto vakuumo sistema, kuri gaminį išdžiovina ir atvėsina. Gaminys įgyja stabilią formą.

Presų pagalvės yra universalios- plokščios ir specialios, kurių paviršių konfigūracija nevienoda. Pastarųjų pagalvių paviršius atitinka apdorojamų detalių erdvinį paviršių, pavyzžiui, priekinę pusę, pečius, rankoves ir t.t. Jomis formuojamos gaminio detalės.

Lyginant klasikinio stiliaus tekstilės gaminio detales, labai svarbu naudotis atitinkamomis drėgminio-šiluminio apdirbimo priemonėmis ir įranga ir jų priedais. Paprasčiausia iš jų yra audinio atraiža. Ji dedama ant lyginamosios medžiagos, kad lyginama medžiaga neimtų blizgėti ar išsilydyti. Audinio atraiža nebūtina, jeigu lygintuvus turi uždedamą padą, skirtą lyginti gerąją medžiagos pusę.

Lygintuvai naudojami tekstilės gaminio galutiniam lyginimui. Jie gali būti elektriniai, gariniai, elektriniai-gariniai.. Lygintuvo padas kaitinamas elektriniais kaitinimo elementais.

Lyginimo rezultatai priklauso nuo lygintuvo, lygintuvopado, garo kokybės, šalto vakuumo, lyginimo pagalvių, lyginimo metodo, lyginimo technikos.

Lygintuvus turi lengvai slysti detalės paviršiumi, t.y. lygintuvo pado trinties koeficientas turi būti mažas. Lygintuvo pado paviršius būna padengtas chromu, nerūdijančiu plienu.

2 MOKYMO ELEMENTAS. GAMINIŲ LYGINIMAS VOLU (PLOKŠČIUOJU BŪDU) IR GAMINIŲ LANKSTYMAS, PAKAVIMAS

2.1. Darbų saugos instrukcijos

LYGINTOJO (profesijų pogrupio kodas 8264) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Lygintoju darbuotojas gali dirbti asmuo ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą kvalifikaciją, susipažinęs su lyginimo įrenginių konstrukcija ir veikimo principu, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sproginimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Lygintojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.11. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.12. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.13. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei
- 6.14. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;
- 6.15. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

- 8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 8.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Darbuotojas privalo:

- 9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;
- 9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Darbo vieta turi būti švari, naudojami prietaisai, įrankiai, bei įrenginiai turi būti tvarkingi, laikomi jiems skirtose vietose.

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

- 11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;

11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

12. Darbuotojui draudžiama:

12.2. draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;

12.3. darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

13. Darbuotojas turi žinoti:

13.1. patalpų, darbo vietos planą;

13.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

14. Darbuotojas turi teisę:

14. 1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. įkaitę ir karšti gaminių ir įrengimų paviršiai, karšti garai - galimi nudegimai, traumos. Nesiliesti prie įkaitusių paviršių;

16.3. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.6. aštrūs įrengimų kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.7. triukšmas – neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui. Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus);

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.3. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai ir tikti darbuotojui.

19. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

20. Asmeninės apsaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išleidamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

21. Lygintojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.1. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmenine apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

24. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.

25. Paruošti lyginimui skirtus gaminius.

26. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

27. Apžiūrėti elektros įrenginius, ar:

27.1. nenutrūkęs elektros laidai, jungiantys įrenginius su elektros tinklu;

27.2. nepažeista jų izoliacija, tvarkingas įžeminimas;

27.3. baldai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų;

27.4. patikrinti ar veikia garo-oro padavimas, valdymo pedalai;

27.5. užpildytas vandeniu garų generatorius;

27.6. veikia ištraukiamoji ventiliacija.

28. Paleisti suktis lyginimo presą, volą tuščia eiga.

29. Pastebėjus trūkumus nedelsiant pranešti riesiogiui vadovui.

30. Pastebėjus bei kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą ar darbuotoją saugos ir sveikatos tarnybą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

31. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

32. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

33. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.

34. Atlikti tik jam pavestą darbą.

35. Nedirbti su netvarkingais įrengimais.

36. Darbo vieta turi būti visada tvarkinga, neužversta pašaliniais daiktais.

37. Atsargiai naudotis darbo priemonėmis. Draudžiama dėti su netvarkinga lyginimo įranga.

38. Lygintuvus laikyti tik tik ant specialių padėklų, o pakabintus ant jam skirtos šarnyro.

39. Prieš lyginimo įrangos įjungimą iš anksto įsitikinti, ar įjungimo įranga tvarkinga.
40. Po lyginimo, gaminius tvarkingai dėti į jiems skirtą vietą.
41. Laikytis techninės drausmės.
42. Darbo metu reikia stovėti ant guminio kilimėlio.
43. Draudžiama:
 - 43.1. sudrėkinus pirštus tikrinti lygintuvo įkaitimą;
 - 43.2. kišti rankas į lyginimo įrenginių darbo zoną;
 - 43.3. dirbti, jei nuimtos darbinių paviršių apsaugos;
 - 43.4. leisti dirbti su įrenginiais pašaliniams asmenims;
 - 43.5. dirbti be avalynės (basomis);
44. Išjungiant lygintuvą reikia viena ranka prilaikyti lizdą, kita – paimti už izoliuoto kištuko ir jį ištraukti.
45. Dingus elektros srovei išjungti lyginimo įrenginį ir pranešti tiesioginiam darbo vadovui.
46. Lyginimo presą, volą, įjungti tik rankas ištraukus iš įrenginių darbo zonos.
47. Darbuotojui draudžiama liesti rankomis įkaitusias įrenginių dalis – dėti ir palikti ant jo neturinčius nieko bendro su darbu daiktus.
48. Darbuotojui draudžiama perdozuoti garų kiekį, kad, karšta garo srovė nenuplikytų veido ir kitų kūno dalių.
49. Visus remonto, derinimo ir valymo darbus galima atlikti tik išjungus įrenginius, agro generatorių ir jiems atvėsus.
50. Apsauga nuo elektros reikalavimai:
 - 50.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 50.2. nedirbti lygintuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 50.3. dirbti tik su įžemintais lygintuvais;
 - 50.4. nesiliesti vienu metu prienėjžemintų dalių (centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir metalinių elektros įrenginių dalių, kad, esant, pažeistai izoliacijai ir šioms dalimis turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną.
51. Neremontuoti. pačiam sugedusių lyginimo įrenginių, elektros laidų, kištukų, kištukinio lizdo. Tai turi atlikti atitinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.
52. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
 - 52.1. vyrams – iki 30 kg;
 - 52.2. moterims – iki 10 kg.

53. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

54. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikinėti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

55. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

55.1. pastebėjus stiprų lyginimo įrenginių laidų įkaitimą;

55.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

55.3. pajutus svylančių laidų kvapą, garų nuotekį;

55.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

56. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

56.1. apžiūrėti pažeistą zoną;

56.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

56.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

57. Kilus gaisrui:

57.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;

57.2. evakuoti žmones;

57.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

57.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

58. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

58.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

58.2. suteikti pirmąją pagalbą;

58.3. informuoti tiesioginį vadovą;

58.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

59. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

60. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMŲ BAIGUS DARBĄ

61. Išjungti elektros tinklo naudotus įrenginius. Nuvalyti lyginimo stalą ir lygintuvo padą, lyginimo preso ir volo dalis, (valyti įrenginius galima tik jiems atšalus).
62. Išlygintus gaminius sudėti į jiems skirtas vietas.
63. Sutvarkyti darbo vietą. Šiukšles nunešti į tam skirtą vietą,
64. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu. Tvarkingai į spintelę susidėti darbo drabužius.
65. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

2.2. Firmos „ROTONDI“ lyginimo įrangos aprašymas, katalogai

Šie lyginimo volai yra skirti profesionaliam naudojimui, yra stiprūs ir patikimi. Jų eksploatacinės išlaidos yra palyginti mažos. Jais paprasta lyginti. Didelis 300 mm volo skersmuo užtikrina gerą lyginimo kokybę. Lyginimo volams yra specialiai sukurtas elektroninis termostatas, kaitinimo elementai, plyta ir kiti komponentai. Voluose įmontuota garo nutraukimo sistema kuri užtikrina didesnę našumą, o taip pat skalbiniai gali būti drėgnesni (20-30%). Lyginimo greitis reguliuojamas nuo 1,6 iki 5 m/min. Kadangi lyginamas skalbinys grįžta į operatoriaus pusę, volus galima statyti prie pat sienos. Gerai išnaudojamas skalbyklos plotas. Lyginimo voluose gali būti sumontuoti monetiniai mechanizmai naudojami savitarnos skalbyklose.

6 pav. Lyginimo volas

Modelis	G 1400A	G 1600A	G 2000A
Volo matmenys	1400 x $\varnothing$ 300 mm	1600 x $\varnothing$ 300 mm	2000 x $\varnothing$ 300 mm
Lyginimo greitis	2,7 - 4,3 m/min	2,7 - 4,3 m/min	2,7 - 4,3 m/min
Variable speed (opt.)	1 ÷ 5 m/min	1 ÷ 5 m/min	1 ÷ 5 m/min
Tinklo parametrai	V.230/3/50Hz V.400/3N/50Hz	V.230/3/50Hz V.400/3N/50Hz	V.230/3/50Hz V.400/3N/50Hz
Elektros kaitintuvai	9,9 kW	11,4 kW	15 kW

Bendra galia	10,84 kW	12,32 kW	15,92 kW
Srovė	32 A - 19,5 A	36,5 A - 21 A	46 A - 26 A
Našumas	40 kg (r.h. 25%)	50 kg (r.h. 25%)	60 kg (r.h. 25%)
Steam extraction capacity	80 m³/h (Ø75x55 mm)	80 m³/h (Ø75x55 mm)	80 m³/h (Ø75x55 mm)
Gabaritiniai matmenys	1890x552x1073 mm	2090x552x1073 mm	2490x552x1073 mm
Įpakavimo matmenys	2000x660x1250 mm	2200x660x1250 mm	2600x660x1250 mm
Svoris neto/bruto	209 / 232 kg	221 / 245 kg	243 / 271 kg

Lyginimo mašina skirta lyginti ir džiovinti lygiems skalbiniams (patalynei, staltiesėms, rankšluosčiams ir kt.) iš medvilnės, lino, vilnos, šilko, sintetikos. Skalbinių drėgnumas prieš lyginimą turėtų būti ne didesnis kaip 50%.

Mašina naudojama įvairiose skalbyklose, užima mažai vietos, lengvai telpa pro standartinės 800mm pločio duris.

- Lyginama iš vienos pusės: mašiną galima statyti prie sienos, sutaupomas gamybinis plotas.
- Reguluojama temperatūra ir lyginimo greitis.
- Apsauga nuo pirštų įtraukimo.

Techniniai duomenys	D140	D160	D200
Cilindro ilgis (mm)	1400	1600	2000
Cilindro diametras (mm)	325	325	325
Našumas (kg/h) esant:			
- drėgnumui 15-25%	20	30	40
- drėgnumui 50%	15	20	30
Galingumas (kW):	12	16	20

Elektros parametrai	400V/3N/50Hz	400V/3N/50Hz	400V/3N/50Hz
Gabaritai ilgis/plotis/aukštis (mm)	1942/660/1112	2192/660/1112	2542/660/1112
Mašinos masė (kg)	480	550	590

7 pav. Lyginimo mašinos

Presai skirti tiesiems ir fasoniniams skalbiniams lyginti, kurių drėgnumas apie 50%. Jeigu skalbykloje yra garo linija (0,4-1,0 MPa), įsigykite presą KP-516.

Jeigu tokios linijos nėra - tiks presas su elektriniu kaitinimu KP-521. Abiem presams reikalingas suspaustas oras, todėl presai gali būti komplektuojami su kompresoriais. Lyginimo presų privalumas - neištempia, nedeformuoja skalbinių. Du tokius presus lengvai gali aptarnauti vienas žmogus.

- Automatinis karuselinis presas, ekonomiškas, našus. lengvai aptarnaujamas, kokybiškas lyginimas

Techniniai duomenys	KP-516	KP-521
Kaitinimas	garinis	elektrinis
Našumas (kg/h)	17,50	16,50
Liekamasis drėgnumas (%)	0 - (-5)	0 - (-5)
Galingumas (kW)	0,18	0,18 + 11,70
Gabaritai PxAxG (mm)	1780x1170x2020	1780x1170x2020
Masė (kg)	840	840

8 pav. Lyginimo presai

2.3. Gaminių lyginimo volu technologinė kortelė

3 lentelė. Gaminių lyginimo volu technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Gaminių lyginimas volu
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Vežimėlis
Naudojama įranga	Lyginimo volas „Rotondi“
Technologinė seka	1. Įjunkite pagrindinį lyginimo volo jungiklį 2. Nustatykite temperatūrą atitinkamą skalbinių tipui 3. Pasiekus reikiamą temperatūrą užges kaitinimo indikatorius 4. Paspauskite volo paleidimo mygtuką 5. Skalbinius padavinėkite į įrengimą pro skalbinių padavimo stalą, skalbinį šiek tiek prilaikykite, leiskite volui jį įtempti. 6. Išlygintus skalbinius paimkite iš išlygintų skalbinių lovio ir sulankstykite 7. Prieš pakuojant skalbinius leiskite jiems 2-3 valandas ataušti. Baigus darbą nustatykite žemiausią temperatūrą ir leiskite įrenginiui padirbti 3-5 min, po to išjunkite pagrindinį lyginimo volo jungiklį
Saugaus darbo reikalavimai	Su gaminių lyginimo volu darbuotojas gali dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamo įrengimo konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais, pasitikrinęs sveikatą ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2.4. Gaminių lankstymo, pakavimo technologinė kortelė

2 lentelė. Gaminių lankstymo, pakavimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Gaminių lankstymas, pakavimas
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Vežimėlis
Naudojama įranga	Pakavimo stalas
Technologinė seka	Gaminių pakavimas.. Skalbiniai, baldų apmušalai, antklodės pakuojami į maišus. Pakuojant svarbu įsitikinti, jog gaminiai yra visiškai sausi. Skalbiniai yra skaičiuojami, sutikrinama su užsakymo kvite nurodytu kiekiu. Tuo pat metu yra nusegami numeriukai, žymintys užsakymą.

	Ant supakuotų gaminių maišų būtinai parašome užsakymo numerį, vienetų skaičių ir padalinį, į kurį jie bus vežami. Sasagėlių nesegame į plonus audinius bei į kietas medžiagas, kur tai gali palikti žymę, (šilkas, oda, dirbtinė oda, acetatai, poliesteris ir pan.) Romanetės lankstomos per vytelės siūles ir kabinamos ant pakabos priklausomai nuo audinio storio arba jeigu turi sutvirtinimus jie suveriami pagal pažymėjimą ir užsiuvami galuose. Pakuojant dedami į jų ilgį atitinkančią polietileno rankovę.
Saugaus darbo reikalavimai	Darbo vieta turi būti visada tvarkinga, neužversta pašaliniais daiktais Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamoji pernešama kroviniomase kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą): vyras - iki 30 kg; moteris - iki 10 kg.

3 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ LYGINIMAS FASONINIŲ BŪDU, PROGRAMOS PARINKIMAS IR PALEIDIMAS

3.1. Darbų saugos instrukcijos

LYGINTOJO (profesijų pogrupio kodas 8264) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I. BENDROJI DALIS

1. Lygintoju darbuotojas gali dirbti asmuo ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą kvalifikaciją, susipažinęs su lyginimo įrenginių konstrukcija ir veikimo principu, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instruktuojas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Lygintojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos

reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.16. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.17. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.18. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei
- 6.19. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;
- 6.20. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

- 8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 8.3. prieš pertraukas ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Darbuotojas privalo:

- 9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;
- 9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Darbo vieta turi būti švari, naudojami prietaisai, įrankiai, bei įrenginiai turi būti tvarkingi, laikomi jiems skirtose vietose.

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

- 11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;
- 11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

12. Darbuotojui draudžiama:

- 12.2. draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;

12.3. darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

13. Darbuotojas turi žinoti:

13.1. patalpų, darbo vietos planą;

13.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

14. Darbuotojas turi teisę:

14. 1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. įkaitę ir karšti gaminių ir įrengimų paviršiai, karšti garai - galimi nudegimai, traumos. Nesiliesti prie įkaitusių paviršių;

16.3. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.6. aštrūs įrengimų kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.7. triukšmas – neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui. Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus);

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvermais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.3. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai ir tikti darbuotojui.

19. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

20. Asmeninės apsaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji sasiidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

21. Lygintojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.1. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmenine apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.
24. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.
25. Paruošti lyginimui skirtus gaminius.
26. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.
27. Apžiūrėti elektros įrenginius, ar:
 - 27.1. nenutrūšęs elektros laidai, jungiantys įrenginius su elektros tinklu;
 - 27.2. nepažeista jų izoliacija, tvarkingas įžeminimas;
 - 27.3. baldai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų;
 - 27.4. patikrinti ar veikia garo-oro padavimas, valdymo pedalai;
 - 27.5. užpildytas vandeniu garų generatorius;
 - 27.6. veikia ištraukiamoji ventiliacija.
28. Paleisti suktis lyginimo presą, volą tuščia eiga.
29. Pastebėjus trūkumus nedelsiant pranešti riesioginiam vadovui.
30. Pastebėjus bei kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą ar darbuotoją saugos ir sveikatos tarnybą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

31. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
32. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
33. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.
34. Atlikti tik jam pavestą darbą.
35. Nedirbti su netvarkingais įrengimais.
36. Darbo vieta turi būti visada tvarkinga, neužversta pašaliniais daiktais.
37. Atsargiai naudotis darbo priemonėmis. Draudžiama dėti su netvarkinga lyginimo įranga.
38. Lygintuvus laikyti tik tik ant specialių padėklų, o pakabintus ant jam skirtos šarnyro.
39. Prieš lyginimo įrangos įjungimą iš anksto įsitikinti, ar įjungimo įranga tvarkinga.
40. Po lyginimo, gaminius tvarkingai dėti į jiems skirtą vietą.

41. Laikytis technogiinės drausmės.
42. Darbo metu reikia stovėti ant guminio kilimėlio.
43. Draudžiama:
 - 43.1. sudrėkinus pirštus tikrinti lygintuvo įkaitimą;
 - 43.2. kišti rankas į lyginimo įrenginių darbo zoną;
 - 43.3. dirbti, jei nuimtos darbinių paviršių apsaugos;
 - 43.4. leisti dirbti su įrenginiais pašaliniam asmenims;
 - 43.5. dirbti be avalynės (basomis);
44. Išjungiant lygintuvą reikia viena ranka prilaikyti lizdą, kita paimti už izoliuoto kištuko ir jį ištraukti.
45. Dingus elektros srovei išjungti lypnimo įrenginį ir pranešti tiesioginiam darbo vadovui.
46. Lyginimo presą, volą, įjungti tik rankas ištraukus iš įrenginių darbo zonos.
47. Darbuotojui draudžiama liesti rankomis įkaitusias įrenginių dalis dėti ir palikti ant jo neturinčius nieko bendro su darbu daiktus.
48. Darbuotojui draudžiama perdozuoti garų kiekį kad, karšta garo srovė nenuplikytų veido ir kitų kūno dalių.
49. Visus remonto, derinimo ir valymo darbus galima atlikti tik išjungus įrenginius, agro generatorių ir jiems atvėsus.
50. Apsaiugos nuo elektros reikalavimai:
 - 50.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 50.2. nedirbti lygintuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 50.3. dirbti tik su įžemintais lygintuvais;
 - 50.4. nesiliesti vienu metu prienęžemintų dalių (centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir metalinių elektros įrenginių dalių, kad, esant, pažeistai izoliacijai ir šioms dalimis turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną.
51. Neremontuoti. pačiam sugedusių lyginimo įrenginių, elektros laidų, kištukų, kištukinio lizdo. Tai turi atlikti atitinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.
52. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
 - 52.1. vyrams - iki 30 kg;
 - 52.2. moterims - iki 10 kg.
53. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

54. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

55. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

55.1. pastebėjus stiprų lyginimo įrenginių laidų įkaitimą;

55.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

55.3. pajutus svylančių laidų kvapą, garų nuotekį;

55.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

56. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

56.1. apžiūrėti pažeistą zoną;

56.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

56.3. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą - 03.

57. Kilus gaisrui:

57.1. iškviesti ugniagesius gelbėtojus;

57.2. evakuoti žmones;

57.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

57.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

58. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

58.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

58.2. suteikti pirmąją pagalbą;

58.3. informuoti tiesioginį vadovą;

58.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

59. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

60. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

61. Išjungti elektros tinklo naudotus įrenginius. Nuvalyti lyginimo stalą ir lygintuvo padą, lyginimo preso ir volo dalis, (valyti įrenginius galima tik jiems atšalus).

62. Išlygintus gaminius sudėti į jiems skirtas vietas.
63. Sutvarkyti darbo vietą. Šiukšles nunešti į tam skirtą vietą,
64. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu
- Tvarkingai į spintelę susidėti darbo drabužius.
65. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

3.2. Firmos „ROTONDI“ lyginimo įrangos aprašymas, nuotraukos

Mokymo medžiaga pateikta šiame modulyje S.15.4. tekstilės gaminių lyginimas naudojant modernią drėgminio šiluminio apdorojimo įrangą, 1 mokymo elementas. tekstilės gaminių lyginimo, naudojant modernią drėgminio šiluminio apdorojimo įrangą, planavimas ir organizavimas 1.2 punkte.

3.3. Tekstilės gaminių lyginimo fasoniniu būdu vaizdo įrašai

Žiūrėti DVD „Fasoninis lyginimas“ 1,2,3,4 variantai, priedas Nr. 2

3.4. Tekstilės gaminių lyginimo fasoniniu būdu technologinė kortelė

3 lentelė. Tekstilės gaminių lyginimo fasoniniu būdu technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Tekstilės gaminių lyginimas fasoniniu būdu
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Skalbinių vežimėlis
Naudojama įranga	Lyginimo stalas, oro- garo manekenas
Technologinė seka	Gaminių garinimas. Gaminių garinimui yra naudojamas garo manekenas. Gaminių paruošimas garinimui yra kompleksinis darbas, kurio metu: 1. gaminyje yra kabinamas ant garo manekeno; 2. nuogaminys yra nuimamas sagų ir sagčių apsaugos; 3. pridedamos/ prisegamos priešvalymą nuimtos gaminio dalys/ furnitūra; 4. patikrinama, jog gaminio sudėtinės dalys (pečių linija, vidiniai petukai, rankovės, priekinė ir nugarinė dalys) yra tinkamai paruošti garinimui. 5. esant poreikiui, į gaminio rankoves yra įstatomi rankovių įtempėjai. 6. paruoštas gaminyje yra garinimas vadovaujantis „Garomanekeno instrukcija“.
Saugaus darbo reikalavimai	Lygintoju darbuotojas gali dirbti asmuo ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą kvalifikaciją, susipažinęsu lyginimo įrenginių konstrukcijais ir veikimo principu, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instrukturotas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

4 MOKYMO ELEMENTAS. GALUTINIS TEKSTILĖS GAMINIO IŠLYGINIMAS**4.1. Darbų saugos instrukcijos**

Lygintojo darbų saugos instrukcijos yra pateiktos prie šio modulio , 3 mokymo elemento, 3.1.punkto.

4.2. Firmos „ROTONDI“ įrangos aprašymai

Mokymo medžiaga pateikta prie šio modulio 1 mokymo elemento, tekstilės gaminių lyginimo, naudojant modernią drėgminio šiluminio apdorojimo įrangą, planavimas ir organizavimas 1.2. punkto.

4.3. Detalaus tekstilės gaminio lyginimo ir galutinio operacijų atlikimo technologinė kortelė

4 lentelė. Detalaus tekstilės gaminio lyginimo ir galutinio operacijų atlikimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Detalaus tekstilės gaminio lyginimas ir galutinių operacijų atlikimas
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Karštas garas
Naudojama įranga	Lyginimo stalas, lyginimo volas
Technologinė seka	Gaminių lyginimas. Platus valomų gaminių spektras reikalauja įvairiapusių lyginimo įgūdžių. Lyginant gaminius yra privalu: 1. laikyti gamintojo nurodytą lyginimo ženklą, kuriuose yra pažymėta leistina ar neleistina lyginimo temperatūros riba. Jei gaminių lyginti yra draudžiama, jis lyginamas tik esant būtinybei, įvertinus galimą riziką ir užtikrinus tinkamą lyginimo techniką; 2. užtikrinti, jog lyginamas gaminys tolygiai priglunda prie lyginimo lentos, nėra susiformavę raukšlių, kurios galėtų užsilyginti.
Saugaus darbo reikalavimai	Lygintoju dirbantis gali dirbti asmuo ne jaunesnį kaip 18 metų, turintis atitinkamą kvalifikaciją, susipažinęsu lyginimo įrenginių konstrukcijomis ir veikimo principu, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instruktas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

5 MOKYMO ELEMENTAS. TEKSTILĖS GAMINIŲ PAKAVIMAS**5.1. Darbų saugos instrukcijos****LYGINTOJO (profesijų pogrupio kodas 8264) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA****I. BENDROJI DALIS**

1. Lygintoju darbuotojas gali dirbti asmuo ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą kvalifikaciją, susipažinęs su lyginimo įrenginių konsrukcija ir veikimo principu, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instruktuoatas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Periodiškai lygintojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

3. Lygintojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pakeitus arba modernizavus darbo priemones, įrenginius, medžiagas, pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. ne vėliau, kaip po 4 darbo valandų skiriama pietų pertrauka pavalgyti ir pasisėsti;

4.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Lygintojas nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus atskiru aktu.

6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys ar padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

- 6.21. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 6.22. sugedus darbo priemonei, esant netvarkingiems darbo įrankiams ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;
- 6.23. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei
- 6.24. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;
- 6.25. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neap rūpinantis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

7. Lygintojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos specialistą ir darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

8. Asmens darbo higiena:

- 8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
- 8.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
- 8.3. prieš pertrauką ir po darbo švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 8.4. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais, draudžiama;
- 8.5. nelaikyti kartu savo drabužių su darbo drabužiais.

9. Darbuotojas privalo:

- 9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;
- 9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;
- 9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra apmokytas.

10. Darbo vieta turi būti švari, naudojami prietaisai, įrankiai, bei įrenginiai turi būti tvarkingi, laikomi jiems skirtose vietose.

11. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

- 11.1. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklaais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose;
- 11.3. žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių išdėstymo vietas, išmanyti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

12. Darbuotojui draudžiama:

- 12.2. draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas;
- 12.3. darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

13. Darbuotojas turi žinoti:

13.1. patalpų, darbo vietos planą;

13.2. pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

14. Darbuotojas turi teisę:

14. 1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugai ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

14.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius;

14.3. atsisakyti dirbti, jei yra pavojus jo saugai ir sveikatai.

15. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos Įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

16. Darbuotojui pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai darbo vietoje, apsaugos priemonės nuo jų poveikio:

16.1. elektros srovė (įtampa) - žmogų paveikus elektros srove (esant srovės nutekėjimui į įrengimo korpusą, trumpam jungimui, ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, terminis poveikis poveikio vietoje ir vidaus organams, širdies ir kvėpavimo sistemos darbo sutrikimas ir/ar net klinikinė mirtis. Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremonuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, elektros kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

16.2. įkaitę ir karšti gaminių ir įrengimų paviršiai, karšti garai - galimi nudegimai, traumos. Nesiliesti prie įkaitusių paviršių;

16.3. paslydimas, pargriuvimas, galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, pastoviai valomos.

16.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jeigu bendras apšvietimas yra nepakankamas, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

16.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

16.6. aštrūs įrengimų kampai ir briaunos, netvarkingi įrengimai;

16.7. triukšmas – neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui. Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti

iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus);

16.8. besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrenginių - galimos traumos. Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvermais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių;

16.9. krentantys daiktai, galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sadėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

17. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

17.1. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

17.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17.3. apsauginiais darbo drabužiais.

18. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksmų, esančių darbo aplinkoje nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai ir tikti darbuotojui.

19. Vadovas esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo sąlygų.

20. Asmeninės apsaugos priemonės yra įmonės nuosavybė, todėl ją lygintojas turi grąžinti išėdamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi, baigėsi naudojimo terminas ar dėl kitų priežasčių netinkama naudojimui.

21. Lygintojas privalo:

21.1. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.1. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą ir kad baigiasi jų naudojimo terminas;

21.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

22. Gauti tiesioginio vadovo darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka bei saugiais darbo metodais.

23. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

24. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.
25. Paruošti lyginimui skirtus gaminius.
26. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti; įsitikinti, ar grindys, grindinio dangos sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.
27. Apžiūrėti elektros įrenginius, ar:
 - 27.1. nenutrūšęs elektros laidai, jungiantys įrenginius su elektros tinklu;
 - 27.2. nepažeista jų izoliacija, tvarkingas įžeminimas;
 - 27.3. baldai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų;
 - 27.4. patikrinti ar veikia garo-oro padavimas, valdymo pedalai;
 - 27.5. užpildytas vandeniu garų generatorius;
 - 27.6. veikia ištraukiamoji ventiliacija.
28. Paleisti suktis lyginimo presą, volą tuščia eiga.
29. Pastebėjus trūkumus nedelsiant pranešti riesioginiam vadovui.
30. Pastebėjus bei kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą ar darbuotoją saugos ir sveikatos tarnybą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

31. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
32. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
33. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.
34. Atlikti tik jam pavestą darbą.
35. Nedirbti su netvarkingais įrengimais.
36. Darbo vieta turi būti visada tvarkinga, neužversta pašaliniais daiktais.
37. Atsargiai naudotis darbo priemonėmis. Draudžiama dėti su netvarkinga lyginimo įranga.
38. Lygintuvus laikyti tik tik ant specialių padėklų, o pakabintus ant jam skirtų šarnyro.
39. Prieš lyginimo įrangos įjungimą iš anksto įsitikinti, ar įjungimo įranga tvarkinga.
40. Po lyginimo, gaminius tvarkingai dėti į jiems skirtą vietą.
41. Laikytis technogiinės drausmės.
42. Darbo metu reikia stovėti ant guminio kilimėlio.

43. Draudžiama:

- 43.1. sudrėkinus pirštus tikrinti lygintuvo įkaitimą;
- 43.2. kišti rankas į lyginimo įrenginių darbo zoną;
- 43.3. dirbti, jei nuimtos darbinių paviršių apsaugos;
- 43.4. leisti dirbti su įrenginiais pašaliniam asmeniui;
- 43.5. dirbti be avalynės (basomis);

44. Išjungiant lygintuvą reikia viena ranka prilaikyti lizdą, kita paimti už izoliuoto kištuko ir jį ištraukti.

45. Dingus elektros srovei išjungti lygnimo įrenginį ir pranešti tiesioginiam darbo vadovui.

46. Lyginimo presą, volą, įjungti tik rankas ištraukus iš įrenginių darbo zonos.

47. Darbuotojui draudžiama liesti rankomis įkaitusias įrenginių dalis dėti ir palikti ant jo neturinčius nieko bendro su darbu daiktus.

48. Darbuotojui draudžiama perdozuoti garų kiekį kad, karšta garo srovė nenuplikytų veido ir kitų kūno dalių.

49. Visus remonto, derinimo ir valymo darbus galima atlikti tik išjungus įrenginius, agro generatorių ir jiems atvėsus.

50. Apsauga nuo elektros reikalavimai:

- 50.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
- 50.2. nedirbti lygintuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
- 50.3. dirbti tik su įžemintais lygintuvais;

50.4. nesiliesti vienu metu prienėjžemintų dalių (centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir metalinių elektros įrenginių dalių, kad, esant, pažeistai izoliacijai ir šioms dalimis turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną.

51. Neremontuoti. pačiam sugedusių lyginimo įrenginių, elektros laidų, kištukų, kištukinio lizdo. Tai turi atlikti atitinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.

52. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

- 52.1. vyrams - iki 30 kg;
- 52.2. moterims - iki 10 kg.

53. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

54. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima, tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

55. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

55.1. pastebėjus stiprų lyginimo įrenginių laidų įkaitimą;

55.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

55.3. pajutus svylančių laidų kvapą, garų nuotekį;

55.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

56. Įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą:

56.1. apžiūrėti pažeistą zoną;

56.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

56.3. prireikus iškviešti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu - 112; fiksuoto ryšio telefonais: ugniagesius gelbėtojus - 01 policiją - 02, greitąją medicinos pagalbą – 03.

57. Kilus gaisrui:

57.1. iškviešti ugniagesius gelbėtojus;

57.2. evakuoti žmones;

57.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

57.4. Informuoti tiesioginį vadovą.

58. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo:

58.1. nedelsiant iškviešti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

58.2. suteikti pirmąją pagalbą;

58.3. informuoti tiesioginį vadovą;

58.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

59. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

60. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pavojingos zonos artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

61. Išjungti elektros tinklo naudotus įrenginius. Nuvalyti lyginimo stalą ir lygintuvo padą, lyginimo preso ir volo dalis, (valyti įrenginius galima tik jiems atšalus).

62. Išlygintus gaminius sudėti į jiems skirtas vietas.

63. Sutvarkyti darbo vietą. Šiukšles nunešti į tam skirtą vietą,

64. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu Tvarkingai į spintelę susidėti darbo drabužius.

65. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

5.2. Firmos „ROTONDI“ tekstilės gaminių pakavimo įrangos aprašymai

8 pav. „Rotondi“ rankinė pakavimo įranga

Maksimali elektros energijos galia 200 W

ELEKTROS ĮTAMPA 220 V - 50 Hz

Laipsniškas perėjimo prie euro TRASFORMER 200 VA - 220V / 24Vac

REEL matmuo iki 630 mm - storis 10-30 Micron

6-8 bar PRESSION (pneumatinis modelis)

.Mašina turi tvirtą konstrukciją

Galima naudoti polietileną ir "cartene" ritės su 10-30 mikronų diapazone didžiausias plotis 630 mm.

Maišas turi elektroninę kortelę,

Operacijos pabaiga yra nurodoma garso ir apšvietimo signalais.

Pjovimo įrenginys, su aštriais ašmenimis. Jame integruota skaidrė, kurioje parodytos prevencinės apsaugos priemonės.

5.3. Tekstilės gaminio paruošimo pakavimui ir pakavimo technologinė kortelė

5 lentelė. Tekstilės gaminio paruošimo pakavimui ir pakavimo technologinė kortelė

Operacijos/darbo pavadinimas	Baigiamųjų tekstilės gaminio operacijų atlikimas, pakavimas.
Naudojamos medžiagos ir priemonės	Pakabos, maišai.
Naudojama įranga	Pakavimo stalas, pakavimo mašina.
Technologinė seka	Paruoštų gaminių pakavimas. Paruošti rūbai kabinami ant pakabų, pakuojami į polietileno maišus. Yra naudojamos keturių rūšių pakabos: specialios pakabos sunkioms užuolaidoms, storos pakabos sunkesniems rūbams, pvz. žieminėms striukėms, paltams, kailiniams, kostiumams. Plonos pakabos naudojamos kitiems rūbams. Plonos pakabos naudojamos lengvesniems rūbams kabinti, pvz. marškiniams, palaidinėms, plonomis striukėms ir pan. Kelnių ir užuolaidų kabinimui papildomai naudojamos kartoninės apsaugos, kurios apsaugo gaminius nuo audinio lūžimo. Tuo pat metu, švarkai, paltai, lietaiškiai kabinami naudojant kartoninę pečių apsaugą. Ploni megztiniai, suknelės, palaidinės kabinami ant pakabų, apvilkų apsaugine minkšto audeklo apsauga, kuri padeda išvengti nuslydimo ir pakabos žymių. Platesni per pečius gaminiai kabinami ant specialių ilgesnių baltų pakabų. Atskirais atvejais, siekiant išvengti pakabų žymių, sunkesniems megztiniams kabinti yra naudojamos specialūs plastmasiniai laikikliai. Skalbiniai, baldų apmušalai, antklodės pakuojami į maišus. Pakuojant svarbu įsitikinti, jog gaminiai yra visiškai sausi. Skalbiniai yra skaičiuojami, sutikrinama su užsakymo kvite nurodytu kiekiu. Tuo pat metu yra nusejami numeriukai, žymintys užsakymą. Ant supakuotų gaminių maišų būtinai parašome užsakymo numerį, vienetų skaičių ir padalinį, į kurį jie bus vežami. Išvalyti kaklaraiščiai yra dedami į jiems skirtus maišelius arba, jeigu viename užsakyme yra daugiau negu 3 vnt., kabinami ant pakabos naudojant kartoninę kelnių apsaugą. Sijonai kabinami naudojant juose esančias pakabinimo juosteles ir pakabas su įlenkimais. Jeigu sijonai neturi juostelių arba pakabinti gražiai lygiai naudojant jas nėra galimybių, jų kabinimui naudojame specialias sąsagėles. Sąsagėlių nesegame į plonus audinius bei į kietas medžiagas, kur tai gali palikti žymę, (šilkas, oda, dirbtinė oda, acetatai, poliesteris ir

	pan.) Romanetės lankstomos per vytelės siūles ir kabinamos ant pakabos priklausomai nuo audinio storio arba jeigu turi sutvirtinimus jie suveriami pagal pažymėjimą ir užsiuvami galuose. Pakuojant dedami į jų ilgį atitinkančią polietileno rankovę.
Saugaus darbo reikalavimai	Darbo vieta turi būтивisada tvarkinga, neužversta pašaliniais daiktais Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliama pernešama kroviniomasė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą): vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje

6 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS

6.1. Užduočių variantų aprašymai ir vertinimo kriterijai

Atlikti savarankiškai vieno tekstilės gaminio lyginimą (darbą parenka už mokymo vykdymą atsakingas asmuo), tikslu pritaikyti įgytas žinias praktikoje ir pademonstruoti praktinius įgūdžius, siekiant tobulinti tekstilės gaminių lyginimo naujausia įranga technologines kompetencijas:

1. Išlyginti nurodytą gaminį.

Savarankiškos praktinės užduoties metu galima naudotis šia technologine dokumentacija:

1. Firmos „ROTONDI“ tekstilės gaminių pakavimo įrangos aprašymai
2. Tekstilės gaminių lyginimo proceso planavimo ir organizavimo technologiniu aprašu.
3. MIELE, „Rotondi“ firmos įrangos aprašymais, katalogais.
4. Technologinėmis kortelėmis.
5. Dėmių identifikavimo aprašais.
6. Darbų saugos instrukcijomis.
7. Dėmių valymo lentele.
8. Valiklių saugos duomenų lapais.

Vertinimo kriterijai

Pagrindinis specialiojo modulio savarankiškos užduoties atlikimo kokybės vertinimo kriterijus:

Atliekant užduotį mokytojas laikėsi jos aprašyme nurodytos technologinės dokumentacijos reikalavimų.

Vertinama „Įskaityta arba neįskaityta“.

Įskaityta, jei mokytojas atliko savo užduotį savarankiškai, laikėsi darbų saugos reikalavimų, kokybiškai ir pagal technologinius reikalavimus atliko savarankišką darbą, tinkamai naudojos įranga, įrankiais, valikliais.

Neįskaityta, jei mokytojas nesavarankiškai atliko savo užduotį, nesilaikė darbų saugos reikalavimų, savarankišką darbą atliko nekokybiškai, ne pagal technologinius reikalavimus, netinkamai, nesaugiai naudojos įranga, įrankiais, valikliais.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Bankauskienė N., Augustinienė A., Čiučiulkienė N., (2008) Patarimai rengiantiems mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programas. Mokytojų kompetencijos centras.
2. Garjonienė J., Kriaunevičienė G., Sakalauskienė D., Siuvėjo rengimo vadovėlis 3 knyga. V. (2004).
3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas (2007 m. gruodžio 3 d. NR. ISAK-2333) „Dėl praktinio profesinio mokymo išteklių plėtros programos patvirtinimo bei jo pakeitimai“.
4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas (2008 m. sausio 22 d. NR. ISAK-131 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2007 m. balandžio 3 d. įsakymo Nr. ISAK-591) „Dėl profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų“ pakeitimo.
5. Pukelis K., Savickienė I., Fokienė A. (2009). Profesijos pedagogų kvalifikacijos kėlimo programų rengimo metodologija. Leonardo da Vinci programos projektas „Profesijos mokytojų kvalifikacijos kėlimo sistemų tobulinimas“. Kaunas, Vytauto Didžiojo universitetas.
6. Čiukas R. ir kt. Aiškinamasis tekstilės terminų žodynas. K. (2001)
7. Masteikaitė V. Drabužių kokybė. K. (2007)
8. Masteikaitė V. Šiluminis drabužių apdorojimas. (2003)
9. Pacevičiūtė A., Buračienė A., Vaitkevičienė R. Tekstilė. Technologijų vadovėlis. (2010)
10. Selskienė A. Buitinė chemija. Skalbikliai. (2007)
11. Skalbyklos ir cheminės valyklos; įrengimo ir priežiūros saugos reikalavimai: HN 40:2006.V. 2006.
12. Sork, T. Newman, M. (2007). Suaugusiųjų švietimo ir mokymo programų kūrimas. /G.Foley. Suaugusiųjų mokymosi metmenys: suaugusiųjų švietimas globalizacijos laikais. Vilnius, Kronta, p. 104-120.
13. Sveikauskienė A. Buitinė chemija. Valymas ir valikliai. VPU (2002)
14. Tekstilės gaminiai. Priežiūros būdų ir simbolių parinkimas. V. (1998)
15. UAB „Gryma“ techninė dokumentacija.
16. www.phs.lt,
17. www.vienadiena.lt,
18. www.profesijupasaulis.lt,

19. www.astramachinery.lt
20. <http://www.lapauw.be/en/txt/19/turbofan.aspx>
21. <http://ozonetechnologies.com.au/how-ozone-works/>
22. <http://www.youtube.com/watch?v=jvQzcIsvYEQ>
23. <http://www.youtube.com/watch?v=mk1YOnkO7xI>
24. http://www.youtube.com/watch?v=z0Eg_7lTQyc
25. <http://www.youtube.com/watch?v=1SRgguP6wnE>

PRIEDAI

1priedas DVD „Fasoninis lyginimas“